

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal
József-körút 18.

Főszerkesztő:
VÉSZI JÓZSEF.

Felelős szerkesztő:
BRAUN SÁNDOR. A SZERKESZTŐSÉG.

Kiadja:

Egész évre 28 k., (14), 1/2 évre 14 k., (7), 1/4 évre
7 k., (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1.20 frt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

Az üldözöttek istene.

Budapest, december 24.

(v.) Karácsony szent éjszakáján három vándor tért be egy utszéli szállóba. A hóförgő elöl menekültek be oda s meglátszóft rajtuk, hogy messzi utról jöttek. Ruhájuk kopott volt, alakjuk görnyedt, ábrázatukról lerit a fáradtság s a nyomor, tekintetük tétova és bizalmatlan vala, mint az üldözött vadé. Háromfelől érkeztek volt külön-külön; de mintha összeheszeltek volna, egyazon igével köszöntöttek be: átlépven a küszöböt, mindenikük a szeretet s az irgalom nevében kért virradatig menedéket. Szótlanul telepedtek meg a bubos kemence körül. Tán észre se vették egymást. Az efféle világcsavargók nem közlékeny emberek s még kevésbé altruisták. Mindenikük a maga nyomorúságával van szinig tele, a maga inségét szenvedni, a maga fáradalmat viselni, a maga bánatát cipelni, a maga keresztjét hordozza. S magát érzéven a legnyomorubbannak, emmagát szánja csak: más számára se részvéte, se könyve, még csak figyelme sincsen. Zsibbadt lélekkel, némán gunnyasztottak hát a kályha körül. Szívükben csak az eddig átélt gyötrelmek emléke s a rájuk várakozó kínok sejtése sajgott.

De feltárlt az ajtó s belépett rajta egy negyedik jövevény. Barna szőrösba fedte nyulánk alakját. Haja lágy firtokban omlott két vállára. Kimondhatatlanul szelíd, édesen jóságos arcán az okosság, a hűség s a szeretet tükröződött. S a pillantása, — ó, ki tudná e mélyeségű nézésű, csodás sugárzású szempár tekintetét szóval lefesteni? Dicsőséges alázat, ellenállhatatlan szerentes, hősies lemondás és bánatos halálmegevetés, kiapadhatatlan kegyelet és a bünbocsánat malasztja:

mindez benne volt e szempár nézésében. Alakja mögött mintha valamisugárkéveimbolygott volna, csillogó árnyék, mely e rejtelmes és meghaló ideget követte. A negyedik jövevény odaállt a három vándor elé s aranycsengésű szavával a Kelet módján köszönté őket: — „Béke legyen veletek!”

És amint kimondta e szót: béke, — felsóhajtott a három vándor. Ó, ez az ige volt nekik a megváltás igéje. Béke! Ezt sóvárogta az ő lelkük, ezt áhitották fáradt tagjaik. Kifasztottjai a világnak, hazátlan árvák, hajléktalan Ahasvérok: a béke volt az, amiért epedtek. Hogy ne bántsa őket senki, hogy meg ne marja őket a gyűlölet, hogy határtól határig ne kergesse őket az ellenséges indulata azoknak, akik ellen soha semmit nem vétettek, hogy legyen enyhe nyugalom, ha egybűt nem, hát a sir ólében, a mindnyájunk végső menedékhelyén, az örök nyoszolyán, ahol többé nem fáj semmi. És könny szökött a három vándor szemébe s megragadták a kezeit a negyedik jövevénynek és csokjaikkal borították el őket. És elcsukló hangon, a szív mélyéből feltörő zokogással ismételték a köszöntést: „Veled is béke legyen! Béke, béke, béke...”

Csodás jelenség! A három vándor, amint észrevette a negyediket, egymást is legott észrevette. A zsibbadtság kiszállt lelkükből, az inség keserű önzése elmult bennük, szívükkel egymásba kapcsolódtak s mind a hárman szenvedélyesen, szinte mámorosan odatapadtak lelkükkel a negyedikhez.

Emez pedig sugárzó tekintetének verőfényét árasztva rájuk, faggatá őket szerető részvétellel. Ugy-e, hogy elfáradtak? Ugy-e, hogy elcsüggedtek? Ugy-e, hogy irigylik a rókat, akinek van odva, a vadgalambot, akinek van fészke, csak nekik nincsen egy kövük sem,

amelyre hajthatnák fejüket? S a három vándor mélyen felsóhajta, felelte, hogy nagyobb nyomorúság az övéknél még soha nem volt a világon.

— Ó volt, igenis volt valamikor régen, nagyon régen — szolt szomorú mosolygással a negyedik jövevény. — Járt már e földön emberfia, akinek Isten lakott a szívében s aki fáradt fejt még egy köre sem hajthatta. De ez oly régen volt, hogy immár nem is volna szabad ismétlődnie.

És lelkendezve kérdezte egyszerre a másik három, hogy ugy-e bár, nem volna szabad? Hogy mért bántja embertársát az ember, holott az Isten rendelése, hogy egymást édes testvérekül szeressék? Hogy mért van szívtelen gőg a hatalmasokban és kérihetetlen kegyetlenség a gazdagokban? Hogy a bünbocsánó szeretet ha nem tudott már világtörvénynyé válni e földön, a gyűlölet véreibe mért követik sarkukon az olyanokat is, akiknek véték nem terheli a lelkét? Kuszán, mohón, össze-vissza ostromolták a jövevényt e kérdéseikkel.

Emez pedig lehajolt szelíden a három homlokhoz s ajkával érintette őket. Aztán így szolt:

— Mondjátok el sorsotokat, testvéreim! Amennyi panasz fakad ki butól duzzadó szívetekből, ugyanannyi vigasztalást akar az én hitem beléje önteni. Kik vagytok? Honnan jöttök? Mi végzet üldöz titeket?

És szolt az első vándor:

— Becsületes hívő keresztény vagyok s ott kerestem boldogulósomat a távol Ázsiában. Megtelepedtem családostul egy kínai városban. Szomszédaimnak jó szomszédja voltam. A szegényekkel megosztottam bőségemet. Istáptoltam a nyomorékokat. Vigasztaltam a szenvedőt. Anyagi és szellemi vagyonom feles-

TÁRCA

Két világ közt.

— A Budapesti Napló eredeti tárcája. —

Írta: Dóczy Lajos.

SZEMÉLYEK:

Wallner Mái.
Frommel, a fia.
Guttman Igig, testvére.
Rész | ennek gyermekei.
Náci |
Rabbinus.
Chryszostom Péter, gimnáziumi direktor.
Fucaras.
Órsz, szolgádó.

Történiik Koraszturon, Wallnerkinél.

Wallner Mái (egyedül a színen, az ablak mellett; könyve az ólében, levél a kezében): Csak ne mindig pénteken írna, hogy épp szombat szent napján kapjam a levelét — édes Frommel! Most is ime, a szombat miatt nem bonthatom fel a levelet. (Kínés az ablakon.) Hát nincs erre egy keresztény lélek, aki a levelem kinyithatná? Oh a Ceifra Panni, az a ledér személy — ettől kérjek valamit? Szégyelleném, ha az ablaknál megátnák. Nem áll ezzel szóba se zsidó, se keresztény. Pedig ha ide hívnám, mindjárt olvashatná a fiam levelét. Isten tudja, egészséges-e? Nem kell-e neki valami? Istenem, Istenem — tán csak nem lesz olyan nagy bűn, ha egy anya léngoló szívvel felbontja egyetlen fia levelét — jaj, a Panna már elmegy — (kopog.) Istenem, csak senki ne jöjjön. (Nyitja az ablakot.) Panna, Panna, lépjen errebb. Hang (az ablakon): No mi kell, Wallner

néne? Tán elfelejtette a világot eloltani? Mér nincs cselédje, ha ténsasszonyt akar mutatni?

Mái: Ugyan erredj már Panna, — nyisd ki a levelem.

Panni: Ne bolonduljon kend, nyissa ki maga, ugy se látja senki; én nem mondom el a rabbinak.

Mái: Hisz tudod, Panni, bűn az nálunk szombatot pöcséttet ieltörni, vagy papirt szakgatni.

Panni: En bizony a magam bűnitől se félek — nemhogy a zsidókétul. Aztán kitől lenne a level?

Mái: A fiamtól, az egyetlen gyerekemtől.

Panna: Oh a Frommlitól, a városi diáktól? Na akkor megteszem, a te Frommlid ugys szörnyen okos fiu és nálatok zsidóknál olyan felkeresztényszamba megy, nem is kell nekik. Nálam akárhánszor keresset egy-egy fényes hatost, mikor a szeretőm Varasdián volt, aztán irattam neki. Jaj, detudott is írni — akár egy pap meg egy ügyvéd, na adja ide a levelét.

Mái: Isten becsássa a hibámat! (Vonakodva adja a levelet.)

Panna (mialatt felbontja): Na neki. De ha ezért tán a zsidó Isten a pokolba juttat, hogy sábeszkor vétettem, akkor bepanaszolok ám — de még a fiadat is — és tik is megkapjátok a részetekeket, akár én — egy kis száz évre való gyeheenna-tüzet, a bujtogatásért.

Mái: Isten bocsássa a bűnöm! — Isten bocsássa a bűnöm! No mit ír, az én aranyom fiam? (Megtörül a pápaszemét és megcsókolja a levelet.) Édes lelkem, özvgységem vigasza, mért is vagy távol tőlem? — Ó azt mondja, híres ember akar lenni, hogy újjal mutogassanak rá az emberek. Mit bánom én az embereket? No hamar, olvasuk! Ez aztán igazi öröm szombat délutánra! Ilyen olvasnivalója a királynénak sincs. (Olvas.) „Forró szívetem, jó anyám!”

Istenem, milyen szépen mondja! Forró szeretett, édes, jó fiam! Mit ír? (Olvas.) „Oh milyen nehéz a szívem, ilyen messze tőled a nagy városban.” Szegény fiam! „Nem a nélkülözés az, ami kint ad, ha néha gyötör is az inség kegyetlen átka, és félek, hogy elnyel az ár.” Elnyelte az ár? Miféle ár van ott? Nem értem jól. Meg kell kérdeznem a jegyzőtől. Jaj, Igig jó a templomból...

Guttman Igig (az ablaknál): Szerencsés szombatot, Mái. No mi baj? Tán dugdosol v lmit a bátyád elől? (Bedugja a fejét.) Tán Frommel megint hazajött szombatra. Szászor könyörögtem neki, ne tegyen ilyen szegényt s ne szegjen szombatot. A fiuk is feltogadták, hogy megdöbálják kövel, ha még egyszer a bűnit az utóára viszi. Hol van? Jól eldugdadt azt az istentagadót?

Mái: Légy egész békén, Igig, nincs itt. Megkértem — vérző szívvel — hogy ne tegye, pedig az egyetlen örömöm volt, ha olykor eljött, és ő jó és szót fogad. Elég bánat ez nekem, szegény, elhagyott özvegyasszonynak.

Igig: No, szegény az vagy, elég szomorú, de elhagyott nem vagy. Nem adok én neked hónapos segítséget. Es nem segíthetne Frommel is, ha olyan jóféle nem volna? Mondtam eleget, hogy maradjon itt! Jó talmudista volt. Finom feje volt, nagy-szerű rabbinus lett volna belőle. Egy pár év alatt végzett volna, kapott volna jó asszonyt, a legjobb helyről kereshetett volna; hiszen tudom, hogy a Rézikámat szereti.

Mái: Hisz tudod, Igig, hogy én is ugy akartam. En édes Istenem, hiszen tanítottam a rabbinál és ő is rabbi akar lenni. De ő azt mondja, ma már kell tudni a rabbinusnak németül és latinul is és azért ment el egészen egyedül, kis fiu létre a nagy városba, szerzte magának a kosztosnapokat, vitte a zsákokat és szolgált, csakhogy tudjon tanulni. Es nem olvastad magad is a professzora levelét, hogy az mit

legéből szeretettel adtam mindenkinek, aki kérte tanácsomat, vezénymat, segítségemet. A magasságos égben az Isten meg volt velem elégedve, mert híven követtem az én Uram, Jézus Krisztus tanítását. Így eltem ott néhány esszendeig. Egy estén beállított hozzám egy benszülőit, akit én nyertem meg a szeretet egyházának. Eljött, hogy figyelmeztessen a rém leseküldött veszedelmre. A kínai csöcselék összeszűkült minden európai ellen. Ezer nyi hóhér jelentkezett a mézszárlás munkájára. Én is a kiszemelt áldozatok között voltam családommal együtt. Hat menekülék s vigyem magammal az enyéimet. Minden perc drága. Mire ránk szakad az éj, felvonul a hóhérhad, a szabályk hírepünek hüvelyekből és kezdődik a vérengzés. Irmagnak való idegen sem fog a városban maradni. Én nyugodtan hallgattam végig a rémes híradást és maradtam. Hiszen az nem lehet, hogy bántódásom legyen nekem, aki csak jól cselekedtem, könnyeket száritottam, szenvedőket vigasztaltam, aki ellenségetem is úgy szerettem, mint saját magamat, az én édes Megváltóm magasztos tanítása szerint. Alig mondtam ki e szót, viharzó üvöltéssel rontott lakomba a vérszomjas embersorda. Szemem-látára megböjték feleségemet, gyermekeim holttestét kardjukra szurkálták s engem magam is öszekaszaboltak. Egy szomszéd város kórházában napok mulva tértem magamhoz. A hirhozó keresztény kínai vitt el oda. Az Ur irgalma kegyetlen volt hozzám. Nem engedte, hogy a sirba kövessem az enyéimet. Koldusul menekülnöm kellett, mikor felépültem. Kincseimet elrabolták, házamat elégették, családomat kiirtották. S világszavargóvá kellett lennem, hontalább a kóbor ebnél, százsorosan árnyá. Azóta taposom a világ országutait s magányos vándorlásomban siratom elpusztult boldogságomat. S mindezt azért kell eltűrni, mert én másképp imádkozom Istenhez, mint ők.

A negyedik felsőhajta szakította félbe az elbeszélőt:

— Hát ott még élnek pogányok?

— Amint mondtam, uram.

— S a szeretet malasztjának hatalma még nem hatott el hozzájuk?

— Amint az én esetemből láthatod, uram.

ir, hogy nem kell elvinni az iskolából, mert ő az első, a legokosabb, a legjobb mind közül, csak ne járjon olyan rongyosan. En elment kértelek, leig, tegyél érte valamit; hiszen te csomósáma rakod félre az ezreket a te két gyerekednek és ő megszolgálja minden garast a te gyereked, amit rákötél szegény fejére. De gazlag ember — ridge ember. Azt hiszed te, ha imádkozol és rózd magodat a templomban és feállsz lábujjigyre a Schara Izárinél, akkor meg tudod fo ni az uristenünket a szakálánál és hogy ő tel fog huzni a menyországra? Na de hadd járjon az én fiam rongyosan, a rongyokon át jobban belelát az uristen a szivékbe. Mégis meg fog az én fiam mindnyájtokat szegyeníteni és példa lesz ő a falunkban és híres ember lesz belőle és az apja neve Kereszturon épp olyan nagy lesz, mint a Guttman név.

Leig: Hogy ő nagy ember lesz? Nagy pogány, igen, az lesz belőle, vagy ami enélí is rosszabb, kikörösztolódott zsidó.

Máli: Hazugság, leig, ez egy nagy hazugság. Csak azért mondd, hogy fájljon tőle a szivem. Az én Frommelem jó zsidó; a városban elmegy ő mindennap az iskolába, mindig kösört eszik, ha ugyan van neki, mit egyék; végig böjtöl ő minden böjtöl, elég szomorú, hogy többet is. Leig, meg bírtász te engem — hisz nincs semmi a világon, csak a fiam! Rossz testvér vagy te, hogy meg skarsz rikatol, az én szép, jó, derék fiámat. Aki az én egyetlen reményemem, és aki megkönyti az én szivemet minden búbanattól. (Sir.)

Leig: Hogy én minek mondom ezt tenéked? Mert csakugyan tartok tőle. Mert ha rossz lesz neki a dolga, akkor visszajön ide félig elromolva, félig boldogulva és lesz belőle tanító, aki az egész falu csóidje. Vagy pedig lesz belőle valami, —

A negyedik jövevény orcája elborult, zselid szemében egy könnysepp jelent meg s remögő ajka halkán ezt susogta:

— Akkor hát hiába tanítottam ...

És megszólalt a második vándor. Az ő története még busabb volt.

— Hallgass meg engem is, én jó uram. Örmény vagyok s ott éltem kisázsiai hazámban, a mozlím hitű kurdok és törökök között. Magam is jó keresztény voltam, mint emez. Semmiféle felebarátomnak soha egy hajszála sem görbült meg tőlem. Kenyeremet örömet oszítottam meg minden vándorral, az inséget felkerestem odvaiban és nem alamizsnát vittem oda, mely megaláz, hanem testvéri szível és testvéri kézzel segít szeretettel, amely felemel. Hogy szegény voltam s keveset tudtam csak tenni, azt az én Istenem bünöml nem róhatja fel, mert hisz meg vagyon írva, hogy a szegény asszony sekeje többet nyom az örök igazság mérlegében, mint a hivalkodók és képmutatók aranyrudjai. S a jóságos Isten úgy adjon örök nyugodalmat elvesztett szeretteimnek, mint ahogy szántsándékkal soha senkinek az ártalmát nem kerestem, szerettem felebarátaimat, mert szerettem Istenemet. És just tartottam a mennyei üdvöségre, mert az Ur Jézus Krisztus ígéje szerint rendeztem be életemet. Egy éjszakán mégis házamra tört egy vad mozlím-csapat. Mire felbredtem, hallottam székesegyházunk tornyából a félrevert harangok zugasát. Az utcákról vészjósló üvöltés harsant hajlékomba. Alig ocsudtam fel, már ellepték szobáimat a hitetlenek. Özvegy ember voltam, két hajadon lányommal laktam. Azok a vadállatok nekiesetek az én két tiszta liliomszándéknak s ott a szememláltára gyalázták meg őket. Nekem megköztözve kellett ezt az irtóztató látványt végignézni. Hajnalig tartott a leirhatatlan ocsmány, a kimondhatatlan gyászos dorbézolás. Aztán hogyjólakatt a mámorral a bestiak, levágták a két gyermekem fejét s lándzsák hegyén úgy vitték el, mint valami diadaljelet. Engem pedig végig korbácsolva kikergettek a falumból. Azóta csavargó vagyok és koldus. Ólom-súly bubánattal a szivemben bandukolok országból országba. Gyermekeimnek véres árnya lebeg mellettem. Az ő panaszkát halom a bokor zizegésében, a szél bugásában, az erdő zugasában. És miért kellett mindezt elszenvednem, miért? Mert az

egyistent, aki mindnyájunk édesatyja, nem az ő templomukban imádtam.

A negyedik jövevény ismét felsőhajtott, könnyfátyol borította el megint két szemét és így szólott:

— Ó, én szegény testvérem, a te vérszomjas ellenségeid is pogányok valának?

— Te mondtál, uram.

— Ahol aszeret tanának hívői nagyobb tömegben laknak együtt, ott sem tudott eddig diadalmaskodni a malaszt ígéje?

— Én vagyok erre a legszánandóbb példa, uram.

A negyedik jövevény fájdalmasan susogta:

— Akkor hát hiába életem ...

Szót emelt a harmadik vándor is.

— Engem, uram, más szemmel nézz: nem vagyok én keresztény, én zsidó vagyok. De úgy igyekeztem élni, ahogy az egyisten rendelte, az örökkévaló ur, aki előtt mindnyájan hódolattal borulunk le. Nekem is parancsolták, hogy szeressem felebarátaimat, mint saját magamat. És én is engedelmeskedtem e parancsoknak. Nem öltem, nem loptam, nem hazudtam, nem paráználkodtam, az Ur nevét hiába nem vettem ajkamra. Reggeltől napestig kemény napszám volt a munkám, hogy megkeressem családom számára azt a falat kenyeret, amely száraz csak azért nem volt, mert könnyeinkkel öntöttük. Az örökkévaló rendelése szerint könyörültem felebarátaimon, kolduslétemre sem tagadtam meg az alamizsnát a nálammal koldusabbaktól. Tiszta hit, igaz szeretet és törhetetlen munka volt az életem. És mégis, — de jól figyeld meg, uram: engem a végzet nem távol világrészekben, hanem itt Európában ért utól. Romániában laktam, ott születtem, ott van minden ősem elmetve. Hazámhoz hű voltam, küzdöttem is szabadságáért, meg is sebesültem szabadságharcaiban. És mégis kiüldöztek. Nem gyilkossággal, nem erőszakkal, óh, nem, hanem a jogrend nevében, törvényes eszközökkel. Eltiltottak a mesterségem folytatásától, nem engedtek munkát vállalnom, falun nem volt szabad élnem, mert a falu a paraszté; a város tömeglakásaiba internáltak, ahol semmiféle munkát az idegen és a máshitű nem kaphat. Kínáltam dologtevő izmimat: elkergettek. Az igavonó barom szerepére is vállalkoztam volna már

no hiszed te, hogy akkor ő meg fog állni itt Kereszturon előtt? Nem, mert ha ki el akar menni a világba, az ballaghat egy ideig hegyen-völgyön ide s oda, de egyszer mégis eljön egy vízhozó, s akkor ott megáll és keresi a hidat. De a nagy világban a hidak a keresztények számára készültek. Ha a zsidógyerek boldogulni akar a világban, át kell usznia a vizen. És ha fogod hallani, hogy ez vagy az a zsidó vitte valamire, akkor esküt tehetsz rá, hogy kikeresztelkedett. Aki pedig ezt cselekszi, az rosszabb, mint a keresztény, aki keresztény szülőiől való. Gyűlöli a zsidót és elkerül messzire. Hiszen attól kell félnie, hogy ha a hintójával hazahajtat a miséről, akkor szembe jöhetne egy zsidó az ő falujából batyuval a hátán és kiabálhatná: „Adj isten, Hasl!” Hát tudd meg Máli, akár sirsz, akár nem, én nem akarom megélni, hogy a testvérem gyereke elhagyja hitét és elmenjen mellettem, mintba vak volna és hogy egyikünk se tudhassa, én szégyellem e jobban ötöt, vagy ő engem.

Máli: Azt nem teszi Frommel, azt az én Frommelem nem teszi. Ő becsületess zsidógyerek. Hadd el, leig, eredd te csak haza, a szombatomat már elrontottad.

Leig: Jó, megyek már. (Körömböz:) Hát mért nem akar ő rabbi lenni? Az a megátalkodott fiú! En mindig arra vágyokoztam, hogy az én Rézim rabbinus felesége legyen. (El.)

Máli (egyedül): Isten legyen áldott. Most már olvashatom az én szép leveleimet. (Lassan olvas, némi nehézséggel.) „Forrón szeretett szivem, jónyám! On milyen nehéz a szivem, ilyen messze tőled a nagy városban. Nem a nélkülözés az, ami kínoz. Ha néha gyötör is az inség kegyetlen áka és télek, hogy elnyel az ár” — Elnyel az ár — nagyon szép, de nem értem egészen. „Legjobban fáj

az emberek gunya”. Aha, csufolják szegényt, mert rongyosan jár. Én édes Istenem, miért is nem küldnetek neki ruhát? A madárnak megmő a tolla, a báránynak a gyapja, csak az ilyen szegény kis diáknak kell a ruháját a házalótól venni! „Oly sokat gunyolnak a hitenért! Hát más ember vagyok én, mint ők? Nincs-e szemem, szám, kezem ugyanazon a helyen? Nem vagyok-e jobb sok másnál, mert nem ütök és csufolok senkit, engem pedig vernek a pajtasaim! Hányszor segíték egyiknek, másikkal a vizsnál, olyannak, aki egész éven át kínoz és üldöl! De fenntart az öntudat, hogy az Ur öröme változtatja a bűt, és az acél annál keményebb lesz, mentül többet ütök, verik . . .” Istenem, milyen szépen ír! „Hiszen a tanárim is keresztények, de ezek mind nagyon jól bánnak velem. Ebből következtetem, hogy az iskolatársaim is védeni fognak, ha észre törnek és a humanitás szelleme (mi az?) felvilágosítja őket. Mert Istennek szeretet a törvénye, csak embergyűlölet hoz létre halált. De Isten szava a halált életté váltja. Mert halhatatlanságot adott ő nekünk. Ez egyik versemből van, az enyémből, édes anyám. Megmutattam páter Chrysostomnak, aki nagyon érti a költészetet és ő felolvasta az egész osztály előtt és így szól: „Wallner Frommhold költői tehetség.” Ó milyen büszke voltam! Már láttam a nevemet nyomtatva az ujságokban, a képmet rámában. Ó, mint szeretnék nagy költő lenni, — vagy nagy szónok, vagy nagy festő, vagy államférfi, csak valami nagy, híres, hogy té büszkédkedhetnél velem az után. De mire való ez az álmódos? Oly ridge a való ma még, tegnap majdnem elvesztettem legjobb lelkemet. Tudod, kedves jó anyám, hogy az osztálytársammal, a fiatal Rátóthy urral korrepetálok a latin és görögöt — és ezért havi ő forint fizetést kapok.

de nem akadt szeker, amelyet vonhattam volna. Koldultam volna, de elrugtak minden kölszöb mellől. Oh, ott nem élek törrel és szabállyal, ott csak agyonéhezhetnek. Egy pince-oduban huztam meg magam családossal; az almot alattunk elrágta a patkány, gyermekeim napfény és levegő híján elsenyvedtek, anyjukat megölte a földalatti dohos pára. Én magam nap-után nap későbbesre ostromoltam az embereket munkabérért vagy alamizsnáért, hiszen nem nézhettem, hogyan pusztulnak éhen kisdedeim. Hiábavaló volt minden igyekecs. Azok a kovaszívű emberek gunyos vigyorgással feleltek a rimázkodásomra. Ekkor elmentem a hatóság-hoz panaszos kérelemmel. Azt mondták, kotródjam ki az országból, mert sehonai vagyok. Hivatkoztam gyermekeimre, akik elpusztultak a gyötrelmes vándoruton. A válasz az volt, hogy legalább kevesebb lesz az én átkozott fajtámból a világon. Kevesebb is lett nekem. Anya nélkül, kenyér nélkül, napfény nélkül, levegő nélkül elfonnyadtak az én szépséges emberimbóim, az én szerelmes magzataim. Mikor kivitték az utolsót is a temetőbe, vad átkokra keltem a sir gödrénél. A két-ségbeesés kirobbant belőlem és szítkaikkal álltam bosszút a lelketlen, irgalmatlan emberekre. Hazatérve a temetőből, zsandárok fogtak közre, elvitték a határig s ott kilódították a nagyvilágba. Most én is itt csavargok, mint a másik kettő, siratva enyémet, mint őt, áldozata a rideg sziveknek, vértanuja a szeretetlenségnek.

A negyedik jövevény megint megszólalt:
— Ott is pogányok laknak?
— Nem, uram. Azok keresztények.
— Tévedsz, szegény testvérem, a sok bánat megzavarta emlékezésedet. Akit a keresztység szentsége illetett, ekkora pogányságra hogyan vetemedhetne?

— Az én szenvedéseimnek emléke elevenebb nálamnál, uram. Mikor elvették kegyeremet, szabadságomat, mikor halálra kárhoztatták szeretteimet, mikor kirugtak hazámból, amelynek talaján bölcsőm ringott, amelynek szabadságáért vérem omlott, amelynek rögét verejtékemmel öntöztem s amelynek öleiben apám nyugszanak, mindig az egyház nevében s a keresztre hivatkozva cselekedtek így.

A negyedik jövevény hármát sóhajtott,

A multkor veszekedett velem, midőn havi pénze-met kértem, megvert, hisz sokkal erősebb nálamnál és a végén kijelentette, hogy ezentul 4 forintért kell őt tanítanom, mert 2 forintot magának akar megtartani. Ez nagy szerencsétlenség, — de már helyrehoztam. Mind több és több megrendelőm van levélírásra. Egy urházból való szabadságnyelvi iratot velem a kedvesének — és én az egész levelet versben írtam. Ugy el volt ragadtatva, hogy egy ezüst forintot adott érte és a gazdájának egy régi kalapját ráadásul. Egy kissé nagy ugyan, de majd belemövök. Ezenkívül itt most gázvilágítást létesítették és így őjjel az utcán tanulhatok és nincs szükségem gyertyára. Csizma is kellemes, megalkudtam a cipészre, hogy cserébe megírom a számláit. Aldjon Isten, édes jó anyám. Ezerszer csókollak és üdvözlöm Rézikét, aki hozzád biztosan gyakran ellátogat. A te Frommeled." (Kis szünet.)

Máli: Ó, én Frommelem! Én édes, szegény fiam! Az Isten megfizeti a jószágodat! Mért ne lenne bejőle nagy ember, hiszen nagyszerű ezse van és mindig ki tudta vinni, amit feltett magában. Csak maradjon meg zsidónak és az Uristent ne bántsa meg! Ugye, Frommelem, ezt nem teszed, nem lusiód vele anyádat? Hiszen nagyon szeretsz, nem fogsz elhagyni soha, soha, ki az?

Rézi (két tányérral): Jónapot, Malí néni! Ezt anyám és anyám küldik neked. Még nem ülsz asztalnál?

Máli (megcsókolja): Mindjárt, gyermekem. Köszönöm nagyon a kalácsot, a szolgálótok is elhozhatta volna. Eredj csak vissza haza, lelkem, az ebédhez.

Rézi: Ráérek, néném, nélkülem is ebédhez ülnek otthon.

Máli: Na lelkem, te már nagy kisasszony vagy! Ott kell neked lenni az asztalnál.

szeméből sűrűn omlott a könnyek zápora s ajkai susogtak:

— Akkor hát hiába haltam meg...

Aztán áldóan terjesztette ki a két kezét a három vándor felé és szóló nekik édesen vigasztaló szavakat a szeretetről, amely már egyszer megváltotta a világot, a szenvedésben való kitartásról, mely jussot ad az üdvözülésre, a mennyei atyának végtelentlen irgalmáról, aki a tulvilágon dusan jutalmazza meg a jókat és az Istenbe vetett feltétlen hitről, amely a porból felemeli a nyomorultakat s a porba suttja a gögősokeket és lelketleneket.

A három vándor térdre borult egymást átkarolva. És könnyeik összefolytak, lelkük mélyéből egy közös fohász szállt fel az eget Urához.

Mire imájukat befejezték, a negyedik jövevény eltűnt volt. De a megvizsgált nyomorultaknak csodálatosan megedzett lelkéből ujjongva tört ki a kiáltás:

— Örökké él az üldözöttek Istene!

Az utolsó szálló kicsiny ablakán át be-derengett a pitymaltat szürkésege. Megkezdődött a karácsony hajnala.

BELFÖLD

Nagyvárad új püspöke. Jó forrásból jelentik, hogy a nagyváradi püspökség sorsa már eldőlt és Schlauch Lőrinc utóda a váradi püspöki székhelyben Szencsényi Pal, szepesi püspök lesz. Tegnapelőtt Szencsényi püspök hosszas kihallgatáson volt Wlassics Gyula kultuszminiszternél.

A szabadelvűpárt ujvéve. Ujév alkalmából báró Fodmaniczky Frigyeshez, az országgyűlési szabadelvűpárt elnökéhez, hirtelen, Pukovics József országgyűlési képviselő fog üdvözlőbeszédet intézni.

Törvény a részletfizetésekről. Pósz Sándor igazságügyminiszter törvényjavaslatot dolgozott ki a részletfizetés szabályozásáról. A kész tervezet a karácsonyi ünnep után szakemberekből szervezett bizottság elé kerül. A tervezet szerint a részlet-üzlet a vevő bármikor perrel támadhatja meg, ha az árut oly árban vette, mely a készítését meletti jogalmi árát harminc százalékkal meghaladja. Minden részlet-üzletről okiratot kell majd készíteni, s az okirat csak akkor lesz érvényes, ha a vevő saját keze írásával igazolja rajta, hogy az egész okiratot elolvasta vagy ha olvasni nem tud: az okirat tartalmát két tanu je-

Rézi: En kisasszony! Néni, ne csufolj. Legjobb szeretnék veled ebédelni, nálad mindig jó dolgok vannak, régebbről többször adtál nekem valmit. Velem is haragban vagy, mint az atyámmal?

Máli (megcsókolja): Aranyos szépségem te, nem vagyok én veled haragban, az anyáddal sem. Jó ember az apád, én velem nem lehet megferni...

Rézi: Ne mondd, néne, ami oly nehezedre esik. Tudom, az apámnak nem tetszik, hogy Frommel a városban tanul. De te rá se hederits. Engedd, hogy Frommel tegyen, amit akar. Okosabb ő az egész falunál, majd segít ő magán. És nem fog ő keresztelkedni, hívőbb ő a rabbinusnál. Mutatott ő nekem imákat, azok oly szépek, oly áhitatosok voltak, amilyenek nincsenek a könyvben — és ezeket mind ő maga esinálta. Na Isten áldjon, megyek már, Isten áldjon, néne!

Máli: Áldjon Isten, jó leányom. Megírom majd neki, hogy te mit mondtál. Az imémt tiszteltetted. Akarod olvasni a levelet?

Rézi: Igen — nem, mégis haza kell mennem, áldjon Isten! (Gyors elhatározással elszalítja magát; amint az ajtó nyírtja, jó Orsész.)

Orsész: Jó napot adjon Isten!

Máli: Kit keres?

Orsész: Nem jó helyen járnék? De ősemrem az öreg zsidóasszonyt. Csökölöm a kezét, Wallnérné asszony, hát nem ismeri már az Orsészt?

Máli: Csakugyan, iri egyszer magának a fiam egy levelet Krakusába, vagy hová?

Orsész: Az ám, Ragusába, mert a toszkánai dragonyosok ott vannak. Ott a szeretőm. Megígérte a császárt, hogy hazabocsájítja — de elfelejtette, no igen sok a dolga — és dragonyos is sok van a toszkániknál. No most kaptam épp a

lenléteben megmagarázták neki. A részletfizetésre vásárolt árut a tervezet szerint a végrehajtó sem az eladó, sem a vevő tartozása miatt nem foglalhatja le. Ha az ilyen áru elvész vagy megsemmisül: megszünik az eladónak minden hátralévő kötelezése; s ha az áru megromlik, akkor a vevő tartozása az értékcsökkenés arányában kisebbedik.

A kereskedelmi szerződések. A *Vossische Zeitung* bécsi jelentése szerint az osztrák-magyar külügyminisztérium december 31-ikén csupán az olasz kereskedelmi szerződés fogja felfoldani, s a többi szerződések sorsát mind függőben tartja a német kereskedelmi szerződés felfoldásának napjáig.

A horvát gyárosok szövetsége. A zágrábi *Trgovacki* című ipari szakosztálya aza a felhívással fordult a horvát-szlavon gyárosokhoz, hogy a magyar gyárosok országos szövetségének mintájára alakítsák meg ők is a horvát-szlavon gyárosok országos szövetségét. A felhívás utal a magyar szövetség sikeres működésére s éppen azért öntetlenül szükségesnek mondja a horvát gyárosok szervezetését, de már eleve jelzi, hogy legtanácsosabb volna, ha a horvát gyárosok — megőrizve szövetségül saját külön karakterét — mégis csatlakoznának a már sikerrel működő magyar szövetséghez. Az új esztendő első hetében valószínűleg érkezelhet lesz, melyen a horvát gyárosok meg fogják beszélni, hogy a szervezetésnek melyik formáját vélik helyesebbnek.

Kossuth és a függetlenségi párt. Egyes újságok válsághíreket közölnek a függetlenségi pártól, hogy Kossuth Ferenc lemond az elnökségről s a párt formailag is kettéválik. A *Magyar Nemzet* illetékes helyen nyert értesülése szerint ezek a híresztelések semmiféle komolyan számbavehető alappal nem bírnak. Hogy sokan állandóan a párt összetartozandóságának lazításán fáradoznak, az sem a párt vezetőségét, sem a pártot nem alterálja. Ezzel a híreszteléssel összefüggésben emlegették, hogy új napján a párt tisztelgése a pártelnöknél el fog maradni. A párt egyik legelőkelőbb tagja erre nézve azt mondotta, hogy ha e tisztelgés el is marad, ez csak a párt-nak legalább a pártvezér részéről ilyen alkalomkor több ízben hangsúlyozott felfogásával volna összhangban, hogy az e fajta tisztelgések csak hivatali állások körében bírnak azzal a jelentéssel, amelyeket és szokást fenntartják.

Wlassics újabb rendelete. Mind sürűbben fordult elő, hogy oly ifjú, aki reáliskolában szerzett érettségi bizonyítványt, a jogi pályára kívánt lépni. Jogkari rendes halgatól azonban a reáliskolai érettségivel bíró halgatól csak akkor volt felvehető, ha a latin nyelvből kiegészítő érettségi vizsgát adott tett; e vizsga letételéig csak mint rendkívüli halgatól folytat-

Vencel levelet, de ő nem tud magyarul írni, én meg nem tudok csehül olvasni, így németül szoktunk írni egymásnak, azért kérem a fia urát szépen, olvassa el a levelem.

Máli: A fiam bent van a városban; mért fáradsz ilyen messzire?

Orsész: Fenét van a városban! Nincs az a városban. Vótam a kvártélyán, nem volt otthon az éjjel — kérem az iskolán, hát ott sem volt tegnap óta. Aszondják, valami csinát tett — és tán hazaszaladt az anyjához. No, no, ne reméljön el mindjárt, csak olyan verekedés lesz az — afféle gyerekdolog! De hát hol van Frommhold ur?

Máli: Ó, Isten, ne büntess meg. Nincs itt — nem is jött... Mi történhetett vele?

Rézi: Tán utközbén. Tán nem mer bejönni a faluba az ünnepi miatt.

Máli: De már tegnap elment a városból. Istenem! Istenem! Félek, félek! Miféle kocsi az odakünn?

Orsész: No ne reméljön! Üljön le! Fuvaros (ostorral a kezében, kalap a fején, pipa a szájában): Te, Wallnérné, ne ijedj meg, a fiadat hoztam.

Máli: Mennyei Isten! Hol van? Mi történt? (Ki akar menni.)

Fuvaros (durván visszatartja): Na, ki ne mégy — aszonta, ugy lassacskán mondjam el neked, nehogy egyszerre ijedj meg.

Máli: Beteg? Eressz a fiamhoz!

Fuvaros (fogva tartja): Beteg? Dehogyl Csak bevették a fejét — nem is nagyon! De mert mindjárt elszaladt az országra, a Szemesudvar mellett eldőlt, ott hallottam nyögni egy galagonyabokor megett, vizet kért. Mikor ráismertem, hogy a tied, elhoztam. De most hozzátok be hamarek, mert ugy látam, észrevették a

MOLL SEIDLITZ POR
felülmulhatatlan hálszer mindama gyomorbetegségeknél, melyekből a rossz emésztés és az élekedés szokott keletkezni. A gyógyszerárakban MOLL készítménye kérendő eredeti dobozokban 2 korona.

MOLL-FELE FRANCIA BORSZESZ ES SO
Legjobb fájáldomcsillapító badőrszülés, esz, köszvény és egyéb megbűlési bajoknál. A rakárakban ólommal zárt (plombirt) üvegekben 1 korona 90 fillérré kapható. MOLL készítmény kérendő.

hata jogi tanulmányait. Ennek azonban az a hátrányos következménye volt, hogy a jogi tanulmányok első évének bevégezése után a joghallgatók külön miniszteri engedély nélkül nem jelentkezhetett első alapvizsgálatra, miután nem mutathatja ki a szabályzatokban ehhez megkövetelt két rendszeres jogi felvételét. Ennek a hátrányos állapotnak most egy csapással véget vetett *Wlassics* Gyula közoktatásügyi miniszternek ma megjelent rendelete, melyben felhatalmazta az összes egyetemi és akadémiai jog- és államtudományi karokat, hogy a midőn a joghallgatók jelentkeznek első alapvizsgálatra, akik tanulmányaik első félévét reáliskolai érettségi bizonyítvány alapján mind rendkívüli, második félévét pedig az időközben megszerzett latin kiegészítő érettségi bizonyítvány alapján már mint rendszeres joghallgatók végezték — ezeket az első alapvizsgálatra beosztásák. Felhatalmazta továbbá a jog- és államtudományi karokat, hogy amennyiben az említett engedély alapján vizsgázó joghallgatók mindkét alapvizsgájukat a szabályszerű időben leteszik, a végbizonyítványt ezeknek a nyolc, illetőleg hét félévi tanidő szabályszerű bevégezése után kiadják, tekintet nélkül arra, hogy az illetők első félévüket mint rendkívüli hallgatók tölthették. *Wlassics* miniszternek ez a rendelete nemcsak nagy előnyököt biztosít a reáliskolákat végzett ifjúság számára, de egy igen fontos elvi lépést is jelent az egyetemes jogosítás terén.

GALL József cáfolata. Dr. *Gall* József főrendiházi tag írkölte a *Budapesti Tudósítók* szerkesztőségét, hogy a meghatározottabban cáfolja meg azt a tendenciós híresztelést, mintha ő az aradi görög-keleti román püspöki szék elnyerésére törekednék.

A kiegyezés perspektívája.

— A *Budapesti Napló* tudósítójától. —

Budapest, december 24.

A politikai világ karácsonyi pihenőjének nyugalmába a kiegyezés dolgában még mindig tovább húzódo bizonytalanság vegyít zavaró motívumokat. A közeljövő e legsürgősebb problémájának mostani állását és lehetséges perspektíváját következőképpen rajzolja meg egy szabadelvű párti politikus, akinek a dolgoktól meglehetősen közvetlen értesülések és feltétlenül megbízható következtetések állanak rendelkezésére:

Ha szemügyre vesszük a magyar és osztrák kormányok hosszú tárgyalásainak eddigi rezultátumát, mindenekelőtt azt látjuk feltűnőnek, hogy a megoldandó kérdéskomplexumnak nehezebbik része jutott hamarabb dűlőre, mint az aránylag könnyebbik fele. Kétségtelen ugyanis, hogy az elintézendő feladat nehezebb része az *autonom vámtarifa*

megállapítása volt, mert hiszen a legközelebb kialakuló nemzetközi vámpolitikai mérkőzésben az autonóm vámtarifa jelenti a monarchia gazdasági érdekei védelmének irányát és fegyvertárát. A tarifa tételeinek összesége adja meg az irányt, — amely tudvalevőleg védvámok lesz — és az egyes vámtételek adják a fegyvereket, együtt az egész arzenált. Kezdetlő fogva ez látszott a nehezebb és komplikáltabb feladatnak, amint ahogy ugy is volt, mert ugyszólván minden egyes vámtételnél az eltérő, vagy ellentétes érdekek sürölődésének felületét kellett lecsiszolni, ami már az anyag rengeteg tömegére való tekintettel is nagyon erős dolog volt. És ez mégis sikerült, előbb, mint a sajátképpen való kiegyezés kérdéseinek elintézése, amely pedig már szintén egészen közel állott a megvalósuláshoz.

Hogy ebben a részben mik voltak a nehézségek, azt nem szükséges lelepleznem, hiszen rávallanak *Kerber* sajtóhadjáratainak sűrű és vehemens kirohantásain kívül az ő nyilvánosan tett nyilatkozatai és pedig kiváltképpen a birodalmi tanács képviselőházában mondott az a beszéde, amelyben a magyar ipar fejlesztésére irányuló törekvéseket az osztrákok érdekkörébe való betörésnek jelentette ki és az a másik, inkább hírhedt, mint híres beszéde, amelyet az urakházában mondott, s amelyben olyanformán hurokat pengtetett, hogy Ausztriának semmit sem ér az olyan közösség, amely csak névleg is. Amely nyilatkozatokban egész leplezetlenül prezentálódott az osztrák köröknek a közösségről való az a felfogása, hogy Magyarországának békén kell tennie, mint fejleszt Ausztria az ő mezőgazdaságát, ellenben Ausztriának joga van a magyar ipar fejlesztése ellen a közösség nevében tiltakoznia. A lényegbe vágó nehézségek ebből a perverz felfogásból fakadtak. Ezeket a tárgyalások rendjén sikerült leküzdeni. A mi differencia fennmaradt, az nem vág a kiegyezés lényegébe, de — amint az eddigi fejlemények mutatják, — ez is elég volt arra, hogy a kormányok megegyezését elodázza egészen addig a határidőig, amelyen túl a magyar kormány nem volt hajlandó tenni az elodázást. A magyar kormány most már mindenáron világos, tiszta helyzetet akar teremteni. Hogy ennek mi állja az útját, azt szin-

tén nem szükséges találgatnunk, mert hiszen ha konkrét formában a dolgok természeténél fogva nem is került a nyilvánosságra, elég érthetően uiolt rá *Sell* Kálmán az ő ismételt, precíz nyilatkozataival, amelyeknek a veleje az, hogy a kiegyezés a maga egészében nem lehet Magyarországra nézve hátrányosabb, mint a Bánffy-Badeni-féle megállapodások. A magyar kormány tehát semmiesetre sem hajlandó olyan feltételt elfogadni, amely a kiegyezés mérlegét Magyarország hátrányára billentene.

Amint tudva van, a kormány és a törvényhozás összes tényezőinek az volt a kívánsága, hogy a parlament karácsonyi szünetének megkezdése előtt a kiegyezésre vonatkozó megállapodások befejezéséről tessen a miniszterelnök kijelentést. Ez az óhajítás és ez a várakozás nem teljesült, de nyilván még a parlament érdemleges munkájának megkezdése előtt módjában lesz a miniszterelnöknek a helyzet tisztázásáról beszámolni. Ott lesz erre alkalomnak az újvi beszéd. Előrelátható, hogy a kormányok addig tisztában lesznek egymással.

Amde az igazi nagy probléma csak ekkor fog a maga éles körvonalában kibontakozni. A kormányok megegyezése után a parlamentekre kerül a sor. Mert abban az összes mértékadó tényezők megegyeznek, hogy az 1899. évi XXX. törvények értelmében a kiegyezés csak a két parlament hozzájárulásával jöhet létre. Az osztrák parlamenti helyzet pedig erre nézve semmiféle támaszpontot nem nyújt. A kibontakozás tehát csak úgy lehetséges, ha vagy a törvény változik meg, vagy az osztrák parlament. De vajjon melyik várható a két eset közül? Vagy tán a harmadik. Ime, a három esetőség:

Vagy beadja a derekát az osztrák parlament; vagy megváltozik az 1899. XXX. törvények; vagy pedig következik meg nem másítható, el nem vitatható szükségességgel — az önálló vámtarifa.

Itt van az a nagy, szinte megmérhetetlenül nagy probléma, amely minden más domináló erővel háttérbe szorít és rányomja bélyegét a közeljövő perspektívájára.

zsidófiuk, hogy hozom, azt bajt csinálhatnak az ünnep mián! Jaj, de buták is vagytok ti zsidók, a babonákkal! No itt van ugy is!

Frommel (16 éves, poros, rongyos, a feje vöröskék, véres kendőt szorít körül. Halványan, tágra nyílt szemekkel jó és keil az ajtó melletti székre, hogy lélekhezhez jusson): Jó reggelt, leltem anyám!

Mái: Frommel, gyermekem!

Rézi: Frommel! Rosszul vagy?

Orszo: No ifju ur, mit tetszett elkövetni? Hoztak vizet?

Frommel: Boosás meg, jó anyám, nem jöttem jószántomból. De — féltem, féltem!

Mái: Féltél, gyermekem? Hát rosszat tettél?

Frommel: Semmi rosszat, anyám, igazán semmit. Csak a verést nem akartam nyugodtan tenni! Tudod, az új kalap, amit ajándékba adtak, nagy volt nekem. Bizonyára még nevelésesebb lehettem benne, mint máskor — és így mind több és több fiu gyűlt össze körülöttem a reáliskolából és futottak utánam. Mikor körülfogtak és nem volt menekvésem, akkor egyik a másikhoz lököt és mind azt kiabálta: „Nesze a zsidó, ha szereted!” Könyveim kihullottak a kezemből, elfogott a düh és védtem magam, néhányat elkorogtettem, akkor egy kicsi fiu a palatáblája élével ide vág, hogy kicsordult a vérem és előntötte orcámat. Borzasztóan fáj.

Mái: Vízelt! *(Keservesen sir)* Szegény gyermekem! Rossz emberek! Rossz emberek! Gyilkosok! *(Rézi és Orszo megnevelésének egy kendőt és a Frommel fejére teszik)* Mentél volna panaszra a gyerek anyjához . . .

Frommel: Ó, mily jól esik! Igen, az anyjához! Nem szóltam én volna se az anyjának, se senkinek, hisz a türést megszoktam, mindig azt mondtam, csak hadd üssenek most, — annál keményebb leszek. De a fiu megijedt és ő maga szaladt az anyjához. Az anyja egy gyümölcsös kofa, a legszentkedőbb és legszajásabb asszony a városban, akitől mindenki fél. Mikor a kvártélyomra érek, látom a lakásadó asszonyt az ajtóban és látom, hogy a kofa akkor megy

el tőle. Az asszony elémbé jó és így szól: „Takarodj el innen, az én négy falam közé nem jössz többé!” Mit vétettem magának? — kérdem megjédre s a kapuba fogódzom, hogy el ne dűljek. „Hogy mit tettél, cudar zsidó? A Teremtőt csesztoroltad, a szent Szűzről istenkáromló szavakat mondtál. Rézi néni épp most mesélte. Jól tették a fiuk, ha megverték. Azt hiszed, eltűrnék ilyet a városunkban? Megy most a Rézi néni egyenest a direktorhoz, aztán a plébánoshoz, hogy kiutasítsanak a városból. Tanulj te Jeruzsálemban, ha tetszik! A motyodért elküldhetsz!” És ezzel beosapta a kaput az orrom előtt. En pedig megrémültem. Magam előtt láttam a tanáraitam, amint itélnek felettem; elgondoltam, megérhetem azt a szegényt, hogy kitoloncolnak a városból, mint egy gonosztevőt — és elkezdtem futni, sarkalt az örült félelem. De beesteledett, a hegy mögött elfogott a fáradság, leültem, hogy pihenjek kissé. Elynomott az álom, és mintha lázban feküdtem volna — mikor a fuvaros rám talált és felvett a kocsijára. Várj, hisz meg kell adnom a fuvarbért — vár már reá. *(A szobába nyúl.)*

Mái: Az isten szerelméért, csak nem nyulsz ma pénzhez, hisz szombat van.

Frommel: Jaj, erről megfeledeztem — és a közégéből zsidók, ha azok meglátták, hogy kocsin jöttem . . .

Fuvaros: Hiszen nem tudtál magadról, mit tethetél róla?

Frommel: Mindegy az! Ugyan Reidinger, menjen el hamar a kocsijával, mielőtt összeszadnak az emberek.

Fuvaros: Jó, jó, mennék már, de hol a pénz?

Orszo: Megadom én. Mit kap?

Mái: Hamar, hamar. Mennyből Isten, késő! Jön a rabbi. Elébe megyek. *Frommel*, te fekdűl le az alatt.

Rézi: Vezessük a másik szobába.

Frommel: Nem, nem játszom bujdosít, meg fogom neki mondani az igazat.

(Rabbinus és Mái jönnek.)

Rabbi: Boldog szombatot, *Frommel*! Jó napot választottál az utazáshoz.

Frommel: Boldog szombatot, rabbi. Nem én választottam a napot.

Rabbi: Bizonyára ma keresztény ünnep van a városban. Na igen, hiszen te városi vagy. Diák vagy. Te a másik időszámítás után igazodol. Nem is tartozol te mármihozánk! De az anyádra gondolhattál volna.

Mái: De rabbi uram, hiszen beteg. Nem tudott semmit magáról, mikor a fuvaros a kocsijára tette, mint egy gyujjasz-zaókot.

Rabbi: Nem tudott semmit magáról? Az Istenről nem tudott semmit és az Isten törvényeiről. Persze, persze, mást kell neki tanúnia: fizikát és mechanikát, geometriát és geografiát, világtörténetet és természetudományt és mindent, amit isten csinált. De amit az isten parancsol és amit az isten teremtett, arról nem tanítanak ott semmit. Ne egyél kalácsot, ne ilyál pálinkát, ne monj a keresztények közé, akkor nem fognak verni a keresztények. Verve meg vagyunk mi már zsidók, de a magunk bűnéért. Ne távoznánk el az istentől, nem kellene az istennek utánunk jönnie, mint a pásztornak az eltévedt tehen után. Na és megkeríti a pásztor az eltévedt tehenet, mit tessz az a pásztor? Ráút a botjával a nyakára, hogy emlékezzék reá. És így ütött meg tégedet az uristen a pásztortotjával, és ez jól jött neked, és a szerencséd lesz ez, *Frommel*, ha meggyezed magadnak. *(Az ablak felé, honnan két fiu feje látszik.)* Mentek el onnan! *(A fejek eltűnnek.)* No, mit szólsz, *Frommel*? Az anyád elmondotta, hogy mi történt veled a városban. Érted a pásztortotbot? Megmondtam én neked, ugy-e, hogy maradj itten és a jó eszedet, amit Isten adott, az ő dicséretére használd, mert nem terem számodra semmi jó ott künn . . . Miért? Mert vagy megmaradsz becsületes zsidóknak, akkor nem fogsz zöld ágra jutni, vagy pedig zöld ágra jutsz, akkor nem maradsz becsületes zsidó. Lám, jól elláttak téged a te keresztény testvéreid! Itt nálunk a talmudnál maga tőri a fejét a tanuló, de amott az idegen

KÜLFÖLD

Az orosz külügyminiszter utja. Gróf *Lambdorff* orosz külügyminiszter tegnap Budapostro érkezett, ma reggel nagyjából megnézte a fővárost, megébédelt az orosz főkonzulnál s azután (délután 2 óra 40 perckor) tovább utazott Belgrádra, ahol hivatalos fogadtatás lesz. Holnap tiszteletére díszbéd lesz a királyi konokban. A szerb fővárosban Cáríkok orosz követnél a követségi palotában száll meg. Most történik először, hogy Belgrád orosz külügyminisztert lát. A lakosság tüntetőleg ünnepeini készül a ritka vendéget. Nagyhangú felhívás buzdítja a lakosságot, hogy minél tömegesebben vegyen részt a tüntetésben. A szerb király *Grucis* Száva tábornokot, volt miniszterelnököt rendelte gróf *Lambdorff* mellé. A gróf azután holnap délelőtt 10 órakor külön udvari vonaton (az orthodoxok tudvalehetőleg nem holnap ülnek meg a karácsonyt), Cáríkok belgrádi orosz követ kíséretében, Nisbe utazik a jelenleg ott tartózkodó szerb királyi pár meglátogatására, azután még az este tovább utazik Szófiába, egy napig marad ott és onnan Belgrádon és Budapesten át egyenesen Bécsbe megy, ahova ezek szerint a hó 28-án kell megérkeznie. A bolgár fővárosban is erősen készülnek a miniszter fogadására; a macedon-bizottság az egész országból Szófiába akarja csodítani a macedonokat, hogy nemzeti viseletben nagy fölvonulással tünieszenek gróf *Lambdorff* előtt és emlékiratot adjanak át neki. A miniszter Szófiában fogadni fogja *Westmann* filippopolli orosz alkonzult is, aki nemrégben beutazta a bolgár-török határvidéket. Hír szerint éppen az ő jelentései bírták gróf *Lambdorff*ot balkánfélszigeti kirándulására.

Belgrád, december 24.

Gróf *Lambdorff* orosz külügyminiszter ma este ideérkezett. A pályaudvaron a királyi képviselői, továbbá *Antonics* külügyminiszter és több küldöttség, ezek között Belgrád polgárságának küldöttsége fogadták. Gróf *Lambdorff* az üdvözlésekre néhány szívélyes szóval válaszolt és azután az orosz követség tagjaival a késő esti órák ellenére is nagy számban egybegyűlt közönség viharos ovációi között az orosz követségre hajtatott, ahol teát szolgáltak fel. Gróf *Lambdorff* holnap délelőtt 10 órakor Nisbe utazik. A város lobogódszát öltött és este ünnepélyesen kivilágitották.

Szófia, december 24.

Gróf *Lambdorff* orosz külügyminiszter pénteken délután érkezik Caribrod határszéli állomásra, ahol *Danev* miniszterelnök fogja fogadni. A Consev-bizottság feliratot dolgozott ki, amelyet a macedonok át fognak adni *Lambdorff*nak. Hír szerint *Lambdorff* vasárnap délután utazik el Szófiából.

iskolában jobb dolga van a zsidóknak, ott mások török az ő fejét. Megélgeltem most, vagy megpróbálok még egyszer? (Az ablak felé, ahonnan a kíváncsi gyerekek bekuccsukálnak.) Mentek onnan, mondom már! (A gyerekek eltűnnek.)

Frommel (gyenge hangon): Rabbi, én nem hiszem, hogy rosszat tettem. Tanulni akartam, többet, mint itt tanulnak. Mert éreztem, hogy tudok tanulni. Mindig járt valami az eszemben, ami nem hagyott nyugodni. Olyan erő érzetem magamban nemcsak, mint ha szaladni tudnék, nem, többet, sokkal többet, mint ha huzni tudnék husz kocsi. Ha olvastam valami szépet, amitől a hajam égnek állt és égett tőle az orcám, azt gondoltam magamban, ezt én is meg tudnám tenni — és ahogy én olvasom, amit mások írtak, úgy fogják mások olvasni, amit én írok. Hittem — Istenem, mi mindent nem hittem! De fájt a fejem és semmit sem hiszek már.

Máli: En szegény gyerekek! Nem is mondja, mért akar tanulni. En értem, az anyját akarta gazdag asszonnyá tenni — bennem van a bűn, ha van bűn a dolgban.

Rabbi: Ó, ne félj *Wallner Máli*, rád is viszszaesik, amint a kő visszanesik a földre. Emlékezel a *Moeze Ring* fiára? Az is kiment a világba, azt hitte az ő apja is, hogy a kisrőtör-boltból egy nagykereskedőnek kell kirajzani; először elküldte a soproni iskolába, aztán a pestibe, aztán tán még a párisba meg a londoniba is elment. Tyhű! beh finom ur volt! És a mellett milyen büszkék voltak, hogy nagyobbít napján nem eszik és milyen jó zsidó! De mikor aztán egy bárónét vitt feleségül, akkor vették csak észre, hogy keresztény lett. Az esküvőjére se hívta el őket — hogy is hívna el egy keresztényt a zsidó szüleit! No és mit tett a *Moeze Ring* fia és az ő büszke felesége? Volt valami örömről abból a sok ezerből, amit a fiuk küldött nekik külföldről? Semmi se volt belőle. Leborultak a földre és könnyekben fűrészítették az arcukat és tépték a ruhájukat az elvesztett gyerekekért és halotti imádságot mondtak érte. Mert meghal a szülőnek gyermeke, aki a vallá-

Akcó Venezuela ellen. *Roosevelt* még most sem nyilatkozott, hogy elfogadja-e a választottbírói tisztelet, s pár nap előtt nem is fog nyilatkozni. Nem könnyű dolog ez Amerikában, ahol a népképviselőnek nagy beleszólása van az elnök cselekedeteibe, s ahol — úgy látszik — mégis csak meggondolják a dolgot. Erős agitáció folyik amellett, hogy az elnök ne fogadja el.

A venezuelai elnök dacára annak, hogy tiltakozatos betegségben szenved, mint hogy a táviró jelentette, választott bíróság ügyeinek eldől-téig sem pihenhet nyugodtan Caracasban, mert a fővárost tenyegető felkelő bandák ellen kell vonulnia.

Berlin, december 24.

A *Wolff*-ügynökség jelenti: *Scheider* német hajórajparancsnok távirati jelentés szerint a blokádt Puerto Babelóban 22-én, Marakaibóban 24-én kezdődött.

Washington, december 24.

Hír szerint *Roosevelt* elnök abban az esetben, ha arra határozna el magát, hogy a venezuelai konfliktus ügyében elvállalja a választott bírói tisztelet, választottbírói tanácsot szándékozik szervezni.

Caraçao, december 24.

Egy *caraçai* távirat szerint a kormány és a felkelők között kötött fegyverszünet holnap véget ér. A kormány azt az értesítést kapta, hogy három sereg, összesen 6200 ember, *Altgracias* és *Guntire* felől *Caraças* felé tart. A helyzet nagyon válságos. A kormány nem tud több pénzt előteremteni. *Castro* belátja a helyzet komolyságát és holnap *La Victoria*ba megy, hogy a felkelők elvédjét felartóztassa.

Róma, december 24.

A *Stefani*-ügynökség jelenti Washingtonból: *Az olasz kormány az Egyesült-Államok kormányához igen szívélyes hangu jegyzéket intézett amelyben az olasz kormány kijelenti, hogy elvileg hozzájárul a venezuelai konfliktusnak választott bíróság útján való elintézéséhez. Olaszország — úgy mond a jegyzék — igen szívesen látná, ha *Roosevelt* elnök elvállalná a választottbírói tisztelet. Ha azonban az elnök nem fogadná el ezt a tisztelet, Olaszországnak nem lenne kifogása az ellen, ha a konfliktust a hágai állandó választottbíróshoz utalnák.*

Spanyol apróságok. Saragossában a San Pedro Nolasco-templomban *Serret* jezsuita a napokban prédikációt tartott, rettenetesen lenyelve a hadsereget. É miatt az ottani tisztikar panaszszal fordult az érsekhez, aki a jezsuitának megparancsolta, hogy másnap a sántét nyilvánosan szívia vissza s hagyja el Saragossát.

A *karisták* *Llorens* és *Fradera* képviselőket *Velenébe* küldték *Don Carlos*hoz, hogy őt eddigi

sát elhagyja. — A víz erősebb, mint a vér — és a kereszténynek nem anyja többé a zsidó-asszony — és a zsidó anyának nem gyermeke már a keresztény... Mert a keresztények gyűlölnék bennünket zsidókat és gyűlölték is mindig — és jó nekünk zsidóknak, amíg minket gyűlölnék, mert ha egyszer kezdenének minket szeretni, akkor meg kellene szűnnünk zsidóknak lenni. Amen! (Az utolsó szavaknál belépett *páter Chrysostomos*, megállt az ajtóban. Most lassan előre lép. Valamennyien megvannak lepetve és ijedve. A fuvaros és *Órse* kezé csókolnak neki. *Frommel* félig örvendő, félig idegenkedve néz fel rá. *Máli* a fia elé áll — mintegy védve őt.)

Fáter: En nem mondom áment, rabbinus ur. Szavai éppenséggel nem jámborak.

Rabbi: Főtisztelendő ur nem mondhat egy-hamar olyat, amihez én mondanám az áment. Szabad kérdenem, kihez van szerencsém és mi hozza ide főtisztelendő urat. Ez itt szegény zsidók háza.

Fáter: Látom, jó helyen járok. *Wallner*né asszonyt tudakoltam és a fiát látalom itt, akit keresek. *Wallner Frommhold*, maga is kérde ki vagyok én és mit keresek itt?

Frommel (nehezen kél fel és kezét csókol neki): Igazgató ur! Jóságos jöltevöm, kérem, higgyen nekem, nem vagyok hibás!

Fáter: Hiszek önnek, barátom, különben nem jöttem volna. Úljön le, nagyon fáradt lehet! (Székhöz vezet és melléje ül.)

Rabbi: Főtisztelendő ur, bocsánatot kérek. *Fáter:* Miért?

Rabbi: Ugy beszéltem az előbb önnel, mint aki itt otthonában és jogában van az ő hiveinél. De látom, hogy önnek több joga van a fiatal emberhez. Ő az ön és nekem itt nincs mit keresnem. Alázatos szolgálja, főtisztelendő ur! (*Menni akar.*)

Fáter: Maradjon, tisztelendő ur. Nem értem, mire céloz és önnek nem szabad tévedésben távoznia.

Rabbi: Főtisztelendő ur nem érti, hogy én mire céloztam. Főtisztelendő ur az ő fejére

téltelensége miatt kérdőre vonják s azt tanácsolják neki, hogy mondjon le a fia javára, akitől többet várnak.

Valószínűleg ebből keletkezett az a minapi hír, hogy *Don Carlos* le akar mondani a fia javára.

HIREK

Karácsony estéjén 1902.

Visszajöttél hozzám karácsony estére!

A meleg ég alól, kedves tengertájról.

Ide, hol jég borul a folyam tükreire

S a virágos liget most zuzmarát árul.

Az egész valómat szintén tél lépéle:

Lelkemet a mély gyász; idegre ható baj.

Körültem a magány jégheheltével:

Köddé fagy ajkamon a kihellett sóhaj.

Te ideszálisz étém, mintha égből jönnél,
Nem várná, nem kérve: magad jó szívétül. — Szavadra elmulik rögön a hideg tél,

Keblemről a fájás, ha arcod föléd dül.

Meghoztad a lelkem, mely távol volt nálad,

Nem vagyok én tőled távol egész ember,

Lelkem nyugodalmat csak veled találhat,

Csak te rád gondolok, amíg a szívem ver.

Itt vagy hát mellettem, kezéd a kezemben:

A hogy álmaimban láttalak ezerszer.

Mikor elmentél is, szép voltál szememben,

De visszatértedben most még szebbnek tetszel.

Minden angyalát a kegyelmes égnek,

Kik a mai estén allóuját zengnek,

Legyenek tolmácsi azon üdvösségnek,

Mit általad küldött ma az istengyernek.

Jókat Mór.

Dóczy Lajosnál.

— A *Budapesti Napló* mai tárcájáról. —

(v.) Ilyenkor karácsony táján a szerkesztő átalakul valóságos rémévé a prímpilipus íróknak. Rendre járja őket kéziratot zsarolni. Kifogást el nem fogad, ürügyet visszavet, ígértetben nem bízik, jó szóval magyart el nem küldeti. Neki kézirat kell, még pedig tüstént, mert a karácsonyi szám éhes, sőt falánk és étvágyát azonnal ki kell elégíteni. A szerkesztő-ember ilyenkor félretesz

tette a kezét. Nem fogja tenni e kezét valamire, ami nem az öné. Hogy mit vélek? Nos, azt vélem, hogy *Wallner Frommel* már nem zsidó, hanem keresztény.

Fáter: Csodalók, tisztelendő ur. Ő nem változtatta meg hitét. Minden szokásaihoz ragaszkodik — a babonáságig. Ajulva találtam az éh-égtől és nem fogadtam el tőlem egy falat kenyeret sem, mert keresztény késsel volt vágva. Nincs más jogom e szegény fuhoz, csak az emberi szánalom. De ezt a jogot el kell ösmerned, ugy-e *Wallner Frommhold*?

Frommel: Ó, igazgató ur, mindig oly jó volt hozzám! Mért nem olyan minden keresztény, mint ön?

Fáter: A zsidók is aligha lesznek mindig olyanok, mint te. De térjünk a dolgokra. Te engedelem nélkül hagytad el a gimnáziumot. Fejteszem, hogy nem akard tanulmányaidat félbeszakítani. Büntetéstől féltél, az elől szöktél?

Frommel: Nem, igazgató ur, nem a büntetéstől féltém, csak a hamis vádtól. A vád hamis, igazgató ur. Nem üttem esufot a vallásából. Megverték az volt a vétkem. Akik a büntetéstől félték, azok vádoltak be.

Fáter: Tudom, gyermekem — én kezesseget vállaltam érted. Ösmernem annak az asszonynak gonoszságát, aki elment vádat emelt. Minden kiderülne, ha te tanárád előtt megjelenél és védenéd az igazadot. Ezért jöttem éretted magam, hogy biztonságban térhess vissza a városba.

Frommel (elhátrószással): Igazgató ur, azt nem fogom tenni soha!

Rabbi: Ez aztán a beszéd!

Fáter: Beszéd — de nem helyes beszéd. Nem tudod, hogy mit teszel, milyen nagyot vétezz tenmagad ellen. Nemesk magad ellen, de Isten ellen is, aki gazdag magot vetett beléd. Talán egy nagy jövőt tometesz el — egy tehetséget mindenesetre — melylyel másoknak és különösen hitorsossáidnak hasznára lehetnél. És elmondhatod te magadról, hogy ezt jól megfontoltad?

Frommel: Keservesen megfontoltam, mikor

minden diplomáciát, minden delikatesszt, összeszedni energiáját s így indul neki a karácsonyi barátságok felé.

Ilyen módon felváltva topptantam báró Dóczy Lajoshoz. Kimondhatatlanul kedvesen fogadt, olyan kedvesen, hogy szinte kétségbeesem. Mi szerkesztők ismerjük már ezt a végzetes szeretetreméltóságot. Ez azt teszi, hogy méltóztassék helyet foglalni, tessék egy pohár pompás Cherry Brandy, gyujtsunk rá, kérem, egy havannára, — de kézirat nincs. Nincs, mert ami volt, azt már elszedték a szemesebbek és nem lesz, mert hiába, a véges embernek a munkabírása is véges, hadd maradjon most már a dolog a jövő karácsonyra.

Körülbelül így indult a társalgás Dóczy Lajosjal is. Ő mosolyogva védekezett az én energikus kéresem ellen, én meg mosolyogva védekeztem az ő védekezése ellen.

— Hát lássuk csak, báró ur, igazán olyan nagyon fáradt?

— Elhiheti, barátom, hogy az vagyok. Az a kötet Schiller-fordítás, mely a minap hagyta el a sajtót, nagyon, de nagyon erősen igénybe vett. Isten látja lelkeket, teljesen kimerültnék érzem magamat.

— Hát pihenjen majd karácsony után a babérain. A *Budapesti Napló* hogyan jelenhessen meg karácsonykor Dóczy Lajos nélkül? Ugye bár, ez lehetetlen dolog? Ha én bele is nyugodnám, az olvasóim semmi esetre sem nyugoznak bele.

A báró finom mosolylyal vetette oda a feleletet:

— Beszéljünk inkább a közönségről, ne az olvasókról. Közönség az még akad Magyarországon, de olvasó, óh, az egészen más. Lássá, itt ez a kötetnyi Schiller-fordítás. Ennek a sorsa bizonyítja, mennyire jogosult ez az én megkülönböztetésem. Biztos vagyok benne, hogy még a kritikuskaim közül is akárhány csupán az előszöveget olvasta el s legfeljebb, ha egy-két versbe kukkantott bele. Hát még a nagy közönség! Érdekes tünet például az, hogy valahány ember e könyvről velem beszélt, egynek se ötlött a szemébe a dedikáció. Már azt sem olvasták el, hát még a többit, ami utána következik.

— Meggyőzöm, én se vettem észre az ajánlást, vajjon kinek szól?

— Thiering professzornak, az én gyermekkorai jótevőmnek, a soproni protestáns liceum igazgatójának. Annak a férfinak, akinek köszönöm, hogy magyar íróvá lettem.

— Hát az csakugyan nagy érdeme a soproni professzor urnak. Nem mondaná el báró ur, hogy Thiering ur hogyan csatolta önt bele a magyar irodalomba?

— Oh, nagyon szívesen. Ritka dolog ugyan, hogy rövid dedikációhoz hosszú kommentárt osszadjon a szerző, de ezt a furcsaságot most megcselekszem hálából az én régi, jó professzornom iránt.

Kicsiny gyermek voltam, mikor édesapám behozott Sopronba a középiskolába. Akkoriban — a Bach-korszak német uralma idején történt — a Dunántúli határszéli falvaiban természetesen német szó járt a népiskolákban. Ugy vonultam hát be Sopron városába, hogy egy kukkot sem tudtam magyarul. Édesapám felvitt a katolikus főgimnáziumba, ahol szintén német volt a tanítás nyelve. De ott nem vettek fel. Lekéstem, mert a tanítás ott már egy hónapja folyt. Atballagtunk hát a protestáns liceumba, amelynek Thiering volt az egyik tanára. Ebben az intézetben kuruc szellem és magyar szó uralkodott. A hazafias ellenállás ama szomorú években a protestáns szövegekre és a protestáns iskolák falai közé menekült. Ott fel is vették a magyarul egyetlen szót sem tudó kis zsidófiút. Az első leckéket szajkó módjára magoltam be, mert kifutott volna a szemem szégyenletemben, ha felhívna s felelni nem tudok. Hetek múlva már értettem azt, amit meg kellett tanulnom. És hónapok múltán már beszélni is tudtam iskolatársaimmal. Thiering professzor keze pedig állandóan rajtam volt. Ő igazított utba, erőt öntött belém, kétségeimet ő oszlatta el. Mikor nem volt könyvre való pénzem, ő látott el könyvekkel. Mikor a tandíj miatt, melyet atyám nem birt lefizetni, el kellett volna hagynom az iskolát, ő állott jót értettem. Büntetésfeladatra idézett lakására, hogy legyen ürügye megozsonnáztatni s meleg kályha mellé ültetni. Hogy magyar tudtam lenni nemcsak érzésben, hanem gondolkodásban és nyelvben is, azt egyesegyedül az én jó öreg professzornomnak köszönöm.

Megilletődve hallgattam az illusztris költő hálájának e kifakadását.

— E dedikációhoz — mondtam — egy darab önéletrajz is fűződik tehát. De miért éppen a Schiller-fordítást ajánlja neki a báró ur; miért nem tette ezt eredeti műveinek valamelyikével?

— Mert ez a könyv fejezi ki legjobban azt, amit a professzornomtól kaptam. Thiering széles műveltségű, nagytudományú ember volt, egyike

ama protestáns férfiaknak, akik szellemi kínosjeiket a híres német egyetemekről hozták haza, hogy aztán itthon a nyugati műveltséget az erős hazafias érzéssel forraszták össze. Még ma is gyönyörűséggel gondolok az ő tanítására s azon órákra, melyeket házában töltöttem. Az iskolában Euripidest eredeti szöveggel tanultuk s párhuzamban vele olvastuk Goethenek Tauris Iphigenia tragédiáját. Mennyi élvezet s mennyi okulás volt a Thiering előadásában, amelyekben a német költőfejedelm s a nagy görög költő nagyságát az egymás műveivel mérte meg.

A költő e szavainál felébredt bennem az élelmes szerkesztő. Dóczy mellének szegyeztem egy merész kérelmet: milyen érdekes volna az ő gyermekéveiből egy darab autobiográfiát vinni a közönség elé.

A báróra váratlan hatást gyakoroltak e szavaim.

— Egy darab autobiográfiát? — felelte vonatottan, mintha észbe jutna valami.

Aztán némi tévovás után megfogta kezemet, elvitt íróasztalához s kivett a fiókból egy kéziratot.

— Itt van valami, de ez tán nem a nyilvánosság elé való. Ocska história, ezelőtt 20 esztendővel írtam. Szindarab, amely sose került színpadra. Tudom, ezt úgy se adná ki.

Ismét felébredt bennem a szerkesztő, de most már nem az élelmes, hanem az érlelyes szerkesztő. Elkértem Dóczytól a kéziratot és zsebre tettem.

— Köszönöm a karácsonyi ajándékot a *Budapesti Napló* közönsége nevében.

— Ohó, barátom, — kacagott Dóczy — hiszen ön maoskát zsákban vásárolt. Ujra mondom önnek, ez a darab vagy lemaradt már az aktualitásól, vagy még nem érett meg reája. Nagyon mozgalmás ám ennek a históriája.

— Nagyon hálással hallgatnám meg, ha elmondaná.

— Miért ne? Mi írók egymás közt érdeklődünk az egymás elkallódott műveinek epopeiáit iránt. A história a bécsi Ringszínházhoz fűződik, ahhoz, amelynek örökké emlékeztés marad a katasztrófája. Ama színháznak az én *Jauner* barátom volt az igazgatója. Több is volt ő nekem közönséges barátomnál, valóságos jótevőm volt. Mikor a *Csók* német fordítása megjelent, ő megvette tőlem jó summa pénzért a külföldi színpadokon való előadás jogát. De nem mint drámát akarta játszani, hanem operaszöveget akart belőle

bánatosan sirva hagyttam el a várost. Es a szívem igazat ad nekem, mióta e szobában ülök az anyámnál. Itt van a béke, a nyugalom. Itt meg vagyok védve. Itt azt az ünnepet ülik, ami az én ünnepem. Itt az vagyok, ami más, és nem löknek félre, ha másokkal egyenlő akarok lenni. En is mondtam magamnak, igazgató ur, hogy van tehetségem. Ostobaság volt, nyugtalan hiúság és nem a tudásvágy, ami innen elvitt. Mért lennék én nagyobb másoknál: jóvá lenni, boldoggá lenni és boldognak maradni — talán mégis ez lenne az ember rendeltetése. Es az lehetek itt is.

Fáter: Szomorú, édes gyermekem, hogy te ily böles igéket mondasz. Meggyőződnék, ha férfitudó hallanám őket. De rosszul illenek hozzád. Vigyázz, meg ne bánjad, hogy ilyen okos voltál! Most a keserűség és fájdalom szólnak belőled. Ha megnyugodtál, akkor más hangot fogsz hallani és új neked, ha nem tudod elnémitani! Aldjon Isten! Nem küzdesz tovább! Bár kárpótálást megtalálád azt a boldogságot és szeretetet. Rabbi ur, ime ő az ön kezében van. Eltemeti tehetőségét, de megmarad a szeretetbe való jó szíve. Legyen és maradjon ez ment minden gyűlöletől és keserűségtől. *(Köcsi robusztus hallik.)* A kocsim jó. Istennel ajánlak. Frommhold. *(Köset ad neki. Kívül lármá. Az ablakban fiuk fejei láthatók, közöttük a Náci.)*

Náci (bekidáltva): Nos, Frommel, elmegy a pappal?

Rézi: Náci! Az ég szerelmére! Menj el, menj el.

Más hang: Ki a kereszténynyel! Másnti kereszteljük.

Fáter: Mit jelent ez a lármá, rabbinus ur? Talán ez én jelenlétemnek szól? Mondja az embereknek, hogy már megyek.

Rabbi: Csend odakünn!

Fuvaros (az ablak felé szüktva az ostarval): Nem takarodtok, Istenverte zsidó kölykei! *(Kívül kiabálás.)*

Máli (tjeden): Hazvra el. Reidinger, be kell

csuknom az ablakot. *(Lecsupkja az ablakot, egy kő röpül be az ablakon és ő egy kiáltással visszatartozdik.)*

Orszo (Részivel felfogja őt): Ni ni, zsidó revulució. Ilyet se láttam még soha.

Frommel (tastékozva felugrik): Kutyák! gyalázatosok! Meg kell egyet ölnöm. *(Kiszakítja a fuvaros kezéből az ostarot és kirohan.)*

Máli: Frommel, gyermekem! *(Utána akar menni.)*

Fáter (visszatartja): A szemem találták. Maradjon! Rabbinus ur! Vegye elő az auctoritását.

Rabbi (kiszól az ablakon): Békességet, békességet, ha mondom! Frommel, ne verkedjél, már kettőt leütött.

Fáter: Most ő esik el maga, egy nagy kő taláta fején. Istenem! *(Kirohan.)*

Fuvaros: A föltisztelendő ur veszedelemben! Utána!

Máli (az ajtó felé): Frommel! Gyermekem! *(A lármá távolodik. Amint az ajtó felé siet, jó a Fáter a vérző fuval.)*

Fáter: Víz! Vértük a feje itt hátul!

Frommel: Ne vízet, vért! Csak vért látok! Nem akarok más látni, csak vért, agyon ütöttem egy párt? Ugy-e agyonütöttem őket? Az anyámra dobtak követ! Az én szegény anyámra. Eresszszetek!

Fáter: Elmentek. Nyugodjál meg, beteg vagy.

Frommel: En nyugodt vagyok. Es egészséges vagyok. Elmentek? De el fognak jönni újra, nem ösmeri őket, igazgató ur! A kocsi itt az ajtó előtt, ez a bün. Szombatban nem szabad itt kocsi-
nak állni: ez a vallás az, amiért ők küzdenek. Ugy-e rabbinus ur? Ilyenek a zsidók. Nem akarok rólok tudni. Igazgató ur, kérem, vigyen magával, nem akarok itt maradni. Nem vagyok ide való. Nem vagyok elég bunta. Nem vagyok elég rossz. El akarok innen menni!

Rabbi: Frommel, ne káromold az istent. Isten tudja, mit cselekszik.

Frommel: Mit tud maga istenről, kibérelte az istent? Isten nem lakik Keresztúron. Istent mindenütt megtalálom. Sokat fogok tanulni. Is-

tent is meg fogom tanulni. De itt, itt nincsen ő itthon!

Máli: Gyermekem! Maradj velem! Vézre, beteg vagy.

Frommel (megelőli — zokog): Anyám, lelkem jó anyám, most el kell monnem — itt mindenem agyon kelene ütnöm valakit. Majd előjövök érted. Lesz belőlem valami. Tanulni fogok, éhezni, dolgozni — és előre fogok törni, mindig előre és fölfelé, mindig följebb. Es meg fogom érni azt a napot az én Istenem segítségével, hogy mindezek az emberek, akik téged és engem lenéznek, csuszni fognak előttem, mint a férgek. Most vérsere, vernek a keresztények, — a zsidók a városban, a faluban. Jó, de ha egyszer megint előjövök, a kalapok le fognak repülni a fejekekről, mártírföldekre. A tied is, te pimasz! *(Leüti a fuvaros fejéről a kalapot és az ajtó felé rohan az igazgatóval. Itt Rézi be lép előbe. Gyengédelelenül félreléki. Az vir. Ekkor visszafordul, megelőli és suvva mondia neki:)* Vártj, jó Rézikem, várj. *(Az igazgatóval el.)*

Rabbi (Málihoz): Ez a te nevelésed.

Orszo (a távozók után): Megállj! Ki olvassa el most a Vencel levelet?

Függöny legördül.

A muzsikus.

— A *Budapesti Napló* eredeti tárcája. —

Irta: Ifj. Abrányi Kornél.

Meg lehet-e mérni nagyságát annak a jótétevénynek, melyet az emberiségnek a nagy költők nyujtanak? — S főleg a lelkileg egytörtött, az életnek csak árnyoldalaira kárhoztatott szenvedő emberiségnek? De a nagy költők között is kik a leghozzátérhetőbb jótétevek? Kötszetenlenni azok, akik gondolataikat s érzéseiket a zene nyelvén tudják közölni. Egyrészt azért, mert a zene világnyelv s egyaránt értheti minden nemzetbeli. Másrészt, mert az abszolútnak hármás fogalmából, melylyel a theologiai bölcselek az istenség lényegét

csináltatni. Már meg is volt a szerződése Lécoqueval, A corveillei harangok komponistájával. Ekkor jött közbe a Ringszínház égeése. Szegény Jauner most furcsa helyzetbe jutott velem szemben: volt egy operaszövege, de nem volt színház. Hát meg se senesítette a *Csókot*, hanem elvitte *Dingelstedt*hez, aki akkoriban a Burg-színház igazgatója volt; annak a figyelmét hívta fel a darabra s így került a *Csók* a Burg deszkáira. Az első előadást követő napon egy borítékban kettétépv megkaptam Jaunertől a vele kötött szerződésemet, ami azt jelentette, hogy a *Csók* német előadásainak jövedelmével szabadon rendelkezhetem.

— De hiszen ez a darab nem a *Csók*, hanem valami más, amiből nem tudom még, hogy mi köze volt hozzá Jaunernek?

— Megtudja azonban, Jauner felkérésére írtam a Ring-színház számára egy drámát is. Az a kézirat, amelyet ön magával visz, a dráma előjátéka. Megírtam benne az antiszemitizmus drámai konfliktusát. Ennek a korbetegségnek akkor jelentkeztek az első tünetei s erősen megkapták a lelket. Eszembe jutott a saját ifjúságom, mely két világfelfogás között tétovázott s mely ütköző pontjává lett ennek az egymás ellen fenekedő két világfelfogásnak.

Az az előjáték, melyet ön magával visz, egy darab autobiográfiája Dóczy Lajosnak. Az a zsidó fiú, akit vérsere vernek a keresztények, mert zsidó, s akinek a fejét a zsidók is beverik, mert lelkevel a keresztény alapon felépült modern műveltséghez esatlakozott, én magam vagyok. Ne vigye kérem ezt a dolgot a nyilvánosság elé. A Ring-színház katasztrófája nagy okólásom volt nekem. Talán azért kellett porrá égnie ama színpadnak, mert a modern társadalom ezt a tragikus összeütközést meg sem tudja érteni. Inteni már késő ezt a társadalmat s a tragikumából a következtetést, ebből pedig az oklást levezetni még korai dolog lenne.

Megragadtam a költő kezét s melankolikusan maga elé tekintő két szemé közé néztem.

— Vigyük ki mégis a dolgot a nyilvánosság elé. Sohasem késő megkondítani a vészharangot.

— De mikor elnyeli a félrevert harangok szavát egyfelől a lángok hangos robaja s másfelől a kárörvendők barbár kacagása. Hagyjuk a dolgot. Menjen vissza az a kézirat az íróasztal fiókjának homályába.

— Bennem s velem a nyilvánosság áll ön előtt, báró ur, ez a kézirat tehát bennem s velem

meghatározzák, hogy: sem nem anyag, sem térhez, sem időhöz kötve nincs, vagyis hogy testetlen, végtelen és örök, kettő a zenében megtalálható. Mert sem anyagból nem áll, sem tért nem foglal; s ha a hangok egymásutánja időhöz nem lenne kötve, a földön is érezhető és felfogható volna az „abszolút.” De a természet is, mely a legnagyobb poéta és a legnagyobb művész, a zene által szólal meg, a hangok szerfele neméből állván az ő orkesztere s a piaci szörnyas jószágok lévén az ő dalosai. És Shakespeare is, aki mindjárt a természet után következék a földön, — a zenét tekint az istenség legedesebb balzsamának. Zenével gyógyítja az öreg Lear királyt s a zene által adja vissza elsötétült lelkének az eszméletet. Zenével gyógyítja a szerelm betegségét a Vízkeresztben és a Viharban a zene varázsával hajtja végre Prosperónak minden csodáját. Így a zene, ha Shakespeare-t követjük, s ha a tudományok fakultásai közt keresünk számára helyet, épp oly közel áll az orvosi tudományhoz, mint a filozófiához. Sőt tán még közelebb. Mert míg a filozófia könnyen belebolondul a problémákba, melyeket megoldani nem tud, a zene nem ismer megoldhatlan problémát, hanem minden diszharmoniót egyszerre felold s a megszavart lélek elvesztett egyensúlyát mindig visszaadja. Sőt még a matematikusok és az építésszek is igényelhetik az oldalági rokonságot. Mert nincsen az a bonyolult logaritmus, mely túlszárnyalná egy zenekari partitúrát, a különböző hangok összetalálkozásának pontosságát. Nincs ennél a földön magasabb számtani művellet; sem nemesebb és pazarabb építésszet. Azzal pedig már a görögök is tisztában voltak, hogy az architektúra nem más, mint megfogott zene s a zene nem más, mint felolvasott architektúra. Egyáltalában nem vagyok képes felfogni tehát, hogy mi vezethette azokat, akik midőn a ma élő egyik legnagyobb zeneköltőnek, Goldmark Károly hazánkfiának, sok nagy alkotásai és világszerte elismert érdemeinek jutalmául, de első sorban az ő magyarvoltának kitüntetésé végett a disz doktorságot akarták kioszközölni, hogy ők e

a nyilvánossággal érintkezett. Ne végözzünk fél munkát, Allons-y!

— Nem bánom, — szólta a költő, — de a felelősség egyedül az ön.

S én ezt a felelősséget büszkén viselem.

A közönség hálája bizonyára megjutalmaz engem érte, hogy a gyönyörű alkotást a költő szellemi tárházának egy zugából kiemeltem.

Budapest, december 24.

— BUDAPESTI NAPLÓ. December 31-én új előfizetés nyílik a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejár, méltóztatásuk a megújításról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— A Budapesti Napló legközelebbi száma a kettős ünnep miatt szombaton reggel jelenik meg.

— Jókai Mór „Ahol a pénz nem isten” című regényének folytatását első mellékletünk 2-dik oldalán találja az olvasó.

— A király üdvözlése. A királynak szánt újévi üdvözlőket gróf Apponyi Lajos magyar udvarnagya és felesége Scherr-Thoss Margit grófnő december 31-én délelőtt 8—10 óra között veszik át a királyi várpalotában.

— A Budapesti Napló karácsonya. Eljött a családunk, a szeretetek, a hangulatok ünnepe: a szent karácsony. Künn az utcán, ott-hon, mindenütt... az ajándékozás, a szíveség, a barátság, a meleg szeretet napja. És mert ajándékkal szaladja keresztül a millió postás a világot, mert mindenki ad, hogy szeretetét, örömét, háláját megmutassa, mi is e szép ünnepnapon visszaadjuk hű közönségünknek annak a szeretetek, a ragaszkodásnak egy kis részét, amelyben nagyra erőse nőtt a Budapesti Napló. A karácsonyi hagyományos nagy szám ez a mai, mi azon voltunk, hogy ne csak nagy és sok legyen, de szép is, hogy érteke ne muljék el a gyorsan tovaillanó nappal. Ötvenkét teljes oldal foglalt magában ez a karácsonyi szám, csak formája és aktuális közleményei után újság, de a benne összehalmozott szépirodalmi dolgozatok maradó becsü könnyűv teszik, amelyben lapozgatni gyönyörűsége telik mindenkor az olvasónak.

A léptelen a politikák az első hely, politikus nemzet vagyunk és a mai nehéz, komoly időkben méltán részt kér a napisajtóban a helyzet komoly, magas nézőpontból való fejtegetése. Gazdag politikai rovatunk mellett a tárcában első helyen emelkedik ki báró Dóczy Lajosnak dramólettje: *A két világ közt*. Az ünnepelt költő újra a Budapesti Naplót tisztelte meg egy megragadó munkájával. Ifj. Ábrányi Kornél, a publicistika-

célból a magyar királyi tudományegyetemnek csakis a bölcsészeti fakultására voltak tekintettel. S midőn a bölcsészeti fakultás ennek a disz doktori oklevélnek megszavazására nem volt kapható, az egész mozgalmat feladták. Mert hol van az megírva, hogy akár az orvosi fakultás, akár a politechnikum ne tehetné volna az ügyet magáévá? — Vagy még ebben a kérdésben is Bécs-től veszünk az utmutatást? S mivel Bécsben a bölcsészeti fakultás választotta disz doktori Brahmst, tehát Budapesten is csak a bölcsészeti fakultás adhatta volna a disz doktorságot az öreg Goldmarknak?

Nóde mindegy. Ezen túl vagyunk. Nagyobb szerencse az, hogy a galambosz köllőnek legújabb dicsőségén nem vagyunk túl. A Berlichingeni Götz diadalának sugari nemesek a Goldmark homlokán ragyognak, hanem a miénkben is. Fejedelmi ajándékkal adta Goldmark Budapestnek azt a jogot, hogy ezt a legújabb operáját, melyre az egész külföld kíváncsian várakozott, Budapesten adhassák először. Németország, Franciaország érdeklődő zenei körei Budapesten adtak egy másnak találkozt. Sőt még Bécs is ide volt kénytelen elküldeni zenei szakértőit. S az a lelki világ, melyből a Goldmark legújabb alkotása fakadt, — nagyon megfelelt az 6 legújabb tapasztalásainak. A Berlichingeni Götz, nemesek úgy, amint a Goethe ifjúkori lelkéből kipattant, hanem úgy is, amint a történelmi legenda fennmaradt róla, ámbar a legnemesebb eszméknek élt, mindenben csaldott. Csaldott a barátságban, csaldott a népben. S a nemes szívek csaldásának világrendje az, mely a Goldmark operájában a komor törvények hangját megtalálja. Bőszesen árad ugyan ebben az operában is a teremtő és örökifjú kedélynek dallamforrása, — de a fájdalom az, amely végül is mindent magába ölel. De olyan fájdalom, melyet a költő itt is csak magának tart meg, melyet a költő csak maga érez: ellenben hallgatóságának lelkében gyönyörűre változtatja azt is. Több filozófiát a német egyetemeken sem tanítanak, mint amennyit ez a zene ki

nak és a szépirodalomnak egyaránt kitűnősege, A muzikusról irt egy remek tárcát. Színházi rovatunkban Goldmark, a nagy magyar zeneszerző nyilatkozik készülő új magyar szimfóniájáról, a Zrínyiről. Művészeti rovatunkat Berzeviczy Albert, a kiváló államférfiu és a fenyestolai esztétikus disziti A Cinquecento művésze című dolgozatával, amely nemrég a budapesti társaság legelőkelőbb köreit vonzotta a Szabad Egyetemre. A legelső helyre való Jókai Mór, a költő- király gyönyörű verse, egy megragadó családi kép.

A karácsonyi melléklet homlokán megint Ábrányi Emilnek, a költő nemzedék e ragyogó tehetségei alakjának neve díszlik és ezzel az egy versével is ünnepi hangulatot áraszt e hatalmas számban. Címe: A harmadik grandios és a szabadságnak, a humanizmusnak bajnokja szóval meg ebben a remek költeményben is. Es sorrendben a többi olvasmányok, próza és vers váltakozva:

Abonyi Árpádtól a Szent Antal fia elbeszélése, az élte delén elhunyt Incezői Lászlónak hangulatos verse: A karácsonyfánál, Fényes Sámuelnek, Kuruc Feja Dávid szerzőjének nagyérdékű tanulmánya a Magyar Helikon érdekes alakjáról Bacányiról, dr. Feleki Sándor kedves verse, a nagytehetségű Krúdy Gyula A közgazdasági menyeske című elbeszéléssel között meg, Lenkei Henrik költői tolla a Három meteor irta meg, Zöldi Márton, a jeles humorista A tábornok menyasszonya című elbeszéléssel emeli a karácsonyi melléklet értékét. Vers van Hajós Lászlótól (Festészet) és Balla Ignácól (Legenda), ifj. Lónyay Sándorné Galiciáról, Galicia népeiről mond el sok érdekes dolgot, Erényi Nándor egy párisi karácsony-est hangulatát viszi az olvasó elé, amelyhez a szelidlekk Révész Tivadar egy bájos költeménye: A lepke meséje sorakozik. Az izmos tehetségű Szabó Sándor Vak Jermolaj című elbeszélése az utolsó s sorban. Aztán egy ötletes sorozata következék A szálltán gyűjtőcím alatt alatt foglalt történeteknek Bródy Miksa, Gergely István, Goda Géza, Holló Márton, Kovács Jenő, Márkus József, Fászló Árpád, Thury Zoltán és Yartin irtak e közös cím alatt egy-egy apró történetet, amelynek egyik fele vig, a másik szomorú. Karácsonyi mellékletünket méltón zárja le egy finn népmese, néhai dr. Halász Ignácnak, a gyermekek Múka bácsijának dolgozata, amelyet a korán elhunyt tudós irodalmi hagyatékából a finomlelkű özvegy boszótott rendelkezésünkre.

Mindez, sok érdekes aktualitással, Jókai Mór hatalmas regényének folytatásával, gazdag hirovattal együttvéve a Budapesti Napló karácsonyi száma. Olvassa el mindenki szeretettel.

— Kitüntetett vármegye. Az országos közegészségügyi egyesület Szabolcs vármegyét a közegészségügy, kivált a vizszolgáltatás terén szerelt közhasznú érdemeiért a Tréort alapítványi oklevéllel tüntette ki.

— Az udvari bál. A Budapesti Tudósító jelenti, hogy illetékes helyről kapott értesülése szerint Budapesten az udvari bált február 7-én fogják megtartani.

tud fejezni. — Különösen a második felvonásban, amikor Götz a hülsen barátot siratva, legyőzi a visszatorlás sötét indulatát, s még nemesebbé válik, mint azelőtt volt. Még a legblazirtabb lélek is hálás könnyet ejt e jelenet előtt. — De a nagy jöltevő iránt csakis ennyiből áll a hála.

S így hogy a Berlichingeni Götz színre került, a disz doktorság pedig e maradt, — egy nagy művészi esemény együttjárt egy, a mi jelenlegi viszonyainkra mófelett ráilló mulatságos epizóddal. Úgy hallatszik, hogy mikor a disz doktori mozgalom megindult, az ellentétből az a kérdés is kiröppent, hogy igazán magyar-e Goldmark? Nagyon érdekes kérdés. De azok, akik ezt a kérdést fölvetették, nem mernék ugyanezt megismételni, az 1849-iki hős tábornokok és az aradi vértanuk előtt. Bem egy szót sem tudott magyarul, — de minden katonája megtértette, a történelem pedig nemzeti hőssé avatta. Leiningen, Lahner, Pölsenberg, egy szót sem tudtak magyarul, de a nemzeti génius arcuverné azt, aki kétségbe merné vonni e szent vértanuk magyarságát. Goldmark Károly is oly időben született Budapesten magyarnak, mikor még Budapest egészen német város volt s német volt még a magisztrátus hivatalos nyelve is. Oly időben, mikor az iskolákban még a magyar nyelvet is diákok tanították. Nem születvén magyar nemesnek, nem is foroghatott azokban a körökben, melyekben a diákok kívül még magyarul is beszéltek, s abban a körben, melyben felnőt, még férfikorában sem tanulhatott meg magyarul, mert hisz sok évig a magyar Nemzeti Színház zenekarának volt tagja s ennek a zenekarnak hivatalos nyelve még a hetvenes évek elején is teljesen német volt. Az operák próbái német nyelven folytak, s a zenei körökben csak óziosok voltak azok, melyekben a magyar nyelv volt az uralkodó. De Goldmark, bár a hír már nagyon régen szárnyaira vette, habár nevét a külszörgökben már régóta sokkal jobban ismerték és becsülték, mint itthon, — soha az ő magyar voltát kétségbevonni nem engedte és soha a

— **Királyi kinttételek.** A hivatalos lap közli, hogy a király *Kollaris* Jenő budapesti lakosnak a kereskedelem és a közügyek terén szerzett érdemei elismerésül a *Ferenc József*-rend lovagkeresztjé adományozta.

— **Gróf Lamsdorff elintézése.** Gróf *Lamsdorff* orosz külügyminiszter ma délelőtti hosszabb sétát tett a Dunaparton tükörárral. Ma hivatalos látogatást senki sem tett a külügyminiszternél, aki délután a keleti pályaudvarra hajtatott s onnan 2 óra 40 perokor az expresszvonattal Belgrádba utazott. — **Belgrádból** jelentik, hogy ott az egész lakosság nagyon készülődik gróf *Lamsdorff* fogadtatására. A lapok felszólították a népet, hogy lojogózzák fel a házakat és az egész város tényleg zászlószét állt. A pályaudvaron a minisztert a király, a kormány és a lakosság képviselői fogadják, élükön *Csarikov* orosz követtel és *Gruics* tábornokkal. A megérkezés után a lakosság lákylásmenetet rendez a miniszter tiszteletére. Feltűntet kell, hogy a kormány lapja, a *Sloga* egy szót sem ír a miniszter érkezéséről. Este az orosz külügyminiszter tiszteletére az egész város ki lesz világítva, s több küldöttség tisztelegni fog nála. A miniszter holnap *Nisbe* utazik, ahol szintén hasonló fogadtatás vár rá, mint Belgrádban. A miniszter tiszteletére *Sándor* király díszelbéd ad, amelyre az összes külországi képviselők személyesen meghívást kapott.

— **Uj magyar nemes.** A király, mint a hivatalos lap mai száma jelenti, *Molnár* István gyümölcsészeti és fátanyésztési miniszteri biztosnak és törvényes utódának *rudavni* előnévvel a magyar nemességet adományozta. A kinttételek amaz érdemek elismerése, amelyekkel *Molnár* a közszolgálat és a mezőgazdaság terén szerzett.

— **Huszonöt év Dr. Mándóti Mór,** a kerületi betegsegélyező pénztár orvosa tegnap ülte meg 25 éves orvosi jubileumát. A kerületi betegsegélyező pénztár igazgatósága és a jubiliáns tisztelői ez alkalomból banketot gyűltek össze, amelyen számos felkészültben méltatták a derék orvos érdemét.

— **Brüll Alfréd jótékonyága.** Hogy az egyetemen ma már nincs olyan ifju, akit a szegénység miatt az a veszedelmé fenyegetne, hogy kizárják az egyetemről, az Brüll Alfrédnek köszönhető. Ez a jólelkű gazdag ember tizenöt ezer koronát adományozott beiratási díjakra. Jóságát megköszöni ma az egyetemi kör nevében *Idakéri Győző* előnk helyettes, *Lukács* György pénztáros és *Lipp Ernő* ellenőr tisztelegni nála. A deputáció vezetője, *Idakéri Győző* szép beszédben köszöntö meg a nagylelkű segítséget. Brüll Alfréd ma ezt a levelet intézte az egyetemi kör előnkéhez:

Mélyen tisztelt előnk ur!

Köszönettel vettem tudomásul a hozzám küldött elszámolást, melyből örömmel látom, hogy a beiratásokat a lenéző bizottság munkáját teljes siker koronázta. Midőn kérem igen tisztelt előnk urat, hogy a még fennmaradt összeget a Mensa Akadémika javára fordítsa, még csak azt óhajtom, hogy buzgó és önzetlen áradozásukért ön, előnk ur valamint a bizottsági tagok fogadják legőszintebb és legbálsabb kö-

szönetemet. Budapest, 1902. december 24-én, Brüll Alfréd.

— **Karácsony.** A gyermek, aki még a maga mosolygó árattal öntudatlanságában a bölcs párnánál göcsölés és akiből — mi minden válhatik... A rézus, ami fölé aggodalmas gondnál hajolt a názáreti ácsmester is s ami a maga megtehetetlenségében olyan nehéz gond, hogy a gyermek mintha minden esztendőjével egy-egy évet venne el az apja életéből. Mintna ugyé nőne, gyarapodnék, hogy az apja megfogyaokzik mellette erőben, egészségben, korban. Mindnyájunk életében ez az egésztelés sok bűnért — s ez a gyönyörűség gond, ami él a világ teremtése óta és émi fog, amíg a világ áll — nyilvánul meg a dédelgetésben, amivel a gyermekeinket körülveszünk. Eszet, szivet, erőt akarunk neki a simogatással, a csókjal s boldogok vagyunk, ha áldozunk a szoretet oltárán, amin a csöppségeinkkel összelorrott ami sokszor megmarokolt, összeszorogott, tépett szívünk. Gyermekekmosolyt látni, gyermekkeacsagást hallani a legtisztább gyönyörűség s mélyesges öröm, aminek a mélyén ott lappang a gond is, hogy mi lesz ebből a mosolygó apróságból később... A később, a jövendő, az étellel megverekedendő küzdés előrevetett árnyéka felhőt borít a homlokunkra a sok színes gyertya alatt... Azért ez az ünnepe voltaképpen igazán csak a gyermekeké. Az ő tökéletes gondatlanságukba nem hat bele semmi aggodalom és salankéllküli tisztaságukban sokkal közelebb vannak a gyermekistenhez, mint mi, akiket már megviselt ki-sé az élet. Mi az ünnepeben csak a esendes publikum vagyunk. A nagy ember, aki megirigyéli a kicsit — s aztán betakar-gatja a puha ágyacskaiban, hogy valami baja ne essék. Hogy el ne romoljék feleséges szerkezetében valami, mint ahogy elromlik az a sok primitív holmi, ami a karácsonya alatt hever. Gyönyörű ünnepe, arra való, hogy fölolvadjon benne az ember szívén a kéreg s még több mezeget fogadjon be, hogy aztán visszafarassza a gyermekeire a hétköznapokon. Ami aránytalanul több, mint az ünnepe.

— **Magyarország ellen.** A román kulturliga múlt vasárnap Jassyban nagy tüntetést rendezett Magyarország ellen. Az érseki székesegyházban ugyanis a Nagyszomben nemrégiben elhunyt dr. *Ratiu* János dakoromán vezér lelkiüdvéért requiem volt, amelyen résztvettek az összes egyetemi hallgatók az egyetemi tanácsossal, az összes középiskolák a tanár-tisztulletekkel, az elemi iskolák tanítóinak vezetésével, a liga tagjai, köztük számos előkelő hivatalos személyiség és nagyszámú közönség. A requiemet az érseki vikárius mondotta. A requiem után tüntető körmenet volt a város legelőkelőbb utcáin keresztül; a körmenetben mintegy 5000-en vettek részt; a menet élén a város legelőkelőbb polgárai haladtak. Elöl vitték a gyászfátyolal bevont zászlót, amelyet annak idején néhány hölgy a nagyszombeni memorandum-pör tárgyalása után a ligának ajándékozott. A tüntetés rendben folyt le, mivel senki sem zavarta. Délután folytatták a tüntetést. Az egyetem dísztermében tartott nagygyűlésen több egyetemi és középiskolai tanár beszédeket tartott, amelyekben a magyar nemzetet a legkevésbében támadták, mivel a románokat elnyomják és vértanukat osinának beüldök, mint Ratiuból is. Ratiu özvegyéhez részvét-táviratot intéztek.

— **Uj osztálytanácsosok.** A király a földművelésügyi miniszter előterjesztésére *Bolta* Mihály osztálytanácsosi címmel járúbróztott királyi és műszaki tanácsost és *Bulyovszky* János műszaki tanácsost osztálytanácsossá nevezte ki, *Lisznyay* Damó Tibamér és *Jósa* László műszaki tanácsosoknak az osztálytanácsosi címet adományozta.

— **Bolyai János emléke.** A kolozsvári Ferenc József tudományegyetem január 16-én országos ünneppel rendez a híres matematikus, *Bolyai* János emlékére. Az ünnepre meghívták a budapesti tudományegyetemet, mely alkalmasint küldöttséggel képviselteti magát az ünnepon. A küldöttséghez csatlakozni fog dr. *Beke* Manó, a budapesti tudományegyetem matematika tanára.

— **Uj államvasút igazgató.** A minisztertanács *Geduly* Gyula miniszteri osztálytanácsosi címmel és jelleggel letrunázott államvasúti főfelügyelőt és igazgató-helyettesét az államvasutak igazgatóságához az építési és pályafenntartási főosztály igazgatójává nevezte ki.

— **Szegényszoba a VII. kerületben.** Az erzsébetvárosi demokrata kör jótékonyági ügyosztálya mai ülésén egy szegényszoba felállítását határozta el. A szegényszoba, mely egyúttal melegedő is, egész nap nyitva fog állani. Reggel és este *ingyenlen* osztás lesz. Hetenkint egyszer pedig a nagyközönség köréből beérkezett viseltruhákat fogják szétosztani. A kör elnöksége ez uton fordul a nagyközönség némes szívéhez, hogy támogassa e humanus intéz-

ményt, mely a VII-ik kerület külső részén fog működni. Az intézmény szervező bizottsága köszönettel veszi a legsekélyebb adományt és pénzt, fűlő anyagot, élelmiszert vagy elhasznált ruhát. Az adományok az erzsébetvárosi demokrata kör jótékonyági irodájába (Royal-szűlő) küldendők, ugyanott gyűjtőkkel mindenkinél sivesen szolgálnak.

— **A hadügyminiszteri kinevezés után.** *Eöcsöl* táviratozok: A hadsereg rendezési közlönyének mai száma jelenti, hogy 6 felsége fridenthali *Fino* Arthur altábornagot, a 30. gyaloghadosztály parancsnokát, a közös hadügyminiszterium osztályfőnökévé, továbbá *Fehérek* Oszkár vezérőrnagot, a 64. gyalogandár parancsnokát, a vezérkar főnökének helyettesévé nevezte ki.

— **Ingyeu ebéd egy kislánynak.** Levelet kapunk *Véssai* Eliza urhölgytől, amiben bejelenti, hogy egy szegény iskolás lányát minden hétfőn, szerdán és pénteken sivesen lát ebédre. Lehetőleg a lakásához közeli iskolából jelentkezzék a szegény lány, aki a jószívű urnó meghívását igénybe óhajta venni. A sives vendéglátó a *Csengeri*-utca 45-ik számú házában lakik.

— **Házasság.** Ifj. *Rossi* Nándor eljegyezte *Okrona* Gizellát Budapesen.

Elkán Ignác budapesti kereskedő eljegyezte *Hersfeld* Dező leányát *Annuskát*, Martonvásárról.

Szabó Géza csongrádi lakos ma tartja eljegyzését *Várpalotán* *Stern* Adéi kisasszonnyal, *Stern* Jakab terménykereskedő leányával.

Boschan Arthur bornagykereskedő, a *Boschan* Károly és *Arthur* cég beitaiga. eljegyezte *Weissberg* Neike kisasszonyt, *Weissberg* Ignác özvegyasszonyai földirtokos leányát.

Kopsteyn Zsigmond a *Spitz* Márk íntermező cég intézője. eljegyezte *Sámek* Nándor, a *Leipzig*-i ös szeszgyár igazgatójának leányát, *Sárikát* Budapesen.

Rehovics József nagánhivatalnok, eljegyezte *Bruckner* Adolt budapesti kereskedő leányát *Katinát*.

Simon Lajos polgári iskolai tanár, székesfevárosi tanító e hó 23-án eljegyezte kispagyai és bodaii *Palugay* Irén polgári iskolai és székesfevárosi tanító-nőt, néni *Palugay* Imre pénzügyminiszteri tanácsos leányát Budapesen.

Szabó József magánhivatalnok december 28-án tartja esküvőjét a zemplénmegyei Tályán özvegy *Büchler* Ilona urhölgygyel.

— **Báli ruhák premióje.** Sokan töprengtek már azon, hogy a női divat egy-egy új termékét ki viseli először. Párisban a divat ömünyében a női szabók a legalkalmasabb módot találták ki arra, hogy az új bál ötüzeteket bemutassák. Egyszerűen karácsony táján bál rendeznek s ez a bál a küszöbön lévő iarsangi divatújságoknak a premióje. Es ennek a bálnak nagyon előkelő is a közönsége, de nem a társadalom hölgyelőkelőségei viselik természetesen az új kosztümöket, hanem a szabócégek női alkalmazottai, akik egytől-egyik szép rendszerint pompás terméti hölgyek s nagyon értéik a módját, hogy egy új tolettelt a legelőnyösebben villanhanassanak meg a szemek előtt. Ez a bál az év hétfőjén lesz, karácsony másodnapján.

— **Sok a pályázó.** A budapesti m. kir. posta- és távirátigazgatóság a következő figyelemztelést teszi közzé:

A jövöben ezen posta- és távirátigazgatóság kerületében megüresedett posta- és távirát-szolgálatásokra mintegy 700, a távirátkezelési állásokra pedig 200 pályázó van már előjegyezve, úgy hogy e két állásnál a jövöben mutatkozó szükséglet hosszú évekre ledevez van. Kénytelen vagyok tehát a postához lenni minőségben beutni óható létszekeréseket a nyilvánosság útján figyelemztetni, hogy a kérvényeket többé ne adják be ide, mert ezeket több nem fogadatom el és ilyen állásokra ezenul senki sem jegyeztetik elő.

— **A tifassz szürma.** *Párisból* táviratozók, hogy *Chantemesse* tanár, aki egy év óta tanulmányozza a tifussz Egyiptomban, főtáitálta a tifussz szürmát. Az orvos-tanárok véleménye szerint azok az eredmények, melyeket *Chantemesse* Kairóban elért, azt bizonyítják, hogy a tifussz mint ragadó betegségnek *Chantemesse* módszere szerint teljes bizossággal újat lehet álni.

— **Bérlétegyek a magyar államvasutakon.** Az államvasutak központi menetjegyjárója ügyelmezteti a közönséget, hogy a *III-ik osztály éves bérlétegyek* csakis személyvonatokra érvényesek. Egyúttal helyreigazítja azt a tévesen elterjedt véleményt is, hogy január 1-től a gyorsvonatokkal *III-ik osztály* koszik is közlekednek. Az éves bérlétegyeket a menetjegyjáróban (*Vigadóter 1.*) már most ajánlatos megváltani, mert az 1902. évi bérlétegyek érvényességét semmi körülmények között nem hosszabbitják meg.

— **Elgázolt nyáj.** *Kassáról* táviratozta tudósítónk: A *Kassáról* induló 1507. számú személyvonat ma *Garadna* állomás közelében elgázolt egy nyáj juhot. A mozdonyvezető, mikor a veszedelmét látta, erősen lékezett, úgy hogy a vonat két hátsó koscsija kikapaszkodott. A vonat három órai késés után folytathatta csak útját.

A megfagyott testrészek gyors és biztonságos gyógyítására az egyedüli szer a

„Halifax Fagybalzsam“

ára 1 kor. Kapható: Schubert Arnold gyógyszer-tárában, VII., Csengeri- és Dob-utca sarkán.

dapest, Erzsébet-körút 17., mely hazánkban ez egyedül a téren létező, kellő jogi, műszaki és kereskedelmi erőkkel rendelkező vállalat. Ez a vállalat megszerző szabadalmakat, azokat értékesíti és finanszírozza s mindenkinek készséggel ad díjmentes felvilágosítást.

(x) **Gyermeknevelésénél** a Zoltán-léle iz- és szagnéki ösokamáj-olaj nagy táperejénél fogva kitűnő. Üvege két korona. Zoltán gyógytárában. Budapest, V., Szabadság-tér.

(x) **Általános figyelem tárgya jelenleg.** Különböző körházakban az a föltűnés kélt megörtört dolog, hogy a fejájában és migrénben szenvedők között ezer esetben tetek kísérletét dr. Brock angol tanár poraival és 999 esetben nemcsak, hogy azonnal volt észlelhető a fájdalomcsillapító hatás, hanem tökéletes javulás állott be ott is, ahol a fejájás, migrén krónikussá vált és gyógyíthatatlannak látszott. Fokozódás az érdeklődés akkor, amikor megtudták, hogy dr. Brock pora csupán növényi ártalmatlan szereket tartalmaz és semmiféle utólagos kellemetlen hatása nincs, miáltal a nagyközönség orvosi rendelvény nélkül is, mint háziszert vásárolja a gyógyszer-tárakban. Az eredeti angol készítményen olvasható minden egyes otyán a következő fölrás: „Dr. Brock pora”. Csak ilyeneket fogadjunk el, mert ez a valódi. Egy egész üveg ára 3 korona. Főraktár Diana-gyógy-szertár, Budapest, Károly-körút 5. szám. (Postai rendelések azonnal eszközöletnek.)

(x) **Cimbalmok** legújabb acélszerkezettel, legkitűnőbb hanggal, jószágért, tartósságért 5 évi föltételekkel. előnyös részletfizetési föltételekkel kaphatók Magyarorsy Gynia magyar hangszerkesztési telepében, Budapest, VIII. Kerepesi-út 71. Árjegyzéket kívánatra ingyen küld.

(x) **Dr. Kovács késpanzája**, csakis félföld-védjegygyel valódi. 3 nap alatt minden kezét gyógyíróddé és zehérré varázsol. Egy tégely 1 K. 20 fillér. Főraktár: Dr. Kovács gyógytára Budapest, Gyár-utca 17. *Toilette-tíkok* kívánatra ingyen.

(x) **A magyar orvosi műszertárban** (Budapest, VII. Kerepesi-út 32. sz.) a kapható legújabb szabadalmazott *Universalis sérktörölő* szakteljesítékek elismerték, hogy az a maga nemében a legjobb. Ugyanott jóltás mellett készítenek műlták műkezek fűzők terdén-műtekek sít. A cég általános nagy képes árjegyzékét, bárkinek ingyen és bérmentve küldi.

(x) **Bérlétegyhez** szükséges fényképet a leg-rovidebb idő alatt készít tartós és jó kivitelben *Sinayberger* Béla fényképszeti műterme, VII. Király-utca 51. szám.

(x) **Sohase használjon** más erémet, mint a *Fortuna-crémet*, amely amellett, hogy teljesen ártalmatlan, a legrovidebb idő alatt megpuhítja a bőrt s úde szint köleszűz neki. A *Fortuna-crém* Schubert gyógyszer-tárában kapható.

(x) **80 év óta** közkedveltségnek örvendenek köhögés, rekedtség, torok és lélekzési szervek működés-zavarainál a világhírű *Egger-léle melzpasztillák*. Doboza 1 és 2 korona. (Próbadohoz 50 fillér.) Kapható minden gyógyszer-tárban és drogériában.

(x) **Sérülték figyelmébe** ajánljuk az ismert *Polgár Sándor* orvosi műszer- és kötszeryáros-céget, (Budapest, VII. Erzsébet-körút 50. sz.) ahol hazai gyártmányu legújabb *sérvtíkok*, összes *betegpóldási tárgyak* és kötszerek jutányosan beszerezhetők. Képes árjegyzékét az érdekeltek ingyen kaphatnak.

(x) **Ideál írógépet** azonnal és állandóan látható írásal *Schott H.* és *Donath-cég* képviseli Budapest VII., Erzsébet-körút 1. A mai hirdetés megad minden további magyarázatot.

(x) **Magyar borház** cég alatt egy rég hiányzó vállalat kezd meg a fővárosban működését. A vállalat azon általános és jogos panasz megszüntetésére törekszik, hogy a fővárosban ú magyar asztali borokat alig, vagy csak drága áron lehet beszerni. E megbízható, szolid vállalat kizárólag magyar termelők válogatott borait a tényleges termelőhely és a termelő megnevezésével hozza fölrangomba igazán rendkívüli olcsó árakon. A közönségné tehát ezental nem kell hangoztatni címekkel ellátott, az eladó és termelő neve nélkül forgalomban levő drága palack-borokat vásárolnia.

(x) **A legjobb tanácsadó** a betegpóldás és betegkényelem szempontjából szükséges higiénikus udonások, valamint az összes kosmetikai szerek, *sérvtíkok*, testgyógyászati gépek és mindennemű gummi-árúk, stb. beszerzésénél *Kélt J.* budapesti gyári cég legújában, 1903. évre megjelent árjegyzékét. Ezen, tudományos kutatások alapján, kiváló gondallal készült könyv egyedül a maga nemében. Könnyen áttekinthető formában, rendszeresen a megfelelő betegség rovátában, számalán, természetből képpel szemléltető téve van benne felvéve és népies módon megmagyarázva minden, amire a betegnek a gyógyuláshoz, onyhüléshez vagy kényelméhez szüksége van. Az érdeklődőknek a cég az árjegyzékét ingyen és bérmentve küldi be.

A szász trónörökösné regénye.

— A Budapesti Napló tudósítójától. —

Budapest, december 24.

A szász trónörökösné és Lipót Ferdinánd szökése még egyre izgatottságban tartja a közvéleményt. A mai tudósítások mindinkább földerítik a frappáns események szereplőinek jellemét, csupán *Giron*, a francia nyelvnevet illetőleg térnek még el a vélemények. A trónörökösné és Lipót Ferdinánd a romantika féktelenségében töltik el a szent karácsony-estét, mialatt fekete felhők borulnak a közeli rokon fejedelmi családok fölé.

A következőkben adjuk *genfi*, *drezdai*, *bécsi*, *müncheni* és *salzburgi* telegrammokról szerzett értesüléseinket:

(A hangulat Drezdában.)

Számtalan *drezdai* telegramm vázolja a hangulatot, amely a szász udvarnál és Drezdában uralkodik.

Szász udvari körökben azt hangoztatják, hogy a trónörökösné szabadon távoztott Drezdából, a nélkül, hogy az udvar részéről a legesélyesebb akadályokat gördítették volna az útjába. Eleinte boldogan élt férjével, de *Giron* francia nyelvmesterrel való megismerkedése óta annyira erőt vett rajta a szenvedély, hogy már egyáltalában nem hallgatott a józan ész szavára. A férjével való kibékülés lehetősége az utolsó hetekben teljesen meghiusult. Kétségtelen, hogy az esotnek semmiféle befolyása nem lesz arra a hagyományos jóviszonyra, mely a *drezdai* és a *bécsi* udvar között fennáll.

Ezzel ellentétben a *bécsi* és a *salzburgi* udvar viszonyában már évek óta észlelhető bizonyos feszültség. Ugyszólván alig is van érintkezés a két udvar között. Ennek a bizonyítéka az a körülmény is, hogy tavaly nyáron, mikor a király *Salzburgba* ment, a nagyhercegi család *Lindarba* utazott üdülni. De igen élesen bizonyítanak e mellett a városi színház látogatásának körülményei is. Mig ugyanis a nagyherceg és családja az elsőemeleti udvari páholyt használják, addig a *Lajos Viktor* főherceg páholya, aki pedig egész éven át a *Salzburg* melletti *Klessheim* kastélyban lakik, a földszinten van. A király fivére és a nagyhercegi család között tehát szintén semmi érintkezés nincs.

Karlovicz, a szász főudvarmester egy tudósítónak ma azt mondta, hogy a szász trónörököspár ügye nagyon komplikált s a házastársak ügyének végleges elintézése sok időt és sok fáradságot igényel. A főudvarmester nem titkolta azt sem, hogy a jelenlegi botrányt több olyan kincs jelenet előzte meg, mely a házaseleket mindjában elidegenítette egymástól, egyben kijelentette, hogy a szász trónörököspár házassági viszonyának liról uton való tisztázása elmaradhatatlannak látszik. Ugy látszik, hogy ad hoc összedíltott bíróság fog összeülni, melynek a szász király lesz az elnöke. Egy másik hír szerint ebben az ügyben a szentszékhez is fognak fordulni.

Az udvarhoz közelálló körökből kiszivárgott hírek szerint a trónörökösné szökését *korábbi időkben történt szőlési kísérletek* előzték meg. Mielőtt a trónörökösné *Gironnal*, gyermekei francia nevelőjével megszökött, másokkal, akiket vonzalmával megajándékozt, meg akart szökni. Csakhogy ezt a tervét még idejkorán felfedezték s a trónörökös mindannyiszor megoosított nevének. Legutóbbi cselekedete azonban teljesen elpusztította azokat a kétéleket amelyek férjéhez fűzték.

Most már biztos az is, hogy a trónörökösné elutasításra vonatkozó hírek nem mindenben felelnek meg a valóságnak. A trónörökösné Drezdát kényszerűségből hagyta el s ezt a kényszerűséget a férjével való botrányos összeveszése szülte s a férje kényszerítette, hogy távozzék Drezdából s menjen *Salzburgba*. Azonban *Salzburgban* sem volt maradás, itt a saját személye kényszerítette távozásra s ezt azzal indokolta, hogy a családban felnött leányok vannak s ezekre való tekintettel nem maradhat a szülői házban.

Udvari körökben komolyan aggódnak a trónörökösné jövődjé miatt, mert sem neki, sem *bátyjának* nincs annyi vagyona, melylyel akár csak tisztességes polgári existenciát biztosíthatnának maguknak.

(A genfi idill)

Genfben jelentik:

A trónörökösné itt tartózkodik s az *Angletterre*-szállodában lakik *Giron* tanárral. A trónörökösné az *Oben* nevet írta be a vendéglönyvbé. Fivére, ki szintén ebben a szállodában lakik, gróf *Burjano* álnévet használja. Tegnapelőtt Genfbe érkezett *József Ferdinánd* főherceg is, a toszkani nagyherceg másodszülött fia, aki *Ferenc József király megbízásából* rá akarta bírni a trónörökös nejét, hogy térjen vissza férjéhez. A főherceg látogatásának semmi eredménye nem volt s visszautazott Bécsbe.

A trónörökös felesége és *Giron* tanár a karácsonyi ünnepeket Genfben töltik s aztán *Brüsszelbe* szándékoznak menni.

Hir szerint *IV. Ferdinánd* toszkani nagyherceg is járt Genfben, hogy leányát visszatérésre bírja, de ez az ut is hiába esett. Csak azután következett az az intézkedés, amivel kitöltötték a trónörökös nejét Szászországból.

Néhány nap óta *drezdai titkos rendőrök* tartózkodnak Genfben, akik úgy látszik, hogy a genfi rendőrség közbenjárását akarták felhasználni a trónörökösné ellen, a genfi rendőrség azonban nem vállalkozott semmire, nem látván szükségét a rendőri beavatkozásnak.

Egy hírlapíró meginterviewolta *Jornot*-t, a genfi rendőrkapitányt, aki a következőket mondta neki:

— Nekünk fontosabb dolgunk is van, mint a szász trónörökösnével való foglalkozás. De mint olyan, különben sem létezik számunkra, mert a rendőri lajstromba más néven van bejegyezve. Genfben nagyon sok magasállású személyiség jön, kik vagy igazi, vagy pedig inkognitó nevüket jegyeztetik be. Mi azonban csak akkor avatkozunk a dologba, ha arra szükség van. Es ebben az esetben erre nincs ok; amint mi tudjuk, *József Ferdinánd* főherceg békés egyetértésben van a testvérével és nem igyekszik őt visszatérésre bírni. Egyéb részleteink nincsenek, és többet nem is kell tudnunk.

Ma megérkezett egy ismeretlen urnó, aki a trónörökösné társalgónője lesz. A szász rendőrök állandóan szemmel tartják a trónörökösnét. Ezt azzal okolják meg, hogy az a gyermek, melyet a trónörökösné szíve alatt hord, a szász királyi család tagja, törvényességét pedig a királyi család részéről nem fogják kétségbe vonni.

A *Vossische Zeitung*nak közli megbízható részről: Körülből félv elött, mikor *Giron* a trónörökösné környezetébe jutott, egy napon a trónörökösné hirtelen elutazott Drezdából s egyenesen legheibb barátjához, *Teréz* bajor hercegnőhöz ment. Akkoriban már annyira előváltak a házaselek, hogy a trónörökös nem egyszer tetlegesen bántalmazta nejét.

Lipót Ferdinánd főherceg akkor nővére megbízásából unszolta atyját, hogy járjon közbe *Albert* szász királynál a válás kimondása érdekében. De *Albert* király a leghatározottabban visszautasította toszkái nagyherceg kérését.

Az idén júniusban a szász trónörökösné teljesen megszakította férjével a házastársi viszonyt, jöllehet atyjának és *Teréz* bajor hercegnének kérésére visszatért Drezdába. A teljes szakításra *Gironnak* elboosajítása adott okot.

Ugyancsak a *Vossische Zeitung* közli, hogy *Giron* belga születésű. Azokban a *drezdai* körökben, ahol megfordult, *abbanak* szölitották. Egy év óta nemcsak nyelvmester volt, hanem gyermekeinek nevelését is rábizta a trónörökös, annyira megkedvelte, viszont *Giron* is sok jövedelményt köszönhet a trónörökösnek. Mindig fejedelmleg bökezű volt irányában a annyira jól bánt vele, hogy valahányszor *Giron* nővére látogatába jött Drezdába, a trónörökös pár kastélyában lakott, hogy mentől sürűbben láthassa fivérét.

Arcbőr és kezek ápolására használjon mást, mint a **Fortuna-crémet!** Egy tégely 1 kor. Hozzávaló szappan 80 fillér. Teljesen ártalmatlan! Kapható: Schubert Arnold "Fortuna" gyógy-szer-tárában Budapest, VII. Csengery- és Dob-u.sarak.

Drezda, december 24.

Itt azt beszéltek, hogy a trónörökös nemrégiben, mikor híre terjedt, hogy egy vadászaton balcsot érte, párbajt vívott Lipót Ferdinánd főherceggel s a combján megsebesült.

A szász trónörökösnek a Göttinger levelet irt egy Münchenben lakó meghitt barátjához. Ebből a levélből kiderül, hogy a trónörökösnek lelkiállapota izgatott és lehagolt, de nyoma sincs olyasminnek, amiből elnehejára lehetne következtetni. A trónörökösnek ebben a levélben keservesen panaszkodik a miatt a bánásmód miatt, amelyben legutóbb a szász udvarnál részvett. Folytonosan figyelmeztették, hogy a közönséggel szemben tartózkodólag, kimérten viselkedjék, s népszerűség-hajszával vándorolt őt, aki egyáltalán nem volt kedvelt szász földön. A főudvarmesternője olyan instrukciókat kapott arra nézve, hogy kísérelje szemmel őt, amelyek egyáltalán nem méltók a trónörökös nevéhez.

A trónörökösnek e levélben részletesen leírja, mint hagyta el Drezdát és hogy menekült Salzburgból. Végezetül pedig azt mondja, hogy közzétehet róla az udvar bármilyen, újságolhat a pletyka akár még oly lehetetlen dolgokat, nem fogja azokat helyreigazítani vagy meghazudolni.

Genf, december 24.

A trónörökösnek és Lipót Ferdinánd főherceg teljes visszavonultságban töltik a napot. A trónörökösnek egyáltalán nem távozik a fogadóból, a főherceg is csak ritkán jár ki sétálni, vagy a városban bevásárolni és olyankor polgári származású nőt látnak vele.

Beszélik, hogy a trónörökösnek egész társaságával elhagyja Genfét, miután rejtekhelyük nem titok többé.

Drezda, december 24.

Hír szerint, a szász trónörökösnek afféjével összelüggésben az udvari kápiánt letartóztatták. Annyi tény, hogy egy kápiánt elloptak, de ez eset egyáltalán nem függ össze az udvari botrányval.

(Giron.)

A katasztrófában, amely a szász királyi családra zúdult, egyik főszereplő Giron, a csinos francia nyelvemester, akinek élelnek sötét szemét és sűrű fekete haját nagyon emlegetik a hivatalos táviratokban. Az amorozó jellemével még nem lehetünk tisztában, mert a különféle tudósítások fölöttébb ellentétes színekkel festik le. Az egyik idealistának mondja, a másik pedig pénzszomjas, zsaroló kalandornak.

A Matinek például ezt jelentik Brüsszelből: Giron André, a szász trónörökös gyermekeinek francia nyelvemestere, idevaló ember. Nagybátyja, Giron René, a semmitűzők bírja. Giron pár hónappal ezelőtt Drezdába ment, ahol a szász trónörökös pár francia nyelvemestert fogadta. Kézzel ezelőtt nagy port vert fel egy örökségi ügye. Nagyobb összeget örökölt, de lelkiismereti okokból nem akarta elfogadni. Szülei érthetetlennek tartották ezt az eljárást és annyira megnehezítették reá, hogy gondokká vált a helyzetük. Huszonhárom éves, szép szál fiatal ember. Mindig exaltáltnak ismerték. Sokszor hangoztatta, hogy szeretne egy érdekes regény hőseinek lenni. Két héttel ezelőtt visszatért Brüsszelbe, ahol feltűnt hozzátartozóinak, hogy milyen visszavonultan éli. Miután Lujza hercegnő eltűnt Salzburgból, családja elsősorban Brüsszelbe fordult Giron családja felé, azt híven, hogy a trónörökösnek ott lakik.

Egész szemre nézve a trónörökösnek föl Giron jellemét és szereplését a következő müncheni telegramm:

Ugy látszik, hogy a trónörökösnek és Giron között a viszony nem régi keletű s a trónörökös-pár közötti viszálykodásnak nem mindig a nyelvemester volt az oka, hanem mások. A trónörökösnek azt az elhatározását, hogy férjével nem akar együttélni, a toszkánai nagyhercegi pár már régóta ismeri s a trónörökösnek csak azt óhajtott, hogy gyermekeit magánál tarthassa. Giron nyelvemesterrel azt is tudni vélik, hogy ő a trónörökös-pár feloldott házasságát s a házastársak egymástól elűzt vérmérsékletét a maga anyagi előnyeire igyekezett kihasználni s a trónörökösnek iránt tanúsított viselkedésének nem annyira a szerelem, mint inkább az anyagi érdek volt a rugója. Könnyű volt a trónörökösnek lelkiületére elhatározó befolyást gyakorolnia, mert a hercegnő lelki egyensúlyát házaséletének sok keserű órája teljesen megzavarta ugyannyira, hogy utóbbi időkben önruralmát elvesztette.

Berlin, december 24.

A Local-Anzeiger közli, hogy Giron, aki szigorúan vallásos katolikus családból származott, annak idején Brüsszelben Obryn szász kapitány szerződött a francia nyelvemester gyanánt a drezdai udvarhoz. Gironnak egyik fivére csuklyásbarát, a másik mérnök. Szülei elhaltak és Giron hamarosan nyakarahagott örökségének.

(Lipót Ferdinánd regénye.)

A Neue Freie Presse mai estilapjában jelenti, hogy a király elfogadta Lipót Ferdinánd főhercegnek rangjáról és címéről való lemondását s egyuttal azt óhajtotta, hogy Lipót Ferdinánd az osztrák-magyar monarchia határát ne lépje át. Lipót Ferdinánd megbízásából egy bécsi ügyvéd folytatta a tárgyalásokat az udvarral. Az ügyvéd nyolc nap előtt Zürichből levelet kapott Leo Wölfling aláírással, hogy az udvarral kezdje meg a tárgyalásokat — Lipót Ferdinánd lemondása ügyében. Az ügyvéd nem tudta, ki az a Leo Wölfling s nem volt bizalma a levél írójához s előzetes kért. Erre néhány nap múlva másik levél érkezett, ebben a főherceg levette inkognitóját s megkérte az ügyvédet, hogy ügyét vállalja el, aki teljesítette is Lipót Ferdinánd kérését.

Lipót Ferdinánd főherceg lemondása ügyében udvari körökben a tárgyalások annyira előrehaladtak, hogy ha a főherceg rangját, címét és nevét leteszi, ki fogják törölni az uralkodócsalád tagjai sorából, az urakházából, a főrendek házából és a hadsereg kötelékéből. Magyar és osztrák hivatalos lapok ezt a körülményt már január elején közzé tették.

Lipót Ferdinánd már a múlt esztendőben morganatikus házasság útján nevére akarta tenni Adamovics Mária, egy brünni leányt, aki Iglanban élt férjes nővére házában. Adamovics kisasszonynak három nővére van. Leontin, a legidősebb, Schestern volt főhadnagy felesége. A legfiatalabb, Augustia, előbb tanítónő volt, később színi pályára lépett és most Berlinben van, hogy szerződést keressen. A középső leány, Mária, a főherceg választottja legszebb a három nővér közül. Jelenleg huszonöt éves.

Csak most tudott ki, hogy Lipót Ferdinánd ezelőtt öt esztendővel feleségül akarta venni donna Elvirát, Don Carlos spanyol trónkövetelő leányát, aki tudvaleg kevéssel több Foltch olasz festővel Amerikába szökött. A házasság azért nem jött létre, mert Mária Krisztina spanyol régens-királyné levelet irt Ferenc József királynak, amelyben arra figyelmeztette, hogy a trónkövetelő leányának osztrák főherceggel való egybekelése a karlistákat felbátoríthatná. Lipót Ferdinánd ezelőtt folytatta Adamovics Máriaival való szerelmi viszonyát, de nem sokára meg kellett válnia a katonai szolgálattól, mert egy iglauer kávéházban kissé ittas állapotban nagy botrányt okozott. Adamovics Mária ezután Bécsbe költözött, ahol Richter karmester villáját bérelte ki. A főherceg, aki rendelkezési állományba való helyezése óta Salzburgban élt, sűrűn ellátogatott Bécsbe s rendszeresen Adamovics Mária villájába szállt. Udvari körökben tavaly őszkor azt beszéltek, hogy a főherceg Adamovics Máriaival morganatikus házasságra fog lépni; ez a hír különösen azért látszott valószínűnek, mert a főherceg nagyon sok tekintetben Orth Jánosra emlékeztet.

Amikor az uralkodó még a múlt év decemberében tudomást szerzett a főherceg viszonyáról, magához hívatta őt és megtiltotta neki, hogy a színésznőhöz ellátogasson. A főherceg megtörve mondta el a király parancsát kedvesének és kijelentette, hogy úgy a villát, mint az egész berendezést kénytelen eladni. Erre egy fölöttébb drámai jelenet következett. A főherceg térdreborult a kedvese előtt s megesküdött neki, hogy hű marad hozzá és nem hagyja el soha. A főherceg látogatásai erre elmaradtak, mert a király parancsára egy bonni gyógyintézetbe vonult, a levelezést azonban továbbra sem szakította meg kedvesével.

Februárban a színész Bécsből Badenbe ment lakni, ahonnan gyakran elutazott s ilyenkor állítólag mindig a főherceggel találkozott. Maga a főherceg azonban Badenben sohasem látogatta meg; a bonni szatóriumban pedig azt követelte, hogy Wölfling Lipótnak nevezze.

(Politikai körökben nagyon érdekeltnek ama kérdés iránt, hogyan fog a főherceg lemondása hivatalos formában a nyilvánosság elé kerülni. Van erre már precedens. János Szalvador főherceg 1889-ben lemondott mindazokról a jogokról, melyek mint az uralkodóház tagját megillették, valamint katonai rangjáról is. Ezt a lemondást jóváhagyta egy legfelsőbb kizár, mely egyuttal megengedte, hogy a főherceg ezután az Orth János nevet viselje. Ez a kizár hivatalos formában sohasem tételt közzé. A nyilvánosság elé csak úgy jutott, hogy tartalmazott az osztrák urakházával és a magyar főrendházzal. E közzététel tulajdonképpen célja pedig az volt, hogy a főherceg nevével töröljék ki abból a listából, melyben a nagykorú főhercegek szerepelnek. Ugy látszik, hogy a mostani esetben is ez lesz az eljárás. Érdekes, hogy a főherceg bécsi ügyvédjét azzal is megbízta, hogy az udvarral folytatott tárgyalások során örökösödési ügyeit is szóba hozza, melyekről szintén teljesen lemondott.)

Bécs, december 24.

A Neues Wiener Tagblatt udvari körökben szerzett információk alapján írja, hogy Lipót Ferdinánd főherceg egyáltalán nem ósmerte a pénz értékét, eszveszetülül tékozolt, noha környezete többször intette. A főhercegeknek ez a pazarlása annál feltűnőbb, mert atya udvaránál bálmulatos nagy a takarékoskodás és a főherceget is szűken tartották. Mikor a főherceg Bécsben lakott, Ferenc József király magyalküen és bőkezűen ellátta évi járandósággal. Mondják, hogy a toszkánai nagyherceg vagyona minden takarékoskodás mellett nem több négy milliónál. Lipót Ferdinánd főherceg eddigelő egyetlen rokonától sem örökölt és teljesen apanázsra volt utalva. Természetes, hogy nem egyszer jutott pénzavarba. A toszkánai nagyherceg csak nemrégiben is rendezte fiának adósságait.

Lipót Ferdinánd főherceg beszélgetés közben gyakran emlegette, hogy őt illeti meg Orth János hátrahagyott vagyona. János főherceg ugyanis, mikor Bécsbe elhagyta, egy bankháznál 500,000 forintot helyezett el. Ez az összeg azóta egy millióra szaporodott; azonban hozzájárulni addig nem szabad, míg Orth Jánost törvényesen nem nyilvánítják halottnak. Lipót Ferdinánd főherceg ilyen körülmények között nem rendelkezik vagyonnal. Körülbelül 100,000 koronája lehetett, mikor most Genfbe utazott.

A félhivatalos Budapesti Tudósító írja: Lipót Ferdinánd főherceg, aki a magyar főrendházának is tagja, 1901. nyarán az Országgyűlési Almanachnak a következő életrajzi adatokat küldötte meg magyar fogalmazásban:

1868. december 2-ikán Salzburgban született mint toszkánai Ferdinánd nagyherceg legidősebb fia. 1883-87-ig a flmet tengerészeti akadémián látogatta és azután a Fasana nevű korvetten körúhajózta a világot. 1889-ben sorhajózásióssa. 1892. október 25-ikén I. osztályú sorhajóhadnagygyá nevezetett ki. 1894-ben mint I. osztályú százados a 8. gyalogezredhez Brünne és 1897-ben mint őrnagy a 45. számú gyalogezredhez Przemysle helyeztetett át, ahol 1899. április 6-ikán alezredes lett. 1900. október 1. óta ezredes a 81. számú gyalogezredben Iglanban. Aranygyapjas vitéz.

Lipót Ferdinánd főherceg tudvaleg mint gyermekifjú tengerészhadapród megboldogult trónörökösünk s a mostani német császár, akkor Vilmos herceg társaságában, 1885-ben, meglátogatta Budapestet az országos kiállítás s élel természetével már akkor is feltűnt. Magától értetik, hogy Lipót Ferdinánd főherceget, aki lemond rangjáról, a magyar főrendház tagjainak névsorából is törölni fogják.

(Mit kell tenni?)

Bécs, december 24.

A Fremdenblattnak táviratozzák Drezdából: A Fremdenblatt egy munkatársát, aki jelenleg Drezdában tartózkodik, hivatalos helyen a szász kormányának a trónörökösnek ügyéről való véleményére vonatkozólag a következőleg informálták: A szász udvarnak hivatalosan nincsen tudomása arról, hogy a trónörökösnek hol tartózkodik. Az udvar azonban tudja, hogy a trónörökösnek kerülő utakat tett avval a szándékkal, hogy Mentoneba utazzék, ahol tartózkodni akar. Minthogy tartózkodási helyét eddig hivatalosan nem tudatta, nem lehetett vele eddig tárgyalásokat megkezdeni. A hercegnőnek előbbi állásába lehetetlen visszatérnie, de kérdéses, vajjon lehetséges lesz-e a házasság fel-

bontása. A királyi ház minisztériumában jelenleg tanácskozások folynak ama kérdésben, hogy mit kell tenni a szász udvar érdekeinek megóvása végett. A tárgyalások, amelyeket a bécsi és toszkánai udvarokkal egyetértőleg folytatnak, még nem jutottak annyira, hogy a trónörökösnek és a királynak, akiket teljesen levert az eset, konkrét előterjesztéseket lehetne tenni, annál kevésbé, mivel ezeket még a hercegnővel való tárgyalásoknak kell megelőznie. Hogy vajjon a hercegnő tényleg Mentoneban szándékozik-e letelepedni, még nem tudható, minthogy szökésének napja óta nem adott magáról életjelet. A szász udvar nem talál magyarázatot a hercegnő eljárására, mivel a trónörökös-pár házassága a legutóbbi időkhöz zavarlatlan volt. Az a hír, hogy az udvar a házasság teljes felbontása végett már a pápához fordult volna, nem helyes, de nincsen kizárva annak a lehetősége, hogy ez már a legközelebbi jövőben megtörténik.

SZINHÁZ, ZENE

**** A Nemzeti Színház karácsonyi előadásai.** Nemzeti Színházban holnap este *Gárdonyi Géza* betlehemes játéka a *Karácsonyi álom* kerül színpadra, ünnep második napján, pénteken este pedig az *Ember tragédiája*. Délutáni előadásul holnap a *Himny dalai* és holnapután a *Pogány Gábor* kerül színpadra. Szombaton az *utolsó level* kerül színpadra, a két öszerében *Lánczy* likávi és *Császár*.

**** A Vigzínház gyermek-premiérje.** A *Vigzínház* szombaton délután premiér ad a gyermekvilágnak. A *Liliomszál* című, hét képből álló tündérréze kerül bemutatásra melynek *Komor* Gyula a szerzője, aki már sok szép dolgot írt az apró emberiségnek. A *Liliomszálban* a mulatságos újdonság eredeti cselekmény keretében magyar népmesék motívumait hozza színpadra. A darabot amely kiválóan alkalmas arra, hogy családok tekintsék meg, renkívül mérsékelt helyekkel adják. Egész sereg új dísz és új jelmez készült a bemutatásra.

**** Goldmark frankfurti premiérje.** *Goldmark* Károly *Berlichingeni Götz* című új dalművének bemutatója a *frankfurti* operában január 11-ikére volt kitűzve. Egy *frankfurti* távirat most azt jelenti, hogy *Goldmark* visszavonta dalművét, minthogy a dalmű budapesti bemutatóján szerzett benyomásai alapján, az utolsó felvonást át akarja dolgozni. *Goldmark* szerint a dalmű valószínűleg még ebben az évadban bemutatásra kerül Frankfurtban.

**** A Vigzínház újdonsága.** A *Vigzínház* legközelebbi újdonsága, mint már megírtuk: *Guth-Rakosi: A brezváci hős* című bohózat lesz. A darab előkészületeivel már annyira előrehaladtak, hogy a jövő héten megtartják a bemutatóját.

**** A Nemzeti Színház vasárnap bemutatója.** *Monna Vanna*, *Maeterlinck* drámája, melyet vasárnap mutatnak be *Abrányi* Emil fordításában, háromszor egymás után kerül színpadra, hétfőn és kedden. Az érdeklődés e darab iránt oly nagy, hogy az első előadásra már a hét elején minden jegy elkelt és a második előadás jegyei is tömegesen kelnek. A bérlők számára helyeket pénteken délig fenntartják, azontul azonban ezeket is eladják erre a hétfői előadásra, melyet általános bérlésűzetben tartanak.

**** Érekek a Vigzínházból.** A *Vigzínházban* tegnap volt huszonötödik előadása a *Louise*nek. *Pierre Veber* mulatságos bohózatának, mely a szezon egyik legnagyobb sikerét hozta meg a *Vigzínház*nak. A mulatságos darabot péntek este ismétlik. Pénteken délután a *Hapták* című bohózatot adják. Holnap, esztendő délután a *Csokon szerzett vélelem* megy. Este 18-óráig a *Doktor ur*, amely bohózatot köze ebb már *Bécsben* és *Berlinben* is bemutatják. Szombaton este ismét a *doktor urat* adják, délután pedig a *Liliomszál* című tündérréze bemutatója lesz.

**** Isaye karácsonyi hangversenye.** Tekintettel a m. kir. operai zenekarra amely *Isaye* Jenő heggedűművész kíséri *Kerner* István karnagy vezénylete mellett a karácsonyi másodnapján, pénteken tartandó hangversenyében, figyelemfelhívjuk a t. közönséget, hogy az előadás délután pont négy órákor fog kezdődni; miután a zenekarnak az esti operai előadás előtti szünet van szüksége. *Isaye* kívánására a zenekar a *Bethoven*-verseny után a *Scendens* rondóját adja elő. A netaán tenmaradt legyek *Méry* Béla zeneműkereskedésében (Andrássy-ut. 12.) mindkét ünnepnapon déli egy óráig, a hangversenyre e óráig pedig teliháromról kezdve lesznek kaphatók a Vigadó pénztárána.

**** A gyermekszínházból.** Csütörtökön és pénteken *Feld* Máté: *Ásnak a Tündérvilág* vagy a *Képoszta Jancsi* és a *Szamárjegy törpe* új látványos regét adják. Az igazgatóság a kacagató újdonságot nagy sikert vár s ehhez mérten egy a darab rendezésére, mint a kiállításra különös gondot fordított. A mesevilág legnépszerűbb alakjai szerepelnek a regében. A *közönség* körében oly nagy az érdeklődés, hogy már

a második előadásra is számos előjegyzés történt. Az előadások fél 5 órákor kezdődnek, s azokra már délelőtt is lehet jegyeket váltani.

Beszélgetés Goldmarkkal.

— A *Budapesti Napló* tudósítójától. —

Budapest, december 24.

Berlichingeni Götz óriási sikere sok dicsőséget hozott alkotójának, *Goldmark* mesternak, nekünk magyaroknak pedig megfelelő adagjal irigységet és kaján rosszakaratot. Különösen a bécsi lapok vették rossz néven, hogy ez a zenei esemény Magyarországra terelte mind az öt világrész zeneköreinek figyelmét és keserűen élelődték a sovinsztikus magyarságon, amely nagybüszkén magyarnak valija *Goldmark*ot, a — szerintük — osztrák zenészt. Azzal nem is törődnek, hogy *Goldmark* is a magyar haza fiának valija magát.

Most, hogy a mester hosszabb távollét után ismét közöttünk időzött, gyakran fordult a szó az ő magyarságára. Egy társaságban a következő kérdést intézte *Goldmark*hoz egy kiváló publicistánk:

— Mester *Sába király*ójától kezdve egészen *Berlichingeni Götz*ig minden művében találók — nem annyira a kótáknak, mint inkább a kóták között, hogy így mondjam — valamit, ami feltétlenül magyar. Talán szin talán hangulat, talán csak zomán, de olyasvalami, amiből feltétlenül a magyarság szelleme szól hozzám. Tud-e erről és szándékozik vegyíti műveibe ezt a nemzeti elemet?

A mester arca fölragyogott.

— Orvendek, hogy én is észrevette. Az alkotás az intuíció munkássága, amely gyakran teljesen megfoszt az önmegfigye és képességétől. Sokszor magam is csak később veszem észre, ha látn egy-egy művet, mint csillag föl részleteiben az én magyar érzésem és nemzeti ösztönöm.

— Tudja-e mester, hogy sokan, nagyon sokan meg akarnak fosztani a magyarságot — az ő *Goldmark*jától?

— Szíve minden érzése mélyen gyökeredzik az én szülőföldöm talajában. Leírhatatlan az az érzés, amely elölg, valaútnyos vissza-visszaterbelek az én magyar hazamba, ahol bölcsöm ringott és szülem pihennek. Lássá műveim minden premiérjére ellátogatók, már csak azért is, hogy intencionálom az előadásban érvényre jutassam és műveim tolmósolásának hagyományait biztosítsam. El-eljárom Némethon negyvenégy városába, de sehol, de sehol se érzem azt az elölgűtséget, mint Budapestben, mert legértékényebben éppen honfitársaim elismerését keresem. Mindenba magyarnak éreztem magamat és nekem fáj a legjobban, hogy Magyarországból elszakadtam. Gyerekkorom voltam, amikor Bécsbe kerültem; istenem, a magyar zenéjét akkorajt velem együtt gyerekkoromban járt és tanulmányaim szükségessége külföldre vezetett. Később kétszer térhettem vissza röviddebb időre hazamba.

— Tud-e még magyarul, mester?

— Hógyne! — felelt *Goldmark* és rögtön magyarra fordította a szót, — amint észreveszi, nem éppen folyékony a beszédem, de tudok. Elvégre gyermekkorom óta külföldön vagyok és későbbi tartózkodásom a magyar fővárosban igen szomorú időre esik: az abszolutizmus korszakára. Akkor bizony ritkán hangzott föl Budán a magyar szó és veszedelem környékete azt, aki prononciálta magyarságot. Hanem azért málabus örömmel gondolok vissza ezekre az időkre! Emlékezem, amint jó magyar hazafiakkal kis budai kocsmákban bujdosom és egy ital bor mellett ekeseregünk háunk retentelés állapotban. Bécsben voltam, amikor a kiegyezés visszaadta a magyarság jogait. Örömkönyöket sirtam, bele szerettem volna ugrani az új idők áradatába, hadd küzdjem én is a hullámokkal a haza érdekében — de már akkor Bécshez kötöttek ezkiszintenciam legelmeibb léteitelle. De magyarnak vallottam magam mindig, vallom ma is.

— Halljuk mester, hogy új műve, amelyen dolgozik, teljesen magyar lesz.

— Igen, most életem alkonyán, mint egy gyónással oda akarok állni a világ elé, tanúságot teendő lángoló, törhetetlen magyarságom mellet. *Zrinyi* című szimfóniám, amelyben a magyarság dicsőségét, küzdelmét, hazafiasságát és apoteozisát akarom megírni, minden taktusában magyar és nemzeti. Ezt a szimfóniát a budapesti filharmonikusok fogják először játszani jubiláris hangversenyükön a tavasszal. Mit gondol, megértik-e honfitársaim azt az intencionát, hogy ebben a művében, mint egy életemet lezáró önvallomással, oltathatatlant szeretném nevemet a magyar zene történetébe beírni, magamat pedig a magyarsággal összeresztani?

Az egész társaság ujjongva üdvözölte a mestert.

— Nos, mert ha ezt tudnák, akkor — és az öreg oroszian megrázta fehér srényét — nos akkor

magam állnék e derék művészek élére, elidrigálnám magam a szimfóniát, teljes erőmmel és lelkesedéssel, hadd tejezzem ki azt a lobogó szeretetet, egész hazafiás szenvedélyemet, magyar érzéseimet, amelyet — talán — battudalomba kifejezni akarom.

A filharmonikusok bizonyára kapva-kapnak a mester készségén és felelnek, hogy váltsa be ígérését, dirigálja el maga a *Zrinyi*-szimfóniát. A mester közreműködése még ünnepibb fogja tenni az ünnepet, amely hangzatos lesz az ő dicsőségétől.

MŰVÉSZET

A művészet és az élet a Cinquecentóban.

Írta: *Bersevicsy Albert*.

A Cinquecentóban a művészet és az élet kölcsönösen áthatották és föltételezték egymást s a művészet tényleg az életszükségletek sokkal nagyobb körének kielégítésében működött közre, mint jelenleg. A művészet tevékenysége sok tekintetben ipari jellegű, az iparosoké pedig sok tekintetben művészi jellegű volt. Ez a kölcsönhatás, ez az összevegyülése a hatásköröknek, részint az ipar és művészet akkori szervezeteiben, részint az olasz társadalmi és élet viszonyaiban lelta magyarázatát. A művészetet az egész középkoron át épp úgy gyakorolták, mint az ipart; a művész cénhez tartozott, műhelyet tartott, mely egyuttal nyitott boltul (bottega) szolgált, ahol megrendeléseket fogadott el és kész árukat adott el, vonatkozott bár az a megrendelés, vagy vétel oltárképre, avagy bolti égcégre, szoborra vagy ékös boglárára; az ilyen művész-iparos aztán tanoncokat és segédekét nevelt s azokat önálló gyakorolatra szabadította fel. Ez az állapot még a Cinquecentóban is megvolt, bár a művészet rendkívüli lendülete s egyes művészeknek nagy tekintélyre és hírnévre emelkedése a XVI-dik század folyamában lassanként megbontotta az iparüzés hagyományos formáit; a festőtől és szobrászoktól teremtett formákina, — bárha részben csak az antik utánzás volt is, — annyi másolási valót nyújtott a disztó művészetek számára, hogy ezek ezáltal szükségképp bizonyos alárendelt helyzetet kerültek s ennek is tulajdonítható, hogy a század közepe felé már kezdtek az utóbbiaknak „arti minor” néven emlegetni, míg a szobrász értelemben vett vagy „tisztá művészetek”: építészet, szobrászat, festészet, a helyekint — különösen Rómában és Flórencben — keletkezett „akadémiák” után kodnikált szabályok s némileg különálló testületi szervezet bíróságba is jutottak. A renaissance-mozgalom java-korában azonban s így még a XVI század első felében is a művészet és iparművészeti munkakörök a személyekben is többnyire egybeolvadtak. Főképp sok ötvösökből lett festő vagy szobrász vagy mindkettő, anélkül, hogy ez utóbbi foglalkozása őt az ötvösmesterségtől egészen elvonta volna. Különösen Flórencben, ahol nagy rajz, mint kivitel tekintetében a legnagyobb tökélyt kívánták meg az ötvösöktől, mondhatni, hogy az ötvös-inasságot a magasabb művészeti tanulmányok elmaradhatatlan kezdetének tekintették. A legիրvesebb képművészek nem tartották méltóságuk alulinak a disztó-ipar török közreműködni vagy legalább számára rajzokat, mintákat szolgáltatni. Lionardoról tudjuk, hogy ünnepélyek rendezésénél maga foglalkozott idegenes építványok létesítésével, jelmezek rajzolásával, meglegteszerű gépszervezetek összeállításával s mindezek kivételének minden részletére felügyelt. Ugyanú mintazott egy *Medusa*-fejű ékesített kerek paizsot, sőt díszes hordócsapok és nyomtatásra való betűalakok szerkesztésével is foglalkozott. Ratael, ki szónyalakban való kivitelre készítette az apostolok cselekedeteit ábrázoló halhatatlan kartonjait, nem tartotta méltóságán alulinak berakott famunkák, érmek, sőt butorok és asztali díszedények számára is rajzokat szolgáltatni. Maga *Michel Angelo*, ki az első egyikeként kezdte az alkalmazott művészeteket a magasabbrendűektől megkülönböztetni, el nem kerülhette, hogy tamenyezetek, butorok, érmek és díszművek rajzolásával időnkint segítségére ne legyen a műszaktalok, vésnökök és ötvösöknek, s a nehezebb urbinói herceg kegyét egyizben éppen egy ezüst sórtartó rajzával tudta visszanyerni. Még természetesebbnek tűnik föl a művészi feladatoknak ez a minden válogatástól ment fölfogása a három nagy mester pálya- és kortársainál. Így azt látjuk, hogy a különböző ünnepi felvonások, álarcosmenetek, lovagtornák, szimfóniások alkalmával a díszalkapuk és díszkoecik készítésével, az ötvösök és díszletek szerkesztésével mint építéscs, festők, szobrászok és disztók Antonio da San Gallo, Jacopo Sansovino, Baccio da Montelupo, Jacopo Pontormo, Baldammare Peruzzi, Andrea del Sarto, Giulio Romano, Leone Leonni, Perino del Vaga, Baccio Bandinelli és Bartolomeo Ammanati működtek közre; *Ridolfo Ghirlandajo*,

A „Conservateur” életbiztosító részvénytársaságnál. Franciáság és legtekintélyesebb intéseknél, mely Magyarországon (Budapest, VII., Erzsébet-körút 33. szám alatti) is bír fölételepet, a folyó évben kilenczötezer forint nyereséget, **rendkívül kedvező voltoknál fogva**, minden várakozást felülmúlva. Az új évből kezdve Budapestben is kifizetést az irántok: a 81894. sz. kőbr. után 1000 kor. után, nyeresem együtt 2147-33 kor. 81894. „ „ 2500 „ „ „ 5385-16 „ 80983. „ „ 1500 „ „ „ 33910-0 „ 81895. „ „ 1500 „ „ „ 3036-09 „ a mely tények érthetővé teszik az a meg és nagy érdekelté, mely-lyel különösen a múltvit. befizetőknél ezen intézet és annak speciális, **orvosi vizsgálata nélkül**, biztosítási módorait iránt választanak.

SOMATOSE (oldódó husehérsnye) orvosi szaktekinőtyekek véleménye szerint „tápkészítmények ideálja” betegneknek és gyóngeknek. **Idegeket és izmokot erősíti.** Gyógyszertárakban és gyóggyangyagkereskedésekben. **TELIESEN PÓTOLJÁK** a francia cognacot gróf **KEGLEVICH ISTVÁN** utódai **hírnevűs promontori cognac-gyár** mindenütt kapható gyártmányai. Központi iroda és gyártelep: Budafok. (Az e rovat alatt közöltteknek sem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

Török reformok. Konstantinápoly, december 24. A török nagykövetekek utasították, hogy az európai tartományok közigazgatásának reformálására vonatkozó tanácsokra jelentésk ki, hogy az elrendelt intézkedések végrehajtása már folyamatban van és a legjobb eredményre biztosra vehető. **Közzegadasiági táviratok.** Bécs, december 24. A pénzpiac nem változott. A magánkamatláb 3 1/2%—3 1/2%. A pénz ára utimóra 4 1/2—4 1/2%. Bécs, december 24. (A Budapesti Napló teleleion-jelentése.) New-York gyöngyöbél árfolyamokat jelentett, míg Liverpool szilárdabb volt s így hiányzott a direktiva. Az iránzat tartott s buzárty a követelés 5 fillérrel emelkedett, rozszért szintén. Határidőre az iránzat egy árnyalattal szilárdult, később az árfolyamok elapozódniak. Buza tavaszra 7.00—7.91, rozsz tavaszra 7.00—7.05, zab tavaszra 6.62—6.68 K. Bécs, december 24. (A Budapesti Napló tudósítójának teleleion-jelentése.) A déliúti magánforgalomban a sziarlotok a következők voltak: Osztrák hitelrészvény 077.—, Magyar hitelrészvény 715.—, Angol-Osztrák bank 209.50, Bécsi bank-egyesület 449.50, Union bank 632.50, Länderbank 391.50 Osztrák-magyar államvasut részvény 678.25, Déli vasut 62.50 Elbavölgyi vasut 462.—, Északnyugati vasut részvény —, Dohányrészvény 333.75, Rimamuranyi vasut 406.—, Alpeai bányarészvény 390.50, Májusi járadék 101.30, Magyar korona járadék 97.90, Török sorsjegyek 112.25, Német birodalmi márká 117.15—, Napóleond'or 19.05.

TÉLI-FÜRDŐKÚRA. Természetes forrómeleg kénes források, iszapfürdők, iszapborogatások, villanyáramterápia, masszázsok és téli fürdőkúra felől kimerítő prospektust küld ingyen a Szt.-Lukácsfürdő igazgatóság, Súdán.

FÉRFIRUKA-BÉRLET LEGJOBB RUMAZKODÁSI RENDSZER **DEUTSCH F. KÁROLY** BUDAPEST, ANDRÁSSY-UT 1 SZÁM.

Császár-fürdő Budapestben. Elsőrangú kénes hővívű gyógyfürdő, parafán gőzfürdővel, legmodernebb iszapfürdőkkel, pompás szavanyvízmasszázsokkal, kádfürdőkkel, 300 kéthelyes lakosztóval. A legzuidalváb közelsége. Prospektus ingyen és bérmentve.

T. CZ. Általános és jogos panaszok a fővárosban meg drága áron sem lehet beszerezni. Vállalatunk első sorban a panasz megszüntetésére törekszik. **Kizárólag magyar termelők általott borait** a termelők neve alatt hozzuk forgalomba; **olcsó áron kitűnőt** fogunk kiszolgáltatni. Ha egyik-másik fajta bor elfogy, azt t. vevőinkkel tudatni fogjuk, egyben azt is, hogy szontul mely faj s kiknek a termése kerül forgalomba. Kérjük a n. közönséget, hogy asztali bor, moóri, hegyi, erdélyi, stb. **hangzatos címekkel ellátott, de termelő és eladó megnevezése nélkül** forgalomba hozott borokat ne vásárolja, mert rendszerint tartalmuk felirataknak meg nem felel, s csupán a közönség megtévesztése és magasabb ár elérése végett alkalmaztatnak. A jelenleg forgalomba kerülő borainkból kívánatra egy kis kóstolóval és árlapall készséggel szolgálunk. A n. e. közönség szives és hazafias támogatását kérjük. **MAGYAR BORHAZ** Budapest, Károly-körút (Központi városban).

THE MUTUAL new-yorki életbiztosító-társaság. **A társaság vagyona:** 1898. dec. 31-én 1,437,913,603 frank 1899. „ 31-én 1,563,961,000 „ 1900. „ 31-én 1,687,840,168 „ 1901. „ 31-én 1,828,181,200 „ **Magyarországi vezérigazgatóság:** Budapest, IV., Károly-körút 26.

TÖRVÉNYSZÉK **§§ A feleség vádja.** Jankovich Péter nagykereskedő felesége, aki huga Radich Emilián arkimandritának minden áron válni akart a férjétől, akivel husz estendei boldog házasság után gyűlölködő viszállyba keveredett. Az asszony arra is törekedett, hogy a törvénszéki a férj hibájából mondja ki a válást, ezért megvádolta az urát, hogy egy ellene folytatott pörben hamisan esküdt. A törvénszék vádatanácsa ma tárgyalta az ügyet Czárán bíró elnökölésével. Jankovich védője, dr. Vaiss bebizonyította hogy a haragos asszony a vádjával csak el akarja áztatni az urát a bíróság előtt. A vádatanács a védő fejtegetéseinek igazat adott, az eljárás Jankovich ellen megszüntelte, amibe az ügyész is beleegyzett. **§§ Zártörvény néhány száz koronáért.** A rendőrség leartóztatta Donagyó Árpád szabadtai születésű huszonnyolc éves papirkereskedőt, akinek a Kerespest-ut 47. száma alatt van üzlete. Donagyó néhány száz korona követelés fejében lefogta a áruit eladta s így bírói zártörvény és család követelt el, amiért hitelezőinek följelentésére a rendőrség ma oligta. **§§ Igazgatással vádolt képviselő.** Nyitrai tegnap tárgyalta a törvénszék Valasek János verbói képviselőnek pörét. Valasek nemzetiség elleni igazgatással van vádolva, mert programbeszédében tót iskolákról, tót bíraskodásról beszélt és azt hangoztatta, hogy a magyar nyelvvel a népet megmérgezik és hogy a magyarokat vissza kell kergetni Ázsiába. Vaasek tagadta az igazgatást, de zavaros feleleteket adott. Amikor az elnök a történelemből olvasott rész a, beismerte, hogy beszédében tévedett. A tanak egy része hafározottan vallotta, hogy Valasek igazolt és hogy elmondta az inkriminált passzusokat a másik része ellenmondásba keveredett. **Chudowsky ügyész** ki is sültötte róla, hogy meg vannak felemlítve, mert agyonütéssel lenyegették őket. Ezért a bíróság mellőzte ezeknek a meghiteltét. Egyes tanak nem akartak magyarul vallani, noha kiderült, hogy magyar nyelven tökéletesen jól tudnak beszélni. A tárgyalást ma folytatták. **§§ Tihanyi Irma üzemel.** Sopronból táviratozák: Tihanyi Irma ellen az ügyészség vádindítványt tett. A vádirat szerint a tél év óta vizsgálati jogszámban lévő Tihanyi Irmát alapos gyanu terheli, hogy Chudowsky Lipót és János bárók, gróf Chudowsky Kázmér, Zamojski László és Adam örökök végül Rába Pál nevére 17 váltót összesen 147.000 korona értékben hamisított. Ha Tihanyi Irma a vádindítványra kiigazásokat nem tesz, a főtárgyalás má a jövő hónapban megkezdhető lesz. A főtárgyalásra 43 tanut, köztük Chudowsky és Chudowsky titkos tanácsosokat is megidézik.

TÁVIRATOK **Carszkoje-Selo, december 24.** A cár és a cárné gyermekeikkel ma délután ideérkeztek. **Páris, december 24.** A martiniquei kormányzó azt táviratba a gyarmattügyi miniszternek, hogy a Mont Pelée még mindig izzó sziklatömböket vet ki magából. **Bűnváddal terhelt tudós.** Páris, december 24. Delamerre tudós ellen, aki több bányarészvénytársaságot alapított, köztük egy oliondykei társaságot 40 milliónyi alapítókével, valamint ez utóbbit társaság igazgatási tanácsosai ellen család miatt megindították a büntető-eljárás. A rendőrség több embert letartóztatott.

Napirend. **Napóár.** Csütörtök, december 25. Római-katholikus: N. Karácsony — Protestáns: Karácsony — Görög-orosz: (december 12.) Spiridon — Zsidó: Kislev 26. — Nap kél: 7 óra 33 percek. — Nyugszik: 3 óra 56 percek. — Hold kél: 3 óra 8 percek reggel. — Nyugszik: 1 óra 15 percek délután. **A miniszterek nem fogadják.** **Nemzeti Múzeum.** Az öszen társi zárva. **Téli kiállítás a Múzeumokban.** Nyitva délelőt 9 óráttól éjjel 11 óráig. (Sétahangverseny.) Belépődíj 1 korona. **Napóár.** Péntek, december 26. — Római-katholikus: István vértanú. — Protestáns: Karácsony. — Görög-orosz: (december 13.) Eusztrát. — Zsidó: Kislev 26. — Nap kél: 7 óra 33 percek. — Nyugszik: 3 óra 57 percek. — Hold kél: 4 óra 8 percek reggel. — Nyugszik: 1 óra 51 percek délután. **A miniszterek nem fogadják.** **Aszparmetoszi téli kiállítás** nyitva délelőt 9 óráttól délután 6-ig. Belépődíj nincs. **A Múzeumok téli kiállítás** nyitva 9 óráttól 4-ig. Belépődíj 1 korona.

UTMOTATO. **Sternberg Armin és Testvére es. és kir.** udv hangszergyár központi irodájában Kerepesi-ut 36. címbalmok, hegedűk, fuvolák s minden más hangszert jutyános árban szerezhető be. Külön szongorsternek a Kessuth Lajos-utásban (a Károly-körút sarkán), hol szongorák és pianók kedvező áron eladóak mellett is kaphatók. **Budapesti takarékpénztár és Országos Zala** kölcson Részvénytársaság. Befizetett részvénytőke: 10 millió korona. Elnök: Tolnay Lajos, vezérigazgató: Bunke Gyula. Központ: VI., Andrássy-ut 5. Magyar kir. szab. osztály-sorszájétek feliratosít helye: IV., Ferencliek-tere 4. Kézi zálogpénzték: IV., Károly-körút 18.; IV., Ferencliek-tere 4. (Irányi-utca sark); VII., Király-utca 57.; VIII., József-körút 2.; VIII., Üllői-ut 6. sz. **Első Leánykiházasítási Egylet m. sz.** Leány-és fiúbiztosító-intézet, Budapest, VI., Teréz-körút 40—42. (az intézet saját palotájában.) Az intézet vagyona 1901. december 31-én 7.874.385-14 korona. Eddig kifizetett biztosított tőke több mint 8.856.472-84 korona. Ezen intézetnél gyermekek a legelőnyösebb díjfelelek mellett 1000 koronáttól korlátlan összegig biztosíthatók.

Azon hiteles orvosi nyilatkozatok, melyeket a fővárosi, vidéki és külföldi kórházakban folytatott kísérletekről és azok kiváló eredményeiről állítottak ki, valamint a társadalom minden rétegéből eredő számtalan köszönőlevelek is igazolják, hogy a

CSÚZ ÉS KÖSZVÉNYES bántalmak

páratlanul kitűnő gyógyítószere a

Zoltán-féle kenőcs,

mert még oly egyéneknél is, kik 15—20 éve szenvedtek s különféle szereket, sőt gyógyfürdőket is eredménytelenül használtak, már néhányzori bedörzsölés után nemcsak enyhülést, hanem

gyógyulást eredményezett.

E kenőcs ára üvegenként **2 korona** az egyedüli készítő

ZOLTÁN BÉLA

gyógyszertárában,

ő cs. és kir. fensége József főherceg udvari szállítója.

Budapest, V., Sétány-utca és Szabadság-tér sarkán.

Színházak, szórakozó helyek.

MAGYAR SZINHÁZ.

Ostfirtók, 1902. december hó 25-én.

Délután 3 órák mérések helyarákkal:

Nőemancipáció.

Enekes bohóság 3 felvonásban. Irta Szizgati József Zsujdót szerzette Sorly Lajos. Szemelvények:

Bátory Mihály	Szilágyi Keilinger	Sziklai Delli
Gerőfi János	Matrai Verebes	Delii Girih
Flóra	Szelestey Cesnka	Sziklainé
Zarándiné	Lubrincz Dengelegi	Ráthonyi Lidi
Árpád	Ráthonyi Lidi	Tomcsányi Kornai
Kaczér Tamás	Faragó Boriska	

Este:

Pálmay Ilka aszonny vendégfelleptével.

Niniss.

Enekes bohóság 3 felvonásban. Irta Hennoquin és Millaud. Fordította Csopregny Ferenc. Szemelvények:

Korniszky Niniss	Faragó Nercsis	Delly Lenkeffy Szabó
Grogoire Anatol	Pálmay Pincér	Abelovszky Sziklainé
Desabietto Dupiton	Sziklai Vadász	Almássy
	Ráthonyi Amána	
	Girih Silloryné	
	Hidvéghy Georgine	

Kezdeté 7 1/2 órákor.

Nyilatkozat.

Czimed által üzlethöz az alóírott részére kiszolgáltattam óra s órák mindenféle árúikkal, melyek megrendeltétek, — teljesen meg voltam elégedve, melyeket ugyanis annak idejében megrendeltem után pontosan, úgyesen besomagoltva azonnali elküldeni ísveskedett, miert is fogadja érte hála és elismeréssel, s egyáltalán bizonyíthatom azt is, hogy a fokozottabb igényeket is magyar termékekkel sikerült kielégíteni. A további iparváálataihoz jó sikert és Istenül áldást kívánva kiváló tisztellel maradok Czimednek igaz tiszteölje Berzevozy Kelemen, esperes-plebános.

Nyilatkozat.

Szívesen értesítem arról, hogy a szállított óráival nagyon meg vagyok elégedve és azért foglalkozom a honi ipar terjesztését bárkinék is részesjavulástul kívánom felkérni, hogy jókora részt adandó alkalmokkor mindig fel fogom keresni. Köszönetem kifejezése mellett maradtam tisztellel Drexler Nándor, urad, erdőbíró.

Nyilatkozat.

Az általam megrendelt két ingarót megkaptam és minden tekintetben teljesen meg vagyok elégedve. Fogadjék érte elismeréssel, legyen róla meggyőződve, hogy jókora részt adandó alkalmokkor mindig fel fogom keresni. Köszönetem kifejezése mellett maradtam tisztellel Drexler Nándor, urad, erdőbíró.

Nyilatkozat.

Ezen utolsó részlet beállításuk alkalmával adom B. tudomására, hogy az Önnel vett fali inga-óra kitűnő minőségű és benne nagyon örömet telik. Fogadják jó kiszolgálásért köszönetem, biztosítom, hogy szívesen fogom Önt azoknak ajánlani, kiknek megbízható, jó járásu órára lesz szükségük. Teljes tisztelettal Szondy Lajos, távirá-felügyelő.

Nyilatkozat.

Tisztelt Uram! Rendeményeimet kézhez venén, megelégedéssel nemcsak, hanem tetszéssel is teljes mértékben megnyerte. Egyezem, hogy a részemre szállított órákhoz megrendelt órákhoz képest az Ön által elküldött órával igen meg vagyok elégedve úgy a kivitel, mint a szerkezet és pontos járás dolgában. Az evőkészlet is mindentűl, a hol megmutattam, általános díszét és barmúl tárgya volt egy a kivitel, mint juttanyos ára miatt. Tisztelettal Podivinsky János, pleb.

Nyilatkozat.

Szívesen elismerem, hogy a részemre szállított órákra utoljára teljes mértékben meg vagyok elégedve. Teljes tisztelettal Kálnoki Mozes, esendő-par.

Nyilatkozat.

Tisztelt Uram! Az Ön által elküldött órával igen meg vagyok elégedve úgy a kivitel, mint a szerkezet és pontos járás dolgában. Az evőkészlet is mindentűl, a hol megmutattam, általános díszét és barmúl tárgya volt egy a kivitel, mint juttanyos ára miatt. Tisztelettal Podivinsky János, pleb.

Nyilatkozat.

Szívesen elismerem, hogy a részemre szállított órákra utoljára teljes mértékben meg vagyok elégedve. Teljes tisztelettal Kálnoki Mozes, esendő-par.

Nyilatkozat.

Tisztelt Uram! Az Ön által elküldött órával igen meg vagyok elégedve úgy a kivitel, mint a szerkezet és pontos járás dolgában. Az evőkészlet is mindentűl, a hol megmutattam, általános díszét és barmúl tárgya volt egy a kivitel, mint juttanyos ára miatt. Tisztelettal Podivinsky János, pleb.

Nyilatkozat.

Szívesen elismerem, hogy a részemre szállított órákra utoljára teljes mértékben meg vagyok elégedve. Teljes tisztelettal Kálnoki Mozes, esendő-par.

Nyilatkozat.

Tisztelt Uram! Az Ön által elküldött órával igen meg vagyok elégedve úgy a kivitel, mint a szerkezet és pontos járás dolgában. Az evőkészlet is mindentűl, a hol megmutattam, általános díszét és barmúl tárgya volt egy a kivitel, mint juttanyos ára miatt. Tisztelettal Podivinsky János, pleb.

Nyilatkozat.

Szívesen elismerem, hogy a részemre szállított órákra utoljára teljes mértékben meg vagyok elégedve. Teljes tisztelettal Kálnoki Mozes, esendő-par.

Nyilatkozat.

Tisztelt Uram! Az Ön által elküldött órával igen meg vagyok elégedve úgy a kivitel, mint a szerkezet és pontos járás dolgában. Az evőkészlet is mindentűl, a hol megmutattam, általános díszét és barmúl tárgya volt egy a kivitel, mint juttanyos ára miatt. Tisztelettal Podivinsky János, pleb.

Nyilatkozat.

Szívesen elismerem, hogy a részemre szállított órákra utoljára teljes mértékben meg vagyok elégedve. Teljes tisztelettal Kálnoki Mozes, esendő-par.

Nyilatkozat.

Tisztelt Uram! Az Ön által elküldött órával igen meg vagyok elégedve úgy a kivitel, mint a szerkezet és pontos járás dolgában. Az evőkészlet is mindentűl, a hol megmutattam, általános díszét és barmúl tárgya volt egy a kivitel, mint juttanyos ára miatt. Tisztelettal Podivinsky János, pleb.

Nyilatkozat.

Szívesen elismerem, hogy a részemre szállított órákra utoljára teljes mértékben meg vagyok elégedve. Teljes tisztelettal Kálnoki Mozes, esendő-par.

Nyilatkozat.

Tisztelt Uram! Az Ön által elküldött órával igen meg vagyok elégedve úgy a kivitel, mint a szerkezet és pontos járás dolgában. Az evőkészlet is mindentűl, a hol megmutattam, általános díszét és barmúl tárgya volt egy a kivitel, mint juttanyos ára miatt. Tisztelettal Podivinsky János, pleb.

Nyilatkozat.

Szívesen elismerem, hogy a részemre szállított órákra utoljára teljes mértékben meg vagyok elégedve. Teljes tisztelettal Kálnoki Mozes, esendő-par.

Utasítás.

„Gambrinus-sör-csarnokot”
(Budapest, VII., Erzsébet-körút 27.)

elköltöztető egynemű kivánságára s a haladó kor változó ízlésére való tekintettel, teljesebb újalakítom és a világ városok fényes csillagszerűségét mintájára

„Café-Restaurant Gambrinus”

elővezetés alatt a t. közönség rendelkezésére bocsátom folyó hó 25-től kezdve.

Ezen praktikus újítás tisztán vendégeink kellemét végeztet, miután ugy a múltban, mint jelenleg is csak azt tartom szem előtt, hogy minien egyes látogatók otthon érezze magát helyiségében s hogy a kitűnő italok és ételek pontos kiszolgálásával mindenkit teljesen kielégítsék.

Ezenüttl tenit mindenféle elsőrendű kávéházi italokkal is szolgálak.
Minden délután 4-7-ig és este 8-1-ig nagy katonazene-hangverseny a karmesterek személyes vezetése mellett.
Számos látogatót kér s nagyjérdemű közönség pártfogásába ajánlja magát

Nemény Béla tulajdonos.
Országos Magy. Képzőművészeti-Társulat.

TÉLI KIÁLLITÁS

a városligeti műcsarnokban.
1902. november 15-től—1903. január 15-ig.
Nyitva délután 6-tól délután 4 óráig.
Ostfirtókin este 11-ig zenésztély. VAVAVAVA Buffet Belepődj! 1 kor. AA.V. Vasárnap délutáni 1 órából 40 fill.

Az Országos Női Gyorsíró-Egyesület

gyorsírók és gépírók szakiskolájának iramunka-osztálya
(COPYING OFFICE)
—
és a közönség iramunka-osztálya
—
számos iramunka-osztálya
—
Magaer és német gyorsírásban
—
Kaiser Gázótelepek Budapest, Kazinczy-u. 3. t. em.

Gázizzótestek

DURABLE rendos nagyság . . . 70 fill.
DURABLE közönség . . . 55
DURABLE legkisebb . . . 44
EXPORT rentos nagyság . . . 45

„DURABLE”

MAGYAR GÁZIZZÓFÉNY SZÜVEKKEZET-nél,
Budapest, VII., Kazinczy-utca 53.
Sürgőseim: Durable Budapest. Telefon 10-76.
A 17244. számra

„Eljárás nyomtatási célokra szolgáló lemezek, kétszázados önkormányzatok elbármultására”
című, 1899. szept. 16-ról kelt magyar szabadalomra
vélők vagy engedélyesek kerestetnek.

Szíves ajánlatokat „W. T. 7990” jel. alatt Hesse Rudolf, Bécs, I. Seilerstrasse 2. továbbíth.

Pontos és legjobb
ÓRÁK
5 évtől 50 évig tartó
jótállás mellett.

Egyházi szent edények, keresztelő kannák, ékszerszek, evészköbök részletfizetésre is.

Javításokra és vidékli megrendelésekre különleges áron tartunk készletet.

POLGÁR KÁLMÁN
művész
Budapest, Erzsébet-körút 29. szám.

Nyilatkozatok.

... Az uraságod által küldött órával nagyon meg vagyok elégedve, mert pontos járása, úgy mint szilárd és csinos kiállítását is teljesen megelégedésemre alkalmasnak találom. Tiszteölje Veres Lajos, ev. ref. főnádor.

Nyilatkozatok.

... A küldött precíz órával váratlanul ismét meg vagyok elégedve és az ébresztő óra is igen jó. K. Fialka Miksa, vasuti főmérnök.

Nyilatkozatok.

... Kiváló tisztelettal értesítem, hogy a tárgyalt teljes megelégedésemre megkaptam és lelkesedéssel megvizsgálva egy újabb megrendelésre batorit, miért is kérek stb. stb. Ifj. Gyula, állami iskolai igazgató.

Nyilatkozatok.

Fogadják hála és köszönetnyilvánítását a szállított kákos óra szeles kiállításáért. Az órával egybeként is teljesen meg vagyok elégedve, mert megbízhatóan jár. Guthy József, g. k. lelkész.

Nyilatkozatok.

A küldött ékszerekkel nagyon meg vagyok elégedve. Tisztelettal Brán Emil, gör. kath. lelkész.

Nyilatkozatok.

T. Cim! A kiváló ízléssel és megelégedéssel készült kiállítását az én legnagyobb megelégedéssel vettem. A csinos tárgy s a t. Cégnek és kiállításának velem szemben tanúsított gavaléros eljárásáért el nem mulaszthatom Önt nemcsak arról biztosítani, hogy állandó vevője maradjék, hanem mint lelkes elismeréssel kereskedő mintá képet ismerőseim között ajánlani fogom. Kiváló tisztelettal Palya Gyula, kir. albró.

Nyilatkozatok.

... Úgy az óra pontos járása, mint a láné csinos kiállításával teljesen meg vagyok elégedve és tisztoság kiszolgálásért köszönetet mondok. Szabó Kálmán, városi kőműves.

Nyilatkozatok.

Öntől vett inga- és ébresztő-órák legjobb minőségű és igen csinos kiállítású, mely reményemmel felül kielégített, melynek fogva bárkinék is ajánlom a raktaráról vásárlást és az ismerőseimnek eskis az ön üzletét fogom ajánlani. Székely Rózsa, máv. főkalauz.

Nyilatkozatok.

Az egyháznak részére szállított keresztelési készlettel — mint az órák minőségével — teljesen meg vagyok elégedve. Teljes tisztelettal K. Nagy Elek, ref. pap.

Nyilatkozat.

Fogadják hála és köszönetnyilvánítását a részemre szállított óráról, mely teljesen megelégedésemre alkalmasnak találom. Tiszteölje Veres Lajos, ev. ref. főnádor.

Nyilatkozat.

... Úgy az óra pontos járása, mint a láné csinos kiállításával teljesen meg vagyok elégedve és tisztoság kiszolgálásért köszönetet mondok. Szabó Kálmán, városi kőműves.

Nyilatkozat.

Öntől vett inga- és ébresztő-órák legjobb minőségű és igen csinos kiállítású, mely reményemmel felül kielégített, melynek fogva bárkinék is ajánlom a raktaráról vásárlást és az ismerőseimnek eskis az ön üzletét fogom ajánlani. Székely Rózsa, máv. főkalauz.

Nyilatkozat.

Az egyháznak részére szállított keresztelési készlettel — mint az órák minőségével — teljesen meg vagyok elégedve. Teljes tisztelettal K. Nagy Elek, ref. pap.

Nyilatkozat.

Az egyháznak részére szállított keresztelési készlettel — mint az órák minőségével — teljesen meg vagyok elégedve. Teljes tisztelettal K. Nagy Elek, ref. pap.

Nyilatkozat.

Fogadják hála és köszönetnyilvánítását a részemre szállított óráról, mely teljesen megelégedésemre alkalmasnak találom. Tiszteölje Veres Lajos, ev. ref. főnádor.

Nyilatkozat.

... Úgy az óra pontos járása, mint a láné csinos kiállításával teljesen meg vagyok elégedve és tisztoság kiszolgálásért köszönetet mondok. Szabó Kálmán, városi kőműves.

Nyilatkozat.

Öntől vett inga- és ébresztő-órák legjobb minőségű és igen csinos kiállítású, mely reményemmel felül kielégített, melynek fogva bárkinék is ajánlom a raktaráról vásárlást és az ismerőseimnek eskis az ön üzletét fogom ajánlani. Székely Rózsa, máv. főkalauz.

Nyilatkozat.

Az egyháznak részére szállított keresztelési készlettel — mint az órák minőségével — teljesen meg vagyok elégedve. Teljes tisztelettal K. Nagy Elek, ref. pap.

Nyilatkozat.

Az egyháznak részére szállított keresztelési készlettel — mint az órák minőségével — teljesen meg vagyok elégedve. Teljes tisztelettal K. Nagy Elek, ref. pap.

Nyilatkozat.

Fogadják hála és köszönetnyilvánítását a részemre szállított óráról, mely teljesen megelégedésemre alkalmasnak találom. Tiszteölje Veres Lajos, ev. ref. főnádor.

Nyilatkozat.

... Úgy az óra pontos járása, mint a láné csinos kiállításával teljesen meg vagyok elégedve és tisztoság kiszolgálásért köszönetet mondok. Szabó Kálmán, városi kőműves.

Nyilatkozat.

Öntől vett inga- és ébresztő-órák legjobb minőségű és igen csinos kiállítású, mely reményemmel felül kielégített, melynek fogva bárkinék is ajánlom a raktaráról vásárlást és az ismerőseimnek eskis az ön üzletét fogom ajánlani. Székely Rózsa, máv. főkalauz.

Nyilatkozat.

Az egyháznak részére szállított keresztelési készlettel — mint az órák minőségével — teljesen meg vagyok elégedve. Teljes tisztelettal K. Nagy Elek, ref. pap.

Nyilatkozat.

Az egyháznak részére szállított keresztelési készlettel — mint az órák minőségével — teljesen meg vagyok elégedve. Teljes tisztelettal K. Nagy Elek, ref. pap.

Nyilatkozat.

Fogadják hála és köszönetnyilvánítását a részemre szállított óráról, mely teljesen megelégedésemre alkalmasnak találom. Tiszteölje Veres Lajos, ev. ref. főnádor.

Nyilatkozat.

... Úgy az óra pontos járása, mint a láné csinos kiállításával teljesen meg vagyok elégedve és tisztoság kiszolgálásért köszönetet mondok. Szabó Kálmán, városi kőműves.

Nyilatkozat.

Öntől vett inga- és ébresztő-órák legjobb minőségű és igen csinos kiállítású, mely reményemmel felül kielégített, melynek fogva bárkinék is ajánlom a raktaráról vásárlást és az ismerőseimnek eskis az ön üzletét fogom ajánlani. Székely Rózsa, máv. főkalauz.

Nyilatkozat.

Az egyháznak részére szállított keresztelési készlettel — mint az órák minőségével — teljesen meg vagyok elégedve. Teljes tisztelettal K. Nagy Elek, ref. pap.

Nyilatkozat.

Az egyháznak részére szállított keresztelési készlettel — mint az órák minőségével — teljesen meg vagyok elégedve. Teljes tisztelettal K. Nagy Elek, ref. pap.

Színházak, szórakozó helyek.

M. KIR. OPERAHÁZ.

Csütörtök, 1902. december hó 25-én.

Berlichingen Götz.

Opera 5 felvonásban (kellene képből.) Zenéjét szerz. Goldmark Károly. Szövegét (Goethe nyomán szabadosan) írta Willner A. M. Ford. Várady Sándor.

Személyek:

Berlichingen Elek	Takács Václav	Waisling Beck
Maria	Václav Franz	Bochnicek Krammer
A kis Carl	Ambrus Adelheid	Berts Hegedűs
Georg Páspók	Oppenheim Irmag	Lehrse Gábor
	Soyser Sélitz	
	Mihályi Lehrs	

Kézde 7 órákor.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Csütörtök, 1902. december hó 25-én.

Délután 2 1/2 órákor mérsékelt helyárakkal:

Himfy dalai.

Vigjáték 3 felvonásban, egy előjátékkal. Írta: Berczik Árpád.

Személyek:

Kisfaludy S.	Mihályi Takács József	Horváth Szabolcs
Kisfaludy K.	Dezso Szabolcs	Náday B. Fehér György
Özv. Bíró Józsefné	Rákosi Sz. Szalóky Péter	Rózsaszahygyi Horváth J. Egrossy
Szegedy Rózsa	Alszegi I.	Horváth J. Faludi
Bay Annuska	Ligeti J.	Gaál József
Rosty Antal	Gál Nagy Pál	Latabár Nagy Pálné
Beszterdy K.	Pálffy Nagy Pálné	Vizváriné Janka
Jolán	Dömjén Janka	Munkácsi Munkácsi

Este:

Karácsonyi álom.

Bélethomes játék 3 felvonásban előjátékkal. Írta: Gárdonyi Géza. A kísérő zenéjét szerzte Szabados Béla.

Személyek:

Gáspár Menyhért	Szacsavay Molnár	Abadás Ordas	Egri Gál
Boldizsár Mihályi	Molnár Bertalan	Ordas Bertalan	Gabányi Rákosi Sz.
A királyné Tücsök Csillagász	Lencváyné Nádai B.	Magda Zeuzsi	Ligeti Török I.
	Vizvári Zeuzsi		

Kézde 7 1/2 órákor.

VIGSZÍNHÁZ.

Csütörtök, 1902. december hó 25-én.

Délután 3 órákor mérsékelt helyárakkal:

Fedák Sári vendégfelléptével

Csökon szerzett vőlegény.

Énekes bohózat 3 felvonásban, írta: Sziget József. Zenéjét szerzte: Serly Lajos.

Személyek:

Csonka Béla	Balassa Góth	Trauer Előjáró	Vendrei Kaszaliczky
Berti Abrai Irén	Rostagni Fedák	Irmag Futak	Tapolczai Szerényi
Barnai Olga	Petnes Nográdi	Ripacs Nefejeits	Hegedűs Nikó

Este:

A doktor úr.

Bohózat 2 felvonásban. Írta: Molnár Ferenc. Dr. Sárkány Pusztai Sárkányné Lenke Csabó Csoronyás Bertalan

Személyek:

Béla	Góth	Márosni Az igazgató	Ferenc
Sárkány Pusztai	Csalog T.	Földrajtanár Győző	Kaszaliczky Gyarmati
Sárkányné Lenke	Varsányi 1. rendőr	Fenyvesi 2. rendőr	Dayka Varga
Csabó Csoronyás	Szerényi Szobalány	Tapolczai	

Kézde 7 1/2 órákor.

Karácsony pénteken délután 4 órákor, a Vigadó nagytermében

YSAYE

Jenő, hegedűművész nagy zenekari hangversenye

Kerner István, a m. k. Opera karnagyja vezényletével.

Jegyek kizárólag Méry Béla zenemű-kereskedésében Andrassy-ut 12.

! Saroküzlet !

Karácsonyi vásár!

Kiselejtezzük mesés olcsó

teljes jó karban kis égetési hibák miatt remek szép kiegészítőket

áron december 30-ig

Complot 6 személyes dusan aranyozott, díszes kivitelű és háromszögletű

Étező elegáns frt 5,50	Rococo, tea csak frt 3,50
Étező, modern " 6,50	Ro oco, kávé " 3,50
Rococo, díszes csak " 8,50	Rococo, Macca " 3,50
Mosdó kompl. fr. 5, 8, 10	Üveg-szerviz " 7,50
Díszes Rococo, 12 személyes, étező 20, 25, 35 frt	

Függő-lámpák minden áron, miután raktárunkat teljesen felosztjuk.

Ortner Rezső és Társa

Terecz-körút 22. sz., saroküzlet.

Vidéki rendelésnél kérjük a vasutállományt.

Szépességi lenipari Wein Károly és Társai

vászon- és asztalnemű-gyárosok Budapesti főraktára: IV., Koronakeresz-ú. 8.

(Mária-bazár épület.)

A ajánljuk hírneves szépességi vászon, asztalnemű, törülköző, törülkés és minden a szakképzett vágó gyártóknak készített. Minden darab gyártásánál számszámú árut ezen védjeggyel látjuk el.

Minden háziasszony

üdvözölhető, aki az egészség, takarékoság és jóízűre való tekintetből a Kathreiner-féle Kneipp-malátát kávéval használja.

Kérem: A bevásárlásnál ne kegyen egyszerűen malátát kávéval, hanem mindig határozottan = Kathreiner-féle = Kneipp-malátát kávéval, s azt csak az itt ábrázolt eredeti csomagokban fogja el!

Ára csomagonként 50 fillér. 500 gramm.

Kathreiner-féle Kneipp-malátát kávé

egész szemekben

Kathreiner-féle maláták és kávék München.

FŐVÁROSI ORFEUM

Waldmann Imre igazgató Nagymező-utca 17.

Ma csütörtökön és holnap pénteken két-két előadás a teljes különbözőségi programmal.

Ma este: Luna asszony.

Léneke Pál operetteje.

A művészekkel együtt 5 óráig Vörös Elek cigányzenekara hangversenye.

Élő- és művirágból

teszebb

Karácsonyi ajándékok

kaphatók:

Dominics Katalin

élő- és művirág-termében

17. József-körút 17.

Alapított 1870.

Deutsch Gábor.

Budapest, V., Erzsébet-ter 7. sz. Belső-utca sarkán. Zongora, pianino, ciuhalom és harmonium gyári telepe.

Olcsó bérlet.

Hangócsok és javítások eszközeinek a vidéken is.

Árjegyek ingyen.

Előnyös részletfizetési feltételek

FÉNYKÉPÉSZETBEN

az időjárás eljátszása szerepe. Felvételek minden este 9 óráig.

3 drb remek alakú „Helios”-fénykép	50 kr.
3 visit-fénykép	90 "
3 anstehlskártya saját fényképpel	50 "
1 nagy Helios-fénykép	90 "

szavatolt legfinomabb kivitelben

Helios Fényképezési-műintézet

Budapest VI., Király-utca 52. szám.

Aikalmas és hasznos

ujévi ajándék

az új találmány, szabadalmazott

férfi-ing,

melynek nyakbőrére magától szűkösre vagy bővölni képes. Kizárólag nálunk, a feltalálónál kapható a követező minőségben: Tartós jó kifinomult kemény, sima, vagy rúdú mellől frt 2,25 - 2,75 puka, hátsó vagy nyaknál mellől frt 2,50 - 2,75

Könnyű mőtűk szövet minden tetsző kivitelben készíthető. Maga-celozónéi káruk a gallér számát megadva. Továbbá: Különbözősége Francia és angol úri divatok, valamint bel- és külföldi határokban. A nyakréteket szívesen szíre- lüek. Nag nem felold, árut kiserőitünk vagy kiválasztra a pénz visszautaljuk.

Vértés és Sebestyén

or. és kir. szab. főhírnök-készítők

Budapest, IV., Múzeum-körút 15. sz.

Inga és zseborák,

ékszeres RÉSZLETFIZETÉSRE is évi bér lőknek. Törött tárgyakat, u. m. arany, ezüst, vesztünk és újra becsereztetünk

FUCHS és TÁRSA ékszereszek

Budapest, IV., Váci-utca 17. szám I. em.

A címre figyelem tessék!!

Színházak heti műsora.

	M. kir. Operaház	Nemzeti színház	Vigszínház	Népszínház	Magyar színház
Péntek	Lohengrin	Pogány Gábor Az ember tragédiája	Hápták Loute	Vereshaju Casanova	A postásfiú és a huga Niniss
Szombat	Észak csillaga	Az utolsó levél	A doktor ur	Bob herceg	Niniss
4. u. Vasárnap este	Denevér	Monna Vanna	A csökon szerzett vőlegény	Piros bugyellár	Nemancipáció
			Loute	Bob herceg	Niniss

Schunda V. József

udvari hangszergyáros

a m. kir. opera, a m. kir. zeneakadémia és nemzeti zenede szállítója

BUDAPEST, MAGYAR-UTCA 18. SZ.

Ajánlja saját gyártásában készült fű-fűvő-, fa-fűvő, vonó, fűvő-hangszereket és harmoniumokat, valamint saját találmányu cimbalmaikat és tárogatóit.

Nagy, képes árjegyek ingyen.

„LE DÉLICE“

A szivarka egyszer meggyújtva mindvégig ég.

Legjobb Vergé szivarkapapir.

Legkedveltebb Vergé szivarkahüvely.

Minden dohánytösdében kapható.

Színházak, szórakozó helyek.

NÉPSZÍNHÁZ.

Csütörtök, 1902. december hó 25-én.

Délután 1/3 órakor mérsékelt helyárakkal:

Niobe.

Énekes daljáték 3 felvonásban. Paulton után írta: Pásztor Árpád. Zenéjét szerzezte Stoll Károly.

Személyek:

Dunn Péter	Kovács M.	Küry
A felesége	Siposné	Milton Holón
Hetty	Ledovszky	Kertész
Harry	Szirmai	Szobalány
Lord Tomkins	Szabó A.	Deborah
		Tallian

Este:

Bob herceg.

Regényes nagy operett 3 felvonásban. Írták Martos Ferenc és Bakonyi Károly. Zenéjét szerz. Huszka J.

Személyek:

A királynő	Krecsányi	Tanócsmer	Ujvári
György, fia	Fedák Sári	Tom bátya	Szordahelyi
Viktória	Dóri	Annie, lánya	Ledovszky
Lancaster	Raskó	Plumpudding	Nyárai
Pompouin	Kovács M.	Gipey	Kiss M.
Hopmester	Solymosi	Pickvick	Németh

kezete 7/8 órakor.

URANIA SZÍNHÁZ.

Csütörtök 1902. december hó 25-én.

Délután 4 órakor mérsékelt helyárakkal.

A háború.

Írta Ráth Imre.

Este:

A megváltás.

Írta és felolvassa Hock János országgy. képviselő. Kezete 7/8 órakor.

Féltékeny, 1903. január 9-én, a Royal-teremben

d'ALBERT

Jenő egyetlen zongoraestélyja.

Jegyek kaphatók: Méry Béla zeneműkereskedésében Andrássy-ut. 12.

Kitüntetve ezüstéremmel Párisi világkiállítás 1900. Kitüntetve az ezredéves orsz. kiállításán.

Donáth Sándor

tajtőpapa-metsző BUDAPEST, Kossuth Lajos-utca 3. sz. Ajánlja dúz. rekortán aját készítményeit tajtő- és borostyánok-arcbába, címer, monogram, a u t o g r a m, legújanszori kivitelben.

Különlegességek spanyol tajtőkban. Régi kiszivott tajtőpipák vétele és eladása. Nagy raktár divatos névtöbökben. Pipálapok ingyen és bérmentve.

ALÁFELTARTOTT 1890. SEMLER J.

posztókereskedés, cs. és magy. kir. udv. szállító BUDAPEST, Bécsi-utca és Deák Ferenc-utca sarkán Ajánlja női Costümekre legjobbakat elismert női posztolt „Drap de Velle“ felületben és remek divatszínekben, valamint az évad legnagyobb újdonságát „Zibellae Moskow“ prémazéri szövésben, továbbá a legújabb férfi öltöny és „Eredeti Montagne“ téli kabát szöveteit legnagyobb választék valódi angol „Himalája Páldékban“. Mindegyik kiválóan legyárt és megmunkált.

Használaton Kerpel-féle Kézfinomító

folyadékot, mely a kezét 3 nap alatt bársonysimárrá és hófehérré teszi. 1 üveg 90 fill. Kerpel gyártár, Budapest, V. Lipót-körút 28. 4 üveg rendelkezésére franco.

Kávè és tea

közvetlenül a termelőtől a fogyasztónak.

Legújabb és legolcsóbb - vásárlás - Kunz testvérek saját fiók. Számos raktár a vidéken. — Budapest, Fürdő-utca 9. —

Megérkezett:

Müncheni Tafel-Pschorrbräu

a kontinens legdusabb malátatartalmú söré, törv. védett szecessziós kivitelű palackokban higiénikusan töltve. Szétküldés minden irányban, helyben 10 palacktól házhoz szállítva, vidékre (1 káda) 50 palacktól feljebb budapesti állomásra bérmentesen.

Kapható minden jobb fűszer- és csomagolóüzletben, valamint előföldi béké- házak és szállodák ártérekben. Telefon 59-89.

Peissel Henrik vezérképvisező VII., Dohány-utca 57.

Zongoraterem és gyár előismeri fölötté szőlő.

Dehmal Károly BUDAPEST,

IV., Károly-körút 20.

Csakis szőlő külföldi gyártmányú zongorák, pianók és harmonikumok, angol szerkesztésű, Erhart Frigyes és Schweighl fr. cs. és kir. udvari és kamarai szállítók raktára. Javítások és hangolások. Lelekörvetez szak-szerű kivitel.

10 évi jótállás. Legolcsóbb kölcsönj

SZABADALMAT

védjegyvet, musta- és modell-oltalmat megszerző, Szabadalmakat értékesít és finanszíroz Szabadalmakat Értékesítő Vállalat. Pásztor (törvényesen bejegyzett cég) BUDAPEST, Erzsébet-körút 17. Telefon 24-20. Fővilágosítás díjtalan.

Kizárólag BLUZ-ÁRUHÁZ ZOLTÁN DEZSŐ

Király-utca 30. Olcsó karácsonyi árak. Bluzok 3 főtől posztóból, 3 főtől setyemből, ponyvából 3 főtől. Bluz és ponyvák képes árujegyzék ingyen.

A 14010. számú „Ujtások kenőgyűűs csapágyakon“ című, 1898. augusztus 24-ről kelt magy. szabadalomra vevők vagy engedményesek kerestetnek.

Szíves ajánlatok „W. E. 8083.“ alatt Mosse Rudolfhoz, Bécs, L., Seilerstätte 2. körötnök.

A londoni kiállításon nagy aranyéremmel és diplomával kitüntetett Halápl-féle csúsz-kenőcs

belsősen gyógyít kővényes bántalmakat. Egy doboz ára 1 kor. 60 fill. Megrendelhető „Apostol“ gyógyszerárterében Budapest, József-körút 64. sz.

ÓRIÁSI

raktár Angol divat.

Városi bundák, 30 főtől.

Bőrskabátok, 15 főtől.

Géza-kabátok, 10 frt 50 krtól

Téli kabát, 10 frt 50 krtól

Háló köntös, 5 frt 50 krtól

Demokrata öltöny, 10 frt 50 krtól és feljebb

Deutsch Mór és fia

férfi-ruhagyár Budapest, Károly-körút, Károly-kaszárnya 6., 7., 8. sz

Karácsonyi és újévi ajándékok.

Meglátja,

hogy igazunk van. Olcsó arany és ezüstteladás: egyetlen forrás, ahol jutányosabban lehet vásárolni. Mi alkalmi vásárlóknak ajánljuk beárulni és ezért abban a helyzetben vagyunk, hogy igen olcsón eladhatjuk a vevőinknek és pedig: 12 személyre való komplett evőeszköz 13 söt. ezüstdől 150 frt., 6 személyre való 65 frt. és feljebb, 12 drb 13 látoz arany ezüst evőeszköz 8 frt 25 kr. Továbbá disz választékban arany férfi és női órák, láncok, gyémánt, brilliánt ók-szerek és minden e szakmába való cikk. Képes árujegyzéket ingyen és bérmentve küldünk. Ékszereket esetleg részletfizetésre is adunk el.

Grünberger Armin Béla örökösai, IV., Váci-utca 30. I. em. 23. (Harris-bazár). Vesztek és becsorolunk aranyat ékszereseket.

Szenzácios találmány boraink védelmére! Ezen „Hidromilium“ sknával lefolytított borral nem szűszegős a töltőgözet havyonta ismételt. A csapva álló bort megmenteni a borvíz, vagyis penészelt, ezáltal nem lesz ebből zavaros és savanyú, így utolsó csappig kristály tisztán eresztődik le a bor és főlegesen a sálka a kő boroldókia való leghuzgás vagy üvegbe töltögetés. Darabja 1 frt. Hozza való 1 üveg desztillált 65 kr. Kapható

Lőrincz Móránál Nagyváradon.

Szenzácios találmány boraink védelmére! Ezen „Hidromilium“ sknával lefolytított borral nem szűszegős a töltőgözet havyonta ismételt. A csapva álló bort megmenteni a borvíz, vagyis penészelt, ezáltal nem lesz ebből zavaros és savanyú, így utolsó csappig kristály tisztán eresztődik le a bor és főlegesen a sálka a kő boroldókia való leghuzgás vagy üvegbe töltögetés. Darabja 1 frt. Hozza való 1 üveg desztillált 65 kr. Kapható

Lőrincz Móránál Nagyváradon.

Téli-Havelock K. 18.—, Velvet-sacco K. 24.—, téli öltöny K. 30.—, téli lóden-kabát melegen bélelve K. 13.— (mind tiszta gyaipju) Rothberger Jakab cs. és kir. udvari szállítónál Budapest, Váci-utca 6.

MAI és Tsa

ezentul csak Nagymező-utca 20. szám. külön e célra berendezett saját házában, a fővárosi Orffummal szemben.

Remek gyermekfényképek.

Nagyítások művészi platin és aquarell kivitelben bármely kép után. — TELEFON. —

Gyorsírás!

Az Országos Magyar Gyorsíró-Egyesület BATHORY DEZSŐ tanár úr személyes vezetésével új magyar és német (Göteborg-Markoville rendszerű) gyorsíró-kezelőanyagokat nyit. Jelentkezők felvételnek a. e. 10-10 óráig 7-ig az egyesület helyiségeiben József-körút 69. IV. 58. a hol minderre neve felvilágosítás nyerhető.

CIMBALMOK

Legújabb modellű, 56 főt (Működő, legújabb hangzási, részletekítésére is kaphatók) saját gyártmányú hangszerek. n. m. cimbalnok, hegedők, harmonikák, fuvolák, okkharinák, bőgők stb. Kétféle magyar barokk Székes-külföldi szellemű és művészi. Nagy képe az jegyzékhez ingyen és bérmentve küldök meg.

Mogyoróssy Gyula magyar hangszerpari telep. BUDAPEST, VIII., Kőrös-utca 71. sz

Sikerült

fényképek, Aquarell, Platin, és Pigment-nyomatok készítmények RIVOLI műtermében Kerepest-ut. 30. szám. Vidéki megrendelőkre különös figyelmet fordítunk.

APENTA

a legjobb budai keserűvíz. Ajánlatos hosszabb használatra székrekedésnél, kővényesnél és elhízásnál. Kapható gyógyszereszeknél, drogeriáknál, kávényereskedőknel stb. Egyedüli képviselő: S. Ungar jr., Wien I.

Vegyünk csak Derby melasse erőtakarmányt

Nincsen benne tözeg. Nem tartalmaz emészthetetlen anyagokat

A „DERBY“ melasse erőtakarmány csakis magy. cukor- és proteín-tartalmú takarmányokat tartalmaz és (főleg) áll minden más hasonló erőtakarmánynak. Bevezette: a. m. kir. honvédelmi, Székes vezényelése alatt, Budapest-Bécs minden nagyobb fuvarozási vállalatnál.

Külföldön alkalmasabb állatok etetésére körüli, különösen hizók, tohenek, lovak, sertések stb.-nél. — Tartalmaz:

melassét, korpát, szárított répaszékleteket. Évelék eltartható, romlaniak nincs kitéve. Főforja a zabot, tengeri stb. és egyenlő hányaggyal melassét sokkal olcsóbb. Minden kisértel egy-egy édesre!

Megrendelhető; Erőtakarmány-gyár Részvénytársaságnál

azelőtt Darvas József és Társa Budapest, Üllői-ut. 117. sz. (Telefon 51-32).

Üzlethelyiség-változtatás miatt az összes raktáron levő porcellán-, majolika- és üveg-disz- és használati tárgyakat rendkívül mélyen leszállított áron árusítom el. Csak elsőrangú áru! FISCHER EMIL cs. és kir. udvari szállító Budapest, IV., Bécsi-utca 3. szám. Kiváltságos olcsó árak!

**Szabott
árak!**

**Tulkövetelés
kizárva!**

KOCH TESTIVÉREK

Elegáns bunda
különféle szőrme-
vel bélelve
39 frttól 150 frttig.
Óriási választék.

Reggeli köntös
elnem ért választék-
ban és olcsóságban
5 frttól 40 forintig.

Bőrkabátok
szövetbéléssel
24 frttól 30 frttig
szőrmebéléssel
32 frttól 40 frttig.

Nadrágok	6 frttól	12 frttig
Vadász-mellények	5	8
Gyermek-kosztümök	4	8
Téli kabátok	6	50

CSAKIS

KOCH Testvéreknél
BUDAPEST.

Legnagyobb férfi-, fiu- és gyermekruha-áruház

Károly-körút 26. sz.

**Uj képes árjegyzéket
bérmentve küldünk.**

"THE GRESHAM"

életbiztosító-társ. Londonban.

— MAGYARORSZÁGI FIÓK: —

BUDAPEST, V., Ferenc József-tér 5-6.
társaság házában.

AWAVAVAVVA

Korona.

A társaság vagyona 1901. december 31-én — 190,871,731.—

Évi bevétel biztosítások és kamatból 1901. évi december 31-én — 31,555,892.—

Kifizetések, biztosítási és járadéki szerződések, valamint visszavásárlások stb. után a társaság fennállása óta (1848.) 126,999,043.—

Az 1901. évben a társaság 5566 kötvényt állított ki — 50,727,261.94 összeg értékekben.

Prospektusokkal és díjtáblázatokkal, melyek alapján a társaság kötvényeket kiállít, továbbá ajánlatokkal díjmentesen szolgál a magyarországi- és a kelet fiókja Budapesten, valamint ennek ügynökei a fiók minden nagyobb városában.

Első leánykiházasítási egylet m. szövetk.

Leány- és fiubiztosítási-intézet

BUDAPEST, VI. kerület, Teréz-körút 40-42. szám
(az intézet saját házában).

Alapított 1863. évben.

Eddig kifizetett biztosítási összegek 6,000.000 korona.

Előnyös táblázatok s díjtételek leányok és fiúk biztosítására 1000-20.000 koronáig, azonnali biztosítással a halálsebre. A fizetendő járadékok teljesítése a legelőnyösebb, amennyiben havi részletekben is történhetik, minden más mellékilletékek kizárásával.

A tagoknak a biztosítás időtartama alatt felhalmozódott nyeresége és más kedvezmények minden szülőnek és gyermeknek ajánlják gyermekeiket ezen intézettel biztosítani.

Prospektus és információ az íródában. VI., Teréz-körút 40-42. sz. alatt kapható.

Az intézet vagyona 1901. december 31-én 7.874,335.14 korona.

HOLLANDI

életbiztosító részvénytársaság (Algemeene Maatschappij van Levensverzekering in Lijfrente)

BUDAPEST,
VIII., Kerepesi-ut 1,
(A nemzeti színház bérházában.)

Igazgató: TOLNAY LAJOS.
Vezetők: STIGNITZ IMRE.

**1900. év végéig
215 millió korona
biztosítás köttetett**

A társaság mindenestül biztosítást elfogad, melynek alapján az ember élete képezi, a legelőnyösebb, valamint érvényes nyugdíjbiztosítást, azonnali kifizetést és elhalálozás esetén a kifizetéshez biztosítékokat, kiházasítási biztosítékokat gyermekek részére stb. Bővebb felvilágosítással szolgál a Magyarországi vezérkönyvtárolás Budapestben, valamint a vidéki képviselők.

**Referenciákat
a Magyar Államkassza felől kapható.**

Kivonat a díjtáblázatokból

A tőke elhalálozás alkalmával kifizetendő		A tőke 20 év után vagy időelőtt elhalálozás alkalmával azonnali kifizetendő	
Év	1000	Év	1000
25	1.80	34	4.22
26	1.84	35	4.24
27	1.88	36	4.27
28	1.93	37	4.30
29	1.98	38	4.33
30	2.03	39	4.36
31	2.09	40	4.39
32	2.16	41	4.43
33	2.23	42	4.46

WOLF JAKAB férfi-szabó

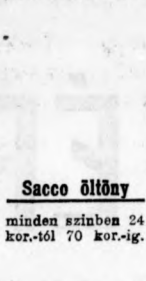
elsőrendű kész férfi- és fiuruha áruháza

Budapest, IV. Kossuth Lajos-utca 22. sz. (Kereskedelmi Bank mellett.)

Ajánlom a téli idény beálltával a t. vásárló közönség b. figyelmébe, az alant felsorolt, kitűnő minőségű divat különleges ségemet!

Téli kabát
fekete, kék- és sűrű-ke színben 28 kor-tól 150 koronáig.

Sacco öltöny
minden színben 24 kor-tól 70 kor-ig.

Valodi dan borkabát
minden nagyságban 50 kor-tól 140 korig

Városi bunda
különféle szőrmebéliséssel 70 koronától 500 kor-ig.

Gazdasági kabátok
különféle szőrmebéliséssel 38 kor-tól 120 kor-ig.

Alapított 1875.

Külön osztály mérték szerinti megrendeléseknek.

Telefon 118

Melegség tűz nélkül.

THERMOPHOR a meleg órákon át tartja. Kitűnő karbantartás és az eddig nem ismert legújabb találmányok miatt mindig hűvös. — Árja 25 koronától feljebb. Kapható **Schönlöcher Ernőnél, Budapest, Fencféren-palota. Telefon.** Újrajmított legújabb sport kerecskék, gummi sár és háncsók. **Árjegyzék ingyen.**

32 koronáért!

készít remek szabású öltönyt, felöltőt vagy télikabátot valódi gyapjuszövetekből

Blum A.
elismert fővárosi mészáros.

VII. Szövetség-u. 23a.

Azon kívül!

3.50 frt-ért küld utánvétellel egy teljes férföltönyre a legjobb és legdivatosabb szövetekből **3 méter** finom szövetet; rendelésnél a szin megnevezhető; a legnagyobb szakavatottsággal lesz kiválasztva és a rendelőknek azonnal elküldve.
Számos elismert levél biztalanban megtekinthető!

895. sorozat. 030. szám.

BON POLGÁR SÁNDOR

m. kir. szab. nyert orvosi műkötés ezen utóvány beklüdeése mellett, minden megrendelőnek 15% az az üzemi és szakállami árúértéven. — Arja 25 koronától feljebb. Kapható **Schönlöcher Ernőnél, Budapest, Fencféren-palota. Telefon.** Újrajmított legújabb sport kerecskék, gummi sár és háncsók. **Árjegyzék ingyen.**

Világítási cikkek,

ugymint: gáz-acetylen szerelő-és szakszerecskék, tüdő- és szex-petrolium és gáz-izzólámpák (harisnyag-egék), valamint legjobb minőségű U. v. Schwaner-féle acetylen-izzólámpák, fém-működtető, hermetikusan acetylen-lámpák terok és

kirakatok

megvilágításra legelőszöben kaphatók

Márer és Társa általános világítási vállalatnál. — Budapest, V. ker., Váci-körút 54. szám.

1a. vágómarhakereskedés Drezdában

átvételre keres bizományban marhákat. Jútanys cég elsőrendű referenciákkal. Bankotok. Ajánlatok intézőndők: Bruno Keskler, Annoon-Expedition, Desden.

Ezen specialista legelőszöben ajánlható serefelett gazdaság tapasztalat alapján, melyeket rendelés intézkedésben és a kórház ügy-szervi és bujkoros osztályán való működése alatt számos évon át szerzett.

Dr. FABINYI

specialista, emeritált kórházi orvos
a rendszeres foglalkozás megzavarása nélkül leg-rövidebb idő alatt gyökeresen gyógyít bármilyen régi és maikacs

titkos betegségét

(hugycsöfolyást, sebeket, syphilist, bőrbeteg-ségeket és onfertőzésből támadt idegbajokat). Megleppő az eredmény **FÉRFIÜGYEN-GESÉGNEL (IMPOTENTIA)** még öre-gobb egyéneknél is.

Levelekre díjlanul válasz; kívánára gyógyszer-kiadás. Rendelés 9—3-ig és este 6—8-ig Budapest, Erzsébet-körút 12. sz. (a New-York palotával szemben), fűlémelet. Bojárát a lépcsőnél. Külön várótermék

Párisi kiállítás: Arany érem:

FERNOLENT

cipő-fényezés, a világ legjobb fényezője, gyorsan mélyfeketé fényt ad és a bőrtartósságát fenntartja. Alapított 1882-ben. Gyári raktár: Bóos, Schulerstrasse 21, Kapható mindenütt.

Legszébb és legpraktikusabb karácsonyi ajándék!

- A legjobb magyar és olasz vivőszerék
- 1. oszt. Parise vivó-álcá legjobb kivitelben — K. 12.-
 - 1. oszt. Barbaesetti vivó-kard — K. 5.-
 - 1. oszt. vivó-kezdő — K. 4.-

Kaphatók: **Tiller Mór és Társa** cs. és kir. udvari szállítóknál
Budapest, IV. Váci-utca 35. szám.
Egyenruhákrol, polgári ruhákrol és vivőszerékrol külön nagy árjegyzékkel szolgálunk.

Takarmánykészítő gépek,

tsarítás mellett **Repa és burgonyavágó**, darálók, kukorica-morzsolók, zabma-rosztók, konyhazörgők (Tricurok), széná-s szalma-szítók, szállítható takarék 162-ütűk, takarmány stb. részre sorolhatók. — Kaphatók: **Ph. Mayfarth & Co., Wien, II 1** Részletes árjegyzék ingyen. Képviselek és viszonteladók kereszteknek.

Ph. Mayfarth & Co., Wien, II 1
Részletes árjegyzék ingyen. Képviselek és viszonteladók kereszteknek.

DÉLI VASUT.

A háló a közvetlen-kocsik forgalma Budapest d. v. pályaudvarról a téli menetrendben. Érvényes 1902. évi október hó 1-15-ig.

I. II. oszt. hálóközi. Budapest d. v. Velence (Venezia) között.
Pragerhof—Nabresina-Cormonsan át.

Bpest d. v. ind. este 8 óra 00 perc	Velence ind. d. u. 2 óra 10 perc
Veleno — — — — — érk. d. u. 2. 10	Budapest d. v. érk. d. e. 9. 53
Menettartam: 13 1/4 óra.	Menettartam: 16 óra.

I. II. oszt. közvetlen kocsik.
Budapest d. v. Franzensfeste között négy I. oszt. hálólhelyi hely. Pragerhof-Marburgon át.

Budapest d. v. ind. este 8 óra 00 perc	Franzensfestéből indul d. u. 5 óra 55 p
Franzensfeste érk. d. u. 12. 17	Budapest d. v. érk. reggel 9 óra 55 p
Menettartam: 10 1/4 óra.	Menettartam: 16 óra.

I. II. oszt. közvev. Kocsik. Bpest d. v. Velence (Venezia) között
Pragerhof-Nabresina-Cormonsan át.

Budapest d. v. ind. este 8 óra 00 perc	Velence ind. d. u. 2 óra 10 perc
Veleno — — — — — érk. d. u. 2. 10	Budapest d. v. érk. d. e. 9. 55
Menettartam: 13 1/4 óra.	Menettartam: 19 1/4 óra.

Budapest d. v. Abbazia—Flume között. Pragerhof—St.-Peterson át.

Budapest d. v. ind. este 8 óra 00 perc	Flume — ind. este 7 óra 52 p
Flume — — — — — érk. d. u. 9. 38	Budapest d. v. érk. d. e. 9. 55
Menettartam: 13 1/4 óra.	Menettartam: 14 óra.

Budapest d. v. Triest között. Pragerhofon át.

Bpest d. v. ind. reggel 8 óra 00 perc	Triest — — — — — ind. reggel 8 óra 00 p
Triest — — — — — érk. este 9. 00	Budapest d. v. érk. este 9. 20
Menettartam: 13 óra.	Menettartam: 13 1/4 óra.

Budapest d. v. Pakráé között. Nagy-Kanizsa—Barson át.

Budapest d. v. ind. este 10 óra 00 perc	Pakráé ind. d. u. 2 óra 50 p
Pakráé — — — — — érk. d. u. 1 óra 20	Budapest d. v. érk. reggel 6. 30
Menettartam: 15 1/2 óra.	Menettartam: 15 1/4 óra.

Egyedül valódi angol Balzsam Thierry A. gyógyszerésztől

Közegészségügyileg megvizsgálva és jóváhagyva. Az üvegek felszerelése a kereskedelmi törvények védőjegytámla alatt áll. Ezen balzsam beelősz és különleg használható. — 1. A tüdőnek és mellnek összes betegségeinél elérhetetlen gyógyszernek bizonyult, megszűnteti a katarhust és képtelenséget, a fájdalmas köhögések elejét veszi, sőt még regibb betegségeket is gyógyít. 2. Kitűnő hatással van torokgyulladásnál, rekedtségnél és a torok összes betegségeinél. 3. Alaposan kurtija a hidegfelet. 4. Megleppő gyorsan gyógyít gyomoreroszt, köhikát és szakszerecskét. 5. Jótékony hasiájót és vértisztító, tisztítja a veséket, megszünteti hypocondriát és melanchoiát és előmozdítja az étvágyat és emésztést. 6. Kitűnő hatása van fogfájásnál, lyukas fogaknál, szájpénés, továbbá minden fog- és szájbetegségnél és megszünteti a felfűlést, valamint a szét- és gyomor rossz szagát. 7. Külöleg esodás gyógyszer minden sábra, ugymint hópörrens, sipoly, szemelés, égési seb, fagyott teatés, ruh, kosa és külföldi megszünteti továbbá a fűfájást, zugást, szakszerecskét, hőszényt, fűfájást st. Tesak mindig vigyázz a zöld anóca-védőre, mint fent látható! Használatosoknál legjobb áv-szer egyenesen a gyárból eredeti katonakaton bérmentve az osztrák-magyar monarchia minden postafiókására 12 kicsi vagy 6 dupla üvegot 4 koronáért hozatni. Bosznia és Hercegovinára 4 k.r. 60 fillér. Kevosobb nem küldetik. Szétküldés csak az összes létezés utányozása vagy lefűzése mellett.

Thierry A. gyógysz. balzsama és centifoliakenőcse.
E két gyógyszerben felhagyatott sár, szösem romik el, ellenben minél regibb sár, annál erősebb és hatásosabb, se nem a meleg, sem pedig a hideg nem árt nekik, így tehát az év bármely szakában kúldható. Mindesen mindig van hatások és seintese, legelősz az orvos megköszözt, természetesen nem szabad hamisítványokat vagy effőle szerzőségeket ajánlani hasonló, de hatástalan szer-keket használni, melyekért csak legelősz a pénzt dobjuk ki, hanem maradjunk csak a mellét a két régi elismert, jó, oisod, megbízható, amellett teljesen ártatlan, világhírű szernek, melyeknek minden családnál találniuk kellene lenni. A hol a fent leírtakról védőjegyekkel valódián kapni nem lehet, tessék egyenesen rendelni és címezni:

Thierry (Adolf) Limited Orangeal-gyógyszerára. Pragra Pragerhof-Sauerbrunn mellett.
Közp. raktár Budapest: Török J. gyógyszerész. Zágrábban: Müllbach J. gyógyszerész és Bócsán: Brado G. gyógyszerész.

LONDON KARÁCSONYA

férfi-, fiu és gyermekruhákban

látható az

ANGOL KIRÁLYNÁL BUDAPESTEN

KLEIN és SCHWARCZ férfiszabók,
IV., Károly-körút 16.

A karácsonyi ünnepek alkalmából kivételes karácsonyi árak.

!!Karácsonyi áraink!!

Hálóköntös	6 frttól feljebb	Gazdászkabát szőrmebéléssel	16 frttól feljebb
Télikabát	14	Kangarn-öltöny	12
Vadászkabát	8	Ferenc József-öltöny	22

Specialitás fiu- és gyermekruhákban.

Temy-öltöny rövid nadrággal	8 frttól feljebb
Angol fiu télikabát biber-gallérral	10 " "
Selyem bársony-öltöny	8 " "

Világrekord!

Egy rövid télikabát
Egy nadrág
Egy hálóköntös

összesen 18 frt

Nagy karácsonyi vásár szőrmeárukban.

Karácsonyi ajándékok

alkalmas meglepően szép nipp-tárgyak és választékokban, valamint egyes asztalos- és kárpitos-butordarabok, a teljes lakberendezések a legszolidabb kivitelben, aron olcsó árakon kaphatók

Sárkány és Schütz

éppé, butor-íparosok, Budapest, VII., Erzsébet-körút 12. Newyorki kávéházai szobában.

Legalkalmasabb alkalmi ajándék. Gramofonok, lemezek

METEOR RECORD

phonograph (beszélő gépek) a legjobbak, legolcsóbbak és legújabbak, legújabbak, kaphatók:

Deutsch Gábornál Bpest, Erzsébet-ter 7. Kisebbségi árjegyzék bérmentve. Előnybe hivatkozni lehet.

Butor

csak jó minőségű.

Hálószoba, kredsza, szőnyegdísz, asztal, szék, íróasztal, könyvtárszekrény, úri fotelok, ottoman, szalonberendezés, tükörök, nagy egyenlítő is, nagyon olcsón, eladás nagyban és kicsinyben. Vidékre gondosan csomagolva, biztosítva. Csak VI. Teréz-körút 48. számú Steinsberger Hans butoriáronál.

Ideal

IRÓGÉP

azonnal és állandóan látható írással. Beépített tizedes táblával, rovatók munkához, költségvetések, számlák irásához. Legnagyobb átütő képesség!

Teljesen acélból. Drótalkatrések és spirálrugók teljesen meilázva.

Számoló gépek!

Prospektusok, irásminták küld és a gépeket díjazással bemutatja a Veszprémi Városi Könyvtár.

SCHOTT H. és DONNATH
BUDAPEST, VII., Erzsébet-körút 1.

Polgár Sándor

m. kir. szab. nyert orvos m. és k. előzetes

BUDAPEST, VII., Erzsébet-körút 5p.

Ajánlja dusan felszerelt raktárát saját gyártmányú orvos- sebősi és betegápolási tárgyakban.

Saját gyártmányu, m. k. szabadalmaz Polgár-féle **sérvkötő**, haskötő, görcsereleni gummiharisnya, orthopédiai készülékek műlábak és kezok stb.

Valódi francia különlegességek F. Bergerand fia, párisi gyárából.

Részletes képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

A 1855°. számú „Eljárás akkumulátor elektrodák előállítására”

c. magyar szabadalom tulajdonosa szabadalmának értékesítése céljából magyar gyárosokkal összekötöttet keres, esetleg szabadalmát eladja vagy gyártási engedélyt ad — Felvilágosítás nyernele: **Kalmár J. mérnök**, hites szabadalmi ügyvivő irodájában Budapest, VII., Kerepesi-ut 44. szám

FERFIK ÉS NŐKNEK

egnekesebb hatvány és idült folyásoknál befokecsokozás nélküli a legbiztosabb gyógyszernek a

„Sanid labdacsook”

bizonyultak. Egy doboz 100 labdas tartalommal és pontos használati utasítással 6 korona. Vidékre utazást mellet díjkrón kúld a

„Magyar Király” gyógyszerár
Budapest, V., Marokkó-utca 3/a sz. (Erzsébet-ter sarok)

Beocsini Cémentgyári

UNIO

REDLICH, OHRENSTEIN és SPITZER

az 1896. ezredéves országos kiállítás egyedüli díszok. cémentgyártásért és számos más kiállításban első díjak.

Gyárak: **BEOCSINBAN (Szerém m.)** Iroda: **BUDAPEST, V. kerület, Pétervárad mellett. Alkotmány-utca 10.**

Évi gyártási képesség: 800,000 métermáza portland-cément. 800,000 métermáza roman-cément.

Ajánlja Magyarországon, Ausztriában és a keleti tartományokban a legnagyobb és legkényesebb építkezéseknél kitűnő sikerrel kipróbált gyártmányait, akármely vasuti vagy hajóállomásra szállítva;

gyorsan vagy lassan kötő román-cémentet és mesterséges portland-cémentet, valamint vakolatnak nagyon alkalmas román-cémentet szép és egyenletes színben.

Jótállás: A normálállknál 50 százalékkal nagyobb húzóerő és nyomási szilárdsággal.

Egyenlő súlyú zsákok és hordók.

DÓCZI MÓR czipész

Budapest, Kerepesi-ut 10.

Sohol jobb, olcsóbb, elegánsabb és tartósabb czipőt nem kaphat, mint fenti jónénevű cégénél.

Férfi:

Posztó, engos, bőrről 3.20, oroszakkal	3.50
Derby, borjúbőr angol bakancs	3.50
Borjúbőr v. vizes, fűzős 3.20, engos	3.-
Elegans francia sztró-czipők	4.50
Amerikai box-bőrcipők	3.30
Lakk vagy box angol bakancs	4.50
Iszton- vagy oroszakk-cipők	4.-

Női:

Borjúbőről elegans és oroszakkal	3.40
Zergo, fűzős vagy engos 3.-, guabos	3.30
Amerikai box, fűzős, guabos v. engos	3.50
Berzo, fűzős, guabos vagy engos	3.-
Strüen v. oroszakkal fűzős v. engos	3.40
Lakk, kivágott 1.50, korosztályos	2.-
Gyermekcipő 1.-, Fiu- vagy leánycipők	2.-

Csizmák, teljesen vízmentesek

Haltól, kőről, bőrről, dupla talppal	5.-
Vadász-csizma, haliszabó, bőrről kőről	6.-
Bagariából, erős hárszoros talppal	7.-
20-30: 2 frt. 31-36: 2 frt. 40.	

Borjúbőről elegans és oroszakkal 5.-
Vidékről, liszteknek és egyrészes önkéntes vagy gázolajok 9.-
Gyermek-csizmák bór v. lakkzárral 20-30: 2 frt. 31-36: 2 frt. 40.

Kisrendű gummi-szárnyas: Férfi 1.50, női 1.30, gyermek 1.-
Képes nagy árjegyzék, csomagolás és szállítási díj. Vidék felvételére pontosan és díjazással rendelhető. Nem megfelelő árú kérésre nem válaszolunk.

Uj vvvvvvvv **Kataphorese** Uj vvvvvvvv
gyógymód **gyógymód**

IDEG és NEMI BETEGSÉGEK

radikális gyógyítására legjobban ajánljuk

Dr. MITZGER

kiváló gyógyhatásairól elismert intézet

Budapest, VI., Teréz-körút 44. l.e.

Tapasztalt gyors és biztos eredmények folytán honorárium teljes gyógyulás vv után fizethető. vv

Hitelesen igazolható, hogy az
Erényi-féle Ichtiol-Salicyl-ről

érkező levelek és nyilatkozatok a valóságnak megfelelnek és mint teljesen megbízható szert ajánljuk az érdeklődők figyelmébe. Az **«Erényi-féle Ichtiol-Salicyl»** biztos hatású a következő bajoknál: **Bőr testviszketegség, különféle sömör, ótvár, bőrrepedezés, bőrhámlás, bőrkéreg, kipállott testrészek, idült sebek és mindennemű bőrbajoknál.** Összetétele hatásos, de ártalmatlan és szagtalan. Legerősebb szárító tulajdonságánál fogva felülmul minden más gyógyszert. Nagy tégely ára 3 korona használati utasítással. Az **«Erényi-féle Ichtiol-Salicyl»** csak akkor valódi, ha „**dobozban**“ kapható.

Egyedüli készítő:

Erényi Béla gyógyszerész Budapest, Károly-körút 5.

Néhány mutatvány a naponta érkező levelekből:

Tisztelt uram!

As Ön Ichtiol-Salicyl-ja, melytől küldött, a 14 év óta lévő bőrvizketegemre meglepő eredményt hatott. Bőrbajomat évekig több orvossal gyógykezelttem, kik bizonyára mindent elkövettek hivatásuknak megfelelően. Éjjeli alvás közben sem volt nyugtom, lefekvés előtt kezemet megkötözni kísérlettem, mely helyzet idegesítő volt. A reményt javulásra tökéletesen feladtam, míg a szerencse úgy akarta, hogy a lapokban az Ön által feltárt Ichtiol-Salicyl-t elővásárltam és megrendeltem. Három tégelyt és használatom után 15 nap alatt tökéletesen meggyógyultam a már 4 hónapja, hogy nyoma sincs bőrbajomnak. Fogadja tehát leg-hálásabb köszönetemet és adjátson, hogy több ily érdemes és hatásos találmányai után sokan dicsőülhessenek.
 Maradtam tisztelője
Georgiades Sándor
 Zsidovia, 1901. október hó 23.

Tekintetes uram!

Értesítenem kell, hogy az Ön Ichtiol-Salicyl-ja egyetlen és bámulatra méltó szer. 22 év óta volt egy seb a lábamon, melytől minden este fel kellett vakarnom, és most teljesen meggyógyultam. Ezen gyógyszer után leghálásabb köszönetemet nyilvánítom.
Tandens Jaworszki
 főnyépkész
 Badymno (Galicia) postabély. kell.

Tekintetes gyógyszerész ur!

Már 1 tégely Ichtiol-Salicyl-t megbeszéltem. Szant kitélenésemnek tartom, hogy hála köszönetemet nyilvánítsam, mert a 12 éves pikkelyes sömörötől 6-szori bekérés után teljesen meggyógyultam. Most egy barátom részére kérek 1 tégelyt, aki szintén sokat szenved.
Erős János
 urad. endkő.
 Langviz (Zala) postabély. kelle.

Tekintetes Erényi Béla urnak Budapest, Károly-körút 5. Tisztelettel
Török József
 gyógyszerész.
 Budapest, 1901. október 31.

Nagyon tisztelt tekintetes ur!

Mivel én olyan szerencsés voltam az Ön által készített Ichtiol-Salicyl-t használó, a mi nálam oly páratlannak bizonyult, hogy 100 körtől és az első, a mely nekem használt. Azon az uton igyekszom hálaomat kifejezni, hogy minden ismerősömnek ajánlom.
 Tisztelettel
Poszgay Imre.
 Kúta 5-Váth, 1900. március 23.

Tek. Erényi Béla urnak Budapest.

Tisztelettel értesítem, hogy 1891-1901 rendkívüli kínokat álltam ki az izzadásg által okozott viszketegségben. Sok költés dacára nem használt semmi gyógyszer; míg végre meghoztam Ichtiol Salicyl-ját, mely néhány napi használat után teljesen gyógyított. Kölelességemnek tartom, hogy a legzavibesebben megköszönjem, Isten dicsőse, hogy sok ily hatásos gyógyszert feltalálhasson a minden szenvedőt társannak a legneleggebben ajánlom.
 Örökké hála tisztelője
Vig Miksa.
 Ipolyás, 1901. április 21.

Tekintetes gyógyszerész ur!

24 éves kellemetlen viszketegségi bajomat az Ichtiol-Salicyl-készítése 2 hetit használat után teljesen elmulasztotta annyira, hogy a baj vissza sem jött többé. Hogy ezen kitűnő gyógyszer használatát legyen kérem ismét küldeni 1 tégelyt. Tisztelettel
Spánik Mihály
 orvosorvos.
 Eger, 1899. július hó 28.

Tekintetes Erényi Béla urnak Budapest, Károly-körút 5. Tisztelettel
Török József
 gyógyszerész.
 Budapest, 1901. október 31.

Tisztelt gyógyszerész ur!

Az Ichtiol-Salicyl kitűnő és jó hatású szer, páratlan gyógyszer. Én több mint öt évig szenvedtem voltam és most hirdídom, hogy teljesen meggyógyultam. Szívvel kívánom, hogy minden éltető sokáig boldogságban, egészségekben.
 Maradok tisztelője
Heveszi Mihály
 gépész-fel. 1900. febr. 4.
 Kelt Szécsényben.

Tekintetes Erényi Béla urnak gyógyszerész, Budapest.

A hoztam kísérletet végeztet beküldött a Uraság által készített Ichtiol-Salicyl-t a megfellelő köralkotónál (a viszketeg mindenféle, ótvár, bőrlök) jó eredményt használtam és kijelentem, hogy az Ichtiol-Salicyl-t a legjobban és legmegbízhatóbbnak találtam, miert is ezen szer használatát a fenti bántalomban szenvedőknek ajánlani fogom.
 Tisztelettel,
Dr. Lányi László
 városi orvos, volt katonai főorvos.

Tisztelt uram!

Kegyet Ichtiol-Salicyl-kezelése egy jó és oly ártalmatlan, hogy mindenkinek bátran ajánlatom és Kegeynek hála köszönetemet fajezem ki, a miert teljesen meggyógyultam. Ezt a sémert sokan gyógyították, sőt Ichtiollal is, de nem ilyen hatásos összehatásban: Felhatalmazom, hogy levelemet nyilten hirdethesse.
 Isten áldja!
Mikes Mihály
 Gödöllő, 1900. január 28.

Tek. Erényi B. urnak Budapest.

Mintán küldött gyógyszerem nagy köszönetre érdemesit, kérek még egy tégelyvel azonnal küldeni. Hála az égnek, hogy meg vagyok mentve a nagy fájdalomtól, el fogom dicsérni gyógyszerét az egész világnak.
 Kitűnő tisztelővel
D. Mandl
 Tereznváde, 1899. július 11.

Tekintetes gyógyszerész ur!

Szíveskedjek részemre egy tégely Ichtiol-Salicyl-t küldeni; az előbbiekért fogadja hála köszönetem nyilvánítsát az életr kitűnő eredményért. Tisztelettel
Tóth István.
 Szeremle, Nagy-utca 122.
 Posta; Baja.

Tekintetes Erényi Béla urnak Budapest.

A küldött Ichtiol-Salicyl- kitűnően bevált, vele életem a kelő eredményt. Az emberiség javára tot találmányát fogadja legneleggebb köszönetemet.
 Tisztelettel
Silye Aron
 földhírt. kcs.
 Jásziskér, a postabélyeg keta.

Tisztelt gyógyszerész ur!

Négy-öt hónapig szenvedtem kezemmel bőrbetegségben, melytől folytonos gyökzöltetés után sem voltam képes megszabadulni. A hála folytán megvettem az Ön Ichtiol-Salicyl-ját a pár napi használat után már javulás állott be és egy hónap alatt kezem teljesen meggyógyult.
 Mután azt akarom, hogy hálaomat mindig közlétem legyen, szíveskedjek egy tégelyvel küldeni.
 Kiváló tisztelővel
Klein Fülöp
 kereskedő.
 Gyöngyös, 1899. dec. 21.

Tekintetes gyógyszerész ur!

A küldött Ichtiol-Salicyl-t meglepő jó eredménnyel használtam 13 évi egyéb sikertelen gyógyítás után.
 Tisztelettel
Tóth Andrásné
 Debrecen, 1899. aug. 10.

Tek. gyógyszerész ur!

Mai postával küldtem b. e. 2 tégely Ichtiol-Salicyl-t, hogy ezen kitűnő szer áltandán hála-zamám legyen, Tisztelettel
Sandner József
 fakerekes.
 Schönbach, 1901. június 22.

Minden az egyezri beiktatása nonpareille betűkből 4 fill. Vastagabb betűkből 8 fillér.

HÍRDETEK

A hirdetések díjmentesen ad felvilágosítást a kiadóhivatal: József-kört 18. szám.

Levélbeli tudakozásra ingyen adunk felvilágosítást, csak a válaszra szükséges bélyegzet kell mellékelni. Tudakozásoknak a hirdetés számát a kiadóhivattal mindig közölni kell.

Nyolc év. Édes, aranyos cici!; Édes forró cici és ölelés az üncperek és névnapra. Bőcsben vagy-e? Szeg. Régi cím. 14182

Őn ideges! Kedélyingor, legelő képzőcske és fölgyújtó gondolatok okozta álmatlanság! A Rendelő meg a "leiki nyugalom" az. Kétségbeesés, a "leiki nyugalom" az. Kétségbeesés, a "leiki nyugalom" az.

Tanárjelölt. R. k. n. tanár, vallás. Alkalmat keresek tanárjelöltnek. Kérem, ha van lehetőségem, írjon nekem. S. L. V. Uj-utca 27. III. emelet. 4287

Francia bonne supercure. Kétféle van a gyermekpolvit, fűvelés, vagy, keménybűvelés, az. Kétféle van a gyermekpolvit, fűvelés, vagy, keménybűvelés, az.

Francia játékszerek. Édes és leányok. 60 és 72 fillér. Édes és leányok. 60 és 72 fillér. Édes és leányok. 60 és 72 fillér.

német bonkok játékszerek. 120 és 150 fillér. Német bonkok játékszerek. 120 és 150 fillér. Német bonkok játékszerek.

Házasságok. 6-8 igen jó parhuzos ill. 40-45-ös. 6-8 igen jó parhuzos ill. 40-45-ös. 6-8 igen jó parhuzos ill.

KINÁLAT. Pénzügyi célokra beraktatás. Pénzügyi célokra beraktatás. Pénzügyi célokra beraktatás.

Édes Káthe! Boldog karácsony kíván a közönség. Boldog karácsony kíván a közönség. Boldog karácsony kíván a közönség.

Mely (lehet) fővárosi család. Mely (lehet) fővárosi család. Mely (lehet) fővárosi család.

EERESLET. 23 éves. EERESLET. 23 éves. EERESLET. 23 éves.

Alkalmat keresek. Alkalmat keresek. Alkalmat keresek.

Betöltendő állások. Budapesti hirdető. Budapesti hirdető. Budapesti hirdető.

Intelligens ember. Intelligens ember. Intelligens ember.

Fehérmű varrónő. Fehérmű varrónő. Fehérmű varrónő.

Egy volt. Egy volt. Egy volt.

Alkalmat keresek. Alkalmat keresek. Alkalmat keresek.

Édes káthe! Édes káthe! Édes káthe!

Fehérmű varrónő. Fehérmű varrónő. Fehérmű varrónő.

Egy volt. Egy volt. Egy volt.

Alkalmat keresek. Alkalmat keresek. Alkalmat keresek.

Édes káthe! Édes káthe! Édes káthe!

Fehérmű varrónő. Fehérmű varrónő. Fehérmű varrónő.

Egy volt. Egy volt. Egy volt.

Alkalmat keresek. Alkalmat keresek. Alkalmat keresek.

Édes káthe! Édes káthe! Édes káthe!

Fehérmű varrónő. Fehérmű varrónő. Fehérmű varrónő.

Fülbeteg? Kik fülbetegnek szenvednek és népszerűen ajánlom nekik a fülbetegnek, legújabb elektroforézis készüléket...

Telék. 2200 négyzetleges területű, egy tágas, az erdővel határos, a Mörös-felől...

Gyári vállalat. mely helyszínenként naponta egész határán mindenütt kiadást már levonva 30 koronát...

Telék. a Paárteret a lőpánczavonulaton mentén fekvő egy darabban 4 hold és 301 négyzetföld területen...

Női kalapüzlet. nagrobbiti üzlet városban, melynek közelében 15 éve híres szalonban biztosították a néző...

Könyvtár. élelő forgalmú üzlet városban, számos berendezés, bízott előadók, hobbitudomány...

Könyvtár. élelő forgalmú üzlet városban, számos berendezés, bízott előadók, hobbitudomány...

Könyvtár. élelő forgalmú üzlet városban, számos berendezés, bízott előadók, hobbitudomány...

Könyvtár. élelő forgalmú üzlet városban, számos berendezés, bízott előadók, hobbitudomány...

Könyvtár. élelő forgalmú üzlet városban, számos berendezés, bízott előadók, hobbitudomány...

Könyvtár. élelő forgalmú üzlet városban, számos berendezés, bízott előadók, hobbitudomány...

Könyvtár. élelő forgalmú üzlet városban, számos berendezés, bízott előadók, hobbitudomány...

Könyvtár. élelő forgalmú üzlet városban, számos berendezés, bízott előadók, hobbitudomány...

Könyvtár. élelő forgalmú üzlet városban, számos berendezés, bízott előadók, hobbitudomány...

Könyvtár. élelő forgalmú üzlet városban, számos berendezés, bízott előadók, hobbitudomány...

Könyvtár. élelő forgalmú üzlet városban, számos berendezés, bízott előadók, hobbitudomány...

Könyvtár. élelő forgalmú üzlet városban, számos berendezés, bízott előadók, hobbitudomány...

Könyvtár. élelő forgalmú üzlet városban, számos berendezés, bízott előadók, hobbitudomány...

Könyvtár. élelő forgalmú üzlet városban, számos berendezés, bízott előadók, hobbitudomány...

Könyvtár. élelő forgalmú üzlet városban, számos berendezés, bízott előadók, hobbitudomány...

Könyvtár. élelő forgalmú üzlet városban, számos berendezés, bízott előadók, hobbitudomány...

Könyvtár. élelő forgalmú üzlet városban, számos berendezés, bízott előadók, hobbitudomány...

Könyvtár. élelő forgalmú üzlet városban, számos berendezés, bízott előadók, hobbitudomány...

Könyvtár. élelő forgalmú üzlet városban, számos berendezés, bízott előadók, hobbitudomány...

Könyvtár. élelő forgalmú üzlet városban, számos berendezés, bízott előadók, hobbitudomány...

Kereskedelem. alkalmasnak, építkezések, kőműves, szobrászok stb. díjtalanul közzétett a Kereskedelmi Alkalmasságok Egyesülete...

Szabóné. kiűző gyakorlati, ajánlja meg egész háza körüli kertészkedésre...

Egy kitűző. kereskedelmi fővárosi logóanyag forgalmazója, ahol mindenféle...

Nevelőnek. ajánlók helyben vagy vidékre bármely tanulókat...

Nagy házi színház. melyekhez szükséges, hetente kiadású, a legújabb...

Mézőt. valdó eladandó árú 5 kg-os postaló bűzőfogóval 7 koronát...

12 lécező. gépmotor használt jó állapotban, működésben látható...

Intelligens. gyermeknek, a legújabb, a legújabb, a legújabb...

Kerekpárók. néhány darab becses, de járható, melyek használt kerekpárók...

Szabóné. ügyes, a legújabb, a legújabb, a legújabb...

Igen csinos. és kényelmes szék, teljesen új, a legújabb, a legújabb...

Fodrász. rendkívül ügyes, ismerettség bilyanban, ezután ajánlók...

Singer-varrógépek. mindenféle járulékok árban, a legújabb, a legújabb...

Az Oréum. közelében, egy csinosan berendezett, a legújabb...

Butor. legjobb minőségű, legújabb, a legújabb, a legújabb...

Okleveles. mindenféle orák adására, a legújabb, a legújabb...

Angol, francia. tapasztalt nyelvtanár, a legújabb, a legújabb...

Lukács és Sándor. törvénytudó banktisztviselő, a legújabb, a legújabb...

Cseled. elhelyesztés iránt, a legújabb, a legújabb...

500-1000 korona. juttatás annak, aki egy élelő, a legújabb, a legújabb...

Csomagszállító. rielő kiűző állapotban, a legújabb, a legújabb...

6000-10000 korona. juttatás annak, aki egy élelő, a legújabb, a legújabb...

6000-10000 korona. juttatás annak, aki egy élelő, a legújabb, a legújabb...

6000-10000 korona. juttatás annak, aki egy élelő, a legújabb, a legújabb...

6000-10000 korona. juttatás annak, aki egy élelő, a legújabb, a legújabb...

Butorok. HÁLO, ebéd-benrendezés, szalon, a legújabb, a legújabb...

Kifőzés. a fővárosban, mint igen jó, a legújabb, a legújabb...

Fa-és szén. kerekpárók, melyek tiszták, a legújabb, a legújabb...

Telék. Kelenföldi legzseb helyén, a legújabb, a legújabb...

A szépség t. k. a. Helyek, a legújabb, a legújabb...

HALHÓLYAG. tucatszár, 2, 4, 6, 8, 10 kor. a legújabb, a legújabb...

REPEI. J. B. a legújabb, a legújabb...

The Berlitz School. of Languages, a legújabb, a legújabb...

Tartányok és csövek. különböző méretekben, a legújabb, a legújabb...

Praktikus karácsonyi ajándék! Ajánlja, a legújabb, a legújabb...

Fordítások. Prospektusok, a legújabb, a legújabb...

Szizzikorongok. a legújabb, a legújabb...

4 drb Chapingep. a legújabb, a legújabb...

Üllök, satuk, fuvók. a legújabb, a legújabb...

Sok pénzt! 100 koronát, a legújabb, a legújabb...

Ulf. Schön Armin. a legújabb, a legújabb...

Legalkalmasabb karácsonyi ajándék. a legújabb, a legújabb...

Waltzner. a legújabb, a legújabb...

Egy kis ipartelep. a legújabb, a legújabb...

6000-10000 korona. juttatás annak, aki egy élelő, a legújabb, a legújabb...

6000-10000 korona. juttatás annak, aki egy élelő, a legújabb, a legújabb...

6000-10000 korona. juttatás annak, aki egy élelő, a legújabb, a legújabb...

6000-10000 korona. juttatás annak, aki egy élelő, a legújabb, a legújabb...

6000-10000 korona. juttatás annak, aki egy élelő, a legújabb, a legújabb...

6000-10000 korona. juttatás annak, aki egy élelő, a legújabb, a legújabb...

Mielőtt. a legújabb, a legújabb...

Szék. a legújabb, a legújabb...

Radvanyi L. a legújabb, a legújabb...

Könyvtár. a legújabb, a legújabb...

Könyvtár. a legújabb, a legújabb...

Könyvtár. a legújabb, a legújabb...

Könyvtár. a legújabb, a legújabb...

Könyvtár. a legújabb, a legújabb...

Könyvtár. a legújabb, a legújabb...

Könyvtár. a legújabb, a legújabb...

Könyvtár. a legújabb, a legújabb...

Könyvtár. a legújabb, a legújabb...

Könyvtár. a legújabb, a legújabb...

Könyvtár. a legújabb, a legújabb...

Könyvtár. a legújabb, a legújabb...

Könyvtár. a legújabb, a legújabb...

Könyvtár. a legújabb, a legújabb...

Könyvtár. a legújabb, a legújabb...

Könyvtár. a legújabb, a legújabb...

Könyvtár. a legújabb, a legújabb...

Könyvtár. a legújabb, a legújabb...

Könyvtár. a legújabb, a legújabb...

Könyvtár. a legújabb, a legújabb...

Könyvtár. a legújabb, a legújabb...

Könyvtár. a legújabb, a legújabb...

KARÁCSONY

A harmadik granátos.

Orosz fogságból vánszorog
Két francia granátos.
Fejük legörnyed, a mikor
Odaérnek a német határhoz.

Hallják a hírt, a szörnyű hírt,
Hallják elhűlve, zokogva:
Szétverve, legyőzve a büszke sereg,
S a császár... a császár — fogva!

Sírnak, keseregnek a harcosok,
Ismétlük a szörnyűséget.
S az egyik szól: „Szívem be fáj!
Ah, régi sebem hogy' éget!”

„Mindennek vége!” szól a társ.
„Meghalnék szívesen... de
Inségre jut nő és gyerek,
Ha én... Ez jut eszembe!...”

„Eh, mit nekem síró poronty!
Mit nékem az asszony, a párom!
Kolduljanak, ha éhesek!...
De a császár!... Az én császárom!

Csak egyre kérlek, cimborám!
Ha itt a halál elérne:
Holttestemet hazámba vidd,
Temess Frankhon földjébe!

Szívem fölött legyen ott a kereszt,
A becsület szalagja...
Kezembe puskát... és csatolj
Kardot az oldalamra!...

Úgy fekszem s vigyázok a sír fenekén,
Mint őr-helyén deli strázsa...
Míg újra hallom az ágyudőrejt,
Fölver paripák robagása...

Császárom fölöttem a mint tova zúg
Villámló kard zöreijében:
Fegyverben kiszállok a síkra legott
S a császárt, a császárt megvédem!...”

* * *

E pillanatban oda lép
Egy harmadik granátos.
Néz. Es hasonló a szeme
A villám-lobogáshoz.

„Császárotok, a ki miatt
Fél-Európa romban, —
A ki miatt koldusbotom,
Es csonka, beteg karom van...”

Az, a kinek a csatatér
Halálhörgése, gyásza,
Könnyzápóra, vértengere
Volt a mulatozása...

Az, a kinek gonosz nevét
En többé nem üvöltöm:
Császárotoknál aljasabb
Gazember nincs a földön!

Nagyobb gazember csak te vagy,
A ki dicsőnek látod, —
S koldulni, lopni küldenéd
Nőd, gyermeked, családod!...

Nem becsületrend —: becsület!
Es nem dicsőség —: jóság
Kell énnem!... Nem kard, szuron
Hanem kalászkok, rózsák!...

Egy dolgos méh, egy kis parány,
Mely a virágra rá száll,
Hogy mézet gyűjtsön —: többet ér,
Mint ez a roppant császár!...

Am kössék fel császárodát,
Mi gondom rá!... Erőmet
Különb dolgokra tartom én:
Megvédem a nomet, a nomet!...

Strázsáld, ha tetszik! Bőgj neki
Mennydörgő hallelujját —:
Ezer császárért nem adom
A gyermekem kis ujját!...

ÁBRÁNYI EMIL.

Szent Antal fia.

Irta: ABONYI ÁRPÁD.

A x-i katolikus képtelen idősbb tisztviselői és papjai között tán még akadnak néhányan, kik az idestova hetven esztendő, vén Kovács erdészt az immár rég pihenő hosszú püspök korában is ismerték. A feltűnően magas, csontos alakja miatt hosszúnak elnevezett püspök nagy rokonszenvvel viselkedett a majdnem fanatikusan vallásos és rendkívül szorgalmas Kovács János erdészteremtő iránt s hetenként legalább kétszer okvetlen színe elé citálta, midőn a palota XVII. századbeli kőgő termében, udvari papjai társaságában, kimondhatatlanul unta magát.

Ez udvari papok nem rajongtak valami tuluságosan az egyházmegye fejéért. Ó kegyelmesége mindenképpen kitűnő egyházfőjedelm volt, némelykor azonban szívesen kevert szavai közé pompás népies kifejezéseket is s hangulatváltozásainak játéka közben a legértebb kanonokok csak úgy nem kímélte, mint a legleányosabb aru, aprócska káplánt.

Ebben a tekintetben a kegyeli erdész sem élvezett semmi kiváltságot. Rosszkedve lévén az egyházfőnek, vagy elméje dus arányát akarván némelykor csillogtatni: a csipős szurásokból Kovács Jánosnak is kijutott bőven. A tagbaszakadt, szakállas, szörös erdész azonban, bár általában igen szimpla fráter volt — többnyire oly vakmerő szókimondással védte magát, hogy az udvari papok remekül sikerült elszörnyedéssel néztek össze, míg reverendiák alatt csak úgy hizott májuk az élvezettől meg a gyönyörűségtől. De a püspök még azt sem vette zokni, hogy kegyence megbásozott és protészta öszvegyt vett nőül. Vidámkedélyű, egyszerű, kedves aszszony volt, de protészta.

— Eece, — mondogatták a tisztelendő urak — most már senki sincs, aki kimondjon egyémely igazságot...

De nem úgy történt. A püspök egy csöppet sem nehezelt. Ellenkezőleg! Az erdész továbbra is kegyelemben maradt, sőt a fizetése is megjavított két száz forinttal, mert — ugymond a püspök — kétfőnek több kell. Változás mindössze annyi történt, hogy a püspök, sétakocsizás közben, ettől fogva csak igen ritkán állapotot meg az erdészhez előtt. Egyebekben minden a régiben maradt. Az erdész továbbra is megjelent a rezidenciában, szókimondása ezután is borzasztó volt s vallási fanatizmusa a vidám protészta hitves oldalán éppen nem változott. A hitvallás ünnepe a legkisebb ünnepeket is, lelkiismeretes bűntől, templomba járt, imádkozott s élete védszentje, egy gazdagon aranyozott, Szent Antalt ábrázoló gipszszobor előtt — mely irodája diszhelyén, a tükr alatt levő asztalon trónolt, csak úgy eimologizált ezután is, mint máskor.

Vagy két esztendő múlva kis leánya született, de ugyanakkor beköltözött házába a gyszis, — az újszültöt öszpség anyjának életébe ke-

rült. Szomorubb temetést rég látták azon a vidéken. Az erdész a plébános meg a kasznár támogaták, különben öszzereszkadt volna. A szerencsétlenség, mely egész a gyermekességig naiv lelkét érte: pusztító volt. Ugy tetszett, mintha lényének egész benső tartalma veszedelmesen megbibbant volna...

De mindez haj, mi rég volt! Idestova vagy harminc esztendeje. A „hosszu” püspök elkezdte a sort, s utána lassanként elmentek a többiek is. Az emberek és idők változásában talán az erdész változott legnagyobbbat. Az élet külső viszonyai nyom nélkül sühantak el álmátag szemei előtt, melyek zavart fénynyel csillogtak üregükben és semmit sem látszóttak észrevenni. Feleossége halála óta szava sem igen hallott — jósságos ura, a hosszú püspök halála után viszont alig lehetett látni. Egykori mesés szorgalmának is vége lett. Napokig se nézett az erdő felé. Ruhájával, a háztájjal, önmagával alig törődött. Szókimondó, becsület, nyers természete, mely a megboldogult püspököt annyiszor készítette józú nevetésre: halgatag és gyanakvó félénkséggé változott, mely minden új araban ellenséget lát és rosszindulatú tolvajt gyanít a legtisztességesebb látogatásban is, ki züllésnek indult háztájjal negyritikán fölkereste. Szemei csak olyankor vilantak fel, ha az uradalom jószágigazgatója vállára vergetett és becsület embernek nevezte. A pénzrel úgy bánt, mint régen. Számadásaiában soha egy krajcárnyi hiány sem volt.

— Nem is maradt egyéb, csak a becsület, — dunnyogta fáradt hangon, — de ez mindig volt.

— Es lesz is, Kovács bácsi!

— Es lesz is... köszönöm, magam is azt gondolom. Védszentem oddig megőriztet.

— Nem szorul maga arra.

— Dehogyan nem... — mormogta, fejét rázva az öreg s egy pillanatig szólanul bámult maga elé. Majd aggodalmasan, félénk hangon és olyan tekintettel, melyből szinte kilobogott szikrád, vak hite abban, amit mond, így szólt: — Mióta Róza leányom hazakerült a sógorasszonyomtól, azóta mindennap kérem Szent Antalomat, hogy őrizze meg szegény szolgálóját vénségére a bajtól... és bizony csak neki köszönhetem, hogy nem vagyok bajban.

— Miféle bajban?

— Hát, könyörgöm, kitudja... — mondotta mejdne öszzererezenve az öreg, s zavartan simogatta tenyerével vadászkéje kopottas, szürke posztóját. — Róza lányom nincs megelégedve az életével... Tetszik tudni, igen felette csendes, igen felette szomorú teremése az uristennek. Vajjon miért is vert meg vele az isten?

Az erdész szörös arcaát elborította a keserűség; a jószágigazgató hiába vigasztalta.

— Ne lusuljon! Majd férjhez adja.

— Ugyan kihez?... így... pénz nélkül...

— Vanaok derek ifju emberek.

— Hagyjuk, könyörgöm... vannak. De ezektől sem lehessen kívánni, hogy pénz nélkül vegyenek el egy csunya leányt.

— Ejnye! Kovács ur... —

hogy megvan éppen: csak a hajó orra hasadt ketté. Ennek a lehetőségét az magyarázza meg, hogy hajómnak kettős fekeke van, mint a francia Neptunak.

— Ismerem a Neptun szerkezetét; a fekeke belsejét tiz vashenger képezi, egymáshoz erősitve.

— Az én hajóm fekeke is tiz hengerből áll, csakhogy ezek harmadrésznyi átmérőjűek, mint a Neptuné. Ezek a hengerek biztosítják a hajót arra az esetre, ha sziklára talál futni, az elsüllyedésről, sőt a torpédó-robbanás ellen is megvédelmezik. Ezt tehát megértetted. Hátra van a cataclysmának a leírása, mely egy ilyen vashajót egy volkán tetejére feldobott, amely hajón nem volt több, mint két férfi: egy kapitány, meg egy kormányos.

— Ezt nem birtam kitalálni.

— Még több talányt is fogsz ebben az én hajómnak a történetében magad előtt látni: nem csak azt, hogy miként jött ez ide fel a hegytetőre, hanem hogy mint rögzött meg itten. Mint geologus észrevehetted, hogy az a talaj, amibe hajónkkal bele vagyunk tapadva, láva. Es így ennek a volkánnak tűzőkádónak kellett lennie, mely most gejzírre alakult át. De most menjünk innen, mert itt nehéz a lég: nem emberi tudónek való; majd odafenn a szobámban kényelmesen elbészálgethetünk. De előbb jer velem a géptereembe.

Egy külön lépcsőzetem felhagytunk a gépvez.

Az teljes épségében megvott, de pihenit.

A geizirnak a szétnyitit hajóorrán keresztül betóduzó sugarát egy medence fogta fel, melyből a forró víz egy vascsővön át a gőzüstbe lett ve-

— Tudom, könyörgöm... de ez így vagyon. Szegény gyermekem bizony nem szép. Csontos, sovány, a haja róka... meg mi. Tudom én ezt jól és ő is tudja. A szklaboval notárius tán az egyetlen férfi-ember a világon, ki még így is elvenne, ha egy kis módja volna. Persze, nincs. Es nem is lesz.

E bánatos kijelentés után bucsut vett és elballagott.

Hazaérkezve, a hátulsó kertajtón lopódoztott be és lábujjhegyen iparkodott bejutni abba az alacsony, keskeny szobácskába, hol irodája volt, csakhogy ne keljen találkoznia a leányával. S megkönnyebbülve, elégedetten sóhajtott fel, ha látta, hogy egész estig egyedül maradt, hazakeresését leánya nem vette észre. Valóssággal félt attól a magas, csontos leánytól. Sohasem érezte közel a szívéhez. Már születése is fájdalmas csapást mért a lelkére — később alig látta, nem ő nevelte, s most, hogy itt van, már harmincéves. Olyan, mintha idegen lenne. Igaz, hogy félnapig sem hallja a hangját, s örszázma elüldögél egy helyben némán, fásult közönyösséggel, csak néha törőve lo megnehezedett pilláiról egy felszívargó könynyet... De mégis jó volna, ha nem lenne itt. Oh, ha szabadulni tudna tőle! Ha többé nem látná maga előtt eleven aszszonyi testbe formált képét a boldogtalanságnak, amelynek — hiába — ő az oka. Az ő szegénysége. Szereti a notáriust, az bizonyos. De hiába, ez is bizonyos. Mert nincs pénz. Es nem is lesz.

— Mert honnan venném? — kérdezte panaszos hangon, miközben íróasztala fiókájából előkotorászta a pipaszurkálót, a gyufát és a dohányzacskót, — életem kegyelmes szentej megőriztet bár a becsület utján, de pénzhez nem segítet.

S miközben bogos hüvelykujjával teletömte az öblös agyapipát, révedező tekintetét egy percre sem vette le Szent Antal arcáról, melyre a gipszönt talán izetlensége rikító piros festéket mázolt. Jutott belőle jó bőven orrára is, s ez okon felette gyanus — pityókös — formát mutatott a kitűnő szent. De nagy és hatalmas volt az öreg szemében, méltó az imádatra és a gyertyaáldozatra. Tiz-tizenkét gyertya éget szép sorjában, körbe, a szobor talpa körül. Némelykor került színes mécs is. Némelykor virág is a fejére, mert ő a fenséges szent.

Tán ezen fenséges szent tette, hogy egyszer csak szörnyen más ember lett az öreg. Tagbaszakadt s nehézkes alakja kiegyenesedett, mozduletai élénkek, szemei vidámabbak lettek. Örövendő dörzsölte kezeit, s valóságos gyermek boldogsággal dicsekedett el szerencsésével, mely házára szakadt.

— Miféle szerencse, amice? — Kérdezte a plébános.

— Majd később, könyörgöm... Szent Antal megparancsolta nekem, hogy fogjam be a számat. Tehát befogom.

A plébános azt hitte, meghaborodott. Ilyen értelemben nyilatkozott este a kasznóban is, a püspökü udvar egyik kanonokja és a jószágigazgató azonban fölvilágosították, hogy az öreg er-

A hol a pénz nem isten

— REGÉNY —

Irta: JÓKAI MÓR

(9)

— Dudálni! — kiáltának rám a hölgyek és a Kadét.

— No az nem lehetetlen, — mondá a Capitano.

— Á Ruffonak van dudája.

— Bravó! Bravó!

A két gyermek táncolt örömben.

(No ezek előtt felejtethetném tettem magamat. Egy új tartós meletlenséget szerettem nekik jóvára.)

— Hanem most már jere velem, mondá a Capitano s azzal a szalon áttelelő oldalára vezetett, ott egy csapajtott felemet, s maga előre leszállt a vas csigalépcsőn, engemet maga után intrve.

Egész a hajó fenekéig szálltunk alá.

A cataclysm.

Az alsó helyiségek a hajó földézetéről kapták a világozságot vastag üveglapokon keresztül. — Meg kell nekem mutatnom az egész hajóm szerkezetét, mondá a Capitano, hogy valósszínűnek találád azt, amit valósszágban magad előtt látsz. Mert ha öszszeszedt azt az elementáris erő, mely ezt a hajót ide felhajtította azzal az ellenálló hatalommal, mely azt itt feltartóztatta, azt kell hinned, hogy ennek a hajónak öszse kellett itten roppannia, mint egy diónak a diótörőben. Es látod,

zette. A hajó állandóan be volt fűtve, utra késsen. A gőz nem a kürtön keresztül szabadult el az üstből, hanem a felnyitott biztosító-szellentyűn át s megtöltötte az egész hajó belsejét.

Ebben a légben nem lehetett megmaradni.

A Capitano zsebkezdőjét szája elé tartva odalépett a kazán elé s ott egy billentyűt megnyomva, elzárta a biztosító-szellentyűt, mire a gőz nagy süvöltéssel tódult ki a gőzkürtön, a bennlevőt kifújta a légvonat a szelepnnyíláson át. Ekkor aztán lehetett szóhoz jutni.

— Es a víz hová lesz az üstből? — kérdezém én.

— Az lefut a felnyitott szivattyucsővön — mondá a Capitano. — Egy másik cső alkalmilag felvezeti azt a földézetre.

— Ennek a célját nem értem.

— Rendkívüli esetre van számítva.

Azzal odaveztetett ahhoz a medencéhez, mely a geizir vizsugarát felfogni rendeltetett. Annak a nyílt tölésérét egy vasrosta boritá. Ez a rosta tele volt hányva tengeri halakkal. Azokat a geizir hozta oda. Meg voltak főve.

— Ezek azok a halak, melyek beszélnék, mondá a Capitano. — Dacára annak, hogy halak és már meg vannak halva.

— Ismerem őket, a párisi „Talizmán” műzeumból, a mély tenger szörnyei. Láttam őket elevenen az algiri aquariumban.

— Akkor emlékezni fogsz rá, hogy ezek a halak a legmélyebb tenger lakói. Ez a gödényforma, mely egyetlen golyvás fejéből áll, hosszú farkkal, és a dohányzacskó-bendő, száz foggal a torkában, egy kis legyezőforma farkkal, mind a

dés örömeinek nagyon egyszerű és természetes a magyarázata.

— Férjhez adja a leányát... a leányt, rogo — mondotta a kanonok.

— Notandum, hozomány nélkül, — biccentett fejével a jószágigazgató.

Ez a pont kissé homályosnak látszott. Valami két hét múlva azonban derengeni kezdett ebben a dologban is. Kovács János fűnek-fának elbeszélte, hogy immár el lehet hozzá jönni, mert immár megint egyedül lakik az erdőszházban. Hála istennek, be régen járja!

— Hát a leánya? — tudakolta a plébános.

— Elvitték, — újságotla boldogan az öreg, — tegnap óta asszony.

— Csak nem?

— De bizony az! Titokban csináltak, könyörgöm... Szklabován esküdtek tegnap délelőtt. Ugy bizony... egyedül vagyok. Egyedül, hála istennek! Róza leányom asszony. Jézusom, be jó, hogy nem látom és egyedül vagyok az egész házban. Azaz, hogy én és Szent Antal lakunk a házban. Ő csinálta így; nála nélkül nem volnék egyedül. Tetszik tudni, megsajnálta. Ugy volt... Azt mondta: „flamán fogadlak, vedd a pénzt és legyen leányod.” Reszketre tekinték rá. Feje körül fényes glória tündökölt, kezével kegyelmesen intett... Nem volt szabad kétkednem. Szava szent parancs volt és nekem, porlandó feregnek, engedelmeknek kellett fiui alázattal... mert ő az én szentséges atyám.

A plébános még aznap hűségese elreferálta a püspöki udvarban ezt a bolondériát. Estefelé aztán egy kocsi állt meg az erdőszház előtt, s abból a gazdasági ügyeket intéző kanonok, a jószágigazgató, a plébános és a kerületi járás-orvos szállottak ki.

— Mennyi az elszakított összeg? — kérdezte a kanonok.

— Kétezer forint, — felelte a jószágigazgató. — Tessék, a szerencsétlen...

— Vénységére, per amorem...

— Bezáratom a semmirevalót! — dühösködött a jószágigazgató.

— Bocsanát... Bizza azt csak a doktor urra, — jegyezte meg visszautasító hangon a kanonok, s a társaság elén az udvarra lépett.

Az erdőszobája küszöbén azonban meghökkenve állt meg. Az öreg Szent Antal előtt térdelt és hangosan imádkozott. Az egész szoba tele volt virággal. Virág a földön, az asztalon, a székeken, a nyitott bibliján, a szobor nyakán, karjain és virág az erdősz hetvenesztendő, agg fején is. Az ima után reszketeg hangon motyogta a Mea culpát, majd énekelni kezdett: „Mint a szép hives patakra a szarvas kívánczik...” Az ének mind-egyre erősebb és erősebb lett, míg végre harsány bőgés szilajodva, valóságos állati hörgésbe fulladt.

A kanonok gyorsan hátrált, s csak kinn az udvaron állapodott meg, hogy valamennyire összeszedje magát.

— Ez protestáns egyházi ének — mondotta megkönnyebbülve, — bizonyosan boldogult feleségétől tanulta szegény...

tengerfenék sötétjében tenyészik, ez az ezüstszínű foszforvilágot terjeszt magya körül még holtan is, ez a koromfekete csak a fejében hordja a villanyt, a szeme fölött, mint két lámpát. Es ezek mind ezernyelőcsász méternyi mélyen laknak a tenger sötétjében, ahonnan őket a gejzir fellódítja. Itt felfogjuk őket a rostával, hogy a csöveket be ne tömjék.

A kapitány a nevüket is elmondá e csodahalaknak. Ezeknek kellett tanuskodniuk majd az ő előadás mellett. Hogy mi történik a föld és a tenger mélységeiben.

Mielőtt a géptermet elhagytuk volna, a Capitano újra felszabadítá a biztonsági-szelentyűt s elzárta a gőzkürtöt, mire a gőz újból a hajó belsejébe ömlött át. Mi felmentünk a földszetre.

Odakinn, mint rendszeren, folyást esett a gejzir felhőjéből a zápor. Ennek az oltalmául szolgált egy hosszú pléheresz, mely a felfogott esővizet egy csövön át a konyhába vezette.

— Ez a mi ivó- és főzővizünk, — magyarázá a Capitano. — Ahogy a gejzir kilöveli a forró vizet, ez még keserű tengervíz, szöngázsal telítve, habbuzs is érzik; de amint a magasban gőzfelhővé válik s záporoként aláhull, már ihatóvá lesz s főzésre alkalmas.

A konyha előtt kellett elmenünk, melynek nyitva volt az ajtaja. Az ajtón át a legkellemesebb illat párolgott elő: zsirban párolt vereshagyma illata.

Hazám! Hazám!

Sehol a világon nem főznek vereshagymával, csak a magyar konyhán.

Elfelejtheti a magyar ember azt a Pannoniát,

Az ablak e percben oly erővel vágódott ki, hogy szétzúzott darabjai ezernyi szilánkká pattanva perogtak szerte-széjjel a földön. A komisszió megdöbbenne látta, hogy az őrző ember egy hatalmas bottal fenyegetődzött az ablakon keresztül, s rekedt ordítással biztatja őket, hogy várjanak, mert azonnal kimegy, de előbb *apjával* végez.

— Mert megcsalt, megcsalt! — ordította dühösen s akkorát vágott a vastag bottal Szent Antal gipszszobrára, hogy az menten darabokra szakadt s a padlóra omlott, — megcsalta a kutyá... tolvajságra birt és kiért oh, oh!... és kiért? A leányomért? Nem igaz! Most már tudom... most már tisztán látok és tudom... és tudom... A püspök ő kegyelmessége és a feleségem... bitangok... Le fogom köpni!

A komisszió nem várta meg, míg az üvöltöző ember kijön. Csak a hangját hallották:

— Leköptem... Itt van! Itt van! Még egyszer...

Huszsor is egymásután. Az urak siettek és oly gyorsasággal hagyták jó messzire az erdőszházat, amilyen gyorsan csak lehetett. Utközben egyikök sem szót egy árva szót sem. Mindössze a kanonok jegyzett meg ennyit:

— Nem láttunk és nem hallottunk semmit. Gondolom — értjük.

— Értjük... intett az orvos, s szemével ravaszul csipgett, odasugta a hümmögő jószágigazgatónak: holnap el fogom tüntetni ezt a feleség barmot... Furcsa, hogy némely embernek akkor jön meg az esze, amikor megbolondul.

A karácsonyánál.

Rakosgatjuk, rendezgetjük,
Edes gondol dísztigetjük,
Ide gyertyát, oda himet;
Majd örülnék a kicsinyek.

Egyszerre csak lopva, sebben,
Osszenézünk mind a ketten,
S tudja Isten, hogy történik,
Sirni kezdünk ő is, én is.

En se mondom, ő se mondja:
De csak egy a szívünk gondja:
Kiket elvett a teremő,
Mit csinál a másik kettő?

Hideg, sötét éjszakában
Feküsznek a föld fagyában,
Lekakarja a sir dombja,
Nem gyul ott ki karácsonyfa.

Edes Jézus lásd, mi ketten
Sirhatunk csak tehetetlen;
Te ragyogj be álmaikba,
Te vedd őket szárnyaidra!

INCZÉDI LASZLÓ.

aki a hon címeres paizsát emeli a karján, de azt a Pannoniát, aki a gulyáshusos bográcst emeli a kezében, soha, amig csak él.

A Capitano beszólt a konyhába: jó reggelt, Manola!

Erre kitekintett a Manola az ajtón. Tökéletes cigányasszony volt. Nálunk otthon annak néznek. Itt kreolnak tartják.

— Vendégünk van! Magyar fiu! Aztán tudod a többi.

Manola mosolyra vontá a száját s mint egy valódi cigányasszony, hizelkedve cirógatta végig a karomat s mondott is hozzá valamit, de amiből egy szót sem érttem.

— Gitanissa? — kérdeztem a Capitanótól.

— Nem az. Katalonai. Ez soha meg nem tanul spanyolul, dacára annak, hogy Hispánia a hazája. Nem kreol ez.

Azzal bementünk a Capitano szobájába. Az asztalon ott gözölgött a szamová. Ez bizonyosan a Donna gondoskodásából jött ide.

A Capitano töltött az egyik csészébe nekem, a másikba magának. Főlégsége illata volt a theának.

— Ez aztán igazi pecco! Megismertem a fáját itt a Semiramis kertjében: kővér tuskéiről. Magamnak is van egy paléam theafából.

— Theafából? Hisz egy theacsemétét kívágni gyilkosság!

Azután egy kis palackból megkínált arakkal.

— Köszönöm, nem iszom semmi égettetet.

Azután megkínált pipával, dohánynyal.

Azt is megköszöntem: nem élek vele.

— Igazad van, — mondá. — Aki nem dohányzik, annak egy urával kevesebb van a világon. Min-

Bacsányi.

Irta: FÉNYES SAMU.

A magyar Helikon egyik legérdekesebb alakja, kinek szinte veszendőbe ment emlékezete a magyar közönségnél, csak az irodalomtörténet professzorai ha tudják ki volt. Eleto változatos s nagyon hányatott, nehéz meg is érteni a kor kellő ismerete híján. Nem is akarom én itt élettrajzát adni, inkább csak korát vázolni.

Korának legnagyobb tudományu magyar írója, a magyar fajszeretet egyik sokat szenvedett apostola, kevés, ki annyit szenvedett é hazáért és szabadsága szeretetért...

Tán nincs korszak történelmünkben, melynek politikai áramlatai iránt annyi tévedés gyökerezett meg a köztudatban, mint a XVIII. század utolsó másfél évtizede. József császár politikáját általában a nemzeti elnyomatás legsötétebb korszakának látjuk. Ez az ítélet egyoldalú és igazságtalan sok tekintetben.

A magyar alkotmányi elképzelések s leghatalmasabb bástyájának akkor a Verbőczy Hármás Könyve első rész 9. cikkelyében felsorolt nemzeti kiváltságokat tartották. Ezek a kiváltságok a lakosság csekély részét tették az államhatalom részesévé, a sok millió teherviselőt pedig kívül hagyták az alkotmány sáncain. A 18-ik század demokratikus áramlata, bölcseleti eszméikéde nem tudott áttörni e féltékenyen őrzött falakon. Elmondhatjuk bizvást, hogy e század szellemi áramlata meg lehetett volna is alig illette a magyar alkotmányt, pedig a nemzet jobbjai mégis érezték a reform szükségét és Bacsányival együtt nem egy nagy fia a magyarságnak aggdótt a miatt, hogy a jogfosztott milliók egyszer csak öntudatra találnak ébredni és „feljutják Hora és Kloska napjait.” Mégis mikor József császár — az enciklopaedisták nemeltje, az egyházi hatalom és a nemzeti kiváltságok esküdt élensége — a korkívánata reformokat életbe léptette, az egész nemzet, köztük az ugyanezeket a reformokat esdők is, egyértelműen ellene állottak.

A magyar nemzet mindig a vallási türelem bajnoka volt és soha el nem zárkózott a szabad-élvőség követelményei elől, — de mindezt csak alkotmányja tovafejlesztésével akarta megvalósítani. Ha József a kiváltságok és egyházi hatalom megtörésével nem a fejedelmi hatalmat akarja vala korlátlanná tenni, bizonyára megérti és követi a nemzet. De így tiszta és nemes ember-szeretete fakasztotta tényeit csak az alkotmányi kiméletlen lábbalprésának nézték. Sokan, — a leg-nemesebb s legélesebb elmék, — istáptolták ugyan József politikáját, de a nemzet zöme, a nemesség, mert meg nem koronáztatta magát, az egyháziak, mert reformjaitól félték, merev, hajthatatlan ellenfelei lettek és ezen a merevségen megtört a császár minden nemes törekvése.

Leirhatatlan örömmámor fogta el tehát a nemzetet, mikor híre ment, hogy József vissza-

den testi ösztön között a legzsarnokibb a dohányzás vágya. Csak egy szerencsétlen ember van a világon: a pipás, aki a tűzszerszámát elvesztette. A víz szomja nem oly kínzó, mint a tűz szomja. A fiainkat nem hagyom rászokni.

Azzal leültünk a kerevetre. Fügő-ágy nem volt a hajón. Minthogy az mozdulatlan volt téve, semmi szükség nem volt e légbenhíntázó fekhelyre.

A Capitano kiverte a pipáját s eldugta a zsebébe.

— Az elején kell kezdenem a történetemet. Előre becsótam, hogy mindazt, amit tőlem hallasz, tovább adhatod, elmondhatod, leirhatod, csak a földrajzi helymeghatározást ne közöld senkivel.

Becsületszavamat adtam rá, hogy el fogom hallgatni.

— E napokban lesz tizenkét éve, hogy a riodejaneiri kikötőt elhagytam a hajómmal. Rakományom volt európai mindenfajta ásványvíz, a legtöbb budai Hunyady János, aminek Amerikában biztos piaca van. Mellekes célom azonban egyéb volt. Ha rakományomtól megszabadulok, San-Franciscoal visszautérve, keresek valami partvidéket, vagy szigetet, ahol kisajátított magamnak egy telepet, melyen fel-tűnt állandó tanjámat, ahol feleségemnek otthon készíthessek, amig magam a tengereket járom kereskedés végett. Ezért összegyűjtöttem mind azokat a növényeket, cseméteket, gumókat, hagymákat, gyökereket, dugványokat, és a növények, virágok magvait, dióit, makkjait, a miket új otthonomban el akartam helyezni.

(Folytatása következik.)

küldi a koronát és törökveszi hajótörött voltát belátva, halála közeléig alkotmánytalan intézkedéseit visszavonta.

József azoknak az elveknek volt a neveltje, melyek a francia forradalmat szülték, nevelték. Hívei — az országnak nem egy főméltsága, a protestánsok nagy része, az irodalommal foglalkozók túlnyomó száma — a francia forradalmi eszmék, a társadalmi egyenlőség, a lelkiismereti, sajtó- és tanítási szabadság dicsőítői voltak. Kazinczy lelkesedett Józsefért és mesteréért Svieterért. A vele egy gondolkodásnak plántálták szét országáért a szabadság- és páholyokat s elvben legalább egyestevérnek hirdették az emberiséget. Szellemük nem a Dantoné, még Mirabeaué sem, hanem a Voltaireé és az encyklopedista párisi szalonoké s elvök igen ellenkeztek az abszolút fejedelmi hatalommal. Szép beszédekkel, szellemes értekezésekkel, esetleg fejedelmi parancsszóval akarták ezek megvalósítani a testvériség társadalmi intézményeit, az emberi jogokról illatszeres budoörökön vagy előkelő férfiak társaságában szerették vitakozni.

A forradalmi eszmék eme növekedéi híján vannak az erős nemzeti érzésnek, nem mintha kivették volna nemzetiségükből, hanem mivel utópisztikus filozófiájuk meg nem tudta érteni, hogy a nemzetet csak az az eszme válthatja meg, mely a saját lelkéből lelkedezett, nem értették meg, hogy az idegenből jött eszmékre mindenekelőtt a magyar lélekben kell megfogannia, a magyar lélek életműszereivel kell életerőt szivnia magába, hogy ekképpen a maga erővel hasonítsa át az idegenből kapott tőpialéket a maga teste, lelke alkotó részévé.

Ezek az utópisták nem vették észre, hogy akármennyi bölcseséggel telnek is meg a nagy elmék, nem hathat az a nemzetre, mert ez a nemzet szelleme halott. Halott, mert se nyelve, se művésze, se irodalma, se szellemi központja, se szellemiekre való vágya nincs. A jöze-finizisták eme csoportja tehát — akármennyi jóakarattal, tudással, lélekemességgel is lakozott bennök — soha befolyással a nemzetre nem volt. Az élő magyarság nem is tartotta őket magához valóknak.

Volt azonban az utópistáknak egy másik fajtája, mely a nemzeti erők felébresztése nyomán akarta ugyanezeket a célokat, a társadalmi reformokat elérni. Mindenekelőtt nyelvet akarták feltámasztani, a színészetet megteremteni, hogy legyenek uttörői, alsplvöi az újonnan megteremtendő társadalmi intézményeknek. Az előbbieket szabadság- és páholyokat alakítottak, ahol jó-nevelésű uriemberek Voltaire felől társalgáltak, az utóbbiak irodalmi társulatokat, színpártoló bizottságokat.

A nemzet zöme — a kiváltságos rendek — mely gyűlölettel volt tele a jöze-finizmus iránt, mélyen nézte ezek törekvéseit, köztönösen, mert a lelkök nem élt. De értsük meg jól, a jöze-finizmusban nem a forradalmat gyűlölték, hanem az alkotmánytalanságot. Sőt ellenkezőleg, épp az alkotmány védői törekedtek forradalomra, esetleg a törvényes formák mellőzésével is készek az alkotmányt megvédeni és ennek a védelemnek határozott tételére azt új intézményekkel körülírni.

Mert bizsít forradalmiakkal nevezhetjük a Lipót őszehivta 1790-iki országgyűlést. Lámban állott az egész ország, a megyék József császár bizsítosait, kinevezett hivatalnokait elcsapják, rendeleteit elégetik, miközben nemes urak és hölgyek díszmágyarban palotást ropnak a tűz körül, előkerülnek a magyar viselethez a Mafjány óta rejtegetett kunczlatogatók, Rákóczi, Bercsényi kesergői kelnek az ajkank, hóhérral szedetik le a József rendelete folytán alkalmazott házaszámokat, a kataszteri lájstromokat, a felmérések nyomait elpusztítják, a megyék felszólítják az idegenben fekvő magyar ezredek, hogy jöjjenek haza az alkotmány védelmére, követelik, hogy eskessék fel őket a magyar alkotmányra, Szaboles vármege országgyűlést hív össze Rákosra s miközben Lipót külső akordalakkal küzdök, az országgyűlés vissza akarja állítani a nemzet fegyveres ellenállásának a jogát, a tiszaiak kimondják, hogy a nemzet független lévén, nincs felség-, csak nemzetsérség, s a hadizénés, békekötés jogát az országgyűlésre akarnak ruházni, megesketik még a főrendeket is, hogy hivatalt el nem fogadnak, a nemzet igaz ügyét el nem tántorodnak s törvénybe akarják iktatni a tanácsosok felöltsé voltát.

Mind e forradalmi törekvésektől a franciások távol állanak, ők a forradalmat a fejedelmi abszolútizmussal is elfogadják, — az a Józsefet gyűlölő nemesség megnyilatkozása volt. Bacszányi és az irók dicsőitök ugyan, de csak azért, mert a nemzet szellem eme erőteljes felébresztését várják a nyelv, a magyar irodalom és színszet felvirágzását.

Lipót épp úgy a francia filozófia emlőin nevelkedett, mint József, de nem törekedett autokráciára. Ideálja lehetett volna egy voltairiai-nak alkotmányos fejedelmének, ha elég soká élt. Mihelyt a külső bonyodalmakat eligazította, egész arányát reánehedekett ugyan az országgyűlésre,

de csupán a forradalmi törekvések elfojtására törekedett. József nem nemes tisztviselőit ugyan a visszaállított alkotmány eltávolította hivatalukból, de Lipót gondoskodott elhelyezésükéről, javarészt udvari hivatalokba tette őket. Deörököse, Ferenc még életében készüldött a reakció szervezésére, úgy hogy Lipót a személt alig hunyta be, — a reakció teljes fegyverzetben megindította irtó harcát. Az 1790-ki lelkesedés is — a híres szalmalaj — mihamar kialudt. A francia forradalom ugyanis elfajult, a szeptemberi vorongások megijesztették a néhány hónappal azelőtt még forradalmi hangulatú nemességet, és mikor a konvent egész Európát hareba hívta maga ellen, Ferenc is, a nemzet is egyaránt félt attól, hogy a tűz átcsaphat Magyarországra s ennek folytán szinte megnyugvással fogadta a Martinovicsek elleni pert, amelyet az udvar csupán abból a célból rendezett, hogy a netán létező forradalmárokat rájélesszen.

Szükséges volt mindezt vázolómm, hogy méltányolhassuk Bacszányi szereplését, melynek legjelentősebb része 1789—1795 közt folyt le.

E viszonyok kellő ismerete és méltánylása híján nem lehet őt sem méltányolni, sem megöröni. Kortársai sem igen értették meg. Kazinczy Ferenc révén pedig sok hamis és téves adat nyomult felőle a közudatba.

Bacsányi nagy gondolkodó, erős, kifejejt egyéniség, akit az indulat heve, a cselekvés olt-hatalan vágya, iorró véréltala gyakran összeközösbe hozott mindenkivel. Épp ellenkezője Kazinczy-nak, ki a művelti gentilhomme mintaképe, szalonbölcsölő, udvari nevelésű, nem köllő csak *Selöngesit*, autokrata, de csak a mások, a nálánál nagyobb elmék tolmácsa akar lenni, encyklopedista, ki templomba jár, telve nemzeti érzéssel, de Svieter és József rajongó bálumlója, vét-tanuja a forradalmi eszméknek — idestova hat évig raboskodott miattuk — de még a saját elítélését se tudja kárhozhatni, Youngot és Goethe-t egyaránt becsüli, a jó modor fölér előtte nagy elmével, a simaságot többre tartja a meggyözdés szent tűzénél. Szeret hizelegni és szereti, ha neki hizelegnek.

Bacsányi ellenben szókimondó, szenvedélyes, egy eredeti gondolatot többre becsül, mint száz idegent, nem tartozik párthoz, iskolához, mert nincs nyög, amit a lelke elviselne. Könnyen kijön a sodrából, sokszor következetlen apró dolgokban, de a véleménye heves erő, mely hajítja. Egyéniségét akarja ő érvényesíteni mindenütt, mindeure, mihez hozzáfog, saját gondolata bélyegét akarja színi, összevésés akár a jötevőjével, de egyénileg mindig igaz, amit mond, a sacra fames, az igazság szent dühe hajítja. Szegény volta — jobbágy sarjadéka — gyakran önrészert sértő tettekre készült, sokszor egy darabka kenyérért könyörög, de minden garasát az irodalom szent ügyére áldozza, nem hizeleg, de nem is vágyik reá.

Jobbágysorból származott, de esze, szellemessége, szépsége, beszéde varázsa főiri társasághoz is ajtót nyit. Orczy báróknál nevelösködött, aztán József cancellistává nevezte ki a kassai kamarához. Az irodalom, az ízlés, a nyelv-fejlesztés minden nagy és kis kérdése érdekli, agitáló tehetőség lévén, Kazinczyval és Baróthy Szabó Dáviddal megalapítja a *Kassai Magyar Társaságot*, amelyhez lassankint az egész magyar írót gárda csatlakozik, akiknek közremunkálásával megindítja a *Magyar Muzéum* folyóiratot, mely irodalmunk újjébrésztésében oly hatalmas momentum, hogy ahhoz legfeljebb a bécsi testörök zászlobontása hasonlít-ható. Mindjárt az első számmal össze is vés Kazinczyval, ki később ki is vált és az Orpheust alapította Bacszányi befolyásának az ellensúlyozására.

Bacsányi poéta, aethetikus, kritikus belátásra, műveltség, elméire összes kortársai közül kimagasló. A fordításról, Ossianról, Miltonról szóló irásait ma is gyönyörűséggel lehet olvasni, folyóiratát ajánló Bevezetése pedig az irodalmi agitáló iratoknak valóságos gyöngye. Különösen kritikai érteke az, mivel fölulmúlja összes kortársait. Az irodalom kivül különösen a színészet és a tudos akadémia ügye iránt buzgólkodik. (Későbbi éveiben levélben tanácsot ad egy német színésznek; ez az írása a legszebb, legértékesebb művek közé tartozik, mit valaha a színészetről írtak. Kiadatlan.)

Nem akarok én itt irodalomtörténeti tanulmányt írni, inkább csak a kor képét vázolni. Az irodalom akkor nem művészet, hanem nemzet-politikai kérdés volt. A nemzet advó lelkét akarták felébresztetni, — ajkaira adván saját eleven zengő nyelvet — hogy politikai igazait el-fel-támadt lélekkel megvédhessék. Ez a Bacszányi programja, de tudása, kritikája egyszersmind a tehetőségnek elöni harcra is hajítja. Kazinczy, sima modorában, mindenkit feldicsért, mindenkinet hizeleg; akiben csak jóakarát volt, az nála lélelme, egy-egy stilyakorlat halhatatlan mű.

Bacsányi ellenben azt vallja, hogy „a szé-

tudományok nem is jöhetnek valamely nemzettel nagy virágzásba, ha csak azon nemzet a maga guszutasát, izlését *tökeletességre* nem viszi s annak vezérelése szerént aztán valamint a rosszat, úgy a középserüit is elkerüli, távoztatja."

A kritikának ez az elve természetserü ellen-felévé telte Kazinczy-nak, annyival inkább, mert társadalmi és politikai nézetek is messzire el-azáltak. Kazinczy eklektikus, akikből a jöze-finizmus minden kálinista mokánytságot kiirtott, a bécsi főiri szalonök demokratikus érzelmet affektálja ugyan, de azért arisztokrata, ki a nem-nemes Bacszányi soha magához méltónak nem tartotta. Protestáns létére még a „fekete cimborával" is jó viszonyban volt. Bacszányinak az életét pedig éppen ezek keserítették. Ö megvetette ezeket a páholy-forradalmárokat, szavalló szalondemokratákat, de lelkesedett az igazi forradalomért.

Fontosnak tartom ezt az összetétést épp Kazinczyval, mert ennek az irásai nyomán került Bacszányi a közvélemény és az utókör előtt hamis világlátásba.

Bacsányi lelkesedett a forradalomért, de gyűlölte a jöze-finizmust, mert az volt a meggyözödése, hogy a magyar nemzetet csak a saját alkotmányából kisarjadzó erő — ha forradalom is — mentheti meg, de ezeket az erőket a nemzeti nyelv feltámasztásával, a magyar szellem mivelésével lehet felébresztetni. A Bastille bevetelének hírére ezt a verset írja, mely a Muzéumban meg is jelent;

Nemzetek, országok, kik rút kelepöcnek
Nyögtek s a rabtság kínos köteleiben
S gyszós koporsóba döntő vasgátok
Nyakatokról eddig le nem rághatátok,
— Ti is, kiknek vétét a természet kéri,
Hiv jobbágyitoknak felszentelt hóhérit,
Jertek! s hogy sorosok előre nézettek,
Vigyázz szemetek Párisra vessétek!

Ez a szíla; szenvedély hangja, a forradalom heve, az ilyen ember nem titkos páholyokban keresi nemzeté megújódását. Epp ilyen fékezetlen mámorral fogadja, ódával ünnepli a József politikája bukását.

Pedig Bacszányi mihamar magára maradt politikai véleményével. A páholyforradalmárokat nem becsülte a magyar alkotmányt, sokaknál gyöngye volt a nemzeti érzés, hajlottak a kozmopolitasság felé, a sovinizmus határozott ellensége valamennyi. Ilyennek tartotta ő még Kazinczyt is és épp ez okból megvetette Martinovicsekat és törekvéseiket.

De támasztékra, elvtársakra az ellenöz táborban sem igen talált Lipót halála után. 1790-iki ódája az abaujvármegyei rendekhez azok szövetségesének tántíttól, kik a nemzet ideovelését csak az alkotmányi fejlesztésről várták, még ha ez a fejlesztés forradalmi jellegű is. Ehhez a nézethez szított akkor a nemzet túlnyomó többsége. E politikai törekvésükben a magyar nyelv feltámasztását is alkalmazandó, üdvös fegyvernek tartották.

De a nemesség, a nemzet eme zöme, 1792-ben annyira megijedt a forradalomtól, hogy egyszerre csak az irodalmi újítást is s szellem felébresztését is gyanusnak kezdte tartani, vagy legalább is olyannak, aminek istápolása könnyen vezethet a rendi alkotmány felforgatásához.

A reakció lovagiainak tehát könnyű volt Bacszányit üldözöbe venni. „Veszedelmes a mi állapotunk itten," — írja Aranka Györgynek, — „a józan észnek mindenkori elhaségei új erők kapnak, egész spanyol inkvizícióit akarnak behozni. A loyaltitá ligája itt nagyon hatalmas."

Hát bizony a loyaltitá ligája el is nyomta szegény Bacszányit. A virágzó „Muzéumot" három évvel előbbi, a cenzura által akkoriban megengedett közlemények miatt betiltították, elkobozták, neki magának pert akasztottak a nyakába, hivatalból is megfosztván. Bacszányi védekezett. *Mentő-írása* lángszava apologiája a magyar nemzeti géniusznak s a szólásszabadságnak, — igaz volt, de csak annyit ért el vele, hogy be nem esülték, de a folyóirat megszünt, hivatalból örökre elcsúszta, ő maga rendőri felügyelet alá került. Sok hányódás után Pestre került, ahol Martinovicsekkel együtt őt is nemsokára elfogták és Bécsbe hurcolták Sauran elé.

Nem volt még ahhoz fogható politikai bűnper a világon. Voltak zsarnokok, kik halálra ítéltették, kiktől a hatalmak feltették, megölték ellenfeleket, valamely nézet vallóit, elvek hirdetőit, párthoz tartozókat, — ebben a porben csak az volt a cél, hogy 10—15 ember megöljön, akár bünsök, akár ártatlanok, akár egytörténnek, akár soha egymás felől se hallottak, csak azért, hogy a népet megijesszék. Miért? — Bajos még azt is megmondani, — hogy forradalmat ne csináljanak. Csak hogy nem volt már akkor senkinek eszé ágában sem forradalmat csinálni, legkevésbé az elítéltek legbünsőbbének. Hisz a nemzet maga is annyira félt a forradalomtól, hogy mikor a vádlottakat néhány megye sürgetésére magyar bíróság — a pesti királyi tábla — elé állították, részvételül, megnézés nélkül, szinte érdeklődés

hiján fogadta a rettenetes ítéletet. Pedig még az elítéltek javarésze se tudta, miért is ítélték el.

Az ítélet megokolása szerint némelyiknek csak az volt a bűne, hogy elolvastott egy könyvet, a Martinovits polgári kateját, másnak meg az, hogy föl nem jelentette, hogy más olvasta el a könyvet.

A perbe fogottak, Laczkovits és Sigrayn kívül, ártatlan, álmadozó tudósok, vagy csönvés, ábrándozó gyermek-ifjak. Olyan szilaj, nyilvánvaló híve a forradalomnak egy se volt közöttük, mint Bacsóányi. De a vádban mégis a legártatlanabb volt, mert Martinovitsékat nem is ismerte és lelkében meg is vetette ezeket a szentimentális szobaforradalmárokat, kiknek kozmopolitizmusát elítélte.

Csak hogy nem is azért indították ezt a pert, hogy *valamiért* itéljenek el valakit, hanem csak hogy elítélhessenek akárkit, nehogy a francia háború alatt valakinek igazgatójára kerekedjék kedve. Kiadták Bécsben a parancsot, Barkó Pál generális, pest-budai téparancsnok és Németh János, a királyi joggyógyez igazgatója hozzáálltak. Miután néhány gazdag urat megsarcolt, összefogott néhány már régóta kipécézett alakot, néhány szegény embert, ki irodalmi működése által tűnt ki, s mikor a kellő szám — legalább 12 kellett — még így se tellett ki, ugyszólván gyerekeket — Öt, Szalárcsikot. Hogy félig-meddig megokolhassák az ország előtt s hogy különösen a nemzet a kellő erkölcsi tanúságot is merítse a rettenetes játékból, mindenféle meséket terjesztettek összeküvés fölé, mintha a kate terjesztői a nagjebajdába csukva levő 2000 francia foglyot akarták volna kiszabadítani, hogy segélyükkel a köztársaságot kiáltásák ki. A komédiának a díszletezése sem maradt el, ostromállapotba helyezték Pestet, az utcákat egész éjjel kellett világítani és ágyuk gördültek Pest és Buda utcáin. Minde híresztelésekből egy szót sem igaz, Némethék koholmánya az egész.

A vádlottak közé került Bacsóányi is. Hogy is ne, a fentidézett verse miatt már perben is volt, a „fekete cimborá“ rég szemelt vetett rá, nem is igen titkolta nézeteit. Halált kért fejére az ügyész, — és a vádindítvány maga az ítélet volt, mert a kir. tábla bírái előre megállapodtak, hogy a legszigorubb büntetést fogják kimérni, amelyet csak kér az ügyész.

Bacsóányit mégis fölmentette a bíróság. Ez nagyon meglepett mindenkit. Persze, hogy ártatlan volt, de ez nem volt elegendő ok a fölmentésre, volt ott más ártatlan is, ki bakó kezére jutott. Kazinczy félig leplezve, félig leplezetlenül avval gyanusítja, hogy a per körül szolgálókat tett a kormány. De Kazinczynek Bacsóányira vonatkozó megjegyzéseit nemcsak hogy igazkának el nem fogadhatjuk, de sokszor még jóhiszeműeknek sem. Hisz Kazinczy volt az, ki 1809. után avval gyanusította, hogy Napoleon kiáltványát a magyar nemzethez magyarra fordította. Ez teljesen alaptalannak bizonyult, de a két gyanúsítást egymást rontja le és az által nyilvánvalóvá teszi Kazinczy adatainak hamisságát.

De azért érdekes és bizonyos tekintetben rejtelmes is ez a fölmentés. A halálhozó vádlóval be volt írva a Bacsóányi neve a vádlottak közé, de nevét valaki kihúzta, olvashatalanok tették s fölírta irák Oz Pál nevét. Így menekült Bacsóányi s került a vérpadra Oz.

A rejtélyes dolognak a nyitja talán a következő: Bacsóányi évekkal ezelőtt egy főiri fiatal leánnyal ismerkedett meg, llovai Krisztinával, valami bálon. Bacsóányi gyönyörű szép ember volt, csillogó, nagy barna szeme „igézett“, — „beszede zene“. Beleszeretett a költői ihajlamu szép leányba s ugy látszik, hogy ez is rajongott a poetáért. Viszonyuk különben nem volt több az akkor divatos költői játéknál. Meglehet, hogy Bacsóányi nem is látta többször Krisztinát leánykorában. Két szerelmes versében ő róla énekel, a leány is sok év múltán asszony és özvegy korában még mindig rajong az idegenben élő költő iránt és évtizedek múlva Bacsóányinéval is mindhaláláig levelezett és e leveleknek kedves és örökös tárgya a ketjeik közös ideálja iránti rajongás. Ez az llovai Krisztina nőül ment Sárosi András örnagyhoz, az időtájt, mikor Bacsóányi Kassáról elkerült. Ez a Sárosi adutánsa volt Barkó generálisnak, ki Németh Jánossal együtt a Martinovits-féle pert kifőzte, minek folytán épp Sárosi lehetett az, ki Barkónak az ügyet elreferálta. Krisztina ilyenképp tudomást mindenestre szerezhetett a Bacsóányit fenyegető veszedelméről, sőt könnyen befolyást is szerezhetett az elintézőkre és elintézés módjára és ő neki köszönhetette Bacsóányi, hogy a neve a halálos vádlóval kitöröltött.

Igy és Krisztina segítségével történt-e az igazán, lehetetlen megállapítani, de hogy nagyon valószínű, azt senki sem fogja tagadni.

Bacsóányit tehát fölmentették és fölmentése senkit jobban meg nem lopott, mint őt magát. Mikor a fölmentés híret vette, szénnel e versikét írta börtöne falára:

Szép a hazáért tűnni, viselni rab-
láncot s halált szenvedni dicső dolog.

Amely halandó él s vesz érte,
Nemzeteket nemesít nevével.

Ez a verso is vesztere szolgált. A hétszemélyes tábla ugyan helyben hagyta az ítéletet, de a „védelmében elárult veszélyes elvei“ miatt — a súlyosító okok köztfezt a versikét is fölemlítik — egyévi sánecfogságra ítélte és el is hurcolták Kazinczyval, Szentjóbival s a többiekkel Kufsteinba.

A kufsteini fogsággal voltaképp véget ért az ő hazai szereplése. Hányatott élete igazán csak ezután volt érdekes, de elvesztette befolyását a hazai viszonyokra örökre. Talán volt még egyszer-kétszer a hazában — egy ízben tán Krisztinát látogatta meg, ki később egy magyar grófnak lett a felesége — de állandóan Bécsben telepedett le. Olyan világ lett Magyarországon, hogy szabadszáju embernek jobb volt akkor Bécsben lakni. Azonkívül meg nem is tudott már szellemi táplálék s szellemes társaság híján élni s Bécs akkor Páris után az európai politikának leghatalmasabb, de még a magyar irodalmi életnek is legelőkelőbb góca volt.

Nagynóhezen díjnak lett a bankócsináló hivatalnál, ebből elégedett szerényen, de igen jó társaságban. Bécs legelső irodalmi nagyságaival — köztük Blumauerrel — szoros barátságot tartott. Itt ismerkedett meg a bécsi költőnővel Baumberg Gabriellával, egy előkelő udvari hivatalnok fen költleklü leányával. megszerették egymást, sok akadályt kelle legyőzniök, éveken át küzdöttek, míg végre egymáséi lehettek. Gabriella 1839-ben halt meg s addig hásságuk ideálisan boldog volt. Pedig életük tele volt viszontagsággal.

Mikor 1809-ban Napoleon Bécsből hazavonult, a szabadság olthatatlan vágýtától kergetve Bacsóányi lemondott hivataláról és Párisba követte a francia seregeket. Napoleon minisztere, Maret jó barátja volt — Kufsteinban együtt raboskodtak — s alkalmasint az ő közbenjárására Napoleontól 2000 franknyi évi apanaget kapott abból az alapból, melyből a francia kormány azon idegen írkat támogatta, kik munkáikkal az emberiség ügyét szolgálták.

Kazinczy nyomán az a vélemény terjedt el fölé, hogy ő fordította le Napoleonnak a magyar nemzethez intézett kiáltványát és e miatt kelle neki Párisba szóknie. Ez rágalom. Bacsóányi ugyan nem titkolta a francia nemzet és forradalom iránti rajongását, de Magyarországot csak a saját alkotmányja alapján tartotta regenerálhatónak. A dinasztiaótló való elpártolás kalandos politikáját ő nem pártolhatta. De másrészt ha teszi, nem volt oka tagadni és ugyis Párisba költözött, nyíltan dicsékedhetett volna vele. De ezen kívül van több feltétlen bizonyítéka e vád alaptalannak voltának. A legfontosabb az, hogy mikor 1818-ban XVIII. Lajos megvonta az apanaget, Metterlich maga járt közbe a francia kormány nál és ki is esközölte, hogy ujra fizessék neki az évdíjat. Már pedig ha a dinasztia elleni árusláért kapta volna, az osztrák kormány közbe nem jár.

Mégis elfogták őt a Párisba bevonuló osztrák csapatok és vasra verve szállították Brünnbe, hol összesen egy évnél tovább volt becsukva. Nagynóhezen sikerült magán tisztáznia, ujra fölmentették, de élethossziglant Linche internáltak, ahol 1845-ben, 82 éves korában, meghalt. Hogy mivel vádolták, azt biztosan nem is tudjuk, mert szabadonbocsátása feltételül fogadalmat kelle tennie, hogy peréről sohasem beszél. A prókaiáció fordításért tán nem is vádolták, mert hiszen Párisban laktakor az osztrák követtség kézbesítette levelezését s 1814-ben maga a oszár beszélt rá Gabriellát, hogy hívja vissza Bécsbe az urat. Elfogatásának oka valami celszövény lehetett, melyet a hatalmas Sauran szóit ellene, annak a Saurannak a fia, ki a Martinovitsékat Bécsben vallatta. Ez az ifju Sauran versenytársra volt Bacsóányinak, szinte megkérte Gabriella kezét, de kosarat kapott. Azóta folyton üldözte, zaklatta.

A XIX-ik század első negyedében a magyar irodalom megizmosodott. Ennek a hatalmas tereplének az egyik sarjzatató gyökere a Bacsóányi megindította Magyar Múzeum s az ő általa alapított *Kassai Magyar Társaság*. De az ő csemetéjéből fejlett terepléyes fa árnyékában nyugóhelyet nem kapott. Elfelelték, a magyar Helikon gárdájának nem jutott eszébe, hogy ő volt uttorója. Töldy Ferenc meg akarta látogatni Lincheban, — csak őt tudta meg, hogy már másfél éve halott.

Sok írása maradt. Töldy kiadta 1865-ben válogatott verses és prózai munkáit. Irodalmi hagyatéka javarészt elkallódott, egyéb hagyatéka nem volt. Igen nagy, eddig még kiadatlan részét néhány évvel ezelőt dr. Horváth Balázs, kassai premontrai kanonok, Bacsóányi életének nagytudomány kutatója, megmentette az elpusztulástól. Az ő és neje arképe a kassai muzeumba szintén dr. Horváth Balázs utján jutott.

Lánglelkü, forrószívü, magyar fajtát és hazáját szerető nagy ember volt, ki igen-igen sokat szenvedett. Egy évszázadon át balítélet burkolta

árnyékba alakját, de megérdemelt, hogy tisztára mossák a nevét, mert a szabadságet és nemzeteért szenvedt hosszu életén at.

Feleségem.

Rábajlok frásztalomra,
Mellettem ülz, én kedvesem,
És én dalomhoz, lásd, a rimet,
Oh jaj, hiába keresem.

Egy dalhoz, mely terólad szólna,
Te édes, drága feleség.
Egy dalhoz, melynek szobbet eddig
Nem zengett lantom sohse még.

És épp, most, hogy rólad dalolnék,
A lanton egy rim sem takad,
S hiába keresem a dalhoz
A hozzá illő szavakat.

Bosszúsán dobom el a tollat
S bevallom szégyenszemre én,
Bizony, úgy, amiképp kívántam
Nem sikerült a költemény.

És mintha guyonosan kerengne
Elöttem egy kobold-sereg,
S az egyik törpe úgy kacag tel,
Hogy két szeméből könny perog.

S szól, úgy kell nékem, mert a lanton
A hürt minek is pedzem én?
Hisz megvan, itt van én előttem
A legeszezsébb — szerzemény.

FELEKI SÁNDOR,

A közigazgatási menyecske.

— Megyei elbeszélés. —

Irta: KRÚDY GYULA.

Néha meglep valami bús nyugtalanság; hoszszuak a napok, végtelének az éjszakák. — Azt hiszem, mindnyájan így vagyunk ezzel, akik egy bizonyos kis körben töltjük el életünköt. Ah, csak a gazdag angol tőkepepzések boldogok, akik tegnapiótló még egy kairói hotelen itták a keserü pálinkát, holnapra pedig Singapore fehér villait pillantják meg a tengerparton és az égen a csudalatos indiai fényfoltokat. Magamfajta szegény káváházi ember, ha megunta asztaltársait, legfeljebb a szomszéd káváháza mehet el megpihenni... Egy reggel mostanában, midőn bána-tosan ébredtem fel, levelet találtam asztalomon. Kosgyán Ferenc írta, régi jó pajtásom, akit végtete megmentett a fővárostól és élvezette a hegyek közé, messi Máramarosba, szolgabíróként. Irta, hogy nagy hó és sok farkas van. A farkasok már megették az összes négylábu állatokat, éppenként rátrónék a falvakra és a remegő lakosságot ültözésükkel riasztgatják. A hatóság végre megunta a dolgot és hivatalos hajóvadászát rendelt. Ilyen mulatság ritkán akad. Ha kedvem van, jöjjenek a farkasok közé...

Felteve, hogy bankárom van, ki arról értesít, hogy sorsjeggyemmel nyerepnyét csináltam, jobban nem örültem volna meg a hírenek, mint a Kosgyán Ferenc levelenek. Farkas-vadászat! Ah, az igazalm leheli... Amig esomagoitam, lelkemben féleléd egy régi karácsony hangulata. Kis diák voltam akkor és messze földről vasuton igyekeztem haza a nagy ünnepre. Már nem voltam messzire otthonról, mikor a várdai bevágásnál a hófúvás megállította a vonatot. A vonat visszament az állomásra.

„Lehet, hogy tiz napig se mozdulhatunk, de egy hét bizonyosan elmúlik addig, mig kiszabadulunk!“ — Ezt mondták a vasutasok; én pedig majdne sem írva fakadtam. Szent isten! Mikor tiz nap volt az egész karácsonyi vakáció! Itt tölthettem az időt a vadidegen állomáson, még az édesanyámat se csökolhatom meg. Leszáll a szent este és testvéreim szívdobogva várnak... Egy kis diák szomoróságánál nem sok nagyobb bánat van a világon. Jeles bizonyítványomért hogy fog megdíesérhetni szigoron atyám és vajki ki lesz az ezüst óra, amelynek már egy hónapja hallom állomáson ketegését?...

Az állomás előtt fuvarosok rakodtak. Bátoran megszólítottam az egyiket.

— Bács, elvinne engem Nyiregyháza? Megfüttem.

A fuvaros tömzsi, jóképü magyar volt, meg-sodorta a bajuszát és végignézett.

— Megesznek ám a farkasok az utban!

— Van ám pisztolyom! — féleltem búszkén.

— No jó, — dörmögte a fuvaros. — Elviszem a kis urfit. Estére otthon is leszünk.

Széles szánja volt emberemnek, előtte két hosszuszőrű, sovány lovacska. A vastag talpak nem mélyedtek be a hóba. Siklott a szán a fagyos hó tetején. Elbujtam a szalmába. Huh! Be hideg volt!
A hideg befagyasztotta a szánkát, nem be-szegtünk utközben. A lovacskák csendesen üglettek a néma téli tájon. Még varjak se káro-gtak semerre. Fehér volt az egész világ. Fagyos nádasok, zuzmáros bozótok húzódtak az ut men-tén. A fák mintha cukorból lettek volna.

Egyszerre felkaptak az egyik ló a fejét és nagyot horkantott. Megfeszítette a két első lábát, amire a másik eloszott a havon. A kocsis ka-limpálva bukkott le az ülésből, én pedig felugrot-tam a szánban. Egy hókupac volt előttünk valami tizenöt lépésnyire. A domb tetején állott egy nagyobbfajta, behuzott farku, sovány juhász-kutya. Nem is állott, hanem ült. Mikor a lovak megálltak, felugrott, a szőre felborzolódott és tompán vakkantott.

A kocsis talpraugrott:
— Hamar a pisztolyt, urfi! — kiáltotta. — Itt a farkas.

A farkas! Addig, még nem láttam farkast. Nem volt valami félelmes. De egyszerre megbűlt bennem a vér, mikor olyat szöktől, mint a gummi-labda és egyenesen felénk tartott. Nagyon éhes lehetett... A kocsis az ostarát pattogtatta.

— Hol az a híres pisztoly? — kiáltotta és már lekapta a vasvilág a szán hátuljából.

A pisztoly bizony a bezárt utazótáskámban volt. Amiatt megehetett volna a farkas. Hanem itt volt a tömzsi fuvaros a vasvilágval. Két kézre kapta a villa nyelét és megröngyösölte a farkast. Oldalba dőfte, hogy az vonitva futott el a nádas felé. A vére piros rózsákat festett a hóra és tüzes gonosz szemével vissza-visszanézett.

... Amig süvöltve rohant velem a gyors-vonat, mint a kilőtt ágyugolyó, mosolygva gon-doltam a bátor fuvaros-gazdára, aki szembeszállt a pusztai utonálloval. Vajjon él-e még?... És vajjon mit csinál az állatkerti farkas, akit nyara-nta botommal szoktam ingerelni kalitkájában? Talán valamelyik atyafia akart ott egyszer meg-enni a pusztai uton? Az állatkerti farkas szép példány. Rabságban van, de urali élete legyen. Enni-inni kap eleget. Mig társai, a szabad farkasok, az éhségtől gyötörve vadul üvöltenek a mára-mrosi erdőben, addig ő melegekeden hentereg meleg téli vackában. Vagy talán inkább szeretne künn lenni a fagyban, az erdőben, éhezve, fázza, szabadnak lenni, mint vasrács megöl ijesztgetni vad alattomosággal a gyermekeket és ijedős bonnejait?... Mire leszállt az alkonyat, kívül havazni kezdett. Széles fehér pelyhek esapódtak a kupé ablakához és lehérsapkás állomásfőnökök szalutáltak az elrohanó vonatnak. Majd reggel lett... Dére kis egyemeletes állomás épület előtt szálltam ki. Félelmetes, nagy hőberek örködtek a tájon. A hegyek oldalát erdőség borította. Itt lakott a tél. Jéghideg világ volt ez. Kosg्यान Ferkö egy nagy farkasbúndából reked-ten kiáltotta:

— Ha be lehetne dugni a hegyszorosot, mindjárt melegebb volna. Ott jön be a hideg Muszakaországból. De nem lehet betömni. Nem engedí Ludvigh.

— Melyik Ludvigh?
— Hát a vasutigazgató. A szorison jár ki a vasut. Mi pedig itt megfagyunk.

Kosg्यान nem messzire lakott a vasuti állomástól. Vörös, emeletes faház volt az otthona, a hivatala. Egy kis bódé volt a ház oldalához raga-sztva. Az bizonyosan a börtön volt.

Hideg volt a házban. Nem lehet az ilyen faházat fűteni. A kályha pedig izzott.
— Hát nyáron hol laktok? — kérdeztem.
— Tán a szabadban?

Kosg्यान busan csóválta a fejét:
— Ugyanitt pajtás. Szegénység, nagy sze-génység van errefelé. Csak az az egy vigasztal, hogy nincs nagyobb ur nálam. Mindenki faház-ban lakik. A hideg ellen pedig úgy kell véde-kezni, hogy az ember otthon se veti le a búndá-ját. Én már október vége óta bundában alszom.

E közben bejött a szolgabírósi hajdu, hogy megpiszkálja a tüzet. Óreg legény volt már a hajdu, nem mondok sokat, volt rajta legalább három dardencadrág. A nyakán vastag kendő, a fülein kendő, még a kezére is kendőt kötött. A ruhatömegből nem látszott egyéb, csak egy ke-servesen könnyező szempár.
— Miért sirsz, Gyurka? — kiáltott rá a szolgabíró.

A megszólított kigyenedett.
— Nem sirok, kérem alásan.
— Ma reggel láttam, itt volt az unokád, a Katasa.

— Igenis!
— Hát ne sirj, majd hazabocsátlak, ha Terno bácsi felgyógyul.

A tüzelő felsőhajtott;
— Hej, az a Terno bácsi is csak azért he-gyeg, mert haragszik rád.

Szoromon kiment és az ajtóból megfenye-gette a tüzet.

— Egjél, kutya tűz. Otthon úgy se égsz. Hát legalább itt égj!

A szolgabíró felkiáltott:
— Szegény Gyurka. No holnap már hazaküldöm. Nagyon busul az unokája után. Kicsi még szegényke, nem mehet fát lopni. Szükség van az őregre otthon.

— Nem értettem a dolgot. Kosg्यान meg-magyarazta:

— Hát úgy van az eset, hogy a szolgabíró-ság öreg hajduja megbetegedett. Hajdu nélkül pedig nem lehetünk. Hát berendelem a rabokat. Az öreg Gyurka már tavaly óta tartozik tiz nap-pal. Annnyira itéltetett falopásért. Most azt itt leül, azaz lehivataloskodja. A börtönbe csak nem csukhatom.

Eközben egy hosszú, szikár, kopaszodó uri-ember lépett a szobába. Piros volt az arca, a hidegtől vagy a nagy egészségért? Kopott tél-kabátjának felgyűrve a gallérja, a füle mellett tollszár.

— Snapsz-szagot érezek, — mondta szima-tolva. Az asztalon megpillantotta a fonott buty-kost: — Olyan ez a borovicska, hogy az eme-letre felérezni az illatát. Igaz, hogy nem nagyon kell neki erőlködni, hogy ezen a pár rongyos deszkán átjusson.

Kosg्यान töltött neki; miután bemutatta, ki-ment a szobából.

— Suhajda ur, a járás legkitünőbb stil-listája.

— No no. Hisz igaz, ami igaz, — felelt a bemutatott egyéniség jóízűen döcögötte a sza-vakat. — De már az elsőség csak a főbőr urat illeti. Én csak ötödik kerék vagyok itt.

Felhörpintette a borovicskát és érdeklődvé fordult hozzám:

— Vadászni tetszett jőnni?
— Igen. Hallom, nagyon elszaporodtak a farkasok?

— Elszaporodtak? — mondá Suhajda és ősszeráncolta a homlokát. — Én bizony nem tudom, hivatalos adataink nincsenek róla.

(Ejnye, hát lóvá tett volna Kosg्यान?)
— Hogy a falvakba bejárnak éjszakai-ként? — folytattam. — És megtámadják az embereket?

Suhajda még jobban ősszeráncolta a hom-lokát és baljósulaton hangon felelt:
— Már bocsánatot kérek, nálunk minta-közgazgatás van. Jelentéseink a járási állapo-tokról kielégítőek. Még Kafka is megynálná a száját, ha a mi közgazgatásunkat látta. Speci-el a mi járásunkét, mert természetesen a többiért nem felelhetek.

Ejnye csak jönne már az a Kosg्यान! — kezdett bosszantani a dolog:

— No még se lehet olyan minta közga-zgatás — szóltam kissé epésen, — ahol a rabok szabadon járnak-kelnek.

— Azt a jámbor tót napszámost tetszik gondolni? — kiáltotta Suhajda roppant elcsudál-kozva. — Hát volna szive becsukni azt az öreg embert? Szegényében még meghalna a börtönben.

— Onéreztes fátolvajok!

Suhajda kételkedőleg meresztette reám a szemét:

— Hát megfagyának talán? A közgazgatás tápláló anyja a polgároknak, nem pedig hó-hérja...
Kosg्यान ebben a percben a szobába lépett. Meghallotta az utolsó szavakat és vigan hátha-vágtá Suhajdát.

— Jó, jó, öregem. A barátom már hallotta tőlem, hogy az egész vármegyében nincs olyan közgazgatási talentum, mint te. Nélküled igazán nem tudnék mihez fogni, hanem most erédj, vá-rnak rád odaftonn.

Suhajda megigazította a tollszárát füle mellett.
— Tessék most ilyen hidegben tárgyalni!... De a nagy gép egy percre se szünhet, külön-ben felbomlik az állam. Hanem kérék, Ferkö, dugaszold be ezt a borovicskát. A szagát folyton érzem.

Azon ürügy alatt, hogy bedugaszolja a buty-kost, öntött magának és mielőtt megmozdult a torkán a fenyőpálinkát. Mőhintett, hosszu lépé-ssekkel indult kifelé, az ajtóból még visszánézett rám, mintha mondaná:

— Bizony nem gyerekjáték a közga-zgatás!

Kosg्यान nevetve csapott a vállamra:
— Hát hitted volna, hogy itt az isten háta mögött ilyen közgazgatási-manháza akad? Nem csak a pesti hivatalokban vannak stréberek, itt is van. Suhajda különben már a harmadik pályán próbál boldogulni. Valamikor tanár volt, később lapszerkesztő lett. A lapja megbukott és ő bele-szeretett a közgazgatásba. Úgy dolgozik, mint egy bivaly. Valamennyiünknek a dolgát ő végzi. Örül neki. Mert imádja a közgazgatást.

— Azt mondta, jelentései nem tudnak a farkasokról?

— Haha. Eppen a minap kergette meg két

ordas, mikor elment szemlét tartani a bedől-t suhatagi hid felett. Igaz, hogy a szemlének akkor már vége volt és ő már nem vala hivatalos minő-ségben, mikor a farkasokkal találkozott.

— Meglehetős öntelt, képzelődő fráter!

— Es gorboma is, mint a közgazgatás: kü-lönösen idegenem szemben, mert minden idegen-ben a váravárt kormánybiztosot szimatolja. Su-hajdát talán az az egyetlen öröm érhetné még életében, ha egyszer váratlanul betoppanna a kormánybiztos. Mikor az újságból néha olvassuk, hogy itt, amott járt a kormánybiztos, Suhajda mindig sóhajtva ábrándozik iróasztala felett: Csak idejönne, csak ide merne jőnni! Szent meggyő-ződése, hogy a kormánybiztos bocsánatot kérve távoznék... Egyszer rajtakaptam, amikor alnév alatt levelet irt az újságnak, hogy mily szörnyű aberalai állapotok uralkodnak ebben a járásban! De a kormánybiztos még erre se jött el.

— Hőbortos ember! — mondtam. — Egyszer majd csakugyan betoppna a mumus.

— Olyan, mint a gyerek. Rémitgeti magát az ördögöl, hogy meg ne ijedjen tőle a sötét szobában. Vannak, itt barátom, tiszestendő restanciák. Hol nincs restancia? Azokkal még a Suhajda vasszorgalma sem bír. Ha éjjel-nappal dolgozna, őt esztendő alatt rendbe jöhetnének.

Nemsokára terítették az ebédség. Az a göm-bölyű menyecske, aki a szolgabíróság háztartását vezette, Kosg्यान Ferkö jóízűségét dicsérete.

— Nem is tudtam, — mondtam, — hogy itt az északi sark közelében ilyen csinos menyecskék teremnek.

Kosg्यान elmosolyodott:
— Hidd el, nem a magam kedvéért tartom. Suhajda nem hagyott már békében. (Suhajda a lakóm is, kosztosom is.) Hogy így-ugy, vendégek jönnek a háza, — persze a váravárt kormány-biztos is, — hát nem járhat-kehet itt valami ven-boszorkány. Mit gondolnak majd róluak a ven-dégek? Hideg szoba, vén asszony: az sok egy-zerre. Különben pedig azért olyan csinos, mert vendégeket várunk. Rajtak kívül három-négy uri ember jön a szomszéd vármegyéből a holnap-i hajtó vadászatra. Sajtáron lesz a találkozó; ott gyűl össze a vármegye minden puskása.

A menyecske valóban csinos volt. Színes szoknyája suhogott, a mellén kendő volt keresztbe kötve, a kendő alatt két — bomba keresztölt. Piros ajka mosolygott kedvesen, kék szemé ra-gyogott, szőkés haja huncut fodrocskába göndörödött a füle mellett, szívesfajta, tót menyecske volt. Ejha, nem is vagyunk az isten háta mögött. A sok tüzeles felmelegítette a szobát, lekvánko-zott a bunda rólam. Kosg्यान hamisan a me-nyecske felé kacintott, amint az lesütött szem-mel sürgött-forgott az asztal körül, és hába-vágot:

— Rosszak a kályhám! Kell valahogy gon-gonskodni arról, hogy a vendégeim meg ne fagyjanak.

Eközben Suhajda is lejött az emeletről.
— Már nem tetszik fázni? — kérdezte dideregve.

— Maga se valami nagy gavallér, Suhajda, — szólt tréfás szigorúsággal Kosg्यान, — hogy a menyecske közelében ilyesmit kérdez.

Suhajda a fejebukájig elvörösödött. Tótul kérdezett valamit a menyecskétől, az tótul felelt. Aztán furesán nézett rám Suhajda, majd gunyos-an kérdezte:

— Hát tetszik a menyecske? Jó falat, mi? Hehe, vén bűnös!

Suhajda az apám lehetett volna. Csipitetett a szemével:

— Övvegy és éreynes. Csak a pap előtt lehet vele beszélni, — folytatta. — Valódi köz-gazgatási menyecske.

Ezalatt gyorsan levettette a kabátját. Lá-rmásán csapkodta össze a kezét:

— Hopp, Marinka, hopp! Elfut a leves!
A menyecske szemrehányólag nézett Suhaj-dára, mintha azt mondta volna: Nem szégyeli magát, idegen előtt! Aztán kopogós kis csizma-jában kifutott a szobából.

— Csinos közgazgatási eszköz! — mondtam.
— Suhajda ur szerette, — szólt Kosg्यान. — Vidékünkön soványak, rutak az asszonyok. Isten tudja, hol fedezte fel. Egyszerre beállított vele.

— Egy szegény néptanító özvegye, — felelt Suhajda és mervenen nézett rám. — A tanító is közgazgatási faktor. Illő, hogy támogassuk egymást.

— Délután nem tartunk hivatalt, — jelen-tette ki Kosg्यान, mikor a levest behozták. — Elmelegünk kicsit puskánzi. Remélem, volnék tart, Suhajda!

Suhajda bólintott.
— Tebát vége a hivatalos órának! O az már más.

Egyszerre felélénkült, mintha kicsérelték volna. Nevetve dörzsölte az állát. Felém fordult és bort öntött.

— Jó bor, ihatóbilis kis borocska, ajánlom figyelme! Ujhelyből hoztuk; Rákóczy Ferenc lépkedett valamikor abban a homokban, amelyből

ez a szállító fakadt. Szabadságról álmodom, valahányszor ebből a borból iszom.

A bor afféle kerti vinkó volt, de milyen bor nem volna jó itt a hőhegyek között, ahol hire-hamva sines szállónak!

Suhajda pedergette fakó bajuszát és jókedvűen kiáltott fel:

— Szegények vagyunk, uram, de élni csak kell valahogyan.

A menyecske eközben behordta az ételeket. Suhajda tótul beszélgetett a menyecskével. Alvódtól vele pajkosan és olyanokat mondogatott neki, hogy az arc kipirosodott.

— Hohó, asszonykám, — kiáltotta a sült-nél. — Hát egy pohárával nem öntenék a konty alá?

A menyecske még pirosabb lett. Koccsintott és piros nyelvét megmártotta a boroskában. Tótul mondott valamit és Suhajdára pillantott. A férfiu felugrott és a mellére ütött.

— Becsületemre, — kiáltotta, — a közigazgatási pályán találtam meg az élet csodáját, nyugalmát. Az isten éltesse főbíró uratam és tisztelt vendéget. Ezek a nagy hegyek, amelyek az ablakon át benézegetnek, még alig látták ilyen jókedvűnek Suhajda Jankót. Hiába, friss eszmék, új gondolatok érkeztek hozzánk a fővárosból tisztelt vendégünkkel, én pedig az eszmék embere vagyok.

Koccsingatunk, míg a rab-hajdu jelentette, hogy a szán már a ház előtt áll. Felkészültünk és a szába ülünk. Mégis csak van valami abban, hogy Rákóczi Ferenc járt az ujhelyi szőlőkben! Kossuth is szüretelt ott valamikor! A gyenge boroska fűtött, mint a kemence, vagy mint a szabadság a lelkeket.

Az apró lovasok jókedvűen vitték az asztal, pedig ék bort sem ittak. A nagy hegyek mindig közelebb jöttek erődségeikkel. Egyszerre orgonázni kezdett a szél és a hófehér tájon végigrohant egy vonat.

— Odafenn alusznak a medvék, — mutatott a hegyekre Kosgyán. — Itt lenn a farkasok járnak.

Egy fagyos bozót mellett hajtottunk el. Törpe bokrok zizegtek a sikon végigfutó szélben; egyszerre tompa kutyaugatás hallatszott a bozót-ból. Kosgyán felkapta a puskát...

— Farkasok! — kiáltotta Suhajda s ragyogni kezdett a szeme. — Majd megtanítjuk őket keztyűbe dudálni...

A következő percben egy nagy kanfarkas ugrott ki a bozótból, utána a nősténye. A lovak vadul ragadták a szánkat. A fegyverek dörögtek a szánon és az egyik farkas nagyot ugorva terült el a havon. A nőstény vonitva tűnt el a bozótban. A koccsis leugrott, hurkot kötött az ordas két hátulsó lábára és a szánkóhoz kötötte a köteleket: aztán nyargalva mentünk hazafelé. Az alkonyat csókiá repdestek a hegyoldalakon és tüzes felhők usztak a szemhatáron. A farkas csuzzott utánunk a havon. Suhajda vigan ütött a vállamra:

— No, majd holnap. Holnap verekszünk a bestiákkal!

Becsületemre. Suhajda leszállt a falu közepén. Valami dolga volt a reggeli hajtás ügyében. Mire hazértünk, lámpafényt láttunk a szobából kiszűrődni. Vendégek jöttek az esti vonatral. Három felföldi uriember volt; prémes bekecskekben és felpödörött bajusszal. Jókedvű, egészséges urak voltak, javában évődtek a tót menyecskével.

Az egyik vigan felkiáltott jöttünkre: — No már kivallattuk Mariankát! — A segédembe szerelmes, Kosgyán, ez a menyecske. Férfihez adjuk hozzá.

Kosgyán hirtelen a homlokára csapott: — Ej, hogy ez nekem még nem jutott eszembe. Itt szeretik egymást, epekednek egymás után, egyik is, másik is majd meghal a nagy szerelemtől.

Aztán más tréfa jutott az eszébe: — Megtréfáljuk Suhajdát. Te leszel a kormánybiztos, Sározy Jóska — szóló a legzordobb bajszu felvidéki urra mutatva. — Te, Tolvássy a titkária, te pedig Simoncsics a főispán. Suhajdát majd megugratjuk egy kicsit. Ugyis mindig kormánybiztos után vágyakozik.

Sározy Jóska vállaltvont. — Bánom is én, — dünyögte. — Megtanultam úgy is a mesterséget Kaffkától, mikor tavaly az apósomat felüggesztette pár rongyos száz forint hiányért.

Sározy Jóska az asztalra csapott és megpödörte a bajuszát. — Mulatunk valahogy holnapig. Hát hol van az az ember?

Ebben a percben belépett Suhajda. Kutatólag nézett körül. Kosgyán titokzatosan intett felé. — Sározy kormánybiztos ur! — szóló és meghajolt Sározy Jóska előtt.

Suhajda halálsápadt lett. Összeesklottak a térdei és a kezével a homlokához kapott. — Van szerencsem, — rebegte olyan hangon, mintha a sirtől beszélne.

Sározy Jóska felpödörte a bajuszát és hátat fordított Suhajdának.

A többi urak se álltak vele szóba. Igen fontosn nézegettek össze. Suhajda hátulról a vállamra tette a kezét:

— Tönrre vagyunk tével — susogta. — Kosgyánt biztosan feiffüggesztik!

Sározy zordanon beszélt Kosgyánhoz: — Soha ilyen rendetlenséget, mint ebben a vármegyében. Csupa restancia, szabálytalanság, korrupció. Új életre van itt szükség és új emberekre.

Suhajda hirtelen eltűnt a szobából. Az urak abbahagyták a komédiát és vigan folytatták a beszélgetést. Sározy Jóska valami paprikás anekdotába fogott. A „titkári“, Tolvássy körülnézett:

— De hol van a menyecske? Hamar a menyecskét! — kiáltotta és szép fekete szakállát simogatta. — Ördög vigye el a farkasokat, a menyecske kedvéért jöttünk.

Kosgyán csillapította az urakat. — Majd estére...

A jókedvű felvidéki urak nagyot kacagtak erre a mondatra.

— Mindnyájunkat megfojtana Suhajda, — dörmögte Sározy Jóska. — Szerelmes emberrel nem jó kikezdeni.

Már sötét lett és a menyecske még mindig nem mutatkozott. Kosgyán kiment a szobából: vajjon hová lett Marinka? Felkutatta az egész házat. Marinkának semmi nyoma. Suhajdát is mintha a föld nyelte volna el.

Kosgyán megdöbbenve mormogta: — Azt hiszem, ezek megszöktek a kormánybiztos elől! Ördög vigye el a dolgukat.

Sározy Jóska felkacagott.

— No ezeket szépen rájlesztettünk. No de mindegy! Legalább összehoztuk őket.

Kosgyán dühösen kiáltott fel: — De nem addig van az! Elszököni mégse szabad.

Felugrott, vette a bundáját és a vasuti állomásról visszahozta a szerelmespárt.

Suhajda egy vértanu szomorúságával lépett a szobába.

— Uraim, megbocsássanak a közigazgatásban nem ismerem tréfát. A komédiát dolog. Az urak pedig megtréfáltak engem. Vederem! mondtam volna lapszerkesztő kromban, most azonban, mint szerény közigazgatási hivatalnok, tiszteletteljesen üdvözlöm önöket.

A kétéleki Suhajda meghajolt az urak előtt és komoly arccal töltött a borovicskából, hogy átfázzott tagjait felmelegítse.

De vacsoránál már ismét jókedvű lett és tótul évődött a közigazgatási menyecskével, kivel együtt menekült a kormánybiztos elől.

Három meteor.

Fenséges éjjel. Tetején az égnek Három csillag egymással így beszélget: — Szegény föld, milyen szomorú, kihalt... Mosolyt nem látni, nem hallani dalt... Az emberek közt nincsen hősi, nagy, Valójukat megvette kába, fagy, A könnyű kedv, lelkesedés tüzet Ezer gond, bú, baj régen eltűnt... Jerünk, segítsünk rajtok, míg lehet, Míg fényért hozzánk feltekintenek, Otsuk belőjük szívünk lánghevét, S emlékünök áldja késő nemzedék!*

S utjára indult siteregve, forrva Az égi boltnak három meteorja — *

Az első földgömbnek nekivágva, Belefűrödött egy nagy pusztaságba, Közötte sivár — kéréletlenül Kopár homokhegy, tar főveny terület — Egy darabig még izzott és morajlott, De panaszára még madár se hajlott, Aztán kihalva dohogott magába, Míg eltemette a sivatag árja, S porra megőrlé a kemény idő, A mindent zordul megsemmisítő.*

A másodikhoz kedves a szerencse: Egy kis város határára vezette. Odafutott a nagya-aprja S szájátva nézte: Milyen egy csoda! De mert belőle nagy hő tört elő, S a hozzányúlót jól megperzséle, Hídeg vízzel mindaddig loesolák, Míg tüze nem szállt mind alá-abb. Mi lön a vége? Nemsokára ott Élettelen egy vár kuporodott, Melyet, jelűl örök kegyeletnek, A levétár lim-lomja két kitétek, S egy cédulát akasztottak reája: „E csillag városunkban jött világra!”*

Legjobb helyet talált a harmadik — Nekieresztvén büszke szárnyait,

Egy óriási város főterén Bocsátkozott le éjnek idején. Reggelre már az összes hírlapok Feltalálak mint zsirus falatot, S néhány napig után és társaságba! Ó volt a beszélt özveduli tárgya. Sőt pár kiváló akadémius, Nagy geológus, jeles kémikus Megelemezte és felmértezte: Hőfoka mennyi s mily sulya a teste, Míg valami párbajhistória Reá is gyors felejtést borita. — Igy tengett hosszán bús kétségbesésbe, S mikor kiégett s eltűnt heve, fonye, Megvette egy nagy részvétársaság, Szétválasztotta aranyát, vasát, Díszárgyákat készített nemeséből, Menyecskeknek esimes cseobebséül, S a nemtelenből mindentéle jókat, Jámbor polgárok kedvre valókat. — Csak néha még, hogy részeml talán Egy-egy diák avagy varróleány, S egy pillanatra őket átíkázza Csudás világok sejtelmes varázsa.

LENKEI HENRIK.

A tábornok menyasszonya.

Írta: ZÖLDI MÁRTON.

A lapos zsinolytetejű, ócska kastély a Körös partján terült el. Ujabbán borszóldra festették, de a régi sárga festék sok helyütt ki-kiütözött Csunya, szabálytalan foltokban, mintha térképeket festettek volna a falakra.

Ebben a kastélyban lakott Szőreghy Hugó nyugalmazott tábornok már hat eszletű óta teljes visszavonultságban, beiratkozott ugyan a kisvárosi kaszinóba, de kijelentette, hogy nem fog eljárni.

— Ha az uraknak szükségük lesz rám, legyen szerencsem, állók rendelkezésükre. Szép öreg ur volt a tábornok. Deres haja sűrű tuskékben lepte el a fejét. Parancsoláshoz szokott hangja rokonszenvesen cseengt. Nem patogott, nem snajdigoskodott; őszinte volt a durvaságon innen.

Ocsesének özvegye, Márta, minden évben meglátogatta. A sógorasszony csinos, temperamens asszony volt. Mikor a kastélyban megjelent, a cselédség, hogy a tábornok szavait idézzük, úgy dolgozott, mintha mozgósítási parancsot kapott volna. Takarítás, meszelés, surolás volt a napi-parancs.

— Egész ostromállapot, — panaszkodott a tábornok, ki, mint minden agglegény, félelemmel vegyes tiszteletet érzett az asszonyi beavatkozás előtt.

Az utolsó látogatás alatt a tábornok kissé gyöngékedett. Meghűlt Bécsben, hová egy magasabb katonai kitüntetést ment megköszönni a felségnek.

A nap nagy részét dolgozószobájában töltötte. Márta, miután a cselédeket kellően abrikoltta, este bement hozzá.

— Ne hívassunk doktort? — kérdezte.

— Kedves Márta, — mondotta a tábornok jókedvűen, — öreg vagyok. Ebben a korban már nem tudja az ember megszökni a doktort.

A sógorasszony megfenyegette ujjával.

— Vén katona, mindig ellenkezik a civillekk.

Aztán odament az íróasztalhoz s egy kis rendet igyekezett csinálni.

— Minek ez a sok lim-lom itt? Katonai Almanach... az a könyvpolera való. Ah, mi ez? Egy arkep... egy női arkep... Bécsben készült. Ej, éj kalandozni voltunk Bécsben...

— Hát aztán, — mondotta a tábornok derekát kiegyenesítve.

Márta az ablakhoz vitte az arkepét, melyet egyszerű bronzkeret körített. Figyelmesen nézegette lorgnetjén.

— Lássuk csak, elég jó arc, kissé elhízott... mekkora tokák! A frizurája egyszerűen lehetetlen... a ruha, no az még négy év előtt divatos volt... puffos ujak...

— No az igaz, hogy az asszonyok született kritikuskok.

Márta még mindig kezében tartotta az arkepét.

— Az összenyomás nem kedvezőtlen. Ez a hölgy tul van a negyvenen, de jól tartja magát. Nem lenne szives megmondani, tábornok, hogy milyen címen foglal helyet az asztalán?

A tábornok felkelt.

— Ej haj! On rapportira citál! Szabad tudnom a sarzsíját?

— Kedves sógor, először is figyelmeztetem, hogy kérdésre nem illik kérdéssel válaszolni. Ha azonban önnek titkolni valója van, én tiszteletben fogom tartani nemének és korának gyöngeségeit.

A tábornok rezignált arokifejzéssel ült vissza a fotelbe.

— Mindig elfelejttem, hogy önnel nem lehet disputálni. Csupa oldaltámadásokkal manővroz. Legyen, tegye vissza az aroképet az íróasztalra. Jussa van ott lenni.

— Valami atyafi?

— Nem egészen . . . a volt menyasszonyom arképe, ezelft huszonhat esztendőrel.

— S ön elhagyta?

— Hála Istennek, nem. Ő hagyott el, s mondhatom, elég furesa körülmények között.

— De hisz ön erről sohasem szót.

— Kedves Márta, az ilyesmivel nem szokás dicsekedni. A hátunkon kapott sebeket csak a doktornak mutatjuk. Különben is régen volt, huszonnöve éve . . . Bizony magam is majd elfelejtettem. Bolondság volt az egész.

— De engem nagyon érdekel.

— Persze a kíváncsiság . . .

— A szép asszony felkelt.

Tábornok ur, — mondotta tréfás pathoszsza, ha ön nem mond el mindent, érti mindent, az utolsó bucsucskók . . .

A tábornok közbeszólt . . .

— Pardon, kérem, nem is volt bucsucskó.

— Az mindegy . . . ismétlem, ha ön el nem mond mindent, akkor én uralom nélkül átfestetem a tornácot, a folyosót, az ebédőt.

— Elég! — kiáltotta a tábornok. — Az ön harcmodora nagyon kiméletlen, ön térdig gázol a genfi egyezményben, de legyen, megadom magamat. Tessenék helyet foglalni. Különben elég érdekes história — másnak. Megengedi, hogy előbb egy pohár szelerszvizet igyam.

Aztán elmondotta az alábbi történetet:

— Kapitány voltam a tizenhatos huszárknál. Egy ócska galiciai városkában állomásozott a századom. En voltam a századparancsnok. Farsangkor a tiszt urak bált adtak. Ott láttam először Helénát. Az a neve ő nagyságának, az arokép tulajdonosának. Feltevő szépség volt, szőke hajjal és ábrándos fekete szemekkel. Amellett szép, sugarú növesű, majd akkora, mint én. Egy teljesen önkrement lengyel nemes leánya volt. Tyirszkynek hívták az apját. Még négy nővére volt, csupa nagy leány, de nem szépek és nem is fiatalok. Azaz ebben a tekintetben bajosan lehetett eligazodni, mert a Tyirszky-lányok között mindig az volt a legfiatalabb, akinek udvarlója akadt. Így beszéltek a tiszt urak, akik rendszeren jól vannak tájékozva az ellenség harcmódszairól. Hát, mondom, a tiszt-bálon láttam először. Táncoltam is vele néhányszor, noha az oroszországi hadjáratban kissé megmerevedett a ballábam egy golyótól. Annnyit mondhatok, hogy remekül polkázott, még a szeme is ugrált. De ez nem tartozik a dologhoz.

— Ki tudja, — jegyezte meg a sógorasszony ártatlan arccal.

— Mondom, eszem ágában sem volt udvarolni neki. Már ekkor veszedelmesen közeledtem a negyvenhez . . .

— Éjjeltájt kimentem az étterembe, hol a lengyel nemesurak nagy vigassággal és lármával voltak. Valami enniváltót kértem és egy sarkba ültem. Háttal velem egy kövér, pocakos lengyel ült. Az lármázott legjobban. Jó ideig nem is láttam az arcát, csak a szavát hallottam. Meg kell jegyezmem, hogy jól tudok polyakul, minden szót értek. Ez volt a baj. Az a potrohos fráter, Xinosieczkynak hitták, impertinensül elmeskedett a Tyirszky-család fölött. „Az a vén szamárt. — mondotta teli torokkal, — mindig a katonák után járhatja leányait“. Mit ér az, ha nem tud kauciót adni! Nincs egy garasa. Beesületemre mondom, tőlem kért husz forintot, hogy báli cipőt vehessen a lányoknak. Ha nem adtam volna, meztláb is eljöttek volna, olyan katona-bolonok.

— A társaság, — folytatta a tábornok, — nagyot kacagott ezen a parasztos ötleten, én pedig felkeltem és Xinosieczkynak válla fölé hajoltam. Nagyon halkán beszéltem. Nem akartam affért csinálni. Utálom azt a helyzetet, mikor az egyiknek kard van az oldalán, a másik meg fegyvertelen. Az ilyesmi pandurnak való. Szeliden intettem meg: Kedves barátom, — mondottam — azok a hölgyek a mi vendégeink és nők; sziveskedjék ezt figyelembe venni . . . Az ostoba fráter felkelt és a szemembe kacagott.

— Haha, pánye ritmjámszter, — kiáltotta még hangosabban — ön nem ismeri a Tyirszky-családot. Beesületemre mondom, mindenük zálogba van, még a lányok barehet-nadrája is . . . Láttam . . .

Előlktem magamtól és valami sértő szót mondtam. Másnap megverekeztem vele. A pár-bajnál elég gyatran viselkedtem. Kapott néhány lapos vágást és egy jókora karolást az arcán. Nem sajnáltam tőle. Segédjei még aznap telelárμάzták a várost, estig mindenki tudta, hogy a századparancsnok megverekezett a kövér Xinosieczkyyval a szép Heléna miatt.

Nem sokat törődtem vele, különben is a szolgálat sok dolgot adott. Nagyon el voltam foglalva. Vagy négy nap telt el, mikor egy este

a promenádon mentem keresztül. Egyszerre csak szembe találok magamat Helénával, ki egyik huga vagy néje karján sétálgatott. Emlékszem, kis pupos leány volt, csillogó szemekkel. Köszöntöttem őket és Heléna pirulva fogott velem kezét. Valami nagy zavar mutatkozott az arcán. Sokáig fogta a kezemet s érzékenyen sutogta:

— Köszönöm, kapitány ur, köszönöm.

— Kérem, szóra sem érdemes. Az az ur be volt rugva, kénytelen voltam kijózanítani, nehogy skandalumot csináljon.

És Heléna még mindig tartotta a kezemet. Egész önkénytelenül . . .

— Természetesen, jegyezte meg Márta gunyosan.

— Mondom, nagyon zavart volt. Anyyira, hogy engem is zavarba hozott. Jó félórát sétáltunk fel s alá. A kis pupos egy szót sem szólt, én sem sokat, ellenben Heléna egyre beszéde-sebb lett. Megjött a szava.

— Miket mondott? — tudakolta Márta.

— Tudom is én. Csak mikor elváltunk s kezem ismét a kezében volt, mondotta a következőket: Annak a nyomorult Xinosieczkynak igaza van, mi csakugyan nagyon szegények vagyunk . . . Kár is volt elmenni a bálba . . .

— Sóbajtott és elszaladt, a kis pupos alig tudta követni. Azon éjszaka keveset aludtam, jóformán semmit. Hajnalra elhatároztam, hogy feleségül veszem Helénát. Így okoskodtam: ez a leány tetszik nekem, ha ő volna az a sovány bókisasszony, akinek az apja minden héten megvendégel bennünket, habozás nélkül megkérném a kezét. Ha tehát csak azért nem veszem el Helénát, mert szegény, akkor én önző materialista vagyok. A kaszárnyában gyakran fogják el az embert ilyen szentimentális rohamok, különösen, mikor a tiszt menzsis rossz, s a szobák hidegek. Es én örömmel engedtem a rohamnak. Másnap attilásan, borotváltan beállítottam Tyirszkyékhez és megkértem Márta kezét.

— De a kaució? — kérdezte a sógorasszony.

— Az öreg Tyirszky is ezt kérdezte. Azt feleltem neki: rendben van, én fogom letenni. Ugy is lett volna. Szabadságot vettem és haza utaztam a nagyapámhoz. Az apám akkor már nem élt. Az öreg hallani sem akart házassági tervemről, majd kidobott. De kifogtam rajta. Azt mondtam, hogy ha huszonnégy óra alatt az asztalra le nem számlálja a huszezer forintot, akkor kivetőkölök s a megvénél vállalom irnoki állást. Az öreg kapitulált. Utátá a megyei szolgálatot, s én harmadnap este huszezer forinttal a táskában utaztam Galiciába. Nagyon vigyáztam, hogy el ne lopják.

Már este volt, mikor a vonat berobogott az állomásra. Minthogy táviratoztam Tyirszkyeknek, bizonyosra vettem, hogy Heléna várni fog az állomásnál. Nagyon örültem a vizionlátásnak, s úgy lobogtam a pénzesztáskát, mint valami diadalmi zászlót. A peronon csakugyan ott láttam az öreg Tyirszkyt és a feleségét. Eléblem rohtantak.

— Ah, pánye ritmjámszter!

— Kezet esóköltam az asszonynak, a leendő napamasszonyok. Láttam, hogy sir . . . , mi lehet ezeket? Tudakozódtam Heléna után.

— Ah, pánye ritmjámszter!

— Mi baj?

Nem jött sejtettem. Az öreg Tyirszky hajdon fővel állott előttem, az arca olyan dult volt, mintha a siralomházból szabadult volna meg.

— Hol van Heléna? Tegye fel a kalapját, meghül.

— Hát baj az? — siránkozott keservesen, legjobb nem élni, pánye ritmjámszter.

Az asszony nem szólt semmit, de láttam, hogy zsebkezdőjébe, temeti az arcát. Zokogott, elég hangosan.

— Mi történt? Hol van Heléna? — kérdeztem nagy nyugtalansággal.

— Ah, pánye ritmjámszter, szegény Heléna, ő ártatlan.

— Miben?

— Az a gazember, az a nyomorult Xinosieczky . . .

— Megsértette?

— Dehogy, az nem lenne baj, hanem megkérte a kezét a disznó.

— No és önbő?

— Odaadtuk, pánye ritmjámszter.

— Micsoda?

— Az öreg, — mondotta a tábornok, — aláztos, esdő tekintettel nézett reám.

— No tessék haragudni, pánye ritmjámszter. Ha kívánja, kiállok duellumra. Nem baj, ha agyonüt, de az én öt leányom . . . Mit tegyünk? Xinosieczky a leggazdagabb ember a vidéken és nekünk ennivalónk sincsen. Faggyuval főzünk.

Mind a ketten sirni kezdték újra, s mielőtt elhárithattam volna, az asszony térdreest és megcsókolta a kezemet.

— Bocsásson meg nekünk, pánye ritmjámszter!

S aztán mind a ketten össze-vissza magya-

rázi kezdtek rettenetes szegénységüket, s szidták kegyetlenül Xinosieczkyt.

— Csak legalább egy hónappal előbb kérte volna meg a disznó.

Igyekeztem gavallér lenni.

— Nincs semmi baj, mondtam, de Heléna.

— Itt küldi az aroképet.

Átadott egy kis levélbőrítékot. Felbontottam, egy vékony kartuslapon ott láttam az aroképet. Alája két szó volt írva: „Pour souvenir.“ Egyszerre okos lettem. Ha egy lengyel leány, ki németül beszél, franciául bucsuzik el, az nem érezhet igazán. Csak ennyit mondtam.

— Minden rendben van, Romélem, meghív-nak a lakodalomra. Alászolgája. Ezzel vége lett az egészek.

— S hová lett az az arokép? kérdezte a sógorasszony.

A tábornok mosolygott,

Hát bizony egyszer vadászaton elfogyott a fojtásom, s az aroképpel töltöttem meg a puskát.

Egyszerűen kilőttem.

— S honnan került a második arokép?

— Ez? Bécseben találkozom Helénával. Épp akkor fotografiálhatta le magát. Megigérttem neki, hogy az íróasztalomra teszem. Az ember sohasem tagad meg nőktől ilyen apró kéréseket . . .

Festészet.

Bár nincs palettám s a „Salon“-ban Nevenre nem akadhatok, „Anch io sono“ — Istennemnek Kegetyemből festő vagyok! Jertek tavasszal, nyárban, őszzel ki határobamba érvelem: Vasznotokat megszegyeníti Az én örök művészetem.

Mert vázsnam nekem e darab föld; Ékém elnyúló sora Kellékem, s színbontó segédem, Mint nektek, a nap sugara. Ha jön az ősz, indul a munkám S mire buvik a gyöngyvirág, Tájéképm megtelik színekek S szemlátomást nyer plasztikát.

Itt zöld szőnyeg, ott kébbe játszó Simlál a dombra bolyhosan; Ahol a völgybe fut, színének Melegebb árnyalata van; Aranyfény, kénsárga szalag A virágzó rezevedés . . . A háttér festem egyre még csak S lám, színekét máris kevés! Halovány zöldből bont fehéret Viruló ákác-sor, — idebb A nefelejcs lángszemű kékje Szegi a szőke ér vizét, — Karsú nyírek ezüstföhérdje Elszórva egy-két ligeten — S az előtérben rejtekökben Tanyám kicsináltné fenyvesen.

Távlatom két hegyekbe mélyed, Mik a Bodogra hajlanak, Egem könnyű és levegőm mély: Im a staffage! Ha kell alak, Akad itt birka, gulya, ménes — Leányt legény vár estelen — Fessétek, ahova beválik, Ehhez nem ért művészetem.

Birkát, gulyát én gazdasszimmel Gyepes mezőkön osztok el, Legszebb genre-om, ha a leányzó Nem legényt, de kétét ölel, — Vagy ha kocsim robogva fut ki, Hol száz kar stúróg nagyvigan S mellettem el kis feleségem S térdepre adja kis fiám . . .

Fessétek belő ezt, amart bár, Már nem javított képenem; Megjött az ősz, e jó barátom, A szinbűbjában mestereim Tarkítja hervatag pirok közt Arany gyümölcsessel tájamat S vadudak vándorseregével Fényt s árnyat osztó ég alatt . . .

S figyelme: képem oly kapós ám, Hogy mire fehér a határ, Pénzes műtrők részletenként Jól megfizettek érte már! . . . Meleg szobámban üldögélek S élmezem fényes ablakom: Tél apó hogy művészkedik még Abrándos jégvirágokon . . .

HAJÓS IZSÓ.

Galiciából.

Aki Nyugat felől jöve, a lengyel határt átélve, rövid emléklődés után arra a következtetésre jut, hogy európai körülményekből egyszere egy darab Keletre helyzetett át. Lengyelország annak utolsó őrszeme. Mintegy beleékelve a modern civilizációba, ez az utolsó érinthető kapocs, mely a mostani európai népességet északi öshazájával összeköti. Leginkább a kisvárosokban és falvakban vehető észre az a hátramaradottság, amely bennünket századokkal visszavet.

A fabarokk, a kövezetlélküli utcák, melyeknek sarában a legkisebb eső után is nagy, piszkos vízlecsák maradnak, s a szennyes nép elszomorító látványt nyújtanak.

A császári hivatalos helyiségek kiáltó ellentétben állnak ezzel, szigorú, bürokratikusan tisztaságukkal. Beüti a lakásban is nagy a rend, csak hogy a — lengyel származásu — háziaszony minden művelését nélkülöz s a legrikítóbb disszonanciát hozza létre szobájában.

Messzei falakon értéktelen olajnyomatok, olósó lim-lom függnek, a butorokat állandóan fehér perkalvédő takarja, s a divány rendszeren egy matrácó áll, melyet török takaró borít. Az asszony maga pedig félig irancia, félig keleti szokásnak hódol és egymáshoz nem illő öltözetben tess-vesz a lakásban.

A hálószoba az a hely, melyre az ilyen kis hivatalnok a legnagyobb súlyt fekteti. Az ágyak itt csaknem oly észlelések, mint hosszuk s tele vannak rakva párnákkal, melyeknek csipkészetén átkandikál a vörös selyem alab husat. A legelső párna (minden ágyhoz öt darab tartozik) sokszor nagy értékű himzéssel van borítva s a takaró, az ugynevezett *coldera*, többnyire vörös selyemből készült. Az ágyashára minden alacsonyabb származásu lengyel asszony büszke s szívesen mutatja azt meg látogatóinak.

Az ilyen kisebb hivatalnok házában a nap minden szakában téval szolgálnak a vendégeknek s a szamovár alatt örökösen ég a láng. Ez a „herbatá”-val való kínálás körülbelül olyanszámba megy, mintha nálunk szivart ad valaki vendégének s a legszegényebb osztály is különös chevaleresque grációzitással ajánlja fel mindazt, amit konyhája vagy pinczéje nyújthat.

Az uriosztály teljesen francia módra él. Minden birtokosnak van szakácsa, 2—3 inasa; konyhája kiünnö s lovaikat a közeli Oroszországból hozzák vagy birneves méneseikben maguk tenyészítik. Gyakran a nagyuri házak is fából épülnek, de ha boglyakemence van a szobában, a parkett francia munka s minden helyiségben különböző mintázott és a falakon vagyont érő festmények függnek, híres mestereké.

Csaknem minden birtokhoz tartozik egy-egy szeszgyár is, mely örösisít jövedelmez, úgy hogy csaknem bihetetlen arányok jönnek létre a földterület és a jövedelem között. Így például biztos tudomásom van egy 8000 holdas birtokról, melyen még a megfelelő erdő is van s melynek brutto évi jövedelme 75—80,000 forint között váltakozik.

Lengyelországban igen sok az ünnep s ezek hozzájárulnak ahhoz, hogy a népek amugy is elég nagy indolenciáját és lustaságát növeljék. De ezek az ünnepek egyúttal a vallási érteletet is óbrén tartják. Példa erre a többek között a husvéti terített asztal, az u. n. *svenconci*, melyhez egyaránt leülhet gazdag vagy szegény. Ilyenkor az asztalt terelakják mindenféle hústelével, de a tulajdonképpeni karaktert az édes *maszuri* és az óriás méretű *baba* adják meg. Ez utóbbi létszája nagyban hasonlít a mi kuglófunkhoz.

A népek annyiszor megénekelt szépségét éppen nem látni a kisvárosokban. Falun még inkább; itt két különálló típusra bukkanunk. A régi lengyelre: keskeny, halvány aro, finom orr és sötét szemek, s a szláv jellegre: kiálló pocafocantol, pisze orral és kék szemekkel. Ha a falusi leány tisztelembe megy, a hosszú, fehérujú ingen felül, mely nyakig ér, még színes gyöngyszínűrokat is visel, melyekről szépek függnek alá. A szoknya tarkán oszkozott és ráncos s leór egész bokáig. Cipőt és harisnyát csak némety vidéken látni. A férfinek viselete még primitívebb. bő nadrágból áll, melyre felül hosszú ing jön s ezt derékban bőrvön tartja össze. Lábaikon szalmafonatból készült szandált hordanak, melyet színnörökkel erősítenek meg; télen pedig nagy szőrösizmákat. A nép viszonya földesurához minde-nült más. A jobbágység ugyan el van törülve, de a robot megmaradt és dacára annak, hogy a szabadságharoban egyenjoguan küzdötek egymás mellett, a vagyonatlan még ma is rabszolgája földesurának. Most is, mint hajdan, mély aláztatossággal közeledik urához, megoskólja kabátja ujját vagy sze-

gélyét, mialatt az köszönyösen és köszönés nélkül halgatja a meggyűnyedt ember panasztát.

A lengyel többnyire jószívű és könnyen megindítható, de a legtöbbnek műveltsége csak a felszínen uszik. A nemesség és arisztokrácia együtt tart; nemzeti önértékük mérhetőenül ki van fejlődve, de a mellett könnyűvéreiek és mulatni vágyók, s az arisztokrátiának tradíciók romantikájával annál kevésbé hajlandók szakítani, mivel az ugynevezett középsz-tály teljesen hiányzik és a politikai alapokon nyugvó szövetségük a tisztelemmel nem alkalmas némely előlételet legyőzésére.

Ennek dacára vannak lengyel nagybirtokosok, akik maguk akarának parasztjait helyzetén javítani, de minden igyekezetük megtörik ezeknek eszkönyös-ségén. A nép nem akarja, hogy jobb dolga legyen, hozzá van szokva évszázadok óta az elnyomatáshoz, a nélkülözéshez s mindazt, ami a „mindennapi”-n itüül van, szívesen és önkényi átengedi urának. Azok az elégedetlenek, akik a közeli napokban racionoátlan-kodtak, nem lengyelek; két iráció csupán. Az *Ukraine-k*, akik ki akarának válni az ország testéből, hogy államat képezzenek az államban s a *Moscalfi*-ek, akik Oroszországhoz szítanak. Ez a két áramlat külön huz s egymással ellentétes érdekeik vannak. Az *Ukraine-k* háta mögött szocialisták állanak, a *Moscalfi*-eknek hatalmasabb a pártfogójuk.

A mozgalom most teljesen szünetel. A nyáron titokban lett előkészítve s meglepetésszerűen tört ki, így a kormányt készületlenül találta. Később katona-szággal eliojtották; most éber lévén a felügyelet, be-avartott körökben azt hiszik, hogy a jövő évben nem igen fog a felszüre vergődni, de annál inkább tar-tanak attól, hogy két év mulva ismét életre kél, mivel főmotorja kívül esik Galicián s az öszezsűkésvés szálai a messze idegenbe nyulnak.

E zavargásoktól eltekintve a nép békés és tü-relmes. Bizonyos velük született józanság karakteri-zálja őket, melyet csak mulatság közben vetkőznek le némileg. Ilyenkor humorosok, arójátékuk kitejező s jelentékeny drámai tehetségről tesznek tanuságot. Mindent legjobban megfigyelhetni a tulajdonképpeni népies táncban, a „*kozak*”-ban. Mazurt a lengyel paraszt sohasem táncol. Ez kulturerémek s csakis a felsőbb körökben érvényesül egész finomsága. Az, amit a polgári osztály mazurka néven táncol, nem egyéb egy sivár, a férfiak részéről láb-dobogással kísért ördjüngésnél, melyben az idegen hiába keresné azt a varázst, mely Chopin ritmusai révén meghódította az egész művelt világot.

A lengyelek zenei hajlama ismeretes, de ez inkább abban a könnyűségben nyilvánul, amellyel különböz hangszereken játsznai megtanulnak, semmint a népdalokban. Lakodalmakon, mulatságokon külön-ben kauftanos szidókból áll a banda. S ha a fel-köszöntők sora után elhangzott az obligát „*Kochanymy*”; (szeressük egymást) mely után már többé felszólalni nem szabad, akkor megkezdődik a tulajdonképpeni mulatság a fuvó-s és vonós-hangszerekek s a cimbalomnak csuolt, részdróttokkal áthuzott lapos fa hangjai mellett. Igazi népdalokat csak estelele hallani a falu alatt, mikor a leányok a fehéritől baba térnek. E dalokban különös, egyhangu modulációjuk van, mely csupa mollhangokból áll, melankolikus, mint a sik erdőségelyzte ország és mélységesen szomorú, mint a nemzeti géniusz panasza.

IFJ. LÓNYAY SÁNDORNÉ.

Legenda.

S hogy épp megalkotá az Ur a földet,
Mint gondolat, egy árny elébe szöktet
S szellemajkn ilyen beszéd ered:

— Uram, törd össze a játékszered,
Vagy ne adj embereket a világnak,
Kik áldudásunkkal aroodba vágnak.
Mert nézd, mit ér, ha a mű oly csodás,
Hogy fel nem éri a gondolkodás,
Hogy kezdete nincs időnek, se térnek
S a végek mind a végtelenbe érnek:
Ha a porember észszel föl nem éri,
A te nagyságod ösmagához mérí
S nem tudva, életnek mi oója van,
Kikürtöli, hogy élte oétalan...
Jövv kőddén át hallod majd elégszer,
Mint kérkedik, hogy ő játékszer,
S ki véle játszol, te vagy a gyerek.
Uram, törd össze a játékszered!

Ma nincs még ember, nincs is gyötrelem,
De holnap e Jövv lesz a Jelen.
Ma még ki se sarjadt a tudás fája,
De holnap itt az ember s megdészsmája.
Vakond-észszel, hogy téged meglasson,
Töpreng majd a lélekvándorlison,

S mert meg nem érti lényed, hát tagad,
Hogy nem te vagy örök, de az anyag...
Kit önbölesekedése elvakít,
Örökre oserbehagyja azt a hit,
S míg földások közt sürgő-örög,
Nem látja, mint nyíl' az örvénytorok
S hogy amire vakon bízta magát,
Tudása ellenel csak szalmagát.
S ha kell, egy intéssel szétvered.
— Uram, törd össze a játékszered!

Mert nézd, míg kérkedőn tefeléd törnek,
Port és piszkot egymássaléle sörörnek,
S amíg szép bókólnak porig hajolnak,
Fenek egymásra élit a gyiloknak.
Nézd, ráncos az arook — s szívük is az,
Az ő számukra ninosen már vigasz,
Ajuk szelően örök a gúnymosoly,
Amely minden hitet megostromol
S kikezdi az oltárokat orozva,
— Uram, döntsé a világot még most romba!

Felelt az Úr:

Az én nevem Szeretet!

S míg a félbeszakadt mű tovább épül,
Egy könnyesepp csordult jószágos szemébül
— S a tenger megszületett!

BALLA IGNÁC.

Egy párisi karácsonyest.

Irta: ERÉNYI NÁNDOR.

A Terminus-kávéházban üldögéltünk pár esztendővel ezelött, karácsony estéjén. A Párisba szakadt idegenek abban az időben szívesen keresték fel az öreg Kuthy Viktor asztalt, aki évek óta minden este pontosan megjelent a pályaudvar árkdájai alatt meghúzódó kávéházban.

Az öreg — nem is volt még olyan idős, hogy erre a beéöz névre valami különös jog-cime lehetett volna — a tulsó partról gyalogolt át esztéknél a törzsasztalhoz, esztendők óta megtette a nagy utat a Rue Monsieur le Prince-ból a Gare St. Lazareig, néhány újság és egy pár jó fiu kedvéért. Csendes, kedves és szeretetreméltó férfi volt az öreg, a kedvi ismerősei sok kaland-járól tudtak mesélni, s sohasem nyilatkozott meg: eltemette az elmúlt idöket, amint hogy kitérte az emlékezetéből a magyar Álföldet és az erdélyi hegyeket. Egy nagy könyvkereskedő-cég szolgálatában állott csaknem két évtizede, a Boulevard St. Michel egy hatalmas és sötét áruházában töltötte napjait, esteire pedig átjött a forrongó, színes és világos negyedebe, annak is egy csendes, nyugodalmas kávéházába, ahol hallgatta az érkező vonatok lármaját és nézte, mint szivja fel a világ szíve a mindenfelől érkező idegeneket.

A borostású, gyérhaju Kuthy Viktor azon a karácsonyestén szentimentális hangulatban foglalta el a törzsasztalt főhelyét.

Ideges és kedvetlen volt, újságot sem vett a kezébe és kibámolt a kávéház nagy ablakán a pályaudvar kőköcskás udvarára. A vonatok rendre érkeztek, akárcsak a többi napokon, de ezen az estén kevés idegen sietett a boulevardok felé. Sűrű pelyhekben szállingózott a hó.

— Hát ez a mi karácsonyesténk, fiam! — szólt meg végre és mi felütöttük a fejünket a tengernyi újságból. Csak úgy olvasgattunk, csak úgy ittuk a feketéket, mint a többi estéken. Eszünkbe se jutott, hogy ma van karácsony estéje.

— Bizony ez szomorú egy ünnep-este — folytatta az öreg — és még szomorubb, hogy mi nem is vágyunk másra! Eszünkbe se jut ma este az otthonvaló karácsonyfa, a gyerekkor és a többi számárság. Mi? Ugy-e, hogy nem is gondoltok ezekre? Igazatok van. A hidon, mikor átjöttem, ma mégis elfogott a keserű düh, rettenetesen öregnek éreztem magam a magam ötven esztendőjével. Mégis csak másképp volt az huszonöt esztendővel ezelött! Akkor még itt laktam én is, az uri oldalon, a cerelek és finom cocottek között. És mennyi pénzem volt abban az időben, de mennyi pénzem!

Az öreg elhalgatott és csak egy negyedóra mulva folytatta. Kíváncsian vártuk, tudtuk, hogy ma beszélni fog. Az ünnepeste melegében felengedett az ő roszdás szíve is.

Husz vagy huszonöt esztendővel ezelött éltem át a legérdekesebb, legizgalmasabb karácsony-estét. Azóta se ünnepeitem az ünneplőkkel, csak így átfektetém a karácsonyi éjszakákat, mint it mostan, velem együtt. Fia! voltam akkor, kívül-belül. Öt éve laktam Párisban, ismertem már ezt a gyönyörü szörnyöteget, mint a zsebemet. Azon a karácsony-

estén egyedül és mogorván sétáltam a Madeline körül. Nem volt senkim. A szerelmeket elcsaptam magamtól, a barátokat untam, a familiákhöz már akkor sem járogattam.

Az egész szépséges ünnepek könn akartam tölteni az utcán, ide-oda ödöngve, be-benézve a kavéházakba. Róttam az aszfaltot a Madelineitől a Chaussee d'Antingig, le meg fel, szakadálytalanul. Emlékezem: se bánatos, se vidám nem voltam. Közönyös minden iránt, untam magamat, az elfecsérelt esztendőket, untam Párisi karácsonyfiával és ünnepi hangulataival együtt. Így járkáltam talán félfél. Mikor aztán teljességgel eluntam ezt a céltalan sétát, megindultam hazafelé. A Rue Rivoliban laktam.

Az Avenue de l'Opéra kihalt és szomorú volt ezen az estén. Lépteim kopogtak a gyalogjárón — egy hópehely sem fűdte a háztetőket — és az árnyékkal szórakoztam. Egyszerre ez az árnyék — a Français tájékán — beleütközött egy másikba. Egy nagy kalap és egy hosszú köpeny vonalai rajzolódtak az enyémbe. Fölpillantottam. Pár lépésszire előttem egy nő állott. Ma már nem emlékszem az arcára, jóformán akkor se néztem meg őt. A sok közül való volt ő is. Beszszantott, hogy karácsony éjszakáján találkozom vele és szótlanul haladtam el mellette. Már éppen be akartam fordulni az utcába, mikor észrevettem, hogy utánam jön. Kisér. Hátrafordultam, hogy feleljek, mielőtt kérdez, de a tekintetéből oly mérhetetlen szomorúság és fájdalom nézett rám, hogy megsajnáltam.

Első pillanatban arra gondoltam, hogy nincs pénze vagy talán lakása sem. Hirtelen és remegve szólított meg:

— Uram!

— Tudom. Hazamegyek. Akar öt frankot, tizet? Vagy egy louis?

— Semmit sem kívánok öntől, uram! — felelte ő. — Kérem önt, szépen kérem: kísérjen háza!

Osszetette a kezét és könyörgő tekintettel nézett rám.

Tudjátok magatokról, hogy ilyes dolgokat öletszerűleg intézünk el. Megindultam visszafelé. O azonban megállott.

— Ne még! Valamire kérni akarom!

— Nos? Beszéljen!

— Ismételtem, uram, semmit sem kívánok öntől, csak egy ígéretet.

— Ígéretet?

— Igen. Ígérje meg, hogy semmin se fog csodálkozni. Halálával fogok önre gondolni utolsó óráimig.

— De miért? Mi fog történni?

— Ne kérdezze. Ígérje meg.

Megígértém és megindultunk visszafelé. Egy szót sem szóltam hozzá, ő se hozzám. Apró, gyors lépésekkel sietett előre, alig bírtam követni. Főlkapaszkodtunk a Rue Pigalleon, annak egy kis mellékutcájában megállott. Egész testében remegett, a torkán fuldokolt a hang.

— Ön megígerte, ugy-e, megígerte?

— Most már izgatott és érdekelt a dolog. Mit tervez ellenem ez a leány?

Becszengetett, a kapu megnyílt és mi fölmentünk az első emeletre. Gyorsan kereste a kulcsot és bevezetett az előszobába. Csinosan, uri kényelemmel volt az berendezve. Lesegíttette a kabátomat, letette kalapját és felöltöjtét és lábujjhegyen közeledett az ajtóhoz. Nagyon izgatott voltam, fiuk. Reszelelt a kezem.

Lenyomta erősen a kilincset, hogy ne üssön zajt az ajtó, intett, hogy kövessem és benyitott a szobába. Egyszerre nagy fényesség öntötte el a fülhomályos előszobát. A küszöbön — szinte megdermedve — álltam meg.

Hatalmas karácsonyfa állott a szoba közepén. A csuca a padmalyig ért. Ezer apró gyeriácska hintette szét libegő, sárga fényét a sok cukros dióra, mandulára, datolyára és kék angyalkákra. A földön szerteszéjjel játékok garmadája hevert: katonák, lovak, kocsik, puskák és képeskönyvek. És mind e fényesség között a földön, bolyhos, drága szőnyegen egy négy-öt éves kis fiúcska feküdt, egyik kezével hosszú, selymes szőke haját felborzolva, másik kezével magához ölelve egy katonasípját.

Ott álltam a karácsonyfa előtt és kérdőleg tekintettem a leányra.

Már nem is törődött velem. Végtelen gyöngédséggel hajolt az alvó fiúcska felé és felkötötte.

— Pierre, Pierre, ébredj!

A kis szőke fiú pillái megremegtek és tisztá, kék szemével reám bánt.

— Pierekém, édes, kicsi, egyetlenem! — suttogetta hozzá a nő. — Nézd, itt van, elhoztam! Itt van a szép karácsonyi ajándék: a papád! Oldd meg hát!

Egy önkénytelen mozdulattal tettem. Ő hozzám ugrott, lefogta a kezemet, bársnyos, látgy tekintettel csókolgott végig, csupa könyörgés volt ez az asszony.

— Megígerte! — sugta a fülembé, — Megígerte! És én egész éven át ezt ígértém neki karácsonyra ...

A következő percben a nyakamban csúngött a kis Pierre és csókjaival árasztotta el arcomat, nyakamat és hajamat.

Egy óráhszótt volt nekem kis fiam: kis, selymes, szőkehajú fiacskám! Fiuk, micsoda nagy boldogság is volt az, nem tudjátok azt ti megérteni, Azután elálmósodott, lehajította fejcsékéjét és az ölemben elaludt. Gyöngében helyeztem kis ágycsába, még egyszer megcsókoltam és kilopóztam az ajtón. Az előszobában az az asszony megcsókolta a kezemet ...

Mikor kimentünk az utcára, az öreg szemében könny csillogott. Vagy talán csak egy hópehely ült a szemé aljára!

A lepke meséje.

A lepkétől tanultam egy mesét:

Szállók ezer virágra szerete-szét.

Amoré szállok, harmat s nap ragyog,

Abol gyönyör van: én is ott vagyok.

Egy percben egy virág, más percben' más,

Csak azt kerülöm, ami hervadás.

Virág a mézét nekem termeli,

Virulni, nyílni értem kell neki.

Minden bokor az én kis háremem,

Minden bokorban szerelem terem.

Ha úgy akarom: kéjbe fulladok,

Minden pasák pasája én vagyok.

Virág előlem el nem búhatik,

Minden bokorban hű szolgám lakik:

A szelőd. S ez lesz áruló legott:

Felém hajt minden édes illatot.

Titkos lugasban — sűg felém a szél —

Hol ijú s lány az üdvösségnek él:

A legszebb rózsá bontja szirmait

S új szerelembe szűz virág tanít.

Igy, így szeretni örök-szüntelen,

A rövid élet így lesz végtelen.

Virág: virág amíg gyönyört kínál,

Ha hervad árván, elbagyónt áll.

A szánalomra nincs időnk soha,

Igy tiszta csak az élet mámore.

A régi, régi nóta most se más:

Virágnak sorsa mindig hervadás.

A lepkétől tanultam egy mesét

Atélni jó a lepke életét.

Atjár a láz, erembe' láng lobog

S úgy érezem: egy vulkánt hordozok.

Ma itt szeretni, holnap újra ott

Öleljenek a hóhéhr karok

S ha untat egy, sietve újra mást,

Tanulni szászor képes csókolást.

Igy, így — de bánt egy látó sejtelen

S élelem lebeg álmatlan éjeiken:

Mi lesz, mi lesz, ha minden gondolat,

Mit szívbe hajt a csöndes alkonyat,

Arról susog, mi tiszta és mi szent:

Az első égi érzés megjelent.

Mi lesz, mi lesz, ha untat a mese:

Tépett virágok sápadt erdeje.

Mi lesz, mi lesz, ha majd a szív szeret

S a sok után csak egyet emleget!

Mi lesz, mi lesz, ha majd a sok közül

Ez egy leszen, ki engem elkerül?

A régi, régi nóta vége más:

A lelke sorsa lesz a hervadás.

REVÉSZ TIVADAR.

Vak Jermoláj.

Irtá: SZABÓ SÁNDOR.

A koresma közepén lévő asztalnál felugrik egy vörösképi legény, ökklével rácsap az asztalra és odakiált a szoba sarkában kuporgó öreg hárfásnak:

— Azt a szomorut, vak Jermoláj! A vak öreg reszkette igazít egyet a szemé fölött levő zöld ernyőn, kóhint egyet-kettőt, majd megtörli vörös keszkenőjével száját, orrát és homlokát, aztán csontos ujjaival belekap a hárfa hurjaiba és rikezdi reszkető, rekedt hangon, minden hangot vételem hosszúra elnyújtva, szomorúan, fájdalmasan:

... Mészvá Kámená ...

Mészvá Kámená ...

És mire a refrénhez ér, a legények már vele dalolnak, vadul kurjongatva:

... Hej cár, ruszkij cár

Pravo szlavnij goszudár ...

A legények vadul, harciasan, az öreg busan, fájdalmasan. És mire végére érnek, a legények nagyot huznak boros poharukból, az öreg pedig nagy, piros keszkenőjével könnyet törül ki szeméből ...

— Régen volt hogy láttalak, vak Jermoláj! Meg is emberedtem azóta, meg is komolyodtam, de azért gyakran jutsz eskembe jó Nikolajevics Jermoláj, te elkorhadt ukrainai fűzfa! ...

Szürkül már erősen. A ligetből hazasiet a nép. Ki magában, ki párosával, ki csoportosan. Vidám kacagás hangzik innen is, onnan is. Miért-hogy én is nem kacagok velök? Miért-hogy nekem kifelé kell mennem, holott ők már vidáman hazafelé ballagnak?

Hátam mögött van már a zsvvaj, a kacagás, a vig vasárnap láma. Előttem a hangtalan erdő, a sötét éjszaka.

Egyszerre csak beleütközöm valakibe.

— Pardon!

Ki akartam térni, de olyan ismerősnek tetszett az az öreg ember, aki ott előttem botorkált.

— Vak Jermoláj, te vagy?

Az öreg felemelte a fejét, mintha a zöld ernyő alól meg akarna nézni. Aztán csöndesen mondja:

— Én vagyok, nagyságos ur.

Melléje léptem.

— Hát aztán hová ballagsz errefelé, Nikolajevics Jermoláj?

— Tovább megyek, nagyságos ur.

— De hiszen kifelé mégy, Nikolajevics Jermoláj!

Az öreg hátrafelé mutat:

— Onnan jöttem, hát errefelé kell mennem.

— Kell? Miért kell, Jermoláj?

A hárfás öreg egyet ránt a rongyos subáján.

— Kell!

— Kell? Miért kell, Jermoláj? Miért nem maradsz egy helyen? Öreg vagy te már a vándorlásra.

— Öreg vagyok? Igaz, öreg vagyok. De mégis kell. Elmentem onnan hazulról, hogy ismét hazatérjek a másik oldalról.

— Es csak ugy vaktába vándorolsz?

— Vak vagyok.

— Nem értesz, Jermoláj! Azt kérdezem, mire való ez a vándorlás?

Az öreg felém fordította szomorú, barázdás arcát.

— Hát a nagyságos ur tudja, mire való a vándorlása?

Már szólásra nyitottam szájamat, hogy feleljen neki, de nem tudtam, mit feleljen.

Abban a pillanatban egy csomó legény és leány törtetett elő a bozótból és dudolva közénk rottott. A vak hárfást féltrelokték, engem meg egy fához szorítottak. Mikor a duhaj csoport elvonult a világoóság irányában, vak Jermoláj nyögve tápaszkodott fel az árokból. Talpra segitettem és hátrára tettem a hárfát. Megköszönte és szomorúan mondta:

— Hányszor löktek már félre az utból Moszkvától idáig. De én mindig feléraszkodtam.

— Moszkvából jöttél, Jermoláj?

— Onnan, nagyságos ur. De most engedje, hadd pihenjek meg egy kicsit. Megütöttem a lábamszárát, jó uram.

Azzal már le is tette hárfáját, odatámasztotta egy fához, aztán reszkető kezével kitapogattott egy csonka fatörzset és lassan leereszkedett rá.

— Moszkvából jövök, jó uram.

— Aztán mindig vak voltál, Jermoláj?

— Az öreg megint felém fordította arcát.

— Hát nem vagyunk mindnyájan vakok, nagyságos uram?

Megint nem tudtam, mit feleljen. Merősen ránéztem az öregre, de az arca mozdulatlan, merev volt. Hallgattunk egy darabig, végre ő szólt meg előbb.

— Sohases láttam. Mindig vak voltam. De azért egy el tudok igazodni az egész világon, mintha Moszkva utcáin járnék. Elvégre is mindig nekem, akárhová megyek. Csak előre jussak.

Nagy ut van még előttem ...

— Régen vándorolsz már, Jermoláj?

— Amióta eszemet birom. Okólnyi gyerek voltam még, mikor házunk leégett. Apám, anyám, testvéreim bennégték. Azóta vándorlok. Eleinte girbe-görbe utakon jártam. Beköboroltam muszka hazámat. Aztán átkerültem a Havasalföldre és most itt vagyok.

— Ez az egész életed?

— Már ami a járást illeti. Közbe-közbe sok mindenféle történik az emberrel. Szerettem is, koplaltam is, egyszer életemben lóptam is, néhány-szor becsuktak, de a földolag mégis csak a járás, a vándorlás. Az egész élet csak vándorlás, ugy-e, jó uram?

— Dehogy, Jermoláj! Az élet munka, küzdés és az élről haszon élvezése.

Az öreg tagadólóg ráta fejét.

— Nem jól tudja ezt a nagyságos ur. Munka is, küzdés is, élvezet is van az életben, az igaz.

De ez mind csak mellékes dolog. A földög a vándorlás. Az ember elindul valahonnan, aztán vándorol, vándorol, addig vándorol, míg vissza nem ér oda, ahonnan jött.

Szavába vágtam.

— Mondd csak, Jermoláj, a paptól hallottad ezt?

— Nem a! A pap csak azt tudja, ami a könyvekben van. De az igazságot a könyvek sem tudják.

— Hát te honnan tudod?

— Magam sem tudom. De tudom. Nagyon tudom! A pap sem tudja olyan jól a kirie-elejzont, ahogy én tudom ezt. Egész biztosan tudom. Vándorlás az élet, minden egyéb mellékes dolog és csak úgy véletlenül akad a vándorember útjába. Ha dolgozik az ember, azért dolgozik, mert utjába akad a munka és nem mehet tovább, a míg el nem végzi. Ha megéhezik, azért eszik, mert véletlenül útjába akad az éhség és addig nem mehet tovább, míg le nem esillapítja. Így van ez, jó uram, nem másképp.

A bokrok között gyanusan zörög a szél. Ugy látszik, mintha zivatar közelednék. Fejünk fölött nagy darab felhő sötétlik. Csak a szemhatáron, arra észak felé, látszik még néhány csillag. Kelet felől olykor-olykor megvillan az ég.

Az öreg megérzi.

— Vihar lesz, jó uram. Menjen haza.

— Hát te, Nikolajevics Jermoláj?

Az öreg kezd feltápázkodni.

— En tovább megyek. Nekem nem árt meg.

— Hátha baj ér?

— Ha véletlenül utamba akad? Kiállok és tovább vándorlok.

— Es ha nem álld ki?

— Akkor otthon vagyok. De már most menjen a nagyságos ur, mert már nagyon meleg a levegő.

— Ó, én könnyen segíték magamon. Elszaladok a legközelebbi kocsiállomásra és kocsin megyek haza.

— Eppen azért kell sietnie, jó uram. Nem tudja kiállni a vihart.

Az öreg már talpon állott, amikor ezt mondta. Megint hátára segitettem a hárfát.

— Nikolajevics Jermoláj, gyere velem, beviszlek téged is a városba, jó meleg szobába.

A vén hárfás szomoruan rázta fejét:

— Nem térhetek le az utról. Haza kell mennem.

Ebben a pillanatban vakító villám cikázott el fölöttünk és a következő pillanatban nagyot dörent az ég. Megrázkódtam egész testemben, de az öreg nyugodtan állt.

— Nem félsz, Jermoláj?

— Mitől, jó uram? Hogy esetleg utamba akad valami? Hiszen úgy sem akadályozhatom meg.

Most már nagy csöppekben esett a meleg nyári eső. Kinyitottam esernyőmet és még egyszer hivatam az öregre:

— Nikolajevics Jermoláj, ne maradj itt az éjszakában!

Az meg csak a fejét rázta.

— Nem maradok itt. En is megyek.

— Velem jössz?

— Nem!

Mintha más valaki mondta volna, olyan keményen hangzott ez a „nem”. Pedig az öreg hárfás mondta. De már elmenőben.

Utána kiáltottam.

— Nikolajevics Jermoláj, ne menj!

Az öreg vissza se fordulva kibotorkált a bozót közül az ösvényre, amely a hegyek felé vezet. Nem vitt rá a jelkem, hogy magára hagyjam. Még egyszer utána kiáltottam.

— Nikolajevics Jermoláj, sötét éjszaka van már!

Az öreg félig visszafordult az ösvényről.

— Mindig sötét éjszaka van.

Mind jobban távolodott és én mind erősebben kiáltottam.

— Nikolajevics Jermoláj, ne menj bele a viharba!

Jó messze járt már és az ég szakadatlanul morgott, az eső csapkodott, de azért még tisztán hallottam:

— Nem lehet kitérni!

Már alig láttam belőle valamit. Csak ha az ég megvillant, látszott a hegyre vivő keskeny ösvényen egy mozgó pont.

Még egyszer összeszedtem minden erőmet és teljes erőmből utána kiáltottam:

— Nikolajevics Jermoláj! Hé, Nikolajevics Jermoláj!

Az öreg éppen egy dombtetőre ért és az ég tüzenél láttam, hogy megállt és félig felém fordult. Tölesért formáltam tenyeremből és torkom szakadtából kiáltottam fel hozzá:

— Csak egyet még, Jermoláj! — Hé, Jermoláj! Hová mégy? Hová mégy?

Tenyeremet a fülemhez tartottam, úgy les-tem a feleletet.

Az öreg ott állott a dombtetőn. Hátán a hárfája a villám fényénél úgy tetszett, mintha

földig érő hatalmas szárny volna, amilyenekkel az angyalokat festik. Az ég morgott, köze nagyott dörgött, az eső csapkodta a fák lombjait, a hegyekről lefolyó esővíz hangosan csobogott és a morajból, dörgésből és csobogásból sajátos tisztán hallatszott ki Jermoláj rekedt, öblös hangja:

— Hát te tudod, hová mégy?

* * *

Azóta sem láttalak, vak Jermoláj. Bizonyára utadba akadt valami és visszatértél oda, ahonnan jöttél. Vagy talán valahol a Rajna partján bolyongasz mostanában, jó öreg Nikolajevics Jermoláj! Vajjon meglátlak-e még valaha? Aligha. Hiszen én itt ülök vesztog és te ezt a pontját a világnak már elhagytad. De azért gyakran jutsz eszembe, Nikolajevics Jermoláj! Valahányszor ezt a nyüzsgő hangyabolyt nézem, mindig te rád gondolok, vak Jermoláj!

A szultán.

Apró történetek,

amelyeknek az egyik fele vig, a másik szomorú.

Az utolsó hárem.

A kétezerszázötvenedik esztendőben, XXIII. Szolimán szultán dicső uralkodásának első évében vagyunk. A huszesztendőes fejedelem átvette atyjának háremét, kilencszáz eszadszép asszonyt, kik mindannyian méltóak voltak ahhoz, hogy Allah paradicsomának hurjiai legyenek. De ki is törődött már akkor Allahval! Feketeszoknyás papok voltak már Konstantinápoly urai, minden meghódított a keresztnek, csak még a szultán habozott. Az ő kilencszáz asszonyát sajnálta, kiket a szélrózsa minden irányába kellett volna elereszteni; kilencszáz illatos virágot, kilencszáz fehér liliumot. Különösen azokért verezett a szive, kiket rövid uralkodása alatt nem volt alkalmuk megismerni. Azonban be kellett következnie az időnek, amikor Isten és a nép akarata erősebb volt a szultán soványgő szerelménél. A fejedelem felvette a keresztiséget és elbocsátotta minden asszonyát. Egyet, az éjszémű Fatmát, megtartotta feleségül, nyolcszázkilencvenkilencet pedig férjhez adott hűséges vezéreinek, udvaroncainak és szolgáinak. Kilencszáz lakodalmat csaptak egyszerre a Boszporus ragyogó partján, kilencszáz helyen vigádtak és táncoltak bor és zeneszó mellett a jámbor törökök. Este az egész várost megvilágították fényes tűzijátékokkal. Hisz a szultán kilencszáz felesége ment férjhez.

Eddig vig a mese, most jön azonban a történet szomorú része. Volt a szultánnak kilencszáz eunukja is, kik ez alkalommal állás nélkül maradtak. Szegény eunukok! Mit tegyenek? Kihez forduljanak? Megtették kötelességüket, most már mehetnek. Hiába volt egykor uruk a császár, a kereszténység első ihlete nem türte meg a panamát, protekció ez időben nem volt Törökországban. Kénytelenek voltak tehát kivádorolni, más hazát keresni, hol szebben virul a mező és dűsbabban arat a protekció. El is indultak mindannyian eunukok; addig mentek, míg elértek a Kárpátokon túl egy mézzel-tejjel folyó országba, a Duna és Tisza mentére. Ott azután valamennyien álláshoz jutottak. Ez az utolsó hárem legszomorúbb nótája.

BRÓDY MIKSA.

Román

a szultán furcsa diadaláról.

Egyszer volt egy ifju szultán, Nagy-kivánsi, hogy meglássa: Beválik-e Don Juannak? — Sikere volt a bukása.

* * *

Abdul Szélim, ifju szultán Föl-alájár háremében: Mérhetlen fájdalomnak Tuze lángol bús szemében.

Mérhetetlen fájdalommal Néz föl rája Fatimája, Es remegve hangzik ajkán Hő szerelme halk imája:

„Nézz csak, Szélim, ki az éjbe, Oda, amint a hold sugára Oda omlik, lágyan omlik A vonagló Marmorára.

Látod, Szélim, ekként omlik Hű szerelmem holdsugára Titkolt búdnak éjfelében Zúgó lelked viharára!”

Szép szakállán elbábrálat A nagy szultán, szava sínszen. — Végre így szól keserűen: „Bár ne lenne trónom, kincsem!

Hárememben annyi asszony, Halvány rózsák, piros rózsák, — Es karomban valamennyi Csupa hűség, csupa jószág!

Ki az, akit ti szerettek? Sirva kérdek, lelکم fél im: Csak a szultán, a nagy szultán?! Vagy a férfi, Abdul Szélim?!“

Es a kétség marja szívet, Vágja, vágja, mint a héja, — Könyes szemmel mindhiába Esküdjök Fatiméja...

Három nap meg három éjjel Tépeldötti majd leverve, Majd dühöngve, — negyednapra Végre készen volt a terve.

Kész éj van. Minden alszik, Csöndes már a Yildiz-lakban; Abdul Szélim lopva lépdél A folyosón lakban, trakban.

Levetette minden díszét, Mindent, ami szultán rajta, Lenyiratta a szakállát, — Ilyen a frank férfifajta!

Rá nem ösmer senki, senki, Most csak férfi, már nem szultán; Van-e része szerelemben, Majd kívül kis idő múltán.

Nagy-ítokban lopva lépdél, Agya lüktet, szive dobban, Es mint nyájás ösmeretlen Önnön- háremébe toppan.

„Öh proféta nagy szakállá! Most tudom meg, rég esemem! Mennyit érek én mint férfi?! Szeretnek-e így is engem?!“

Halkan nyit be Fatiméhez, — Fölsikolt az félelmében: „Egy idegen?! Szép idegen, Vigyázz, lassan, vigyázz szépen!”

Fatimétől Ajsikához Ment egy boldog óra múltán, Szállt sikerről uj sikerre, Boldog Szélim, szegény szultán!

Arca egyre szomorubb lön, — Gyászos ügy is mindenképpen, Ha a szultán inkognitó Gyözhet önnön háremében.

Es midőn az enyhe hajnal Felpirult a Kelet szélin, Diadala színhelyéről Búsán ment el Abdul-Szélim.

Egyszer volt egy ifju szultán. Nagy-kivánsi, hogy meglássa: Beválik-e Don Juannak? — Sikere volt a bukása.

GERGELY ISTVÁN.

A szultán foga.

I.

Az én szultánom deli, fiatal legény volt ugyan s semmi baja sem lett volna, ha nincs véletlenül hat odvas foga. A hat foga nagyon fájt, sajgott, szurt s szegény szultán hiába kért tanácsot tudós fogorvosaitól, egyik sem tudott tanácsot adni a szenvedő szultánnak

— Oh, én szerencsétlen — panaszkodott a szultán egy napon szolgáljának. Mindenem megvan, ami boldoggá tehetne, csak ez a hat fogam ne sajnogna olyan nagyon.

— Fölséges padisah — felelte a szolga — én tudnék rajtad segíteni.

— Oh, ha tudnál...

— Ejfélek, amikor a hold kisüt a fák közül s a fülemile csattogni kezd, menj ki a kertedbe. A kut körül, a cipruslomb alatt megtalálsz egykét ama hat leányt, akik után szived oly régóta eped. Ő majd meggyógyítja a fogtájásodat.

A szultán szöfögögdött. Éjfélkor, amikor a hold kisütött a fák közül, a fülemile csattogni kezdett, kiment a kertjébe...

Másnap reggel így köszöntötte a szolga az urát:

— Nos, fölséges padisah, fáj-e még a fogad?

A szultán így szól:

— Ejfélkor, amikor a hold kisütött a fák közül s a fületlele csattogott, ugy tettem, amint tanácsoltad s a hat fogam közül egy csakugyan megszűnt fájni, de a többi öt annál jobban sajog.
— Légy vidám, padisah! Ejfélkor, amikor a hold kisüt s a fületlele csattogni kezd —
— Ertelek — vágott a szavába a szultán s másnap már csak négy foga fájt.
Mire pedig a hold hatodszor bujt el a fák között s a fületlele hatodszor hallgatott el, a fiatal szultánnak nem fájt a hat odvas foga.

II.

Az én szultánom öreg, törődött ember volt ugyan, de a foga sohasem fájt, sohasem sajgott s az öreg szultán szomoruan sétálgatott kertjeiben.

— Őh én szerencsétlen — panaszkodott a szultán egy napon szolgálójának. — Mindenem megvan, ami boldoggá tehetne, ha csak egyszer, egyetlen egyszer fájna a fogam.

— Főséges padisah — felelte az öreg szolga — én tudnék rajtad segíteni.

— Oh ha tudnál...

— Ejfélkor, amikor a hold kisüt a fák közül s a fületlele csattogni kezd, menj ki a kertedbe. A kut körül, a cipruslomb alatt egy szép gyermeket találsz. Az majd megsajdítja a fogadat.

A szultán szófogadott. Ejfélkor, amikor a hold kisütött a fák közül s a fületlele csattogni kezdett, kiment a kertbe.

Másnap reggel így köszönté a szolga:

— Nos, főséges padisah! Fáj-e már a fogad?

A padisah intett a fejével:

— Ugy tettem, ahogy mondtad s a fogam nem fájt.

— Talán holnap, holnapután.

— Ertelek — vágott szavába a szultán, de másnap már szomoruan bölíngatott:

— Nem, nem, — mondta, — nem fájt.

Mire pedig a hatodik nap is elmúlt, a hold utolszor tűnt el a fák közt, a fületlele többé soha sem dalolt, a ciprusok alatt ott feküdt a szolga. Hosszu szakállán végigpergett a könny, s zokogva, mélységes fájdalommal mondta:

— Nincs már hold és nincsenek fületlilké...
Aztán ordított dühében, öklével fenyegette a szolgáját s egyre azt kiabálta:

— Gazember! Gazember! Sajdítsd meg a fogamat...

GODA GÉZA.

A gyaukok igazsága.

Egyszer volt, hol nem volt egy szultán és kedvet kapott arra, hogy meglássa a gyaukok országát. Hát elment áruháiban, nagy kísérettel a gyaukok országába. A kádi, aki persze bölcs vala, megkérdezte a határon egy parasztól, hogy mi itt a legkülönb dolog, mit érdemes megnézni.

— Tessenek megnézni az igazságot, — mondta a paraszt.

Hát mentek, mendegéltek, hogy megnézzék az igazságot. Egyszerre a városba értek.

— Hol itt az igazság? — kérdezte a szultán. Mivel pedig a szultán véletlenül egy mészáros szolgált meg, hát a mészáros így válaszolt:

— Az igazság a piacon van, az én sátramban.

— Menjünk hát oda! — szóló a szultán.

A piacon, a mészáros bódéjában egy markos legény mérte a húst.

— No nézzék, kegyelmetek! — unszolta a szakállas törököt a mészáros.

Fölvette a mérőserpenyőt s rámutatott:

— Ez az igazság!
A szultán nézte egy ideig. Aztán megkérdezte.

— Hát aztán az igazat mutatja ez mindenkinek?

— Bizonny azt.

— Akkor téged senki sem szeret, ha te mindenkit egyformán szeretsz.

A mészáros most már érezte, hogy a politikusságát meg kell mentenie, hát demonstrációhoz folyamodott. És fölvette a mérleget, egyik serpenyőbe betette a finom husokat, a másikba a sulyt.

— Ez — magyarázta — a gazdagok igazsága. És fölvette ujból a mérleget, egyik serpenyőjébe betett egy kis lépet, egy kis pacalt, meg egy garmada csontot.

— Ez — magyarázta — a szegények igazsága. A szultán meg hazautazott és a tanácsadóinak újszólta:

— Ismerem a gyaukok politikáját.

Pár év múlva történt aztán a mohási veszedelem.

HAJDU MIKLÓS.

A jó Achmed különös halála.

I.

Élt messze Keleten egy szultán, azt hiszem, Szulejmán volt a neve. Neki is volt napsugaras birodalma, árnyas kertje, ezer felesége. És volt neki egy bizalmas embere, Achmed.

Egyszer Szulejmán úgy elvesztette a kedvét, mint még soha. Pedig a szókókutak locsogtak, a rózsák illatoztak, a hárfák zengtek, az odaliszkok csókolgáltak, csak úgy, mint addig. Makacs unalmában már egész sereg fejet tettetett le Szulejmán, mert a fejekből ő sem csinált valami különös gondot magának.

Jó Achmed már-már lemondott, hogy a szultán kedvét helyrebillentse. Mégis egy reggel ragyogó szemmel ront be a nagy unatkozódhoz:

— Uram, én legmagasabb uram! Valami hallatlan, valami furcsa dolgot tanultam az éjjel!

— Ugyan — dűnyögte fásultan Szulejmán. — Le sem hunytam a szememet, csak olvastam és kacagtam.

A szultán egy kicsit fölemelte a jobb szempilláját. Achmed csak tolytatta tüzesen:

— Azt olvastam egy esomó könyvből, hogy messze Nyugaton az embernek csak egy felesége van s azzal az egygyel sem bír. Pokollá teszi az életét. Ha, ha, ha!

De már erre megjött a kedve Szulejmánnak is. Kacagott, a könyve is kiesdult, ugy habozott együtt Achmeddel. Fulladozva csak annyit tudott mondani:

— Ide azokkal a könyvekkel!...

II.

Azok francia könyvek voltak. Regények, tele a bűnös szerelem sok édes kínjával. Szulejmán is végzett velük egy éjszaka. De nem kacagott. Másnapra a feje fájt és a rosszkedve megint visszajött.

Aztán azon az éjszakán még valami rettenetes is történt. Zulejkát — természetesen a szultán legkedvesebb odaliszkját hívták Zulejkának — légyotthon érték a kertben egy idegen ifjural. Achmed, aki amugy is haragos volt Zulejkának, diadalmasan vitte őket az ura elé.

Szulejmán szeme rémesen villámolt.

— Ki vagy? — rivált az ifjura.

— Francia.

A szultán meghökken. Aztán a kardjához kapott s a három azt hitte, vége a bűnösöknek.

De Szulejmán nem suttotta le őket. Rettenetes hangja tovább dörgött:

— Tudod-e, mi vár rád, te ifju?

— Tudom. A halál.

A szultán némán meredt rá néhány pillanatra, aztán mondta az ítéletét:

— Nem halsz meg. Ezzel az elvetemült személylyel a szemem előtt fogsz élni házasságban, ugy, ahogy otthon szoktátok, te nyugati idegen. A három ámulott. Csak Achmed értett mindent.

III.

Szulejmán pedig senkire, még a jó Achmedre sem hederítve, legbensőbb termébe zárkózott. Csak egy szolgát bocsátott be magához, aki kiszolgáltta az orvosát. Beteg volt. Az asszonyai közül sem kívánt meg egyet sem.

Achmed nagy veszedelmet szimatolt. Mikor aztán egyszer erőnek erejével be merészkedett hatolni a legbensőbb rejtékbe, akkor Szulejmán megkötöztette és elhurcoltatta. Mikor már vitték, akkor a halovány szultán megakozta:

— Verjen meg Allah!

És hozzátárgya teljes erejéből a francia könyveket, amelyek addig ismeretlen sóvárgásokkal mérgezték meg.

Aztán az arra következő éjjelen leüttette a fejét a jó Achmednek, az ő kitűnő emberének, a beteg Szulejmán.

HOLLO MARTON.

A csengő.

Mohamed, az öreg próféta, leszállt a földre, hogy elvigye innen helytartóját. Haldoklott az agg szultán s már kezdte látni a rózsás ligeteket az örökké vidám hurikkal. Ágya mellett állt az ifju szultán és leste a szót a hülvő ajkáról.

S végsőt sóhajtvá, megszólalt utóljára az agg szultán:

— Fiam, tied mindenem. Birodalmam, népem, kincseim, asszonyaim. De tied utolsó szavam is. Földem előtted im e titkos csengőt, amelynek hangja kristály, csengése ezüst és rezdülése szivhez szóló. Titkos kamrákon. Át vezet a csengő az örök bölcsesség honába. Ha életed utja fordul s habozva új korszakba lépsz, nyomd meg a csengőt és bölcsen fogsz cselekedni.

Igy szóló az agg szultán és elköltözött.

A bohó ifjuság zománca aranyozta be az ifju szultán uralmát. Vigan, gondtalanul élt és uralkodott. Ifju lelkét nemes ábrándok hevitették s mindent csak a népe jóvoltáért akart tenni. Szívét még nem tépte meg a keserűség, lelkét

nem mételeyezte meg az ármány. Igaz, őszinte volt minden modortala.

És egy napon jött Ali, a hűséges szolga. Rejtélyes mosolygással köszönté urát, az ifju hatalmast.

— Uram, — szóló alázatosan — engeddd, hogy megmutassam országod legszebb rabszolgánóját.

Igy szóló Ali és félrelibbentette a szomszédos terem ajtajának függönyét. És ott állt káprázatos szépségében Aethiopia legcsodásabb asszonya.

Az ifju szultán arca vérvörös lett. Zavartan tekintett szép alátvalójára, majd szemérmesen sűtötte le szemét.

De hirtelen eszébe jutottak az agg szultán utolsó szavai.

És először szólalt meg a csengő...

Boldogan uralkodott az ifju szultán. Ali, a hűséges szolga, híven szolgáltta urát s mindig akadt új gyöngyszem a hárem fűzérében.

Az ifju szultán pedig nagy gyönyörűséget talált az uralkodásban. Ajtaja nyitva állt mindenkinél és jó szívvél hallgatta, ha bárki is panasza jött.

És egyszer panasza jött hozzá egy szép asszony. Nem olyan, mint a többi ott benn a háremben. Más volt a ruhája, más az alakja. Karesu természetű subog selyemruha borította és ajkáról mézdedesen, de okosan pergett a szó.

És a szultán szíve megdobbant. Ezt az érzést még nem ismerte. Hiába mutatta neki Ali, a hűséges szolga, Aethiopia minden csillagát.

És megszólalt újra az ezüstszavu csengő...

Multak az évek s az ifju szultánból öreg szultán lett. Nem igen törődött már népeivel és Alival, a hűséges öreg szolgával sem.

És ez nagy baj volt az országra. Mert szigorú, mogorva lett a szultán és haragját éreztette mindenütt, amerre Mohamed volt a világ prófétája.

És jött egyszer ismét Ali, a mindig hűséges, hogy vigasztalja hatalmas urát. És elhozta mindazt, amit a szultán kedvelt és amiben gyönyörözt lelte.

De a szultán haragra lobbant és elkergette Alit minden búbjával.

— Es azóta nem szóló többé a csengő, amelynek hangja kristály volt, csengése ezüst és rezdülése szivhez szóló...

Dr. KOVACS JENŐ.

Szelim.

I.

A vig része.

Szelimnek, az erőteljes, ifju szultánnak, egy hajadont hoztak ajándékba. A világ legszebb asszonyai termőföldjéről, Cserkeszországból való volt a leány s annak is a legszebb, legkívánatosabb teremése volt.

Leírhatatlan, vakító szépségű. Mámorító kelyhe a szerelemnek. Leáldozóban volt éppen a nap s a három kertjének virágágyaira az éjszaka sejtelmes árnyai kezdtek alászállani.

— Mi a neved, búbjás hajadon? — szólította meg az ifju szultán.

— Hazám nevről neveztek el: Czirkassziának.

— Tudod-e, hogy mátol fogva az enyém vagy?

— Tudom... és boldog vagyok, hogy megédesíthetem az éjszakánkat... Vágyom az ölelése után én is...

Az éjszaka árnyai egészen leszálltak — és másnap reggel a szultán vig volt és boldog.

És vele együtt vig és boldog lett az egész ország.

II.

A szomorú része.

Negyven év múlva, ugyanaz a szép alkonyóra. Lemenőben volt a nap s a három virágágyaira az éjszaka sejtelmes árnyai kezdtek alászállani.

És Szelimnek, a roskatag, agg szultánnak, egy hajadont hoztak ajándékba.

Ugyanok az Cserkeszországból, a világ legszebb asszonyai földjéről, a legszebbet, legkívánatosabbat.

— Mi a neved, szépséges huri? — kérdezte az agg szultán.

— Hazám nevről neveztek el: Czirkassziának.

— Mátol fogva az enyém vagy!

— Tudom, — felelte a leány és amint lehajtotta a fejét, vele együtt leereszkedtek az éjszaka sötét árnyai is.

... Másnap reggel szomorú volt a szultán és boldogtalan.

És vele együtt szomorú és boldogtalan lett az egész ország.

MÁRKUS JÓZSEF.

Az Azra.

A szultán csodaszép lánya
Föl s alá járt minden este,
Hol a szökőkút ölébe
Ezüstös viz hull csobogva.

S minden este ott állott
Alkonytájában a rabszolga,
Hol ezüst vizek csobognak;
S arca mindég halványabb.

És egy este a hercegnő
Hirtelen hozzája lépett,
— A neved akarnám tudni,
Szülőfölded, nemzetséged?

Szót a szolga: — Hazám Jemen,
Mohamednek hívják engem
S nemzetségem ama Azrák,
Kik meghalnak, ha szeretnek!

Igy énekel a költő. Konstantinápolyi újságírók mesélik, hogy nemrégiben halt meg a szultán lányának főkertésze, a Jemenből való Mohamed, ki az Azrák törzséből született. A hercegnő kedvelt kertészét még atya udvarából vitte magával. Mohamed hetvenöt éves kort ért el s harminc felesége volt.

PÁSZTOR ÁRPÁD.

Az Akadémia.

I.

Ha Allah olyan gyönyörű szépen teremtette meg a földet, amilyen, hát legalább annyival tartozik neki az ember, hogy a dicsőségét zengje. Micsoda végtelen unalom volna a világ, ha nem csörgödeznének rajta keresztült-kasul hús erecskék s ha az ekével fölhasogatott, esztendőről-esztendőre a has szolgálatában álló földeket nem tarkáznák puha pázsittal bélelt, lombbal fedett berkek! O, gyönyörűsége a föld, forrók, szenvedélyesekek a lányok, andalító a muzsika, részegítő a csók is, meg a tilos bor is és rózsaszínű a nap, még ha borus is fenn az ég. — Ilyenformán gondolkozott valami régi török császár s hogy az emberek legalább annyiban háládatosnak mutatkozzanak a teremtőnek, hogy zsolttárt zengjenek neki, dalosversenyeket rendezett.

Jött a sok költő — és mindig kevés volt a díj. Meg kellett toldani. Tellett a vasládákban, amik szüntől voltak arannyal. Minden dal kapott egy marokkal belőle s a szultán fejét hátraéjtve a trónus bársonyára, gyönyörűséggel hallgatta, hogy hogyan szólaltatják meg a poéták az ő érzéseit. Mintha folyton ő maga beszélt volna, csak hogy szebben, mint ahogy ő beszélni tudott.

II.

Idők multán a nagyur vénült. Totyakosan, fáradtan cammogott föl a trónusra, amikor jöttek a költők, s unatkozva hallgatta, hogy mi mindent összehordanak ezek a furcsa fiúk. Egy rabléány ült előtte a földön és a tenyerrei között melengette a lábát, hogy szaporábban mozogjon benne a vér s egy javakorbeli, tüzesszemű ifju javasasszony a hátát kengette, miáltal költők dicsőségét zengték a bereknek, csermelynek, lányoknak, csóknak, bornak és több efféének.

Amikor egy végzett, mormogva bőfögött a szultán.

— Nem jó.

A másíknak is.

— Nem jó.

És végig mindeniknek: — nem jó.

Az aranyat visszahordták a szolgák a ládába és a nagyur is visszatötyögött a párnái közé, amelyek, amint tapasztalja újabbban, melegebben ölelik az emberi testet, mint például két ugynevezett gömbölyű, puha asszonyi kar.

Valami ilyenforma a dalokverseny, amit az öreg akadémia lát el kritikával. Ha fiatal volna...

THURY ZOLTÁN.

„Mindeneknek megvagyom a maguk haszna.“

(Apró szenáció.)

Kegyetenül hideg szél fútt a kommagénei uton Damaskusban, s Feriz, a nagyészű cinikus filozófus a *Kerboğa* szultánt éppen hátra kapta, amint Omár mecsetéhez igyekeztek. Hogy elméjüket elvonatkoztatassák a trapezanti szétől, mely hegyes törkén dődfőösöt gerineuk csigolyái közé, elkalandoztak a Korán pagonyaiába s azt a hazug kazuista állítást elemezték, hogy semmi sinos hiába és cél nélkül a nagy természetben, vagyis mint a Korán nyolcadik *szurájja* mondja: Mindeneknek megvagyom a maguk haszna.

A szultán és a cinikus bölcs összehordták minden tücsköt-bogarát. Igen, bogarat is, s a

heves vitában, melyben kiadták összes természet-tudományi és filozófiai tudásukat, hol a szultán volt fölül, hol a bölcs.

— Szeretném tudni, mire jó a légy, a közönséges, szemtelen házilégy? kérdezte Feriz, kivágva a sláger.

A kérdés a szultánnak nagyon kapóra jött, mert épp akkor olvasta Gárdonyi Gézaúak egy bölcs megfejtését a légy hasznáról.

— Hogy mire jó? Hát arra jó, hogy meg-egye a szunyognak, a *culex pipenének* álcáit, — mondá. — Csak az abókkenő, hogy a szuzai mocsarak egy-egy millió szunyogjára nem esik több egy-egy légyenél.

Feriz gúnyosan félrehuzta a száját, de azért le volt pipálva. Mentek tovább a sivatár szélben s elérték az Omár mecsetét, mely egész szélességében elállta az Ekbatanai-utca bejáratát. Mikor ide befordultak, a szél egyszerre megszűnt. Halottak, de nem érezték.

A szultán hálásan tekintett vissza a mecset hatalmas tömegére, mely a szelet teljesen elfogta. A cinikus Feriz pedig mély meggyőződéssel mondá:

— Látod, uram, hogy mire jó egy templom?
YARTIN.

A GYERMEKÉVILÁGNAK

Finn népmese

dr. Malász Ignác (Móka bácsi) irodalmi hagyatékából.

A borsóföldön lakó leány.

Egyszer egy legény, meg a huga együtt éltek. Mikor az apjuk halálán volt, azt mondta a fiának: „Jól tartsd a hugodat, ne gyűlösd, éljétek egymással békecségekben.“ Egy darabig csak össze-fértek; de végre a legény egy leányt vett el, aki egy rossz asszonynak a gyermeke volt. Ez a menyecske nem szenvedhette urának a testvérét és gyűlölni kezdte, mindenféleképp árulkodott rá és azt mondta: „A te testvéred minden vagyónunknak a nyakára hág.“ — Mikor aztán gyermekeket szült, megnyomorította kis fiát, fölhasította az orrát, fülét, kioltotta a szemét és azt mondta az urának: „Nézd, mit cselekedett a te hugod!“ — Ez végre hitt neki és feleségétől tittozte, kergette a testvérét és félholtan elhajította a háztól. A leány aztán nagy gyöngén elvánszorgott a királyi kastélyba és koldulással tengette az életét. Tavasszal a királynak a fia borsóföldjét ment elültetni és ültetés közben azt mondta: „Aki ebből legelőször eszik, azt én elveszem, ha ugyan leány lesz.“ Mikor ezt mondta, rávetette a vele voltakra. — A mi leánynak történetesen a szántóföld másik végében, a kerítés mögött volt s mikor hallotta, mit mondott a királyfi, megjegyezte magának. Nemsokára eljött a nyár és a borsó meg-nőtt; ekkor a leány a kerítésen lyukat csinált, bemászott rajta és hozzálátott a borsóvégekhez. Egyszer aztán csak eszébe jutott a királyfiának a borsóföld és gondolta magában: „No, most már csak elmegyek, aztán megnézem, mekkorát nőtt a borsóm.“ Odamegy, hát látja, hogy már jó eszmót ettek meg belőle. Mit tehetett mást, lesbe állt; leskelődött, leskelődött, egyszer csak jön a leány nagytitkon a nyilas felől és elkezd a borsót enni. A királyfi ekkor megfogta és daróruhájában hazavitte. Ott aztán mindjárt királyi ruhába öltöztette és elvitte.

Igy éldegéltek együtt, amíg a királyfi feleségét teherbe ejtette; ekkor a királyfiának háboruba kellett mennie és induláskor azt mondta a feleségének: „Ha fiad lesz, küldj levelet, én tüstént hazajövök; ha leányod találna lenni, küldj szintén s majd hazajövök, mihelyest érkezésem lesz.“ — No, amint a menyecskeének fia lett, azonnal irt egy levelet, melyben ez volt: „Jőj gyorsan, uram, fiad lett,“ és elküldte egy szolgával. Mikor ez a levéllel utnak indult, estefelé történetesen ahhoz a házhoz ért, ahonnan való az asszonya volt.

Mikor egy darabig a szobában volt, azt mondta az asszony a szolgának, nem kellene-e neki fürdő. „Bizony jól esnék a fürdő az utas-embernek,“ felelt a levélhordozó és mikor mondták neki, elment fürdeni. Azalatt a gonosz asszony kinyitotta a tarisznyát, kicserélte a levelet és azt tette helyébe: „Lányod lett.“ A szolga erről nem tudott semmit sem, fürdés után megint utnak indult és elvitte a királyfiának a levelet. Mikor ez megtudta, mi történt odahaza, ugyan-aval a szolgálva küldte el a feleletet, mely így szólt: „Jövök, mihelyest érkezésem lesz.“ Ezzel a levélhordozó hazafelé tartott. Utazás közben estefelé ugyanahoz a házhoz ért megint, amelyben jöttek is volt, az asszony megint fürdeni küldte őt, megint kinyitotta azalatt a tarisznyát, kicserélte az irást és ezt tette helyébe: „Minthogy leánya lett, vesse le az asszony a királyi ruhát, vegye rá saját rongyát és

menjen, ahová tud.“ Mikor aztán a szolga est s levelet elvitte az asszonynak, ez megtette azt, amit a férje parancsolt és eltávozott a kastélyból. Ment, mendegélt aztán, mindig az ut mentében koldult és bántódott. Utközben egyszer megszomjazott és elment az erdőbe vizet keresni. Nem soká kellett keresgélnie, már talált egy forrást, amelyben igen tiszta víz és egy szép aranyos merítő-kanál volt. — Ennek a forrásnak a szélére letette a gyermekét, maga meg egy kicsit odébb ment. Mikor a gyermek magára maradt, az aranyos merítő után nyúlt és belebukott a vízbe. Az anya lélekszakadva sietett oda mindjárt és kifogta a gyermeket a forrásból, még mielőtt belefulhatott. Ekközben megdövestedelt a keze meg a képe, ettől aztán mindjárt szép és egészségesebb lett, mint azelőtt volt, a bősé megföhéredett és a gyermeke is úgy megszépült, hogy széles e világon párja nem volt.

A menyecske aztán gyermekestül tovább vándorolt és végre ahhoz a házhoz ért, melyben bátyja feleségével élt. Ott nem ismerték rá és éjjeli szállást kért tőlük. Az asszony goromba szóval azt mondta neki: „Máshol nincs hely, mint az ajtó mögött.“ — „Jó énnekem ott is!“ — felelt a menyecske és gyermekével ott maradt éjjelre. Ákközben, hogy ott vannak, mulk az este, egyszer csak a király is jött vissza seregével a háborúból s ő is ide tért be éjjelre. Amint a király a szobában föl s alá járkált, az asszony gyermekét a padlóra teszi le csuszkalni. Amint így a király mellett csuszkalgatótt, csuszkalgatótt, ez fölveszi ölébe a gyermeket és azt kérdi az anyjától: „Honnan való vagy te, asszony, hogy ilyen szép vagy?“ — A menyecske azután ezt beszélt a királynak: „Ugy van, ugy van, nem ismernek engem többé, azelőtt itt én is otthon voltam, ezekkel egy kenyéren éltam, de ez az ángyom elkezdett engem gyűlölni.“ — „Fogd be a szádát, te szajha!“ kiáltott bátyjának a felesége és nem akarta tovább beszélni hagyni, de az asszony tovább beszélt: „Elkezdett az ángyom engem gyűlölni, tebeleszélte az urának a fejét és engemet kikergettek. Kikorbácsoltak és félholtan elhajítottak a háztól. Elmentem azután a királyi kastélyba, ott a király fia lett az uram és teherbe estem. A királyfi azután népével háboruba ment; ekkor én levelet küldtem neki, amelyben ez volt: fiut születtem; de ő megharagudott rám, visszaküldte a levelet és azt írta benne, hogy gyermekestül menjek világra. Világra kellett tehát mennem, odahagynom a jó otthont.“ — „Fogd be a szádát!“ — ordított megint bátyjának a felesége. De a király azt mondta: „Csak beszélj tovább, én vagyok itt mindeniknek az ura“ és a menyecske folytatta beszédét s elmondta a dolgot úgy, amint megtörtént. Mikor bátyjának a felesége meg egy-szer kiáltotta: „Fogd be a szád, szajha, ne hazudj!“ lerántotta a király hajánál fogva, kivitte az udvarra és ott az eresze akasztatta. Azután hazavitte a feleségét meg a fiát és boldogul éltek. Elnek-e még most is, biz azt már nem mondhatom. — It a vége.

A BUDAPESTI NAPLO telefonja.

Szerkesztőség 56—12
Kiadóhivatal 54—39

A
Budapesti Napló
részére
Apró hirdetéseket
és
Előfizetéseket

elfogadnak a következő lapelárusító helyeken:

Breuer Nővérek, Teréz-kört és Podmaniczky-utca sark.
Adler Leona, Lipót-kört.
Pesch József, Váci-kört 80.
Örv. Véber Vilmós, Váci-kört 15.
Feldmann Mór, Marokkó-utca 1.
Mosch utóda, Dorottya-u. 2. Magy. király-szálló.
Kürthy Kálmán, Harmadik-utca 1.
Weitzenfeld Jakab, Király-utca 1.
Redlich Szidónia, Király-utca 59.
Benda Józsefné, Andrásy-ut 50. Oktogon.
Deutsch Miksa, Andrásy-u. 38.
Schneier Mór, Dob-utca és Károly-kört sark.
Sopronyi V., dohány-nyugóterezde, Kerepesi-ut 1.
Örv. Hallada Anna, Múzeum-kört 10.
Szántó Mór, Kecske-műt-utca és Kálmán-tér sark.
Deutsch Julia, József-kört 50, Baross-utca sark.

Téli fürdőkúra a Szt.-Lukácsfürdőben BUDAPEST-BUDA.

Kivonat a november havi vendég-névjegyzékből.

Fürdővendégek névsora 1902. november 1-től november 30-ig.

Izapfurdők. — Iszapgöngyölések. — Douche-massage. — Kádfurdők. — Kőfurdők. — Uri vizgyógyintézet. — Női vizgyógyintézet. — Villamos fényfurdők. — Hőlégkezelés. — Gép-gyógyászat. — Svédmassage. — Villanyozás. — Uri gőzfurdő. — Női gőzfurdő. — Nép-gőzfurdők. — Uri gyógyviz-uszoda. — Női gyógyviz-uszoda. — Ivókúra.

A természetes thermális ásványvíz-források vízmennyisége 24 óra alatt negyvenmillió (40.000.000) liter.

Nagy-szálloda. — Thermal-szálloda. — Gondos és olcsó ellátás. — Nagy étterem. — Kávéház. — Társalgóterem. — Zongora. — Könyvtár. — Lift. — Villamos világítás.

A téli fürdőkúrára szolgáló összes épületek szállodák, kádfurdők, termek folyók és lakszobák) egy zárt egészét képeznek, mely mindenütt egyenletes gőzfűtéssel van ellátva. A gyógyeredmények a téli hónapokban ép oly kedvezők, mint a nyár a derekán; az évszak a Szt.-Lukácsfürdőben borenzési tökéletessége folytán a gyógyulásra befolyással nem bír.

A thermalis források javallatai. Reumatikus bajok, neuralgiák ischias neuritis, környi hűdések, izületi bántalmak, külsérülések utóhajai, izadmányos, merevségek és iustikus bántalmak kitűnő sikerrel kezelhetnek a hévízi gyögmód minden formái által.

Iszapkezelés. Iszapgöngyölések. A beteg testrészeknek meleg iszappal való beborítása. E célra új külön helyiségek lettek berendezve, melyek e gyögmód legújabb felszereléseivel, szabályozható zuhanyokkal és fürdőkádakkal vannak ellátva.

Vizgyógyintézetek javallatai. (Külön férfi- és női osztályok.) Anyagesérő bántalmak. Vérkeringési szervek betegségei. Idegrendszer betegségei. Légzőszervek betegségei.

Szálloda, vendéglő és kávéház (saját üzemben). A vendéglői üzlet megfelelő vitele érdekében a fürdőigazgatóság az üzemet saját kezelésben tartja és a legkíválóbb ételekről, italokról és pontos kiszolgálásról olcsó árak mellett gondoskodik. Étterem a szállodában és a kertben, kávéház, terraszok, olvasóhelyiségek stb.

A téli kúra felől tájékoztató prospektust küld ingyen a Szt.-Lukácsfürdő igazgatósága, Budapest-Buda.

Név	Társadalmi Állás	Allandó lakhely	Lakás	Szembély száma
Külföldi vendégek:				
Georges Nepropontes	földbirtokos	Marasesti	Thermal sz.	1
Albert J. Oison	igazgató	Göteborg (Svédország)	"	1
Nicolai D. Mihalescu	magánzó	Braila	"	1
Francis Faifer	kereskedő	Johannisburg (Transv.)	Nagy száll.	1
Kotányi Zsófia	malomtulajdonos neje	Wien	"	1
Leon Hochstim és neje	kereskedő	Krakau	"	2
Theodor Halla	mérnök	Marasesti	Thermal sz.	1
Huolt Hagescu	bérlő	Bukarest	Nagy száll.	1
Herman Zentler és neje	kereskedő	Braila	Thermal sz.	2
Heinrich Thies	vegyész	Plön (Holstein)	Nagy száll.	1
Jacob Better	vállalkozó	Krakau	"	1
Carl Horak	vendéglős	Wien	"	1
Moritz Lazarus és családja	bankigazgató	Lemberg	Thermal sz.	3
Nanette Rosenzweig	hivatalnok neje	Oderau	"	2
Belföldi vendégek:				
Mélt. gr. Széchenyi Tivadar	földbirtokos	E-Lendva	Thermal sz.	1
Vlahovic János	rendőrkapitány	Nagy-Kikinda	"	1
Lircs Nándor és neje	gyáros	Pinkaföld	"	2
Harsányi István	nagyiparos neje	Debrecen	Nagy száll.	1
Salgó Péter	gyógyszerész	Ada	"	1
Csázik Péter és neje	kir. tisztartó	Nyíregyháza	"	2
Koch Hermina	magánzó	Győr-Szemeré	"	1
Mélt. Hámos Lászlóné	főispán neje	Berzeto	"	1
Rónai Odón	állomásközlő	Somodor-Azsaló	"	1
Gramberg Adolf	technikus	Pancsova	"	1
Klár Adolf	gazdálkodó	Nyíregyháza	"	1
Fütszt. Vidos Lajos	kanonok	Szombathely	"	1
Kandratzi Worzikowsky Károlyné	özvegy	Szeged	"	1
Özv. Rózsa Mórné	magánzó	Szeged	"	1
Rozsa Iduska	magánzó	Szeged	"	1
Braun Arminné	gabonakereskedő	Ó-Dombóvár	"	1
Olariu Constantiu	bérlő	Kudsir	"	1
Vass Leo Odón	telekkönyvvezető	Nagy-Körös	"	1
Schoor Mária	tanítónő	S.-A.-Ujhely	"	1
Baksay Ilona	magánzó	Nagy-Káta	"	1
Baksay Béliné	gyógyszerész özv.	Nagy-Káta	"	1
Szeffert Antalné	vasúti vendéglős	Ujvidék	"	1
Heksch József	fakereskedő	Losonc	"	1
Tancsig Gyula	földbirtokos	Mátészalka	"	1
Farkas Gyula és neje	nagybirtokos	Simánd	"	2
Budanovits Arpádné	nyug. jegyző neje	Baja	"	1
Susich Károly	kir. közjegyző	Karánsebes	"	1
Weisz Aloizta	szülész	Fehértemplom	"	1
Schulz Lipót	kereskedő	Rózsahegy	"	1
Biró Benő és neje	főmérnök	Szeged	"	2
Tóth István és neje	tisztartó	Óskatornya	"	2
Csendes József és neje	köz- és váltó-üggyvéd	Tapolca	"	2

stb. stb. stb.

Budapest-Lipótvárosi Takarékpénztár-Részvénytársaság.

V., Nador-utca 11. szám.

Teljesen befizetett Részvénytőke

≡ 2.000,000 korona ≡

ELFOGAD BETÉTEKET:

Takarékpénztári könyvecskékre, pénztári jegyekre és folyó (cheque)-számlára, 4 -os kamatozással minden levonás nélkül. Leszámítol váltókat, előleget nyújt értékpapírokra és ezek adás-vételét teljesíti a legelőnyösebb feltételek mellett.

AZ EQUABLE

Egyesült-Államokbeli életbiztosító-társaság
Főtelep New-Yorkban, Broadway 120.

Magyarországi igazgatóság: Budapest, VI. ker., Andrassy-ut 8. Alapított 1859-ben.

Vagyon az 1901. év végén	1,655,198,600.00
azaz egy milliard hatszötvenöt millió egyszázkilencvennyolcezer hatsz hatz korona	
Felcsig az 1901. év végén	355,645,210.00
azaz háromszázötvenöt millió hatszötvenöt ezer hatsz hatz korona	
Összbevétel az 1901. évben	321,873,025.00
azaz háromszázhuszonegy millió nyolcszázhatvanhárom ezer huszonegy korona	
Kötvénybirtokosoknak kifizetett az 1901. évben	143,573,105.00
azaz egyszázötvenháromezer és százhatvanháromezer és harminchárom korona	
Uj üzlet az 1901. évben	1,229,560,435.00
azaz egy milliard kétszázhuszonegy millió és százhatvan és négyezredharminchárom korona	
Biztosítási állag 1901. év végén	5,896,383,625.00
azaz öt milliard nyolcszázkilencvenhat millió háromszáznyolcvanhárom ezer hatszhatvanöt korona	
Kötvénybirtokosoknak az intézet fennállása óta kifizetett	1,884,359,255.00
azaz egy milliard nyolcszázötvenöt millió és százhatvanöt millió és kétszázötvenöt korona	

Ajánlatokat úgy az élet-, mint a járadék-biztosítás minden formájára a legelőnyösebb díjtételek mellett elfogad

AZ EQUABLE Egyesült-Államokbeli Életbiztosító-Társaság magyarországi igazgatósága.

TECHNIKAI ÚTMUTATÓ

Készít fekvő és álló
gőz gépeket
minden nagyságra és minden célra
szivattyukat, fuvógépeket
és légsűrítőket
Láng-Hörbiger szabadalmazott szelep-
szerkezetével;
== közlőműveket ==
gyűrűkenéssel ellátott csapágyakkal
és komprimált tengelyekkel könnyű
kivitelben; **csővezetékeket**, gőz
és víz számára.

~ PÁRIS 1900. GRAND PRIX ~
Láng L.
GÉPGYARA
Budapest, V., Váci-ut 156. sz.
== Fennáll 1868. óta. ==

Mint különlegességet:
gyorsanjáró szivattyukat
Hörbiger szabadalma szerint,
erőgázgépeket
kohogázzali és generátorgázali üzem-
hez, Oechelhaeuser szabadalma szerint
== gőztulhevitőket ==
Schwoerer szabadalma szerint,
== Green-féle előmelegítőket. ==
Gőzgépek 4000 lóerőig készítették.

EISELE JÓZSEF

RÉZ-, ÉRCMŰ- ÉS CÖZKAZÁNGYÁR,
BUDAPEST, V., VÁCI-ÚT 152. SZÁM.

A legújabb és legjobban bevált munka-
gépek és szerszámokkal felszerelt, vala-
mint hydraulikus szögecselő teleppel
ellátott gőzkazán-gyár, mely készít:

- CÖZKAZÁNOKAT, == ↓ HEGESZTETT ==
- VIZITISZTÍTÓKAT, == ↓ == MUNKÁKAT,
- RESERVOIROKAT, == ↓ FELSZERELVÉNYEKET, ==
- CSŐVEZETÉKET, == ↓ KÉSZÜLÉKEKET, ==

Danubius-Schoenichen-Hartmann

Egyesült Hajó- és Gépgyár Részvénytársaság
BUDAPEST, Külső Váci-ut.

Ajánlja

Dieselmotorait.

Nyersolajfogyasztás óránként és effektív lóerőnként 1/3 kg., tehát
olajköltség lóerőnként és óránként kb. 1 kr.
A motorok helyes működéséért az összes szokásos szavatosságot
elvállaljuk.
Üzemben megtekinthetők a Magyar fém- és lámpaárugyár részvény-
társaság kőbányai telepén, a Magyar petroleumipar részv.-társaság
ferencvárosi telepén és saját gyárunkban.

Fehér Miklós

Gépgyár Részv.-Társaság
Budapest, Külső Váci-ut 80. sz.

Használt és javított lokomobilok és gőzcséplőgépeket.
Csere üzletek. Mindennemű gazdasági gépek.
„Siegena“ (Melotte- az országos tejjgazdasági fel-
rendszerü) szabadalm. Tejfőlözógép ügyelőség által 1901. március
13. 14. és 15-én rendezett tejfőlözógép versenyen egyhangulag **1. kitűnőnek** el-
ismerve. **Legkönnyebb hajtás! Legtökéletesebb fölözés! Legma-
zasabb munkabírás! Teljes tejjgazdasági berendezések.**

MÁTRAI, FEIK és TÁRSA

szab. fa-szjkorong- és létra gyár.
Iroda és raktár: **BUDAPEST**, Gyár:
VI., Teréz-körút 33. VI., Teréz-körút 33. Zsigmond-tér 7.
Kittintetve: Páris 1900.
Általános legjobbnak elismert magyar gyártmány!
Szolid munka! - Olcsó ár! - A legmesszebb menő
jótállás! - A legjobb referenciák! - Egyetlen
versenyző sem múlja felül! „Hungaria Frictionless“
tömszelenc sűrítés egyedül gyártói!
Nagy raktár mindennemű műszaki és gazdasági szükségleti cikke'ben.

Alfa-Separator Részvénytársaság, Budapesten.

Tejjgazdasági-gépgyár.

Iroda, raktár és gyártelep: VI. LOMB-UTCA 11.

Alfa-Laval Separatorok
(tejfőlöző-gépek)

kézi- és erőhajtásra

Alfa-Separatoraink eddig több
mint 560 első díjat nyertek.
Évi gyártás kb. 52.000 darab.
Az Alfa-Laval Separator **va**
a legtökéletesebb fölözógép!

Tejszállító kannák,
Fejőedények,
Tejhütők,
Előmelegítők és pasztó-
rizáló-készülékek,
Vajköpülő és vajgyuró-
gépek,
A sajtgyártás eszközei,
Tejvizsgáló-készülékek,
Mindennemű tejjgazdasá-
gi eszközök és gépek
a legjobb kivitelben!

Tejszövetkezetek és
tejfeldolgozó telepek
berendezése s
ujjá alakítása.

Díjtalan tanácsadás minden
tejjgazdasági kérdésben!
Árjegyzékek tervek és
költségvetések bérmentve.

●● Most jelent meg az Alfa-Laval naptár 1903. évre. ●●

::: TECHNIKAI UTMUTATÓ :::

„WORTHINGTON” szivattyugép részvénytársaság BUDAPESTEN, V., Váci-ut 4. szám

v v v v v

**Eredeti „Worthington”
szivattyuk és szivattyugépek**
minden nagyságban és minden célra.

Nagy raktárak azonnali elszállításra.

Több mint 150.000 szivattyu üzemben.

Jegyzet: Szivattyuink „Worthington” névvel és törvényileg védett védjegyünkkel vannak ellátva. A közvetítő kereskedőknél csakis eredeti Worthington szivattyuk kérendők. — A „Worthington” névvel való visszaélést szemmel tartjuk és szíves feljelentések, valamint bizonyítékok iránt hálásak vagyunk.

Hernádvölgyi Magyar Vasipar- Részvénytársaság.

Vasgyár Kropf

• a kassa.oderbergi vasut állomása. •

Szállít: NYERSVASAT öntési és acélgyártási célokra. —
RUD-, ABRONCS- és mindennemű IDOMVASAT.
— I-TARTÓKAT és U-VASAT, továbbá SINEKET minden
kelendő szelvényben.

Rendelések kizárólag a központi igazgatósághoz:

BUDAPEST,

V., Géza-utca 6. sz.

intézendők.

„UNIO”

csász. és kir. szab. vas- és bádogyár-társaság.

»»»»» GYÁRAK: «««««

Zólyom. Wöllersdorf.

»»»»»»» KÉSZIT: «««««««

Legjobb faszén nyersvasból, fekete lemezeket (finom és kazánlemez) jótállás mellett. — Lemezkülönlegességeket, u. m.: Hamumentes (decapirozott) és fényezett (polirozott) lemezek, sajtolható edénylemezek, henger- és kályhaburkolat-lemezek, tálcá-, késacél-, tölténytár- és löveg-köpenylemezek.

Onozott (fehér) lemezeket. — Horganyzott lemezeket. — Olmozott lemezeket. — Mindenféle horganyzott és olmozott hullámlemezeket. — Lemez-zsindelyeket.

Mindenféle horganyzott szegeceket, kampókat stb.

— Megrendelések kizárólag: —

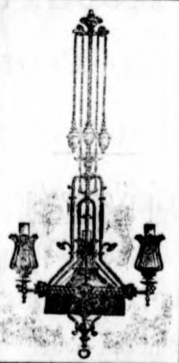
Budapest, V., Géza-utca 6. sz.

intézendők.

Magyar Fém- és Lámpaárú-Gyár

részvénytársaság

Dus választék mindennemű LÉGSZESZ, VILLAMOS- és PETROLEUM-világítótestekben, a legegyszerűbbtől a legpazarabb kivitelig, olcsó árak mellett.

Raktárak Budapest

II., Fazekas-tér 3.
V., Gizella-tér 1.
VI., Teréz-körút 1 a.
VIII., Üllői-ut 2.
(a Calvin-ter sarkán)
X., Jászberényi-ut.

Vidéken

Debrecen:
Simonffy-utca.
Kolozsvár:
Wesselényi-u. 20.
Pozsony:
Lőrincapu-u. 1.

Fémáramtárgyak. —————

»»»»»»» KIRÁLYOLAJ «««««««

————— biztonsági petroleum.

::: TECHNIKAI UTMUTATÓ :::

Az 1896-iki ezredéves orsz. kiállításon Állami Ezüst Éremmel kitüntetve.

HIRMANN FERENC

részaru-gyára,

Budapest, VII. ker., Csányi-utca 9. sz.

KÉSZIT: Gőz-, víz- és légszuszvatékekhez szükséges részaru-
kat. Bor- és sör-szivattyukat, sörkimerő-készülékeket lég-
nyomással, valamint mindennemű rézcsapokat. Elvállal:
réz-, érc-, horgany- és pakfongöntvényeket minta vagy rajz szerint,
ugyszintén horgany-diszöntvényt bádogosok részére. VAVAVAVAVA

Felirati táblák cimfestők részére.

Alapítottott 1880.

TELEFON.

Hirsch és Frank

Budapest-salgótarjáni gépgyár
és vasöntő részvény-társaság.

BUDAPEST,

VI., Szabolcs-utca 34. sz.

— GYÁRTMÁNYAI: —

SZERSZÁMGÉPEK vas-
és fém megmunkálására.
Közlőművek és teljes mű-
helyberendezések. Tégla-
gyári gépek és teljes be-
rendezések. Vegyipari
gépek és berendezések.

CSAVARÁRUK. Kereske-
delmi, építési csatorná-
zási és mindennemű vas-
öntvény. Tömegárúk for-
málógépeken előállítva.

— Gyárak: —

BUDAPESTEN ÉS SALGÓTARJÁNBAN.

Magyar-Belga Fémipargyár

részvénytársaság

BUDAPEST, VI., Hungária-körút.

Sürgőnyezim: Metallurgia.

Telefonszám: 14—87. szám

Ajánlja következő cikkeit:

Lópatkószeg. Szabad. kovácsolt keresztlópatkó-
sarak. Patkósarak. Szabad. csizmapatkó.
Satúk. Hajó- és darulánccok. Sarokszeg-
— darulány.

Minden cikkekből állandó nagy raktári tart. Felszólításra legelőször árajánlattal szolgál.

CRISTOFOLI VINCE

— CEMENTÁRUGYÁROS —

BUDAPEST, VII., ILKA-UTCA 34. (Csömöri-ut mellett.)

VÁLLAL: Terazzo-Granitto, mozaik és beton,
valamint cementiápl, keramitiápl, mozaiklap és
a la metllachilap burkolatokat.

Betoncsatornázások, gép- és fal-alapozások,
födém-, folyosó- és lépcsőszerkezetek.

Cementvizeldék, szőkőkutak és vízmedencék.
Költségvetések és rajzok díjtalanul készíttetnek.

ALAPITTATOTT 1896.

TELEFON 59—51.

Szobafűtési

gyári és ipari célokra

a kazinczi szén felette alkalmas.

Kazinczi hőszénbánya r.-t

V. ker., Nádor-utca 20. sz.

AZ ÁLTALUNK KÉSZÍTETT

Diesel-HŐ-ERŐGÉPEK

féle szab.

elsőrangú erőgépek. Összehasonlíthatatlan csekély mennyiségű
tüzelő-anyagot (nyers kőolajat) fogyasztanak, elannyira, hogy a
tényleges löerő óránként csak 2—3 fillérbe kerül.

A nyersolaj tökéletesen és füst nélkül ég el. A Diesel-gépek
mindenkor főtétlenül üzemre készek, rendkívül pontosan, az ellent-
állással arányosan szabályoznak, a miért is

villamos világítási telepek
és váltakozó terheléssel járó üzemek

részére különösen alkalmasak. Részletes fölvilágosítással, képes leírással,
költségvetéssel szívesen szolgálunk.

Fegyver- és gépgyár részvénytársaság Budapesten.

Tejszövetkezeti- berendezéseket

kézi-erő- és gőzhajtásra,
ugyszintén mindennemű

tejgazdasági gépeket és eszközöket

a legjobb kivitelben és legelőnyösebben szállít az

VAJKIVITEL.

A tejszövetkezetek és tejgazdaságok által ter-
melt vajat

legmagasabb áron

korlátlan mennyiségben átveszi az

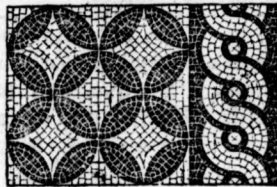
Első magyar tejgazdasági gép- és eszközgyár

FUCHS és SCHLICHTER, Budapest, VI., Iász-utca 7. Árjegyzékek, költségvetések ingyen és bérmentve.

TECHNIKAI ÚTMUTATÓ

MELOCCO PÉTER

cementáru-gyár és betonépítkezési-vállalat
Budapest, VI., Dévai-utca 21. sz.
Fióktelpek: Debreczen, Győr, Temesvár.

Szabadalmak: „Hennebique” építkezési rendszer. — „Concrét” bordás vasbétón-födém. — Bétoncsőgyártó-gép. — Bazalt műkőut-burkolat. — Vasuti jelződrótvezető-csatornák. — Telefonkábelcsatornák.

Gyárüzem: Csömöszi portlandbétonecsövek. — Római és velencei márványmozaiklapok. — Műkőgyártás: lábazati és erkélylemezek, oszlopok, fedőkövek, üregezt cémentválasztófalak, mindennemű cémentáruk.

Építkezési-osztály: Vasbétón-mennyezetek. — Monier- és Rabitz-munkák. — Burkoló-munkák. — Bazaltműkő-ut és járdaburkolat. — Városok egész csatornázása. — Zsilipek, gátak és turbina-telepek. — Bétonhidak. — Vasbétónhidak, Hennebique rendszere szerint.

Költségvetések és tervek díjtalanul készíttetnek.
Részletes felvilágosítások azonnal.

A budapesti magyar kir. távbeszélő hálózat földalatti kábelcsatornáinak építő vállalata.

KIS J. JENŐ

okl. mérnök, vállalkozó, beton-, cémentáru- és műkőgyára
előbb: WÜNSCH ROBERT.

Gyár és iroda:

Budapest, VI., Hungária-körút 72.

Telefon 420. sz. Sürgőnycim: Jenkis, telefon.

Specialista: földalatti kábelcsatornák gyártásában, az összes kulturállamokban szabadalmazott saját, vagy bármely más rendszer szerint.

Ajánlja a modern építésmódra kiválóan alkalmas

Terracit-gyártmányait:

járdaburkoló, lábazati és erkélylemezek, lépcsők, ajtó- és ablakkeretek, síremlékek részére bármely terv után. Továbbá: ajánl szab. vasbétónrendszerű födémezeket, oszlopok-, falak- és boltozatokat építeni. Szab. vasbétón-csatorna- és áttereszcsővekből, valamint egyéb cémentárukból minden méretben nagy raktár. Csatornázások, hidak és egyéb betonműtárgyak építése.

Ajánl kitűnő minőségű lassan és gyorsan kötő románcementet és műportland-cementet bármely vasuti vagy hajóállomásra igen jutányos árak és jótállás mellett.

MELOCCO L. BUDAPEST

cementgyár- és betonépítési vállalat.
Gyár és iroda: ÜRÖMI-UTCA 24-32. szám.
SÜRGŐNYCIM: Melocco Ürömi-utca Budapest.

TELEFON 41-03. SZÁM.

Vállalkozik saját rendszerű cement-beton építkezésekre.

Férfiak ingyen kapnak

egy legújabb találmányu gyógyszer, melylyel az elgyengült erőt visszanyerhetik. Mindenki, aki eziránt ir, kap egy próbasomagot, egy 100 oldalas könyvvel postán, jól becsomagolva. Ez egy csodálatos csodagyógyszer, mely már ezeket mentett meg, kik fiatalok kihágytak miatt neki betegségekben, syphilis és elgyengült férfierőben szenvedtek. E célból elhatárosta az intézet, mindenkinek egy csomag gyógyszer felvilágosító könyvvel együtt ingyen küldeni. E háziassal a baj odahaza gyógyítható és mindenki, a ki fiatalok kihágyások miatt neki betegségekben, szellemi gyengeségben vagy krónikus bajokban szenved, otthon gyógyíthatja magát. Ezen gyógyszerközvetlen hat azon szervekre, melyek erőt szűkésnek, és csodálatosan gyógyítja az óvek óta tartó betegségeket. Országok és fiatalok irhatnak a "State Medical Institut"-nak alantí címen, honnét nekik a csomag haladéktalanul megküldetik. Az intézet elsősorban azokat akarja megmenteni, kik kezelés miatt otthonukban nem hagyhatják el. A próbaküldemény bebizonyítja, hogy mily könnyen lehet a veszedelmes bajból otthon is megmenekülni. Az intézet nem tesz kivételeket. Mindenki írhat a gyógyszerintézet kárhözmett is magyaráz, mire neki díszrekról mellett egy gyógyszerküldemény kitételek felvilágosító könyvvel együtt. Irjon azonnal. A küldemény oly szépen van csomagolva, hogy tartható senki szem gyanitja. A levelet következőképpen címezd: State Medical Institute, 9, Elektrom Building, Port Wayne, Ind., America és minden levél bérmentesítendő.

Férfi és Női

Nemi Betegségeket

ugyszintén

Vér, Bör- és Idegbajokat

valamint

Férfigyengeséget

(Impotentia)

Rendelőintézetében
gyógyít biztos sikerrel a lerövidebb idő alatt, foglalkozási zavar nélkül, 26 év óta szerzett orvosi tapasztalatok alapján kiváló gyógyszerkezelés általánosan elismert szakorvos

Dr. Kajdacsy József

v. cs. és kir. ezredorvos és kórházi főorvos
Budapest, IV., Kigyó-utca 5. l. em.
(Klotild-palota.)
Rendel 9-4-ig, este 7-8-ig.
Levelekre díjmentesen válaszol, gyógyszeréről gondoskodik.

PEKAREK

CHINA és CEYLON

TEA

minőség tekintetében semmiféle fájával nem helyettesíthető, miután aromás, erős és aroma a helyes keverés által fölülmúhatatlan. Ne tessék elmulasztani és egyszer megpróbálni. Csak eredeti csomagolásában kapható minden jobb drogna, fűszer- és esemegeüzletben.

Ön meglepő ajándékot keres?

Vegyen egy kauszokibetű nyomószerszemet, a melynek tulajdonsága a saját nyomdája. Kisebbsé nyomtatványok, mint névjegyek, címlepek, meghívók, mindennemű értesítések egy pillanatra elkészíthetők. Iradjon gyakorlati ajándék, a mely hatékony és agának egyaránt örömet szerez.

65 betűvel	— 70 " —	75 " —	80 " —	85 " —	90 " —	95 " —	100 " —
2.40 frt	3.00 " —	3.60 " —	4.20 " —	4.80 " —	5.40 " —	6.00 " —	6.60 " —

Nagyon elegáns schat-pesenyomók csinos monogrammal a 1 frt 50, 2.-, 3.50.

Tentával töltött tollszára 14 karátos aranytollal egy szer tölthet és több hőtén át lehet vele írni, darabonként 2 frt 50.

Finom pénzárca négy réteggel és kiváló bilyegzővel darabonként 2 frt.

Önmagától festő kauszok-bilyegző 3 sorral, mint finom nikkelt tolltartó ironnal és pecsétanyomóval darabonként 30 kr.

J. LEWINSON, BÉCS, 1. Adiergasse 15. Főköthet: 1. Adiergasse 15. Üdössa (Országház) Kanatája 2. Képviseletét beosztottnak. Nemzetköz. viszonylatok. Arjegyzék ingyen

KOHN HEILMANN és FIAI
legnagyobb férfi- és gyermekruha-áruháza
az „Angol szabó“-hoz
Budapest, IV. Károly körút 12.

Legjobb bevásárlási forrás, minden tisztább gyapjából, a minem festik és nem fakul. Minden darabon olcsó, szabott árak. Meg nem felelő árúért a pénzt visszaadjuk.

Dus választék csakis valódi szőrmevel bélelt városi bundákban 40 frt Utazó-bunda 35 frt Vadászkabát 15 frt Télikabát 18 frt Téli-Ulster 16 frt Raglan 16 frt Téliöltöny 16 frt Bőrkaabát 35 frt Gyermek ruhák a 4 frt-tól feljebb

Minden darabon ezen tövényes védjeggyel látható.

Legszebb Legjobb Legolcsóbb PAP... PAP... PAP...

1 szeszaljható vasgép 8 db	1 szőlő sodrony ágybetét	fr
1 kiváló matrac	1 teniszpálya matrac	4.50
1 rongy paplan	1 ágytás	5.-
1 prina	1 lószőr	12.-
1 szamir paplan	1 szék ágytás függöny	8.-
1 szamir	1 nagy szőnyeg	1.50
1 szamir	1 nagy szőnyeg	2.50
1 szamir	1 nagy szőnyeg	3.50
1 szamir	1 nagy szőnyeg	4.50
1 szamir	1 nagy szőnyeg	5.50
1 szamir	1 nagy szőnyeg	6.50
1 szamir	1 nagy szőnyeg	7.50
1 szamir	1 nagy szőnyeg	8.50
1 szamir	1 nagy szőnyeg	9.50
1 szamir	1 nagy szőnyeg	10.50
1 szamir	1 nagy szőnyeg	11.50
1 szamir	1 nagy szőnyeg	12.50
1 szamir	1 nagy szőnyeg	13.50
1 szamir	1 nagy szőnyeg	14.50
1 szamir	1 nagy szőnyeg	15.50
1 szamir	1 nagy szőnyeg	16.50
1 szamir	1 nagy szőnyeg	17.50
1 szamir	1 nagy szőnyeg	18.50
1 szamir	1 nagy szőnyeg	19.50
1 szamir	1 nagy szőnyeg	20.50

GICHNER JANOS
paplan, matrac és kárpitosáru gyáros, szőnyeg, szőnyeg, vasbútor stb. nagy választék.
Budapest, VII., Erzsébet-körút 20.
Arjegyzéket kivánásra ingyen és bérmentve küldök. Védők megrendelések pontossággal eszközölköznek, nem tévedő árak kicserélésének, vagy a pénz visszafizetésének.

SAGRADA BARBER

gyomoréróstitó hashajtópasztillák
orvosiilag kitérőn a világhíres, klinikailag is kipróbált, különösen ajánlható karcibetű és maribetű elő- és utókezelésére, a belek lankaságának, heveny és idült

székrekedésnél.

10-12 óra alatt biztosan és enyhén hatnak. Használható a széklet tartósság szabályozására. Egy doboz ára 2.40 kor. Vidékre 2.85 kor. előzetes tartósság mellett bérmentve, próba doboz 70 fill. Kapható majdnem az összes gyógyszerárakban.

Főraktár: Török József gyógyszerüzlet
Budapest, Király-n. 12. és Andrássy-út 26.

STERNBERG ÁRMINÉSTESTVÉRE

CS. ÉS KIR. UDVARI HANGSZER-GYÁR

BUDAPEST, VII., KEREPESI-ÚT 36.SZ.

Zongorák és Pianinók

legkiválóbb gyártmányok 300 frttól feljebb.
Zongorát, pianinót, harmóniumot vagy cimbalmot kölcsönzünk havi 5 forinttól feljebb.

Javításokat és hangolásokat legkitérőbb szakmunkások által végeztetünk.
Valódi "GRAMMOPHON" árusítása nagyban és kicsinyben

darabja 70 korona és feljebb, lemezek 3 korona és feljebb. Legújabb ének, művészi felvételek: báró Splényiné Blaha Lujza asszony, Szeyer Ilonka kisasszony. Vasquez Idalia grófné, Takács Mihály, Beck Vilmos, Szendrőy Lajos a magy. kir. opera tagjaitól, valamint más elsőrendű művészek, katonai és cigányzenekaroktól. Valódi EDISON-fonográfok 100 koronától feljebb. CSALÁDI-fonográfok 20 koronától feljebb. FONOGRÁF-HANGSZEK 2 kor. 50 fill. és feljebb. INTONA, Phonix, ARISTON 20 K. feljebb.

Arjegyzék ingyen és bérmentve kapható minden cikkről külön.

Tüdőbetegeknek. Az orvosi kongresszuson Leyden tanár konstatálta, hogy egyedül Németországban állandóan 1,200,000 ember tüdővészés és ezek közül kb. 180,000-en lesznek áldozatai a borzostó betegségeknek. A tüdőbaj előidézői a tuber-bacillusok, a mely bacillusokat minden ember beleégzi, mert előlük elzárkózni lehetetlen. Ha most már szerencsére sokan nem lesznek tuberkulitikusokká, abból az tünik ki, hogy az emberi test azzal a tulajdonsággal bír, hogy a beleégzett tuber-bacillust ártalmatlanná teszi. Ott, a hol a légesz számos finom ágacszkává széjjeloszlik, a tüdőbe vezető két mirigy, az úgynevezett pajzs- vagy tüdőmirigyek vannak, a melyeknek rendeltetéséről a tudomány sok ideig nem volt tisztában. Most azonban Hoffmann dr. kutatásai nyomán tudjuk, hogy ezek egy egész külön foyadékok készítenek, vagy más organikus akadály folytán nem tudnak abból az anyagból elegendőt ben, megsummisiti. A hol tehát ezek a mirigyek atörökélek vagy gyöngösek, vagy más organikus akadály folytán nem tudnak abból az anyagból elegendőt ben, megsummisiti. A hol tehát ezek a mirigyek atörökélek vagy gyöngösek, vagy más organikus akadály folytán nem tudnak abból az anyagból elegendőt ben, megsummisiti.

Ezt a közeli gondolatot felkarolta Hoffmann dr. és a pajzsirigy-erősítő anyagból saját maga készített egy gyógyítószert tüdőbaj (kronikus katarrus és aszkór) ellen, melyet Glandulónak nevezett el. A Glandulén nem a mérgecs, nem vegyszert szert, hanem teljesen egészséges és állatorvosi felügyelet alatt frissen vágott juh friss pajzsirigyéből lesz készítve, a természet maga adja a gyógyítószert minden betegség ellen, csak találni kell. A pajzsirigyek alacsony hőfoknál, legmentesebben lesznek megszárítva, tabletákba préselve, minden tabletának 0.25 gr. a sulya, melyből 0.05 gr. mirigyből és 0.20 gr. tejcukor edesítésre.

Ha a Glandulén előírás szerint használjuk, javul az étvágy, jobb lesz a kedv, és egy estői suly gyarapodik, láz, éjjeli izadás és köhögés mulik, a köpet enged, javulást áll be. Sok orvos és magánféli bizonyítja a tüdővédő gyógyító szer nagy értékét. Glandulén már sok meglepő gyógyító-eredményt mutatott, hol más szert nem használtak.

Glandulént készíti Dr. Hoffmann Nachf. vegyi gyára, Moerane (Szászország) és kapható a legtöbb gyógyszerárban, valamint **Török József Gyógyszertára** Budapest, Király-utca 12., üvegekben, 100 tablettával 5 kor. 50 fill., 50 alettával 3 kor. Kimerítő füzetekék és gyógyult betegek ertesítésével ingyen és bérmentve. Övaskodjunk az értékelten utánazottók.

Dr. MULLER főorvos-féle
injekció és labdacskok
a legjobb és leghatásosabb szerek új és régi húgyúti-betegségeknél — húgyvezetékgyulladások és folyásnál. Gyógyulás gyakran már néhány nap alatt, kellemetlen utóhatások nélkül. — Pontos használati utasítás minden megrendeléshez mellékeljük. Egy adag ára frissen bejárnál **Kor. 3.20.** Idült régi betegnek **Kor. 5.—**, postán külföldi csomagolással **60 fillérrel** több, portó nélkül. A valódi készítményes forrástára:
Török József Gyógyszertára
Budapest, Király-utca 12. és Andrásy-ut 26. szám.
Sziveskedjék ezen hirdetést kivágni és megőrizni.

„ANKER“
Porosz-Szalón-Briket
a legjobb
a legtakarékosabb
a legolcsóbb
teljesen szagtalan
a legtisztább
tüzelőanyag
vagy fával vagy algyúntóval gyújtható és örök-hosszat egyenletes, tartós, kellemes meleget terjeszt. A fát teljesen fölöslegessé teszi, nem törökény, nem porlódik, a legtisztább és legfinomabb porosz szénből áll, minden keverék nélkül, egyenlő darakokban jön forgalomba és éppen ezért a legököltelesebb ellenőrzést és a legtakarékosabb tüzelést teszi lehetővé. **Ára 1000 darabonként 16 korona** házhoz szállítva. — Megrendelhető az
„ANKER“
Porosz-Szalón-Briket Részvény-Társaság Berlin.
Magyarországi központi képviselö
Budapest, V. Lipót-körút 16. sz.

Szenzációs
ujdonság
az általam
föltalált
cipő öntisztító-gép
melyvel mindenki anélkül, hogy hajlania kellene, Guzi-kenőccsel bekelve, kétzer forgatás által cipőit tényleg tisztíthatja. **Világírú találmányom a törv. védett Guzi-kenőccsel,** melyvel ha a cipő felelő börtöt bekened, azonnal 1 évi iradábeli jogdíjért váltókat és időföldt, élekedés esedő inyen megvásárolom. **FENOMÉNÁLIS TALÁLMÁNYOM A CIPŐ-SANFÁ,** mely be-sáruval, hogy a cipő az egyetlen kibírja, miután a cipő, ha nedves állapotban levetjük, a bór-esszenciával tisztítható.
Minden nálam vásárolt cipőhöz találmányaim közül választás szerint kétféle teljesen ingyen mellékelek. Mí-
denkinek, hogy megvásárolhat szerkeszessen **Világírú Guzi-kenőccsel** jóságáról, ki címét velem közli, **1000 Guzi-kenőccsel** és több ábrával ellátott **Ar-
jegyzékem** kénytelen ingyen és bérmentve. **Védőle-
nek** a legbiztosabb, ha harisnyában egy papírpapra állva a lábát körvonalát lerajzoljuk. Meg nem felelő alpbört eszenel kétfélesen magam a pórt mintén levonás nélkül vissza-
adom. A teljes postaköltség csupán 30 krajczár.
Férfi vízbörtü sima erős cipő 2.—
Képzés sávalier vízbörtü 3.20
Oroszokk, csugos v. füzes cipő börtüvel 4.—
Elegáns szalon-akk, fűzős cipő 4.—
Bágaris-cizma egy darabotól halványig teljesen vízmentes, illetve, háromszoros kóppal, 3 évi jótállással 7.50
Gyermek börtübe, nyíves 4.—
Halimacizma, térdig erős, egészen magas börtüvel, hal-
ványig teljesen vízmentes 4.50
Párisi divat, feltűnő elegáns box v. sevrő fűzős gatyakötő 4.—
Elegáns bárná, bágaris cipő 3.50
Képzés önkéntes cizma, elegáns, fényesre tisztítható 10.—
Női sevrőbörtü, csugos v. fűzős cipő, erős 2.—
Elegáns szalon-akk, fűzős v. gumibos 3.50
Párisi divat, feltűnő elegáns box vagy sevrő, fűzős v. 4.—
gumibos 5.—
Oroszokk fűzős v. csugos 3.50
Fűzetés

Agulár Ignác
Budapest, Kerepesi-ut 30.
a Rákva-kórház templomával szemben Fióközlet Király-u.6

Védjétek lábaitokat
Láb körössége talpak viselésével. Láb asbest-talpak viselésével.
Tyzkenek, bütyök, nedveség, hideg ellen. Minden bajok, különösen a kollemlen izadás és talpégés ellen a **Dr. Höggy-és-féle szab. asbest-talpak viselés** a legjobb. **Áronként 60 fillér, 1 korona, 2 korona.** Prospektus és olismér-írások katonai hatóságoktól és a legmagasabb körökben ingyen. Jól berendezett raktár, mindenféle asbestárúknak. Székküldés utánvelem. Hamisítások ellen övaskodjunk. Központ: **BÉCS, I., Dominikanerbástai 21.**

Elsőrendű
Singer varrógépeket
nagybani árban (első kézből)
30% árleszállítással
szállítunk havi 8 és 10 koronás részletre minden árfelemlés nélkül vidékre is báhová.
LÁNG JAKAB és FIA
varrógép nagyraktára
Budapest, József-körút 41. szám.
(Baross-kávéház mellett.)
Fióközlet: Rottenbiller-utca 1. szám.
Képes árjegyzék ingyen!
A címre ügyelni tessék.
Géjük kizárólag elsőrendű új Singer gépeket tart raktáron, melyek **össze nem tévesztendő** halmi bécsi tuat gépekkel, melyeket egyes különösen bécsi kereskedők különféle cifra nevek alatt árusítanak.

Diplôme d'honneur avec insigne et médaille d'or.
Anna Csillag
Kítüntetve: **Diszoklevéllel** **Diszkereszttel** és **Párisban aranyéremmel.**
Exposition Internationale, D'Hygiene, Paris 1902.
ÉN Csillag Anna
a 185 ctm. hosszú óriási tereleyhajammal, ezt önmagam által feltalált hajkenőcsöm 14 hónapi használata után kaptam. Ez mint a legjobb szer a haj ápolására, a haj növesének előmozdítására a fejbőr erősítésére elismertetett, elősegíti uraknál az erőteljes felt szakálnövést és már rövid idei használat után úgy a hajnak mint a szakálnak természetes fényt és tömörséget kölcsönöz és megmenti őket az idő-előtti öszüléstől a legmagasabb korig.
Egy tetyey ára 1 frt, 2 frt, 3 frt és 5 frt.
Postai szétküldés naponta az ár előre való beküldése vagy utánvelem mellett az egész világba a gyár-ból, hová min. en megfizás küldendő.
CSILLAG ANNA
Bécs, I., Graben 14. sz.
Berlin, Friedrichstr. 56.

!!! FELHÍVÁS !!!
BUTOR-
raktáromon készletben levő összes asztalos- és kárpitozott butorokat **átköltözés** miatt minden elfogadható áron eladom!
Dósa Kálmán
Budapest, Erzsébet-tér 18., sas-utca sarok.

AZ ATHENAEUM IRODALMI ÉS NYOMDAI RÉSZVÉNYTÁRSULAT KIADÁSÁBAN BUDAPESTEN, VII., KEREPESI-ÚT 54.,
MOST INDULT MEG FÜZETEKBE A KÖVETKEZŐ CZÍMŰ MUNKA:

A MAGYAR BIRODALOM

TÖRTÉNETE

KÉT KÖTETBEN.

Irta: **Acsády Ignác.**

Ezen munka úgy terjedelme, mint iránya és feldolgozása tekintetében eltér minden más munkától, mely a magyar haza történetével foglalkozik.

Acsády kétkötetes munkája egységes szellemben, az összes kútfők alapos ismeretével, de népszerűen, a művelt nagyközönség igényeinek megfelelően beszéli el nemzetünk ezeréves történetét.

Acsády kétkötetes munkája kellő súlyt helyez a művelődés történetére is, s így alaposabban megvilágítja a multat s melegebb, bensőbb érdeklődést kelt a régi emberöltők sorsa iránt a jelenkorban.

Acsády kétkötetes munkájában a legkomolyabb történelmi kutatás gyümölcseit nyújtja az olvasónak, de ezeket az igazságokat az előkelő publicista finom stílusával, **élvezhető, vonzó olvasmány** alakjában adja elő.

A munka **40 két ives füzetben jelenik meg.**

Minden egyes füzetet számos szövegkép és egy-két **külön melléklet** fogja díszíteni.

Az egyes füzetek kéthetenkinti időközökben jelennek meg.

A munka ára füzetenként csak 60 fillér.

Előfizetés tíz füzetre **6 kor.,**

20 füzetre **12 kor.,** a teljes műre

(40 füzet) **24 korona.**

Megrendelhető a kiadótársulatnál (Athenaeum, Budapest Kerepesi-út 54) és minden hazai könyvkereskedésben.

Terjedelme negyven füzetnél több nem lesz.

KÜLÖNFÉLÉK

Mért sirsz?

Virág még nem fakadt az ifju fákban,
Tavasza sem múlt el még az ág felett,
Illat se kelt még; s máris szél eredt,
Bús ószi szél dermedt éjszakákon.

Mért sirsz? ... Szemed reám meredni látom;
Nem öszlök, hajam fakó se lett,
S tőltte látod mégis a telet,
Megérezted közelgő pusztulásom. —

Abránd se támadt, s máris fagnak indul
A gondolat, mely tettre, célra hív.
Mi sem két vágyaimnak sirjain túl.

Mért sirsz? ... Hisz büszke tettet is beszív,
A föld és minden teledésnek indul.
Nincs cél; miért is dobbanjon e szív?

Bróly Miksa.

A szív.

Amíg szerettek: te nem szerettél,
Ma már szeretsz: mikor kihalt a szívem.
A balga lel iyememben csak drámát,
A bölcs azt mondja rá: az élet ilyen!

— S miért, hogy mégis annyianak lelkét
Titkos csalódás mély bánáta rágja?
Mert balga lesz a szív, mikor szeret,
Ha bölcs keblében jött is e világba...

Jörgné Draskóczy Irma.

Régi irások.

Sok ócska, fakó levél, irás alig látszik,
Egyikből-másikból egy darab hiányzik.

Másnak semmitmondó hiú ábránd, remény,
Nekem, ha olvasom, száz meg száz költemény.

Akkor kedves emlék mindenik vonása,
Ma egy hűtlen lélek családja vallomása.

Másnak tán' csak tréfa, röpke gyerekálmom,
Nekem a mindenem, — létét boldogságom.

Lédig Árpád.

Téli divat.

Sajátos vonása a farsangi divatnak, hogy karácsonyig szerényen elvonul az öröm ünnepeinek előkészületei elől s csak elvétre, egy-egy illusztris hangverseny alkalmával becsojtja világá egy szemelvényeit. Karácsonyig csak a meghitt szűkkörü ebédek és főleg teasték járják, amikor egy-egy illatos női boudoirba rejtőznék az ősi eső és kőd borongása előtt. Itt, kedélyesen elfátyolozott világlátás mellett, megnyílik a szívünk a mások lelkének, eleledjük,

REGÉNY

A sötét titok.

— Bűnügyi regény. —

(35)

— A férfi egy pillanatig sem lehet kétségben az iránt, mit tegyen, ha választania kell a hivatalos kötelesség és egy nő iránt tartozó tisztelet közt. Ma sem beszéltem volna, uraim, önöknek egy árva szót sem Meta kisasszonnyal való viszonyomról, ha nem tudnám, hogy önök ugyanis mindentől értesülve vannak.

— De feltűnt nekünk, hogy ön attól a naptól fogva egészen megváltozott. Azelőtt egy kiméletlen, könnyelmű junker prototípusa egyszerre csendes, szorgalmas, becsülétes fiatal ember lett. Nem tartja ön természetesen, hogy ez a megváltozott viselkedése is bűnössége mellett szólt?

— Igen könnyelmű voltam azelőtt, elhibázott nevelésem tett azza. De abban az órában, amikor felismertem, mily örvénybe taszított könnyelműségem, hogy egy polgári család becsületével üszött csunya játékomat talán a saját becsületemmel és a saját életemmel kell megfizetnem, banni kezdtem tettemet. Először vizsgálva meg önmagamot komolyan, beláttam, hogy előaló, hitvány ember az, aki csak azért él az életben, hogy féktelen vágyait és szeszélyeit kielégítse. Szégyeltem magamat eddigi életmódom miatt és megfogadtam, hogy tisztességes, szorgalmas, becsülétes ember leszek, becsülétes azoknak a nemes gondolkodású embereknek felfogása szerint, akiket én az igazi arisztokratáknak, az előkelő gondolkodás arisztokratáinak tartok! Bevallom... azt

ami bántót és keserveset az élet nyújt és édes melegét gyűjtünk a jövő napok küzdőmeire. Így kelene a *journ* fellognunk ezt kellene a finomlelkű nők megteremtenie otthona szűk körében a maga és jóbarátai számára.

Es — bármily kicsinyesnek fog ezen állításom sokak szemében felünni — a hangulat teljes harmóniájához nélkülözhetlen a külső keret összhangja. Kicsiny, édes fészeknek kell a boudoirnak lennie, tele virággal, izléssel és — pozissal. S aki benne a háziasszonyt adja, az is legyen a kerethez méltóan öltözve. Itt kezdődik a most annyira divatos *tea-gownok* létjogosultsága.

Ugy látjuk, hogy e skepszissel fogadott ötletnyök mindig szélesebb körben hódítanak. Ma már előkelő művészek festők és tervezők sem áttalják egy-egy tea-gown tervezését, sőt örömmel látják a női alakon egy almodot és stíliáit chimona vagy antik tóga modern válóját.

Az anyag dolgában nagy a fényűzés e téren. Habkönnyű csipkediszket drága prémekekkel szegélyeznek, lenge tüllöket művészi himzésekkel borítanak és lehelletnyi selyemgázokra a legcsodásabb virágok tömegét festik. Még azelőtt a pazar pongyolákat csak szinpadon csodálhattuk, most már a szalonnokban is sűrűn megjelennek, sőt „reformruha“ néven még fogadóestélyeken is helytállnak.

Mert hiszen a sokat emlegetett reformruha nem egyéb, mint a hajdani pongyola volt. Célja az, hogy *fűző nélkül* viselhesük és e kényelem szabályai teljesen azonosak a pongyola törvényeivel. Csak hogy a hajdani, egyszerű bőszéget most művészi redőzetre változtatják s az utcán is viselhetővé teszik.

Ezzel az erős — s a nők egészségére nézve oly végtelenül fontos — áramlattal szemben még elkeseredetten küzd az uralomért a leszes, fűzős divat. Igaz, hogy a fűző óriás változásokon ment át és hogy e változásokat nőink már magukévá tették, de teljes megdöntését nem tartjuk valószínűnek. Épp annyi érv szól mellette, mint ellene.

Az estélyöltözékek válogatott sorozatát csodálhatjuk, ha *Monassterly* és *Kuzmik* utánának lényes szalonjába belépünk. Mindaz, amit a divat művésztében avatott elmék az ötletesség révén kifejezhetnek, mind azt bemutatva látjuk a *Monassterly*ek toltetkiállításán.

Gyönyörű egy rőzsaszínű crépe de Chine ruha. Már a színe is specialitás, a szövetje pedig bársonylényű. E csábos ruha díszét főképp a keskeny szegélyekből tűzött noends d'amour-minták adják, amelyek egész szövetjét elborítják. Az alj uszályos, szegélyét fodorszerűen, lépcsőbe rakott Cluny-csipke adja. E csipkét is kerek izekbe tűzött szegélyek köritik. A csipkébe rőzsaszínű selyemszalag van behuzva, mely minden legyezónét csokrot képez. Az alj közepén művészi *devant* noend d'amourokból. Kétoldalt egy-egy csik. A derék elől bő dudorral, ugyancsak szegélyekből ivezett noends d'amouroktól díszes, mely dísz a hátat is el-

takarja. Mintha csupa lepkészárnyból volna az egész ruha öltve! Az övet egy lenge Cluny-csipke pótolja. Az uja lerövid, dudoros csipkekönyökkel.

Distinguált eleganciája által tűnik ki a hires *Negrette*-ruha. Fehér duchesse-alapra ezüstcsillagos fehér tüll van borítva, amit — második szövetként — fekete csillagos, fekete tüll takar el. Ez utóbbira finom, széphajású csipkebetétek és erős, kifejezőteljes csillagok vannak öltve. A duchesse és tüllsón dus lodorszegély lebeg, míg a felső ruhának vágott lodra van. Ezt alul négy, fűt háromsoros szalagdísz ékesíti, keskeny duchesse-csikokból varrva. A csipőre simuló részt keskeny ékekre osztja négy háromsoros-szalagdísz, melynek mindegyike bogos, hosszas csüngőben végződik. A derék is kétléle tüll van hevonva, elől öt sor jaisdiszszel, mely a kar irányában mindig rövidül. It gyöngyűsüngők adják a dísz, amelyek ugyancsak szaggal csikozott, bételelen és bő lebbenyre borulnak. Az ujak könyökig érők és mesterművei a rattinát kaecárságnak. A hajlásnál osaknem rövid a fodruk mig hátrafelé 30 centiméternyire hosszabbodik. Fehér crépe de Chime a szövetjük, fehér bonillonéval szegve Fölője ezüstcsillagos fehér tüll borul, fekete tüll bevonva és két sornyi duchesse-szalaggal szegve és csipkekoszorúkkal valamint az applikált csillagok dus mennyiségével díszítve. A könyök-dudort jaisrőzsa tartja, melyről szalagűsüngők és gyöngyűsüngők függnek le hosszan. Az uszály maga — előkelő szabásával és redőzetével — remekműnek tekinthető.

Végtelen bájos dísz engedélyez most a divat az ideális hajviseletet kedvelő nőknek. Aranyszínű, hamvasszőke és tizianvörös hajba ugyanis mind gyakrabban fekete bársonycsokrokot tűznek, ami kellemes ellentétet adja a világos hajszinnek és nagyban emeli annak selyemfényét. Most, amikor annyira hódít az alacsony hajviselet, így hűlgyeiek közül bizonyra sokan fogják örömmel fogadni e kedves kiegészítést.

S. B.

— A favágó elnök. Roosevelt elnök nemcsak híres vadász és lovas, hanem ügyes favágó is. Természetesen favágás nélkül is egész tisztességesen megélné, de azért üres idejében mégis nekilát a favágásnak. Az elnök egészségi szempontból gyakorolja ezt a sportot. A favágás különben több amerikai elnöknek is szenvedélye volt. Különösen Lincoln Abraham volt híres favágó, aki ha nem lett volna elnök, még a favágásból is megélné volna.

— Az ember értéke. Egy angol lap érdekes összehasonlítást közöl arról, hogy az utóbbi években kártérítési perekben milyen összeget ítéltek meg a különböző országok törvényeszkerei a szerencsétlenül járt emberek családjának. Southamptonban egy munkásért, akit megöltek azalatt, míg munkaadójának dolgozott, 2840 korona kártérítést ítéltek meg család-

XXVII.

Az esti alkony már fátyolát szőtte, amidőn Sellin és Stein elhagyta a bíróságot, hogy a kint várakozó Konieki-féle kocsin Starocimba menjenek.

Az uton Artur nagyon lehangolt volt.
— A miatt a szerencsétlen rosenthali affér miatt oly hallgatag, édes barátom? — kérde a bírő.

— Legfőképp azért, mert most már kezdek meggyőződni róla, hogy Peil gróf az öreg Ralph megvilkolásában ártatlan; különben a föld leg-rafináltabb és leglelkikimerültebb komédiása volna.

— Az bizonyára nem. Tetőtől talpig becsülétes ember az, buzzéklodott Stein.

— De azért furcsa helyzetbe került a szerencsétlen. Még ha az esküdtszék fel is mentené, akkor is rajta ragad a megszégyenítő gyanu foltja. Megfosztják még tartalékos tiszt rangjától és kiteszik hivatalából. Azonkívül társadalmilag is lehetetlenné válik. Es, fájdalom, én hoztam őt ebbe a borzasztó helyzetbe.

— De kedves hadnagy ur, hogy beszélhet így? Ön azt hiszem, mind a ketten, és ön első sorban, megtettük kötelességünket. Bármennyire sajnálom is a grófit, mégis meg kell mondanom, hogy ő maga idézte elő kellemetlen helyzetét bujjálásával.

— Ez azonban részemről nem zárja ki azt a forró kívánságot és eltökélt szándékot, hogy a szegény embert kiszabadítsam bilincséből.

— Vagyis ön szeretné fözkekeríteni az öreg Merten igazi gyilkosát.

— Ugy van. Es őp azért sajnálom, hogy okvetlenül haza kell utpnom D... be.

Starocinban már várt rá a d... i rendőrség elnökének következő távirata:
Sürgős ügy vélelten folytán elintézte. Ha jelenléte még szükségesnek, vagy kívánatosnak mutatkoznék, maradhát, R. báró.

reméltem azonkívül, hogy az Isten barátságosan fogadja vezelesemet és elhárítja tőlem a borzasztó megpróbáltatást, amely reám szakadt. De nem úgy történt.

A gróf elhallgatott és homlokáról letörülte a verejtéket, amely vastag cseppekben volt ott.

Hosszabb szünet után Stein így szólt az irnokhoz:

— Kugler, olvassa fel a jegyzőkönyvet, amelyet az előbb Krause Meta kisasszonnyal felvettünk.

A gróf összeresztent.
A jegyzőkönyv felolvasása után a bírő megint Peil felé fordult, aki teljesen elérzékenyült.

— Jól figyelt ön?
— Igen.

— Igaz-e az, amit itt Krause kisasszony elmondott.

— Nem igaz.
— Hanem?

— Krause kisasszony csak könyört vallott így, hogy engem megmentsen.

— No hát! Ha Krause kisasszony önért fel akarta magát áldozni, úgy bizonyára hinnie kellett az ön bűnösségében.

A gróf összeborzadt és úgy állt ott, mintha villám sújtott volna le mellette. A jegyzőkönyv felolvasásakor csak azt érezte, hogy szerencsétlenségében is boldog lehetne, mert így szent, határtalan szerelem örökidő fölötte... Most egyszerre megváltozott a boldogság ábrázata, amely egy pillanatra feléje mosolygott, vérágyasztó meduzafélé vált belőle. Egyszerre világossá lett előtte, hogy egy hű, tiszteletadó szív szerelme romlásba dönti őt.

— Ez borzasztó, — válaszolt szakadozott szavakban és elhaló hangon — könyörtelen végzet szakadt reám... Itteljenek el, bíró uraim... nem tehetek mást, újra és újra azt mondom... ebbe a bűntényben ártatlan vagyok!

Jának, egy francia hajón elpusztult térjért 80.000 koronát, egy newyorki vasuti balesetnek áldozatát esett amerikaiért pedig 400.000 koronát.

Drága szongora. A híres amerikai acélikirály tudvalegőleg olyan pompás palotát épített New-York város legszebb helyén, amelynek nem lesz párja a földkerekségen.

KÖZGAZDASÁG

Szösszárak. A kontingens nyersszesz ára Budapestén 36. — korona pénzben. 37. — korona áruiban.

Szarvasmarhavasár. (A budapesti marhavasár-teri vásár pénzár részvényársaság tudósítása.) Felhajtás: Vágómarhák. Magyar ökrök 618 darab.

Artur megkönnyebbülten lélekedett föl és elhatározta, hogy azonnal visszamegy Rosenthalba már azért is, hogy megnyugtassa menyasszonyát, akit talán aggódik Krause Meta sorsán.

Sellin még vacsora előtt elhajtattat Rosenthalba. Frida ujjongva repült elébe és miután Artur a büntényről mindent elbeszél, jövé életéről csevegtek tele boldogsággal.

Kis szünet után kérde Artur: Beszöltél már atyáddal róluok? — Sandors-Sellin uról is? — Arról is.

Artur éppen menni készült, amikor az öreg orvos hirtelen és váratlanul belépett a szobába. Oly összeszártan nézett ki, hogy Sellin szinte megrémült tekintetűl. Artur hozzátette, hogy szellette egy kényelmes székre.

(Folytatás következik.)

150 K-tól 240 K-ig darabonként bonyhádi faj 220 K-tól 385 K-ig darabonként, kivételosen — K-tól — K-ig, ígás bivaly —, K-tól —, K-ig páronként.

Vágómarhából a felhajtás körülbeól 600 dróbal kisebb volt a mulhetinél, habár a karacsony hetében a szükségesít igen csekély, mindazonáltal az irányzat élénk volt az árak 1—2 K-vel minkint emelkedtek, mert a felhajtás a szükségesítet nem fedezhette. A fejósteóben-üzlet változatlan.

Sertéskonsumvásár. (A székesóvárosi sertés-vásár és közvásárhíd intézősége.) December 24-én. Felhajtás: Zsirtsertés, ugymint öreg I. rendű 850 kilogramm felől — darab, II. rendű 280—350 kilogramm — darab, kamló — darab, silány — darab, fiatal nehéz 300 kilogramm felől — darab, közép 220—300 kilogramm — darab, könnyű 220 kilogramm — darab, süldő — darab, malac — kilogramm — darab. Összesen — darab. Hússertés ugymint: nehéz 800 kilogramm felől — darab, könnyű 250—300 kilogramm — darab, süldő — darab, malac 40 kilogramm — darab. Összesen — darab. Felhajtás összege 111 darab. Előző napi maradvány — darab, összesen 111 darab. Eladatott 111 db. Maradvány — db. A vásár irányzata igen élénk. Az árak szilárdan. — Kívetező árak jegyzettek: Zsirtsertés: Öreg I. r. 350 kgr-on felől 97. — fillérik, II. rendű 280—350 kilogramm 95—97 fillérik, selejtelt — fillérik, silány — fillérik, fiatal nehéz 300 kilogramm felől — fillérik, fiatal közép 220—300 kilogramm 92—96 fillérik, fiatal könnyű 220 kilogramm — fillérik, süldő — fillérik, malac — fillérik. Hússertés: Nehéz 300 kilogramm felől — fillérik, könnyű 140—300 kilogramm — fillérik, süldő — fillérik, malac 40 kilogramm — fillérik. Árak minden levonás nélkül kilogrammonként, élósúlyban.

A budapesti gabonafőzsde.

Budapest, december 24.

Az érdekelte körök rendkívül csekély érdeklődése mellett nyit meg a mai üzlet. A grengóbb amerikai jegyzéseket paralizálta a beállott hidegebb időjárás (-0° R). A hangulat valamivel szilárdabbá vált; elkelt összesen cirka 120.000 métermázs buva 2 1/2 fillérel drágább árakon.

Eladatott:

Buza. Tiszavideki: 100 mm 81 k. 8 K. 57 1/2 f., 150 mm 81 k. 8 K. 55 f., 400 mm 81 k. 8 K. 55 f., 100 mm 81 k. 8 K. 55 f., 300 mm 80 f. 8 K. 55 f., 500 mm 80 f. 8 K. 52 1/2 f., 1000 mm 80 k. 8 K. 57 1/2 f., 500 mm 80 f. 8 K. 52 1/2 f., 1000 mm 80 f. 8 K. 47 1/2 f., 100 mm 80 f. 8 K. 47 1/2 f., 100 mm 80 f. 8 K. 45 f., 1000 mm 76 k. 8 K. 47 1/2 f., 100 mm 75 f. 8 K. 35 f.

Pestmegyei: 100 mm 79 f. 8 K. 45 f., 100 mm 79 f. 8 K. 35 f., 100 mm 79 f. 8 K. 25 f., 150 mm 78 k. 8 K. 20 f., 100 mm 78 k. 8 K. 20 f.

Felsőmagyarországi: 100 mm 79 k. 8 K. 27 1/2 f., 300 mm 73 k. 8 K. 7 1/2 f., 300 mm 78 k. 8 K. 27 1/2 f., 100 mm 77 f. 8 K. 8 K. 25 f., 100 mm 77 f. 8 K. 25 f., 100 mm 77 f. 8 K. 25 f., 100 mm 77 f. 8 K. 25 f., 100 mm 76 f. 8 K. 25 f., 100 mm 76 f. 8 K. 25 f., 100 mm 76 k. 8 K. 10 f., 100 mm 76 k. 8 K. 10 f., 100 mm 76 k. 8 K. 10 f., 100 mm 76 k. 8 K. 10 f.

Bácskai: 150 mm 76 k. 8 K. —, 100 mm 76 f. 8 K. 20 f., 100 mm 77 k. 8 K. 20 f., 100 mm 76 f. 8 K. 20 f.

Óbesszi: 1000 mm 78 k. 8 K. 85 f., Törökheesi: 800 mm 79 k. 8 K. 40 f., Pancsovai: 800 mm 78 k. 8 K. 25 f., 500 mm 76 f. 8 K. 15 f.

Minta három hónapra. Árpa: 100 mm 5 f., 45 f., Zab: 100 mm 6 K. 45 f., Tengeri (6 áru): 200 mm 6 K. 85 f., ab Kő-bánya.

Készpénzfizetés mellett.

A készáru nivalatos jegyzése a budapesti árú-és értéktőzsde s.ókásai szerint készpénzben 50 kilogrammonként — A minőség hektolitereként és kilogrammonként.

Table with columns for 'Kilós', 'Kilogramm', and 'Kilogramm' with sub-columns for 'K-10', 'K-15', 'K-20', 'K-25'. Rows include 'Tiszavideki', 'Pestmegyei', 'Felsővidéki', 'Bácskai', 'Óbesszi', 'Törökheesi', 'Pancsovai'.

Table titled 'Egyéb gabonafajták' with columns for 'Kilós', 'Kilogramm', and 'Kilogramm' with sub-columns for 'K-10', 'K-15', 'K-20', 'K-25'. Rows include 'Arpa', 'Zab', 'Tengeri', 'Ropos', 'Köles'.

Katárközlet: Alg néhány kótes fordult ma elő változatlan árakon.

Esti zárlat: Októberi buza 1903. 7.84—7.86, Apríli buza 1903. 7.79—7.80, Apríli rozs 1903. 6.75—6.76, Aprísi zab 1903. 6.28—6.26, Májusi tengeri 1903. 5.77—5.78, Augusztusi repce 1903. 11.90—12.—

A budapesti értéktőzsde.

A mai előtőzsde külföldi jegyzésekre erősebb forgalom mellett, szilárdan indult meg, nemzetközi értékek újabb emelkedést mutatnak fel. A déli és utőtőzsde, különösen berlini jegyzésekre, szilárd maradt. A helyi értékekben is volt forgalom. A valuták, devizák árfolyamai változatlanok.

As előtőzsde előfordult kőtesek: Magyar hitelrészvény 715.75—716.50, Magyar jelzálogbank részvény 476.—476.60, Magyar eszámitóbank részv. 448.—, Osztrák hitelrészvény 673.—673.50 korona.

A déli tőzsdén forgalomban volt: 4% magyar koronaráradék 97.90, Hazai bank részvény 205.—, Kereskedelmi bank részvény 2630.—, Kisszebeni gránitánya 260.—, Salgó-tarjáni köszönbánya 525—526 korona.

Délután 1 óra 30 perckor záródtak: Magyar hitelrészvény 715.75—716.50, Magyar ipar és kereskedelemi bank részvény 20.—, Magyar jelzálogbank 477—477.50, Leszámitóbank 449.50—450, Osztrák hitelrészvény 673.75—676.—, Államvasut 676.75—678.75 korona.

As utőtőzsdei zárlat: Osztrák hitelrészvény 677.50, Magyar hitelrészvény 718.25, Államvasuti részvény 679.50, Köuti vasut 629.— korona.

A budapesti terménytőzsde.

A terményüzletben a szezonszerű hangulatnak megteleíten alakultak az árak és végül a terményüzleti árjegyző-bizottság hivatalosan a következő árfolyamokat állapította meg:

Jegyzések: Heremag: lucerna magyar 62.—68.— korona, vörös aprószemű 64.—67.— korona, vörös erdélyi — korona, vörös bántágyi — korona, középszemű 69.—62.— korona, nagyszemű 65.—68.— korona, Disznózsír: budapesti 69.—69.60 korona, vidéki — korona, Táblaszalonna: légszenteltó vidéki — korona, városi 4 darabos 56.—66.50 korona, 3 darabos 57.—57.50 korona, ástólt — korona, Szilva: boszniai, szokás szerinti minőség 14.60—15.— korona, 120 darabos — korona, 100 darabos 15.50—16.— korona, 85 darabos 19.—19.60 korona, azonnali szállítással, szerbiai szokás szerinti minőség 13.—13.60 korona, 100 darabos 14.60—15.— korona, 85 darabos 18.50—19.— korona, Szilvai: szilvoniai 17.—17.60 korona, szerbiai 15.50—16.— korona, azonnali való szállítással.

A bécsi értéktőzsde.

Bécs, 1902. december 24. (Saját tudósítónktól.) A mai előtőzsde a spekuláció a közlegő karácsonyi ünnepekre való tekintettel, továbbá egynehány külföldi tőzsdre gyengébb jegyzéseire tartózkodást tanúsított. Deacrá ezen körülményeknek az irányzat szilárd maradt a különösen hitelrészvények emelkedte budapesti vásárlásokra. Kereslet mutatkozott tovább Dunagőzhajózási- és Vasmű-részvényekben. Az utimó halasztásánál a pénz ócsa volt. Bankok 4 1/2%-kal halasztottak. A coulisseban a report 4 1/2% volt. Német birodalmi márká-bankjegyjért január végéig 2 fillér kölesőndiját fizettek. A déli tőzsdén nagyobb vételkedő fejlődött ki Hitelrészvények iránt, melyekben fedezeti vásárlások eszközőtettek. Államvasutak és vasművek is emelkedtek. A zárat berlini jegyzésekre és azon hirre, hogy a közös járadék már közelebb konvertálásra kerül, szilárd maradt.

Bécs, december 24. (Magyar értékek zárlata.) 4 1/2%-os aranyáradék 119.90, lisza és szegedi köleső-sorsjegy 136.60, Magyar vasuti köleső ezüstben —, Magyar keleti vasuti állami kötvény —, Magyar eszámitó- és pénzügybank 450.—, Rumunurányi vasműrészvény 467.—, Magyar koronaráradék 97.90 4 1/2%-os Magyar földtenger, kötvény 98.15, Magyar hitelbank részvény 714.50, Magyar nyerevény köleső sorsjegy 200.—, kassa-oderbergi vasut részvény 378.—, Magyar keres. bank 2622, Magyar cukoripar 1356.

Bécs, december 24. (Osztrák értékek zárlata.) 4 1/2%-os papíráradék 101.30, 4 1/2%-os osztr. aranyáradék 120.55, 1980-os sorsjegy 151.25, Osztrák hitelsorsjegy 434.—, Angoi-osztrák bank —, bécsi bankjegyetűlt 449.—, Osztrák-magyar bank 1545, Déli vasut 62.60, Dunagőzhajózási részvény 380.—, Dohányrészvény 333.—, Cselezari és királyi arany 11.29, Német bankváltó 117.10, 4 1/2%-os ezüst járadék 101.20, Osztrák koronaráradék 100.35, 1864-iki sorsjegy 249.—, Osztrák hitelintézeti részvény 676.75, Unionbank 532.—, Osztrák Lángbank 391.—, Osztrák-magyar Államvasut 678.25, Elbavógyi vasut 461.—, Alpai bányarészvény 369.75, 20 frank arany 19.06.—, Londoni váltó 239.22 bécsi tramway Lütt B. —, Bécsi tramway Lütt A. —, Lápóti kőbő 317.—, Az irányzat szilárd.

Külföldi értéktöze.

Berlin, december 24. (Törsdei tudósítás.) A tegnapi newyorki visszacsérésre a tőzsde eleinte várakozó volt, általában jól tartott árfolyamok mellett. Kohórézvények szállárak, szénrézvények gyengébbek. Később hitelrézvények fedezése sokrúttal. Egyebek csöndese, szállár alapirányzat mellett. Magánkamatláb 3 3/4%. Utimópénz 59/40.

osztrák aranyjárdék 102.90. Osztrák hitelrézvény 213.30. Osztrák-magyar államvasút 145.75. Olasz jászok 103.—, 4 1/2%-os magyar aranyjárdék 101.—. Az irányzat szilárd.

Időjelzés.

— Az Országos Meteorológiai Intézet hivatalos jelentése. — Budapest, december 24. Közép-Európát magas levegőnyomás borítja, míg Észak-Európa fölé mély depresszió került, amelynek hatása alatt az idő ott aránylag igen enyhe.

A hőmérséklet Európa többi részén alacsony (Athén 29 C.) Leceapodások csak szórányosan fordultak elő. Hazánkban a hőmérséklet et tovább sülyedt és különösen Erdélyben szoktalan alacsonyn (Botfalva — 34 C.). Az idő egyenként derült.

Küldés: Hűdég és száraz idő várható (helyenkint hűdők.)

Budapest-kőbányai jelentése.

December 24. A szerelési irányzata: tartólt. A) Lisztet szereltek ara: I. A Magyar: eis őrendű: Oreg nehéz (páronkint 400 kilogramm telji sulyban) 110—112 fillérig. Oreg közep (páronkint 300—340 kilogramm terjedő sulyban) — fillérig. Fiatal nehéz (páronkint 320 kilogramm telji sulyban) 114—116 fillérig. Fiatal közep (páronkint 251—320 kilogramm terjedő sulyban) 113—115 fillérig. Fiatal könnyű (páronkint 250 kilogramm terjedő sulyban) — fillérig. — II. Magyar szereltek: Nehéz (páronkint 280 kilogramm telji sulyban) — fillérig. Közep (páronkint 240—280 kilogramm sulyban) — fillérig. Könnyű (páronkint 240 kilogramm terjedő sulyban) — fillérig. — III. Romániai: Nehéz (páronkint 320 kilogramm telji sulyban) — fillérig. Közep (páronkint 250—320 kilogramm terjedő sulyban) — fillérig. Könnyű (páronkint 250 kilogramm terjedő sulyban) — fillérig. — IV. Romániai szereltek (Stachl, Nehéz páronkint 240 kilogramm terjedő sulyban)

fillérig. Könnyű (páronkint 240 kilogramm terjedő sulyban) — fillérig. — V. Szerbiai: Nehéz (páronkint 260 kilogramm telji sulyban) 109—111 fillérig. Közep (páronkint 240—260 kilogramm terjedő sulyban) 107—109 fillérig. Könnyű (páronkint 240 kilogramm terjedő sulyban) 108—108 fillérig. Szerelési szám 1902. dec. 22. napján volt készlet 24,872 darab. — 1902. dec. 23. napján felhajtott 484 darab. 1902. dec. 23. napján elszállított 568 darab, 1902. december 24. napjára maradt készletben 24,590 darab.

Vizállás.

Table with columns for location (e.g., Söbárding, Passau, Linz) and water level (Dec. Dec. m. e. l. e. r.).

REMI JÓZSEF BUDAPEST VIKTOR DOROTTYA UTCA. VALÓDI SZÉPÉTERVÁRI NŐI SZÁRZÍPÓ NAGY RAKTÁRA.

Óriási választék. Bisenius Ferenc Károly, Wien, I., Singerstrasse 11. szám.

Huzás már 1902. december hó 30. M. k. jótékonycélu államsorsjáték. Főnyeremény 150.000 K. Az összes nyeremények összege 365.000 K.

Segítsetek!! Ki rajtam segít, magán segít! Kossuth korát. Agulár Dávid HUBAPÉST VII. KER., Erzsébet-körút 6. sz.

HEIM FÉLE MEIDINGER KALYHÁK. CS. és KIR. UVARI SZÁLLÍTÓ. HEIM H. BUDAPESTI THONETUDVÁR.

Karácsonyi és Szilveszterőji punos. A.A. Baker & Co., London E. C.

46-ik évfolyam. ÜSTÖKÖS. BECHER ANGOLORSZÁGI PÁRKÉPES TARTÓKÖR.

Horváth Elemér és Dayka Balázs. Művészeti és hangverseny-rendezési irodája. BUDAPEST, VII., Erzsébet-körút 37. sz.

STANDARD életbiztosító-társaság. Edinburghban (Angolhon). Alapított 1825-ben. Magyarországi fiók: Budapest IV., Kossuth Lajos-n. 4.

Előfizetési ára negyedévre 4 korona. Kérjen csak! TESSÉK MEGKÖSTÖLNI AZUTÁN ITÉLKEZNI!

Éppen most érkezett Amerikából.
Amerikai különlegességek.
Amerikai gyermekjáték- és íróasztal.

a legkiválóbb és legújabb podagógiai kiképzésre szolgál, 3 egész 16 éves gyermek részére. Nélkülözhetetlen egy a házi mint az iskolai nevelésben. Játék író és rajzó asztalból áll és 32 ábrát tartalmaz.

Ára 30 kor.

Vilamos, zsebhen
hortható lámpák,
 vezeték- és accumulator nélküli, a legkiválóbb száraz elemmel ellátva, teljesen veszélytelenek. Vadászok, turisták, földirtókók, gyógyszereszek stb. részére föltétlenül nélkülözhetetlenek, mert garantált veszély nélküli világosságot nyújtanak és bármely zsebhen horthatók. Ára 3.50 koronától följebb.

Rendkívüli siker

TIMO a legújabb játékszere 5-10 éves fiúk és lányok részére, igen szép figurákkal.
 1. sz. 2. sz. 3. sz. 4. sz. 5. sz.
 ára frt 2.- 3.50 5.- 8.- 9.-

A legújabb építőkészlet, minden hasonló játéknál feltűnően.
STELLA 3-8 éves gyermekek mindig előnyös rakozva foglalkoztatja.
 1. sz. 2. sz. 3. sz.
 frt 1.- 1.75 1.- 1.50

A legérdekesebb társasjáték, hasznos és szórakoztató, de nem oly komplikált, a melletti a legérdekesebb kombinációkat teszi lehetővé.
SALTA
Salta-Solo
 (egyedül játszék részére) frt 1.- 50

Gyermek-írógép a legújabb amerikai találmány. Nemcsak érdekes és hasznos, hanem a felnőttek részére is - akik egy nagy drága gépet nem akarnak beszerezni - alkalmas levélíráshoz, ára 7 frt 50 kr.
 Ezeknél szelebbe más eredeti amerikai újdonságok és különlegességek. Leírás egyes cikkekkel ingyen. Teljes képes leírás 40 fillér. Fizetendő Budapesten a megrendelésnél vagy utólagos mellét.

Amerikai-Áruház „**AITA**” BUDAPEST, Nádor-utca 11. sz.

A világhírű Schöberl-ágy

magy. szab. 3011. sz.

Éjjeli ágy. **Nappali szék.**
 Minden háztartásban elegáns kis kanapé gyanánt szolgál és egy kézműves által a legkiválóbb ruga nyos matracos ágyra változtatható át a legnehezebb és legnagyobb személyek számára is, ennélfogva minden jobb családnál kedvelt, sőt nélkülözhetetlen. 23 év óta sok ezer van használatban, mert a jó fekvés a tüdő szabad ledekészését előmozdítja. A Schöberl-ágy ára a kivétel szorint 26. 98 frt és fejjebb. Szétküldés a világ minden részére. **Schöberl Róbert** udvari szállító, cs. és kir. szab. gyára által Budapesten, **Maria-bazár.** Árjegyzék kívánatra.
Övük a t. c. közönséget Schöberl-ágyunk értéketlen utazásaitól.

Titkos betegségek szakorvosa

gyógyít **férgekkel** és némi foglalkozási szavar nélküli mindenféle bármely régi kóros gyökörrel tapasztalatával fogva legjobban a kóros

Dr. CZINCZAR J.
 egyetem. orvosudor
 gyógyít **férgekkel** és némi foglalkozási szavar nélküli mindenféle bármely régi kóros

Nemi betegségeket
 úgy mint **hugycsőgyógyászat,** hólyag- és vizeletibajokat, **hujakóros sebeket, syphilit,** öntörzsebből eredő idegbajokat, a legmakacsabb **bőrbetegségeket** és szépséghibákat, továbbá

Nemi gyengeségi állapotokat (impotencia) meglepő biztos eredménnyel gyorsan a legújabb módon.

Rendelő-intézet Bpest, VII. **Károly-körút 5.** (Dob-utca sarján.)

I. em., bejárta a lépcsőházból
 Rendel: Naponta délelőtti 10-4 és est 6-8 óráig.
 Készen várótermek. Néreksétek tiszteletdíj. Levelekre kimerítően válaszol. Kívánatra **gyógy-szerről** is gondoskodik.

GMMI
 és halhólyag-különlegességek,
 árthatatlan. Főné 1, 2, 3, 4, 5, 6 frt töltés, halhólyag 2, valódi francia és angol gyártmány, teljesen biztos és 2, 4, 5, 6 frt töltés. Capotte amerikai 2, 3, 4, 5 frt töltés, párisi szivacs 2, 3, 4, 5, 6 frt töltés. Penaszin oclatium frt 1.50-2.50-ig orvosi rendelésre. Dians-ör hariból-készíté 2 frt 50, 3 frt 50 krajcok darabja.
Magyar Orvosi Műszertárban
 Budapest, Kerepesi-út 82. sz.,
 a Rökös-körház templomával szemben. - Árjegyzék ingyen, zárt borítékban.
 10 forintnyi bevásárlással 20% engedmény.

Dr. Fleischer Emil Dresdában
 a 17246 számú

„Eljárás vizgáz előállítására“

című magyar szabadalom tulajdonosa szabadalmának gyártása céljából magyar gyárokkal összeköttetést keres; szabadalmát el is adja vagy gyártási engedélyt ad. Érdeklődőknek szívesen szolgál bővebb felvilágosítással

Kelemen és Társa
 szabadalmi ügyvivő-iroda
 Budapesten, Royal szálloda B.)

Hill Ernő R. Wilkinsburg-ban
 a 17573 számú
 Berendezés vasúti járművek villamos világítására“

című magyar szabadalom tulajdonosa, szabadalmának gyártása céljából magyar gyárokkal összeköttetést keres; szabadalmát el is adja vagy gyártási engedélyt ad. Érdeklődőknek szívesen szolgál bővebb felvilágosítással:

Kelemen és Társa
 szabadalmi ügyvivő-iroda
 Budapesten, Royal-szálloda B.)

Nincs többé sérvi 10.000 korona jutalom
 annak, ki az én módszerem alkalmazása mellett, sérvtől teljesen meg nem szabadul. - Legmagasabb bírálatok, országgyűlési közönségek. Teszték ingyenbroszúrát küld. Dr. Reimann-tól, Valkenberg 152. sz. Hollandia. Minden külföldi levelek 25, levelezőlapon 10 fillérrel bérmentesítendő.

Elismert legjobb és legolcsóbb
Benzin-petrolin gázmotorok és lokomobilok
 villanyos nyújtással és szelep kormányzattal a legrobusztusabb megközelítéssel, minden gazdasági célra alkalmas.
 Nem gőzfutók, tehát malomüzemekre különösen előnyösen használhatók. Szállítja kedvező áron. Feltételek mellett OSERS és BAUER motorgyára Magyarországi vezetőipari- és rácsát.
DÉNES B. BUDAPEST, Váci-körút 61. szám.
 Árjegyzék ingyen. Tiszteséges ügyhözök kerestek.

OLCSÓ
 és mégis **legjobb minőség valódi angol és belvárosi szövetekből készített férfi-, fiu- és gyermekruhákat**
 ajánlok nagy választékban szabott áron.
 1 télikabát frt 13.
 1 városi bunda 35.
 1 utazóunda 25.
 1 uszár 10.
 Gazdasági kabát prémbeállításal vagy anélkül 6.
 Gyermekek és fiu-öltönyök legolcsóbb áron.
 Megrendelések mérték után olcsón és pontosan.
KELLER B. LIPÓT
 Budapest, Károly-körút 10.

Magyar borház
 BUDAPEST, Károly-körút, közp. városház épület.
ÁRJEGYZÉK
 az egyelőre forgalomba kerülő borokról:

	Litronenkint	
	kor.	fl.
Királyhalmi ó fehér Bokor Károly termése	---	68
Királyhalmi " " Czöndör Pál	---	63
Dorozsmai " " rizlingi	---	80
1880-as Pécsi " " Rainer főkapitány	1	---
Deesi " " Tóth Károly	1	20
Szamorodni 1878-as Wohl László	2	---
Szegedi ó vörös Dr. Pirnitzer Béla	1	20
Szegedi új fehér v. siller Szegedi gazdák	1	50
Királyhalmi új fehér rizlingi vagy veltelini Rombay nagyertermelő	---	68

Ezen palack-borok 0.7 és 0.5 literes palackokban is kaphatók. Palackokért darabonként 12 fillért számítunk s ugyanannyiért visszavesszük.
 — 5 üveg megrendelést díjmentesen házhoz szállítunk. —

XXXIII. évfolyam. XIII. évfolyam.
Előfizetési fölhívás
MERCUR
 közgazdasági, pénz-, biztosítási- és iparügyi szaklap, állami és városi hatóságok közlönyének
XXXIII. ÉVFOLYAMARA.
 Sok millió korona értékű nyereség hever gazdául az érte, mivel a sorsjegytulajdonos közönség vagy nem ellenőrzi, vagy pedig megbízhatatlan sorsolási jegyzékek alapján szokta ellenőrizni sorsjegyeit.
 Sok ezer korona értékű kamatszélvény évtől el évente azért, mert a közönség vagy egyáltalán nem, vagy pedig hibás sorsolási jegyzékek alapján ellenőrzi zálogleveleit, elsőbbségi kötvényeit, részvényeit stb.
 Ezért nélkülözhetetlen közlöny a MERCUR minden értékpapirtulajdonosnak.
 A MERCUR a legrégibb és legelterjedtebb sorsolási szaklapja az országnak. Közli az összes sorsjegyet, zálogleveleket, elsőbbségi kötvényeket, részvényeket alkalmi sorsjátékok hiteles húzási jegyzékét.
 A MERCUR mint közgazdasági és pénzügyi szaklap kimerítően foglalkozik az ipar és kereskedelem ügyével. Elismert szerzők írnak a Mercur-ban a közgazdasági élet terén felmerülő minden mozzanatról.
 A MERCUR minden előfizetőjének az év végével ingyen adja a
Mercur Évkönyvét,
 melyből megtudható, hogy bármely sorsolásnak alvettett értékpapír kibocsátásának napjától kezdve az év végéig kisorsoltatott-e vagy sem.
 A MERCUR előfizetési ára egész évre 4 korona.
 Előfizetéseket elfogad a MERCUR kiadóhivatala
Budapest, IV., Váci-utca 37.
 Mutatványszámok ingyen.

TÓTH KÁLMÁN
 ** Összes **
KÖLTEMÉNYEI.
 A nagy költés díszes új kiadás. Elektrajzi bevezetéssel ellátva:
ENDRŐDI SÁNDOR.
 Két remek diszkotéu kötet, nagy 8" alak, a költés dombornyomású arcképpel.
Rendkívül alkalmas ajándékmű.
 Ára 16 korona.
 Megrendelhetős
Lampel Róbert-féle
 (Wodianer F. és Fiai)
 Cs. és kir. udvari könyveskereskedés
 Budapest, VI., Andrássy-út 21

SPECIALISTA
 sérvkötőkben.
 A Keleti-féle legújabb cs. és k. szab. sérvkötő pneumatikus pelottával a legkiválóbb és legújabb podagógiai kiképzésre szolgál, 3 egész 16 éves gyermek részére. Nélkülözhetetlen egy a házi mint az iskolai nevelésben. Játék író és rajzó asztalból áll és 32 ábrát tartalmaz.
 Árak: Egyoldali / Kétoldali
 12 korona / 24 korona
 Keleti-féle cs. és kir. szab. gummi-sérvkötő, rugó nélkül, gyenge, a nyomás iránt érzékeny betegeknek a legmegelőzőbb ajánlat.
 Árak: Egyoldali / Kétoldali
 10 korona / 20 korona
 Testgyógyászati gyártmányban teljes jótállás mellett készülnek továbbá: jórészt és támpérek, műfüzők (Vendégek részére, műlábak és kezek, háskötők, görcsöharisnyák stb. stb.)
 Valódi francia gummi-különlegességek eredeti párisi csomagolásban.
 Árak koronáértékben: Tuconként: 2, 4, 6, 8, 10, 12.
 Legújabb képes árjegyzék titoktartás mellett ingyen.
KELETI J. orvos-sebészeti mű- és kötészeti-gyára (alap. 1878.)
 Bpest, IV., Koronaherceg-utca 17.